

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2000–2001)

FOR BUDSJETTERMINEN 2001

Skatte-, avgifts- og tollvedtak

Innhold

	Omtalt side	Utkast til vedtak side
1 Hovedtrekkene i skatte-, avgifts- og tollopplegget for 2001	7	
1.1 Innledning	7	
1.2 Nærmere om skatte- og avgiftsopplegget	8	
1.3 Generell merverdiavgift på tjenester	12	
1.4 Anslag på skatte- og avgiftsinntektene	13	
1.5 Fordeling og nivå på offentlige skatte- og avgiftsinntekter	19	
2 Direkte skatter og avgifter til folketrygden	20	
2.1 Innledning	20	
2.2 Skatt fra personer (inngår i kap. 5501)	24	98
2.2.1 Generelle regler	24	
2.2.2 Barnetrygd og forsørgerfradrag i skatt	24	
2.2.3 Normrente for beregning av fordel av rimelig lån hos arbeidsgiver ...	26	
2.2.4 Ligningsverdien på fast eiendom	26	
2.2.5 Formuesskatten	26	
2.2.6 Trygd på kontinentalsokkelen (kap. 5700, post 71 og 72)	30	
2.2.7 Øvrige forslag	30	
2.3 Næringsbeskatningen (inngår i kap. 5501)	30	
2.3.1 Innledning	30	
2.3.2 Nærmere og beskatning av arbeids- og kapitalinntekter	31	
2.3.3 Økt skatt på utbytte m.v.	33	
2.3.4 Et nytt system for næringsbeskatningen	35	
2.3.5 Etablering av et aksjonærregister	37	
2.3.6 Innstrammingen i delingsmodellen	38	
2.3.7 Avskrivningssats på forretningsverdi (goodwill)	41	
2.4 Konjunkturavgift (kap. 5502, post 70)	41	105
2.5 Skattlegging av tjenestepensjon (inngår i kap. 5501)	41	
2.6 Fordelingsvirkninger av skatteopplegget	42	
2.6.1 Innledning	42	
2.6.2 Empiriske beregninger	43	
2.6.3 Utvalgte eksempler	45	
2.7 Kommunale og fylkeskommunale skattører og fellesskatt for 2001 ...	46	101
2.8 Avgift på arv og gaver (kap. 5506, post 70)	47	102
2.9 Trygdeavgift og andre avgifter til folketrygden (kap. 5700, post 71 og 72)	47	102
2.10 Skattlegging av fiskefartøy	48	
2.11 Petroleums-skatteutvalget	48	
2.12 Revisjonen av reglene for pendlerstatus	49	
3 Indirekte skatter.....	51	
3.1 Innledning	51	
3.1.1 Generelt	51	
3.1.2 Skatter og avgifter for lastebilnæringen	55	
3.2 Merverdiavgift og avgift på investeringer mv. (kap. 5521)	56	106
3.3 Avgift på alkohol (kap. 5526)	58	108
3.4 Avgift på tobakkvarer (kap. 5531, post 70)	61	109

	Omtalt side	Utkast til vedtak side	
3.5	Motorvognavgiftene (kap. 5536)	62	
3.5.1	Innledning	62	
3.5.2	Engangsavgift på motorvogner m.m. og avgift ved registrering av motorvogner som er bygd opp her i landet (kap. 5536, post 71)	62	110
3.5.3	Omlagging av engangsavgiften fra en inførselsavgift til en registreringavgift	66	113
3.5.4	Årsavgift på motorvogner mv. (kap. 5536, post 72)	69	115
3.5.5	Vektårsavgift (kap. 5536, post 73)	69	116
3.5.6	Omregistreringsavgift (kap. 5536, post 75)	69	118
3.5.7	Avgift på bensin (kap. 5536, post 76)	70	119
3.5.8	Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift) (kap. 5536, post 77)	71	120
3.6	Avgift på båtmotorer (kap. 5537, post 71)	71	121
3.7	Avgift på elektrisk kraft (kap. 5541, post 70)	71	121
3.8	Grunnavgift på fyringsolje (kap. 5542, post 70)	74	122
3.9	Avgift på smøreolje mv. (kap. 5542, post 71)	74	125
3.10	CO ₂ -avgift (Kap. 5543, post 70)	74	123
3.11	Svovelaavgift (kap. 5543, post 71)	76	124
3.12	Avgift på sluttbehandling av avfall (kap. 5546, post 70)	77	126
3.13	Avgifter på helse- og miljøskadelige kjemikalier (kap. 5547)	77	126
3.14	Avgift på sjokolade- og sukkervarer mv. (kap. 5555, post 70)	78	127
3.15	Avgift på alkoholfrie drikkevareemballasje m.m. (kap. 5556)	78	128
3.16	Avgift på drikkevareemballasje (kap. 5559)	78	129
3.17	Avgift på sukker mv. (kap. 5557, post 70)	79	130
3.18	Dokumentavgift (kap. 5565, post 70)	79	131
3.19	Avgift på flyging av passasjerer (kap. 5580, post 72)	79	131
3.20	Avgift i telesektoren (kap. 5583)	80	132
4	Toll	82	
4.1	Innledning	82	
4.2	Tollinntektene	82	
4.2.1	Utviklingen i tollinntektene	82	
4.2.2	Fordeling av tollavgiftsinntektene etter land og varegrupper	83	
4.3	Strukturen i de norske tollsatsene	83	
4.4	Endringer i tollsatsene i den norske tolltariffen	84	
4.4.1	Tollnedtrapping i henhold til WTO-avtalene	84	133
4.4.2	Fjerning av enkelte lave tollsatter	84	133
4.5	Multilaterale forhandlinger i WTO	84	
4.6	EØS-avtalen og de øvrige frihandelsavtalene	85	
4.6.1	Nye frihandelsavtaler	85	134
4.6.2	Forhandlinger med EU på landbruksområdet	86	
4.7	Tollpreferansesystemet for utviklingslandene (GSP)	86	
4.7.1	Innledning	86	
4.7.2	Import fra GSP-land	87	
4.8	Forvaltningen av tollregimet for landbruksvarer	88	
4.8.1	Administrative tollnedsettelse	88	
4.8.2	Fordeling av tollkvoter	90	
4.8.3	Klassifisering og tariffing av landbruksvarer	91	
4.8.4	Nye oppdelinger i tolltariffen for 2001	91	133
4.8.5	Tollvernet for korn	92	
4.9	Etablering av frihavn i Kirkenes	92	134
4.10	Regelverksendringer	92	133
4.10.1	Tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 32	92	
4.10.2	Tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 33	93	
4.11	Tekniske endringer i tolltariffen	93	134

	Omtalt side	Utkast til vedtak side
5 Inntekter ved tildeling av konsesjoner	94	
5.1 Innledning	94	
5.2 Konsesjoner for oppdrett av laks og ørret	95	132
5.3 Konsesjoner for frekvenser til andre generasjonssystemer for mob- bilkommunikasjon	95	132
5.4 Konsesjon for landsdekkende reklamefjernsyn	95	132
Forslag til vedtak (skatt m.m., folketrygden og toll)	98	
Vedlegg 1	135	
Vedlegg 2	147	
Vedlegg 3	150	

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2000–2001)

FOR BUDSJETTERMINEN 2001

Skatte-, avgifts- og tollvedtak

*Tilråding fra Finansdepartementet av 22. september 2000,
godkjent i statsråd samme dag.*

1 Hovedtrekkene i skatte-, avgifts- og tollopplegget for 2001

1.1 Innledning

Finansdepartementet legger med dette fram forslag om skatte-, avgifts- og tollvedtak for budsjetterminen 2001.

Regjeringen vil føre en skatte- og avgiftspolitikkk som sikrer offentlige inntekter, bidrar til en rettferdig inntektsfordeling og til at ressursene brukes på en effektiv måte. Regjeringens politikk er basert på prinsippene bak skattereformen i 1992 og de retningslinjene som er trukket opp i Regjeringens tiltrødelseserklæring. Politikken innrettes med sikte på bredere skatte- og avgiftsgrunnlag og lave satser. Regjeringen vil også arbeide for å forenkle skatte- og avgiftsreglene, å redusere antall smutthull og for økt likebehandling av ulike næringer, investeringer og spareformer. Regjeringen vil opprettholde høy skatt på grunnrente og gjøre bruk av avgifter som korrigerer markedene på en positiv måte, f.eks. miljøavgifter.

Innenfor et ansvarlig budsjettopplegg der det foreslås økt satsing på en rekke prioriterte områder, mener Regjeringen det er behov for å innføre en konjunkturavgift som demper presset i norsk økonomi. Ved utformingen av skatte- og avgiftsop-

plegget for 2001 har Regjeringen i tillegg lagt stor vekt på å styrke fordelingsprofilen i skattesystemet.

Regjeringen foreslår på denne bakgrunn skatte- og avgiftsendringer som vil øke skatte- og avgiftsnivået med drøyt 12 mrd. kroner påløpt, medregnet endringer i barnetrygden og innføring av en konjunkturavgift. Av dette utgjør konjunkturavgiften om lag 9,3 mrd. kroner. Fratrasket kompensasjon til stat og kommuner, øker påløpte skatter og avgifter med knapt 9,6 mrd. kroner. Innbetalte skatter og avgifter øker reelt med knapt 8,9 mrd. kroner i 2001. I tillegg budsjetteres det med auksjonsinntekter fra tildelinger av konsesjoner for fiskeoppdrett, bruk av frekvenser for 2. generasjons mobilkommunikasjon og reklamefjernsyn. Blant annet fordi inntektene fra de enkelte auksjonene er svært usikre er auksjonsinntektene slått sammen på en felles inntektspost hvor også salg av Oslo Børs inngår. De samlede inntektene på denne posten utgjør 2,0 mrd. kroner.

Hovedtrekkene i Regjeringens forslag til skatte- og avgiftsopplegg for 2001 er:

- Det innføres en konjunkturavgift på 1,5 pst. på grunnlaget for lønn og næringsinntekt. Statlig og kommunal sektor kompenseres for de økte kostnadene denne avgiften medfører.

- Det innføres en skatt på utbytte til personlig skattytere for utbytte som er besluttet utdelt f.o.m. 5. september 2000. Regjeringen tar sikte på at det f.o.m. 2002 innføres et system for næringsbeskatning der kun avkastning utover en nærmere fastsatt andel av selskapets kapital får økt skatt.
- Det innføres generell merverdiavgiftsplikt på omsetning av tjenester f.o.m. 1. juli 2001, med visse unntak. Det foreslås nullsats for luftfarten og 12 pst. på persontransport og overnatting.
- Avgiftene på bensin og diesel reduseres nominelt med 50 øre pr. liter fra 1. januar 2001. Avgiftene reduseres ytterligere med 32 øre pr. liter i forbindelse med merverdiavgiftsreformen fra 1. juli 2001. Avgiftslettelsene innebærer en samlet reell avgiftsreduksjon på bensin og diesel på hhv. 1,20 kroner og 1,13 kroner pr. liter inkl. merverdiavgift.
- Avgiften på brennevin reduseres med 17,5 pst. reelt fra 1. juli 2001 og det innføres momskompensasjonsordning på kjøtt som tilsvarer en merverdiavgiftssats på 18 pst.
- Delingsmodellen strammes inn og avskrivningssatsen på ervervet forretningsverdi (goodwill) reduseres.
- Det gis lettelse i beskatningen av lønnsinntekter mv. ved at den øvre grensen i minstefradraget økes.
- Barnetrygden endres, bl.a. ved å oppheve søskengraderingen og å innlemme forsørgerfradraget i barnetrygden.
- Ligningsverdien på fast eiendom økes. Det innføres et særskilt inntektsfradrag for landbruk mv. med virkning f.o.m. inntektsåret 2000.
- Personfradragene, lønnsfradraget, toppskattegrensene, grensene for skattefri nettoinntekt for pensjonister og fradraget for arbeidsreiser lønnsjusteres. Øvrige fradrag og beløpsgrenser holdes nominelt uendret.
- Skattefavoriseringen av premiefond i pensjonsordninger reduseres.
- El-avgiften og grunnavgiften på fyringsolje økes reelt med 1,5 øre/kWh. Det foreslås også å innføre el-avgift på 1 øre/kWh på industrien og veksthusnæringen.
- Engangsavgiften på biler legges om og årsavgiften på kjøretøy økes.
- Flypassasjeravgiften endres i lys av krav fra ESA.

Regjeringen følger også opp Stortingets vedtak om å frita næringsseiendeler for formuesskatt. Fritaket dekkes inn gjennom å oppheve aksjerabattene og 80-prosentregelen. Etter Regjeringens syn er det uheldig å frita næringsseiendeler for formuesskatt, og derfor presenteres også et alternativt formuesskatteopplegg som gir større skattemessig likebehandling og bedre fordeling.

Tabell 1.3 gir en oversikt over de ulike skatte- og avgiftsforslagene og provenyvirkningene av disse.

1.2 Nærmere om skatte- og avgiftsopplegget

Regjeringens forslag til skatte- og avgiftsopplegg for 2001 innebærer isolert sett at skattenivået øker. Norge vil imidlertid fortsatt ha et skatte- og avgifts-

Tabell 1.1 Beregnet endring i inntektsskatt, barnetrygd mv. og formuesskatt for alle personer¹⁾ sammenlignet med referansesystemet for 2001. Negative tall betyr skattelettelse/økt barnetrygd²⁾

Bruttoinntekt inkl. skattefrie yelser pr. person i 2001 ³⁾ . Kroner	Antall	Andel. Pst.	Gj.sn. skatt pr. person i ref. systemet. Kroner	Endringer i skatt pr. person. Kroner	Herav: Endringer i barnetrygd og forsørgerfradrag. Kroner	Herav: Formuesskattepakken. Kroner
0 – 149 999	1 040 500	30	8 100	100	100	0
150 000 – 299 999	1 586 700	45	46 900	100	100	-100
300 000 – 449 999	672 300	19	97 000	100	100	-100
450 000 – 599 999	130 700	4	165 500	2 400	100	0
Over 600 000	94 400	3	313 400	25 100	100	2 500
I alt	3 524 500	100	56 500	900	100	0

¹⁾ For ektepar er samlet bruttoinntekt og skatt fordelt likt mellom ektefellene.

²⁾ Tallene er avrundet til nærmeste 100 kroner.

³⁾ Barnetrygd, småbarnstillegg og kontantstøtte er ikke inkludert i bruttoinntekten. Definisjonen av bruttoinntekt framgår av avsnitt 2.6.2.

Boks 1.1 Skatte- og avgiftsnivået i Norden og EU

Skatte- og avgiftsnivået var betydelig høyere i Danmark og i Sverige enn i Norge i 1998, målt som andel av BNP. Også Finland hadde et høyere skattenivå enn Norge dette året. Mens det var 43,6 pst. av BNP i Norge var nivået i Danmark, Sverige og Finland hhv. 53,0 pst., 49,3 pst. og 46,9 pst. av BNP. Det gjennomsnittlige skattenivået målt som andel av BNP utgjorde om lag 41,5 pst. (i 1997) for landene i EU, dvs. noe i underkant av nivået i Norge.

Det er spesielt skatt på inntekt og overskudd (bedrifts- og personbeskatningen) og arbeidsgiveravgiften som er høyere i Sverige og Finland enn i Norge. På den annen side har Norge et relativt høyt avgiftsnivå på varer og tjenester i forhold til disse landene, samt ift. EU. I Danmark var skatt på inntekt og overskudd vesentlig høyere enn i Norge, mens arbeidsgiveravgiften var vesentlig lavere. Eiendomsretten var lav i Norge, sammenliknet med Sverige, Danmark og EU.

Det må tas i betraktning at skatt som andel av BNP ikke er et presist mål på forskjeller i reelt skattetrykk. Det skyldes bl.a. at skattenivået i ulike land vil ha sammenheng med i hvilken grad de ulike landene har offentlige eller private pensjonssystemer, og i hvilken grad pensjoner og andre offentlige kontantytelser er skattepliktige. Norge og de andre nordiske landene har et relativt godt utbygd offentlig pensjonssystem sammenliknet med andre OECD-land og pensjoner m.v. er normalt skattepliktige. Begge disse forholdene bidrar til økt skatt som andel av BNP.

Tabell 1.2 Skatter og avgifter i Norge, Finland, Sverige, Danmark og EU i 1998. Pst. av BNP

	Norge	Finland	Sverige	Danmark	EU ¹⁾
Skatt på inntekt og overskudd	16,1	19,4	21,7	29,1	14,6
Arbeidsgiveravgift	10,2	11,8	17,6	1,8	11,8
Eiendomsskatt	1,1	1,1	1,9	1,8	1,8
Avgifter på varer og tjenester	16,3	14,5	11,7	16,5	12,6
Annet	0,0	0,0	0,1	0,0	0,2
Totalt	43,6	46,9	53,0	49,3	41,5

¹⁾ 1997-tall.
Kilde: OECD.

nivå målt som andel av BNP som er vesentlig lavere enn f.eks. Sverige. Det er trolig mulig å ha et noe høyere skattetrykk i Norge enn i mange andre land fordi inntektsskattegrunnlaget er bredere enn i de fleste andre land. Det vil imidlertid kunne bli et økt press på viktige skatte- og avgiftsgrunnlag på grunn av skattekonkurransen og grensehandel mv. i årene framover. Dette vil gjøre det mer krevende å opprettholde skatte- og avgiftsnivået i Norge, og det blir derfor viktig å finne fram til skatte- og avgiftsgrunnlag som er mindre følsomme for skatte- og avgiftssatsene i andre land. I boks 1.1 er det gitt en oversikt over skatte- og avgiftsnivået i Norden og EU.

Tabell 1.1 viser at Regjeringens forslag til skatteopplegg for 2001 har en god fordelingsprofil. Dette skyldes at det i hovedsak er høyinntektsgruppene som får skatteskjerpelsen gjennom innstrammingene i delingsmodellen og økt skatt på aksjeutbytte. Personer med midlere og lave inntekter får

samlet sett om lag uendret skatt ift. referansesystemet for 2001. I gjennomsnitt innebærer opplegget en skatteskjerpelse på om lag 900 kroner pr. person.

Konjunkturavgift

Regjeringen foreslår å innføre en konjunkturavgift på 1,5 pst. for å motvirke den sterke etterspørselsveksten i privat sektor og gi rom for økte bevilgninger til prioriterte utgiftsområder. Avgiften skal beregnes på samme grunnlag som arbeidsgiveravgift i alle soner og grunnlaget for folketrygdavgift på næringsinntekter. Regjeringen foreslår at statlig og kommunal sektor kompenseres for de økte lønnskostnadene. Konjunkturavgiften anslås å gi en provenyøkning på om lag 9,3 mrd. kroner påløpt. Fra trukket kompensasjonen til stat og kommune, gir konjunkturavgiften drøyt 5,2 mrd. kroner i netto økte inntekter på 2001-budsjettet.

Utbytte- og næringsbeskatningen

For å styrke fordelingsvirkningene av skattesystemet og å bidra til økt skattemessig likebehandling av arbeidsinntekter og utbytter, foreslår Regjeringen å innføre 14 pst. skatt på utbytter fra aksjeselskaper eller likestilte selskaper. Skatteøkningen gjelder utbytter som er besluttet utdelt f.o.m. 5. september 2000. Omleggingen skal omfatte alle personlige skattytere. For å unngå omgåelser i form av bl.a. tilbakekjøp av aksjer og innløsning av enkeltaksjer foreslås det også enkelte innstramminger i gevinstbeskatningen av aksjer. På usikkert grunnlag anslås forslagene å øke skatteinntektene med 1,7 mrd. kroner påløpt.

Regjeringen tar sikte på at den økte utbytteskatten f.o.m. 2002 skal erstattes av et system der kun avkastning utover en nærmere fastsatt andel av foretakets kapital skal få økt skatt. Målet med en slik reform av næringsbeskatningen er å innføre et system med bedre fordelingsvirkninger og økt skattemessig likebehandling av ulike investeringer, virksomheter og organisasjonsformer enn i dag, men uten at dette i særlig grad svekker motivene til å spare og investere i Norge. En slik omlegging kan gi grunnlag for å oppheve delingsmodellen helt eller delvis, forutsatt at dette kombineres med en reduksjon av satsforskjellene mellom arbeid og kapital.

I tillegg foreslås det enkelte innstramminger i delingsmodellen. Forslagene innebærer at driftsmidler anskaffet etter 1. januar 2000 fastsettes til skattemessig verdi i kapitalavkastningsgrunnlaget, risikotillegget i kapitalavkastningsraten reduseres med 1 prosentpoeng til 4 pst. og det strammes inn i identifikasjonsreglene og takene for ikke-liberale yrker. Regjeringen foreslår også å redusere avskrivningssatsen på ervervet forretningsverdi til 20 pst. Disse innstramminger i næringsbeskatningen er samlet sett anslått å øke påløpte skatter i 2001 med vel 1 mrd. kroner i forhold til vedtatte regler for 2000.

Omlegging av barnetrygd og forsørgerfradrag

Både forsørgerfradraget og barnetrygden er innført for å dekke merutgifter ved å forsørge barn. Hovedforskjellen mellom ordningene er at det ene gis som et fradrag i skatten og det andre som en kontant utbetaling. Av forenklingshensyn foreslår derfor Regjeringen å innlemme forsørgerfradraget i barnetrygden. De økte skatteinntektene som følger av å oppheve forsørgerfradraget benyttes i sin helhet til å øke barnetrygdsatsene.

Regjeringen foreslår å holde satsene i barnetrygden nominelt uendret, herunder småbarnstil-

legget og den ekstra barnetrygden i Finnmark og Nord-Troms. Det foreslås også å fjerne søskengraderingen i barnetrygden ved at forskjellen mellom satsen for 1. og 2. barn og satsen for 3. og følgende barn oppheves.

Den generelle barnetrygdsatsen (etter innlemming av forsørgerfradraget) øker fra 9 948 kroner til 11 664 kroner pr. barn. Forslaget til endringer i barnetrygden og forsørgerfradraget innebærer til sammen en innstramming på om lag 760 mill. kroner påløpt.

Formuesbeskatningen

Regjeringen legger fram et forslag som følger opp Stortingets vedtak om å frita næringseiendeler for formuesskatt f.o.m. 2001. Regjeringen mener at denne omleggingen bidrar til en uheldig økning av den skattemessige forskjellsbehandlingen av ulike formuesobjekter. Omleggingen innebærer at personers eiendeler i næring, som bl.a. fast eiendom, driftsmidler og varelager fritas for formuesskatt. I tillegg foreslås det å frita næringseiendeler i delingspliktige selskaper for formuesskatt. Fradraget for gjeld i formuesskattegrunnlaget vil reduseres tilsvarende.

Regjeringen foreslår å dekke inn denne lettelsen gjennom å oppheve aksjerabattene og 80-prosentregelen i formuesskatten. Disse inndekningsforslagene bidrar til at fordelingsprofilen i formuesskatten opprettholdes. Regjeringen presenterer imidlertid også et alternativt formuesskatteopplegg som bidrar til økt skattemessig likebehandling og en vesentlig styrking av fordelingsprofilen i formuesskatten.

Reduserte avgifter på drivstoff og alkohol

Prisøkningen på røölje har ført til høye drivstoffpriser. De høye norske drivstoffavgiftene kan bidra til handelslekkasje av drivstoff. For å redusere handelslekkasjen og den økonomiske belastningen for bl.a. transportører og transportbrukere, foreslår Regjeringen at avgiftene på bensin og diesel blir redusert med 50 øre pr. liter nominelt fra 1. januar 2001. I sammenheng med merverdiavgiftsreformen fra 1. juli 2001 foreslås det at avgiftene reduseres med ytterligere 32 øre pr. liter. Til sammen gir dette en reell reduksjon i særavgiftene på bensin på 97 øre pr. liter f.o.m. 2. halvår 2001, noe som vil innebære en reell avgiftsreduksjon på om lag 1,20 kroner pr. liter inkl. merverdiavgift. Tilsvarende gir dette en reell reduksjon i særavgiften på diesel på 92 øre pr. liter, noe som innebærer en reell avgiftsreduksjon på 1,13 kroner pr. liter inkl. merverdiavgift. Lettelser i drivstoffavgiftene gir et samlet på-

løpt provenytnap på nesten 2,5 mrd. kroner i 2001. I underkant av 2,0 mrd. kroner av provenytnapet skyldes lettelsene fra 1. januar 2001.

De høye alkoholavgiftene bidrar også til grensehandel og smugling. Ikke minst er problemet stort for brennevin, der over halvparten av forbruket kommer fra grensehandel, turistimport og illegale kilder. Det foreslås at avgiftene på alkoholholdige drikkevarer holdes nominelt uendret fra 1. januar 2001. I forbindelse med merverdiavgiftsreformen fra 1. juli 2001 foreslås det at avgiften på brennevin reduseres med vel 15 pst., slik at den samlede reelle nedgangen blir på 17,5 pst.

Økte avgifter på energibruk

For å dempe veksten i energiforbruket og stimulere til økt bruk av nye, fornybare energikilder, foreslo Regjeringen Bondevik å trappe opp avgiftene på elektrisitet og fyringsolje over en tiårsperiode, jf. St.meld. nr. 29 (1998–99) Om energipolitikken. Fra 1. januar 2000 ble avgiftene på elektrisitet og fyringsolje økt med 2,5 øre/kWh.

I år med normale gjennomsnittstemperaturer og normale nedbørs- og tilsigsforhold er Norge netto importør av kraft. Samtidig er mulighetene for å bygge ut ny vannkraft begrenset. For å bidra til å nå målene i energipolitikken og samtidig sikre tilstrekkelige skatte- og avgiftsinntekter, foreslår Regjeringen å øke el-avgiften reelt med 1,5 øre/kWh fra 1. januar 2001. Det foreslås at grunnavgiften på fyringsolje økes tilsvarende, dvs. med 11,2 øre pr. liter reelt. Samtidig foreslås det at passasjertransport til sjøs blir fritatt for avgiften på fyringsolje.

Beregningene som ble presentert i Energiutredningen illustrerte at det er viktig at mest mulig av kraftforbruket omfattes av avgiften dersom økt el-avgift skal bidra effektivt til å begrense kraftforbruket, jf. NOU 1998: 11 Energi- og kraftbalansen fram mot 2020. Industrien har hatt fullt fritak for el-avgiften siden 1994, mens veksthusnæringen har hatt fullt fritak siden 1993. Tidligere har industrien og veksthusnæringen i perioder hatt full sats, lav sats eller utvalgte deler av industrien hatt lav eller ingen avgift. Regjeringen mener at også industrien og veksthusnæringen må være med å bære kostnadene ved å begrense kraftforbruket. Det foreslås derfor at industrien og veksthusnæringen får en lav el-avgift på 1 øre/kWh. Dette er samme nominelle avgiftssats som størstedelen av industrien hadde i 1982, og vesentlig lavere enn på begynnelsen av 1990-tallet.

Forslagene til økt el-avgift og økt grunnavgift på fyringsolje innebærer en samlet påløpt avgiftsøkning på vel 1,6 mrd. kroner.

Endringer i avgiftene på kjøp og eie av bil

Regjeringen foreslår at engangsavgiften på biler legges om fra en importavgift til en registreringsavgift fra 1. april 2001. Dersom gjeldende avgiftssatser skulle beholdes, ville omleggingen gitt et provenytnap som følge av at engangsavgiften trekkes ut av grunnlaget for å beregne merverdiavgift. Regjeringen foreslår derfor at satsene i engangsavgiften økes. For å unngå at næringsdrivende som har fradragsrett for merverdiavgiften skal komme dårligere ut ved kjøp av bil, foreslås det at de blir fritatt for investeringsavgift. Samlet sett er omleggingen provenynøytral.

Regjeringen foreslår dessuten å øke årsavgiften på kjøretøy med 10 pst. reelt. Regjeringen foreslår også enkelte andre og mindre endringer i avgiftene på kjøretøy. Forslagene innebærer en samlet innstramming på om lag 500 mill. kroner påløpt.

Endringer i flypassasjeravgiften

For at flypassasjeravgiften skal være i overensstemmelse med EØS-avtalen, har Regjeringen sett seg nødt til å legge om avgiften fra 1. april 2001, jf. omtale i Revidert nasjonalbudsjett 2000. Forslaget innebærer at det blir lik sats på flyginger innenlands og til utlandet, og at flere flyginger innenlands blir omfattet av avgiften. Regjeringen har også sett omleggingen i sammenheng med merverdiavgift på persontransporttjenester. Samlet sett er omleggingen av flypassasjeravgiften og innføring av merverdiavgift for luftfarten provenynøytral på årsbasis, jf. nærmere omtale i avsnitt 3.19.

Inntekter ved tildelinger av konsesjoner

Regjeringen legger opp til å auksjonere ut nye konsesjoner for oppdrett av laks og ørret, 2. generasjons mobilfrekvenser og landsdekkende reklamefjernsyn. Auksjonen av konsesjon for landsdekkende reklamefjernsyn vil bli gjennomført etter en prekvalifiseringsrunde. Det er budsjettert med 2 mrd. kroner i samlede inntekter fra auksjoner og inntekter fra salg av Oslo Børs i 2001. Det vises til nærmere omtale i kapittel 5.

Petroleumsskatteutvalget

Utvalget som har utredet petroleumsskattesystemet, la fram sin innstilling 20. juni i år. Utvalgets innstilling, NOU 2000: 18 Skattlegging av petroleumsvirksomhet, er sendt på høring med høringsfrist 16. oktober 2000.

I mandatet ble utvalget spesielt bedt om å vurdere visse sider ved petroleumsskattesystemet.

Utvalget har med utgangspunkt i mandatet pekt på tre hovedområder hvor dagens petroleumsskattesystem kan gi uheldige virkninger:

- Stor mulighet til å finansiere sokkelselskapets øvrige aktiviteter med ubeskattet sokkelinntekt.
- For generøse investeringsbaserte fradrag.
- Lete- og investeringsinsentiver avhenger av skatteposisjon.

Utvalget har foreslått en rekke endringer i petroleumsskattesystemet for å forsøke å bøte på svakhetene i det eksisterende systemet. Forslaget til nytt petroleumsskattesystem er målrettet mot å beskatte grunnrenten. Systemet er bygget opp etter prinsipper som skal sikre størst mulig grad av nøytralitet overfor investeringsbeslutninger. Utvalget viser i den forbindelse bl.a. til at det foreslåtte skattesystemet i utgangspunktet virker nøytralt for nye investeringer, uavhengig av nivået på særskatten og selskapenes lønnsomhetskrav.

Utnyttelsen av knappe naturressurser gir opphav til en avkastning utover normalavkastning (grunnrente). Myndighetene har anvendt skattesystemet for å trekke inn en stor del av grunnrenten, og petroleumsskattesystemet gir således betydelige inntekter over tid. Provenyhensyn står derfor sentralt i vurderingen av skattesystemet på sokkelen. For å sikre høy avkastning i sektoren og dermed et betydelig skattegrunnlag, er det viktig at beskatningen i minst mulig grad bidrar til å redusere effektivitet og verdiskaping. Dette oppnås gjennom et nøytralt skattesystem.

Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med vurderinger av petroleumsskattesystemet og eventuelle forslag til endringer med sikte på at Stortinget om ønskelig kan behandle saken i løpet av vårsesjonen 2001, jf. omtale av denne saken i Revidert nasjonalbudsjett 2000.

1.3 Generell merverdiavgift på tjenester

Regjeringen legger fram forslag til en merverdiavgiftsreform i forbindelse med budsjettet for 2001, jf. Ot.prp. nr. 2 (2000–2001). Regjeringen foreslår å innføre generell merverdiavgiftsplikt på omsetning av tjenester fra 1. juli 2001. Generell avgiftsplikt innebærer at alle tjenester blir omfattet av merverdiavgiften, med mindre de uttrykkelig blir unntatt fra avgiftsplikten, jf. NOU 1990:11 Generell merverdiavgift på omsetning av tjenester.

I dag er varer generelt avgiftsbelagt, mens bare de tjenestene som er eksplisitt nevnt i loven avgifts-

legges. Flere tjenester er allerede belagt med merverdiavgift, f.eks. håndverkstjenester, godstransport, telekommunikasjonstjenester, reklametjenester, matservering og frisører. Regjeringen foreslår at flere grupper av tjenester, bl.a. innen helse, undervisning og kultur, fortsatt skal være unntatt fra merverdiavgiftsplikten.

Det er flere forhold som tilsier at det bør legges avgjørende vekt på at merverdiavgiften skal være en generell avgift på innenlandsk forbruk:

- Et bredt grunnlag med få unntak framstår som mer rimelig og er normalt lettere å begrunne enn et system med mange unntak.
- Forskjellsbehandlingen av avgiftsbelagte varer og tjenester i forhold til avgiftsfrie tjenester bidrar til å vri ressursbruken fra avgiftsbelagt til avgiftsfri produksjon.
- Et bredere avgiftsgrunnlag gir større inntekter til staten som gjør det mulig å holde lavere merverdiavgiftssats eller andre skatter og avgifter lavere.
- Merverdiavgift på flere tjenester er god fordelingspolitikk, siden tjenestenes andel av forbruket stiger med inntekten.
- Generell merverdiavgift på tjenester sikrer at nye tjenester automatisk blir avgiftspliktig. Tjenestenes andel av forbruket har økt fra 39 pst. av samlet privat forbruk i 1978 til 46 pst. i 1999, og andelen tjenesteforbruk forventes å øke ytterligere i årene framover.
- Generell avgiftsplikt gir færre avgrensingsproblemer og vil lette praktiseringen av regelverket, bl.a. ved at flere næringsdrivende unngår å ha både avgiftsfri og avgiftspliktig omsetning.
- Mulighetene for avgiftsmotiverte tilpasninger og avgiftsunndragelser blir mindre.
- Regelverket i Norge vil samsvare bedre med regelverket hos våre viktigste handelspartnere.

Generell merverdiavgift på tjenester medfører økt likebehandling av varer og tjenester. Merverdiavgiften er en generell forbruksavgift som i prinsippet bør omfatte alt forbruk. All omsetning av varer og tjenester bør derfor som hovedregel stå overfor en generell merverdiavgiftssats. I den grad enkelte områder er fritatt for merverdiavgiften, bør dette være særskilt begrunnet.

Det er i utgangspunktet bedre å gi direkte og målrettet støtte til prioriterte områder enn å benytte særordninger og unntak i merverdiavgiftssystemet. Unntak og særordninger er ofte lite målrettede og innebærer en skjult form for støtte.

Merverdiavgiften er en av statskassens viktigste inntektskilder, og bidrar til å finansiere en fjerdedel av statsbudsjettets utgifter. Merverdiavgift

praktiseres i dag i over 116 land. Norge er det eneste OECD-landet som har et merverdiavgiftssystem uten generell avgiftsplikt for tjenester, og avgiftsgrunnlaget er smalere enn i andre land.

Det gjeldende regelverket er vanskelig å håndtere både for avgiftsmyndighetene og for næringsdrivende. Regelverket er spesielt komplisert for virksomheter som både har avgiftspliktig og avgiftsfri omsetning. Nye typer tjenester og omsetningsformer fanges heller ikke opp av regelverket, fordi avgiftsplikten for tjenester bare gjelder for dem som positivt er nevnt i loven. Dette gir et tilfeldig skille mellom avgiftsbelagte og avgiftsfrie tjenester.

Ved innføring av en generell merverdiavgift på tjenester, må imidlertid hensynet til et generelt merverdiavgiftssystem vurderes mot andre viktige forhold, f.eks. distriktshensyn og stabilitet i rammevilkårene for enkelt næringer. Regjeringen har derfor foreslått redusert sats på enkelte tjenester. Av hensyn til reiselivsnæringen og kollektivtransporten er det foreslått at persontransport og overnattings tjenester får en redusert merverdiavgiftssats på 12 pst. Også i andre land er disse tjenestene avgiftsbelagt med lav sats. For luftfarten iverksettes nødvendige endringer i flypassasjeravgiften fra 1. april 2001 for å etterkomme krav fra ESA, jf. omtalen ovenfor. Regjeringen ser denne omleggingen i sammenheng med endringene i merverdiavgiftssystemet, og foreslår at luftfarten får null-sats fra 1. juli 2001. Samlet sett blir omleggingen for luftfarten provenynøytral i 2002, mens omleggingen gir en påløpt innstramning i 2001 på 75 mill. kroner.

Regjeringen forslår innebærer at flere tjenester blir omfattet av avgiftsplikten. Samlet sett gir Regjeringens forslag knapt 2,9 mrd. kroner i økte inntekter fra merverdiavgiften på årsbasis. Avgiftsplikt for flere tjenester vil innebære at nye avgiftspliktige virksomheter skal beregne 23 pst. merverdiavgift på omsetningen. Samtidig vil virksomhetene få fradragrett for merverdiavgift på sine anskaffelser. Kostnadsøkningen for de nye avgiftspliktige tjenestene vil dermed bli mindre enn merverdiavgiftssatsen på 23 pst.

Offentlig forvaltning har ikke fradragrett for merverdiavgift og får dermed økte kostnader som følge av at flere tjenester blir avgiftspliktige. Regjeringen foreslår derfor at både stat og kommune blir kompensert for merutgiftene som følge av en utvidet avgiftsplikt. Regjeringen forslår også å kompensere enkelte andre prioriterte områder for økt merverdiavgiftsbelastning, bl.a. ved å øke støtten til kol-

lektivtransport og fri rettshjelp. Samlet sett er det foreslått kompenserende tiltak på nesten 1,4 mrd. kroner på årsbasis.

De gjenværende inntektene foreslår Regjeringen å benytte til lettelse i avgiftene på drivstoff og alkohol og til å innføre en momskompensasjonsordning for kjøtt. Prisene på kjøtt, alkohol og drivstoff er vesentlig høyere i Norge enn i Sverige, og tiltak for å redusere prisforskjellen kan bidra til at grensehandelen blir redusert.

Avgiftene på bensin og diesel foreslås satt ned med 32 øre pr. liter fra 1. juli 2001. Sammen med den foreslåtte reduksjonen på 50 øre pr. liter nominelt fra 1. januar 2001, blir samlet reduksjon nær 1 krone pr. liter reelt fra 1. juli 2001. Dette vil bidra til en samlet reell avgiftsreduksjon på opp mot 1,20 kroner pr. liter inkl. merverdiavgift. Det foreslås også å innføre en momskompensasjonsordningen for kjøtt som tilsvarer en merverdiavgiftssats på 18 pst. Avgiften på brennevin foreslås satt ned med vel 15 pst. Sammen med virkningen av å holde alkoholavgiftene nominelt uendret fra 1. januar 2001, vil den reelle reduksjonen bli om lag 17,5 pst. fra 1. juli 2001.

Samlet sett gis det lettelse i særavgifter på nesten 1,1 mrd. kroner på årsbasis, mens det bevilges 500 mill. kroner på årsbasis til kompensasjonsordningen for kjøtt. Regjeringen foreslår også økt satsing på forebygging av rusmisbruk og økt grensekontroll.

Samlet sett innebærer denne reformen en samlet lettelse på i overkant av 100 mill. kroner på årsbasis, inkl. kompensasjon. Tabell 1.4 viser provenyvirkningen av merverdiavgiftsreformen.

1.4 Anslag på skatte- og avgiftsinntektene

Tabell 1.3 viser anslag på provenyvirkningene som følger av de foreslåtte regelendringene for 2001. Skatteforslagene er målt i forhold til et referansesystem der nominelle grenser og fradrag oppjusteres med anslått lønnsvekst på 4,0 pst. Avgiftsendringene er anslått i forhold til et referansesystem for 2001 der alle mengdeavgifter er justert opp med en anslått prisvekst på 2,8 pst. De påløpte tallene i tabell 1.3 viser provenyvirkningen på helårsbasis av endringer i skatte- og avgiftsreglene. De bokførte størrelsene viser endringer i innbetalte skatter og avgifter i 2001.

Tabell 1.3 Provenyvirkninger av forslaget til regelendringer for skatter og avgifter for 2001 målt i forhold til referansesystemet. Negative tall betyr lettelser. Mill. kroner

	Påløpt	Bokført
<i>Tiltak for forenkling og fordeling</i>	1 240	1 230
Økt øvre grense i minstefradraget	-1 130	-900
Økt skatt på aksjeutbytte	1 700	1 300
Delingsmodellen:		
Redusert risikotillegg	95	50
Innstramming i identifikasjonsreglene	175	0
Innstramming i kapitalavkastningsgrunnlaget ¹⁾	0	240
Innstramming i takene for ikke-liberale yrker	400	320
Lavere avskrivningssats på ervervet goodwill ¹⁾	0	220
<i>Konjunkturavgift²⁾</i>	9 310	7 730
<i>Barnetrygd og forsørgerfradrag</i>	760	335
Nominell videreføring av satsene i den generelle barnetrygden særskilt barnetrygd i Nord-Troms og Finnmark og småbarnstillegget	520	520
Oppheve av søskengraderingen i barnetrygden	160	160
Nominell videreføring av forsørgerfradraget	80	65
Innlemme forsørgerfradraget i skatt i den generelle barnetrygden, herav:	0	-410
Fjerne forsørgerfradraget	2 030	1 620
Øke barnetrygden	-2 030	-2 030
<i>Øvrige endringer i skatteopplegget</i>	703	97
Innføre særskilt inntektsfradrag for landbruk	-265	-690
Økte ligningstakster på fast eiendom (ekskl. skog) med 10 pst.	525	420
Særfradrag for forsørgelse	3	2
Redusert nedre grense for betaling av restskatt	35	35
Folketrygdavgift på sokkelen	180	145
Nominell videreføring av spesielle grenser og fradrag i personbeskatningen og samspillseffekter	225	185
<i>Avgiftsopplegget</i>	54	-145
Nominell reduksjon i drivstoffavgifter med 50 øre ³⁾	-1 970	-1 810
Nominell videreføring av alkoholavgifter ³⁾	-125	-115
Økt el-avgift	1 410	1 060
Økt grunnavgift på fyringsolje	220	200
Fritak for grunnavgift på fyringsolje for passasjertransport til sjøs	-50	-45
Engangsavgift for varebiler i klasse 2	35	30
Økt årsavgift på kjøretøy	470	470
Årsavgift på UMTS-frekvenser	80	80
Tollreduksjoner iht. WTO-forpliktelsen	-16	-15
<i>Formuesskattepakken</i>	0	0
Fritak for næringsseideler	-1 090	-870
Oppheve aksjerabattene	850	680
Oppheve 80-prosentregelen	190	150
Nominell videreføring av bunnfradragene	50	40
<i>Skatt på tjenestepensjoner</i>	0	0
Innføre innskuddspensjon i arbeidsforhold	-250	0
Innstramming i premiefond og fortsettelsesforsikringer	250	0

Forts. tabell 1.3

	Påløpt	Bokført
<i>Merverdiavgiftsreformen</i>	-10	-385
Samlet skatte- og avgiftsopplegg inkl. barnetrygd	12 057	8 862
Auksjonsinntekter, samt salg av Oslo Børs mv.	2 000	2 000

1) Innføres med virkning f.o.m. 2000.

2) Ekskl. kompensasjon til statlig og kommunal sektor, øker inntektene på budsjettet for 2001 med om lag 5,2 mrd. kroner.

3) Avgiftene på drivstoff og alkohol reduseres ytterligere fra 1. juli 2001 i forbindelse med merverdiavgiftsreformen.

Kilde: Finansdepartementet.

Tabell 1.4 viser den påløpte virkningen av merverdiavgiftsreformen i 2001 og på årsbasis.

Tabell 1.4 Påløpte provenyvirkninger av merverdiavgiftsreformen. Mill. kroner

Tjenesteområde	2001	Årsbasis
Rådgiving og konsulenttjenester	350	700
Posttjenester	300	600
Persontransport (12 pst.)	210	420
Romutleie i hoteller mv. (12 pst.)	200	400
Andre tjenester	381	762
Samlet, tjenester	1 441	2 882
Fjerning av null-sats på ferging av kjøretøy (12 pst.)	35	70
Avgiftsomlegging for luftfarten	75	0
Samlet, hele reformen før kompensasjon	1 551	2 952
Kompensasjon	-717	-1 392
Kompensasjon til offentlig forvaltning	-350	-700
Kompensasjon til kollektivtransport	-195	-375
Andre kompensasjoner	-172	-317
Samlede inntekter etter kompensasjon	834	1 560
Lettelser i alkoholavgiftene	-60	-120
Lettelser i avgiftene på drivstoff	-494	-990
Momskompensasjonsordning for kjøtt (18 pst.)	-250	-500
Forebygging og grensekontroll	-40	-80
Netto inntekter fra reformen	-10	-130

Kilde: Finansdepartementet.

Tabell 1.5 viser inntektsanslagene for 2001 samt tall for de to foregående årene.

Tabell 1.5 Bokførte skatter og avgifter fordelt etter kapittel og post. Mill. kroner

Kap.	Post	Betegnelse	Regn- skap 1999	Budsj.anslag 2000		
				Vedtatt budsjett	Anslag NB 2001	Forslag 2001
5501		Skatter på formue og inntekt	87 643	92 211	91 400	90 150
5502	70	Konjunkturavgift	–	–	–	7 730
5506	70	Avgift på arv og gaver	1 024	750	1 100	1 120
5507		Skatt og avgift på utvinning av petroleum ...	15 475	31 900	55 300	94 200
5508	70	Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirk- somheten på kontinentalsokkelen	3 261	3 200	3 100	3 100
5511	70	Toll	2 395	1 800	2 300	2 362
	71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter	14	17	17	18
5521	70	Merverdiavgift og avgift på investeringer m.m.	114 076	115 100	119 700	124 500
5526	71	Produktavgift på brennevin og vin med m.m.	4 646	4 780	4 659	4 813
	72	Produktavgift på øl	3 606	3 700	3 779	3 923
	73	Emballasjeavgift på brennevin og vin m.m.	63	–	–	–
	74	Emballasjeavgift på øl	31	–	–	–
	75	Grunnavgift på engangsemballasje for drik- kevarer	261	–	–	–
5531	70	Avgift for tobakksvarer	6 644	7 380	7 388	7 775
5536	71	Engangsavgift på motorvogner m.m.	8 705	7 898	9 500	10 418
	72	Årsavgift	4 442	4 600	4 674	5 284
	73	Vektårsavgift	226	290	288	345
	75	Omregistreringsavgift	1 402	1 465	1 430	1 563
	76	Avgift på bensin	9 666	10 150	9 687	9 091
	77	Avgift på mineralolje til fremdrift av motor- vogn (autodieselavgift)	4 465	4 745	4 950	4 203
5537	71	Avgift på båtmotorer	87	119	93	97
5541	70	Forbruksavgift på elektrisk kraft	3 267	5 500	4 700	6 348
	71	Produksjonsavgift å elektrisk kraft	2	–	–	–
5542	70	Avgift på mineralolje (grunnavgift fyringsol- je ¹)	–	345	347	553
	71	Avgift på smøreolje m.m.	69	92	93	99
5543	70	CO ₂ -avgift	3 643	4 325	4 083	3 905
	71	Svovelavgift	344	235	180	221
5546	70	Avgift på sluttbehandling av avfall	442	523	469	491
5547	70	Avgift på trikloreten	–	23	12	23
	71	Avgift på tetrakloreten	–	15	8	15
5555	70	Avgift på sjokolade og sukkerverer	785	875	829	868
5556	70	Produktavgift på kullsyreholdige, alkohol- frie drikkevarer m.m.	878	900	918	962
	71	Emballasjeavgift på kullsyreholdige, alko- holfrie drikkevarer m.m.	22	–	–	–
5557	70	Avgift på sukker mv.	227	264	241	252
5558	70	Produktavgift på kullsyrefrie alkoholfrie drikkevarer m.m.	25	26	26	27
	71	Emballasjeavgift på kullsyrefrie alkoholfrie drikkevarer m.m.	29	–	–	–

Forts. tabell 1.5

Kap.	Post	Betegnelse	Regn- skap 1999	Budsj.anslag 2000		
				Vedtatt budsjett	Anslag NB 2001	Forslag 2001
5559	70	Grunnavgift på engangsemballasje	–	284	324	339
	71	Miljøavgift på kartong	–	14	14	15
	72	Miljøavgift på plast	–	69	69	72
	73	Miljøavgift på metall	–	20	20	21
	74	Miljøavgift på glass	–	31	31	32
5565	70	Dokumentavgift	3 006	2 300	2 400	2 500
5580	72	Avgift på flyging av passasjerer	1 197	1 180	1 255	1 490
5581	70	Avgift på kassetter	48	43	46	4
	72	Avgift på radio- og fjernsynsmateriell m.m.	276	287	268	22
5583		Avgifter i telesektoren	32	36	836	118
		Andre avgifter ²⁾	418	353	353	374
5700	71	Trygdeavgift	48 600	49 827	50 300	53 200
	72	Arbeidsgiveravgift	67 000	67 700	70 600	73 900
Sum skatter, avgifter og inntekter til folketrygden, stats- budsjettet			398 445	425 372	457 787	516 543

¹⁾ Fra 1.1.2001 er det foreslått at avgiften skal omtales som grunnavgift på fyringsolje.

²⁾ Dette beløpet omfatter avgifter som administreres av andre departementer enn Finansdepartementet, og hvor inntektene inngår i statskassen, bl.a. miljøavgifter i landbruket, totalisatoravgift, avgift på apotekenes omsetning, avgift på farmasøytiske spesialpreparater og driftsoverskudd i A/S Vinmonopolet m.m.

Kilde: Finansdepartementet.

Tabell 1.6 viser provenyendringene som følger av de foreslåtte regelendringene, fordelt på kapitler og post.

Tabell 1.6 Anslåtte bokførte endringer som følge av foreslåtte regelendringer for 2001. Regnet i forhold til referansesystemet for 2001. Mill. kroner

Kap.	Post	Betegnelse	Mill. kroner i 2001-budsjettet
5501		Skatter på formue og inntekt ¹⁾	2 867
5502	70	Konjunkturavgift	7 730
5506	70	Avgift på arv og gaver	0
5507		Skatt og avgift på utvinning av petroleum	
	71	Ordinær skatt	0
	72	Særskatt	0
	73	Produksjonsavgift	0
5508	70	Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomheten på kontinentalsok- kelen	0
5511	70	Toll	-15
	71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter	0
5521	70	Merverdiavgift og avgift på investeringer m.m. ²⁾	-426
5526	71	Produktavgift på brennevin og vin m.m.	-91
	72	Produktavgift på øl	-73
	73	Emballasjeavgift på brennevin og vin m.m.	0
	74	Emballasjeavgift på øl	0
	75	Grunnavgift på engangsemballasje for drikkevarer	0

Forts. tabell 1.6

Kap.	Post	Betegnelse	Mill. kroner i 2001-budsjettet
5531	70	Avgift for tobakksvarer	0
5536	71	Engangsavgift på motorvogner m.m ³⁾	1 400
	72	Årsavgift	470
	73	Vektårsavgift	0
	75	Omregistreringsavgift	0
	76	Avgift på bensin	-989
	77	Avgift på mineralolje til fremdrift av motorvogn (autodieselavgift)	-861
5537	71	Avgift på båtmotorer	0
5541	70	Forbruksavgift på elektrisk kraft	1 060
	71	Produksjonsavgift å elektrisk kraft	0
5542	70	Avgift på mineralolje (grunnavgift fyringsolje ⁴⁾	155
	71	Avgift på smøreolje m.v.	0
5543	70	CO ₂ -avgift	-372
	71	Svovelavgift	0
5544	70	Avgift på kull og koks	0
5546	70	Avgift på sluttbehandling av avfall	0
5547	70	Avgift på trikloreten	0
	71	Avgift på tetrakloreten	0
5555	70	Avgift på sjokolade og sukkerverer	0
5556	70	Produktavgift på kullsyreholdige, alkoholfrie drikkevarer m.m.	0
	71	Emballasjeavgift på kullsyreholdige, alkoholfrie drikkevarer m.m.	0
5557	70	Avgift på sukker mv.	0
5558	70	Produktavgift på kullsyrefrie alkoholfrie drikkevarer m.m.	0
	71	Emballasjeavgift på kullsyrefrie alkoholfrie drikkevarer m.m.	0
5559	70	Grunnavgift på engangsemballasje	0
	71	Miljøavgift på kartong	0
	72	Miljøavgift på plast	0
	73	Miljøavgift på metall	0
	74	Miljøavgift på glass	0
5563	72	Avgift på honorar til utenlandske kunstnere	0
5565	70	Dokumentavgift	0
5580	72	Avgift på flyging av passasjerer	200
5581	70	Avgift på kassetter	0
	72	Avgift på radio- og fjernsynsmateriell m.m.	0
5583		Avgifter i telesektoren	80
		Andre avgifter ²⁾	0
5700	71	Trygdeavgift	83
	72	Arbeidsgiveravgift	62
Sum skatter, avgifter og inntekter til folketrygden, statsbudsjettet			11 280

¹⁾ Virkningen gjelder samlet for staten og kommunal sektor. For en omtale av tilpasningene av de kommunale skattørene, jf. 3.3 i Nasjonalbudsjettet 2001. I forhold til det samlede skatteopplegget inngår ikke endringene i barnetrygden (-1 350 mill. kr).

²⁾ Den samlede momsreformen gir en bokført innstramning på -385 mill. kroner, jf. tabell 1.3. I kapittel 5521 er det anslått en økning i momsinntektene på 884 mill. kroner som følge av momsreformen. Øvrige avgiftsendringer som følge av momsreformen er ført under de respektive avgiftskapitlene. I tillegg er det trukket fra 1 310 mill. kroner som følge av at engangsavgiften på biler ikke lenger vil inngå i beregningsgrunnlaget for merverdiavgift.

³⁾ Som følge av omleggingen av engangsavgiften vil inntektene fra engangsavgiften øke med 1 370 mill. kroner. Dette er tatt med her.

⁴⁾ Fra 1.1.2001 er det foreslått at avgiften skal omtales som grunnavgift på fyringsolje.

⁵⁾ Dette beløpet omfatter avgifter som administreres av andre departementer enn Finansdepartementet, og hvor inntektene inngår i statskassen, bl.a. miljøavgifter i landbruket, totalisatoravgift, avgift på apotekenes omsetning, avgift på farmasøytiske spesialpreparater og driftsoverskudd i A/S Vinmonopolet mv.

1.5 Fordeling og nivå på offentlige skatte- og avgiftsinntekter

Tabell 1.7 gir en samlet oversikt over hovedgruppene av skatter og avgifter, og hvilken del av offentlig sektor som mottar disse. De samlede skatte- og avgiftsinntektene fra stat, kommuner og fylkeskommuner er anslått til 604,9 mrd. kroner i 2000. Staten mottar 84,6 pst. av de totale skatte- og avgiftsinntektene, mens kommunenes og fylkeskommunenes andel er hhv. 10,2 pst. og 5,2 pst. Størstedelen av

kommunenes og fylkeskommunenes skatteinntekter kommer fra inntekts- og formuesskatt fra personlige skattytere.

Tabellen viser videre at drøyt 36 pst. av statens inntekter kommer fra merverdiavgift, investeringsavgift og særavgifter. Knappe 23 pst. kommer fra inntekts- og formuesskatt og trygdeavgift fra personlige skattytere, mens drøyt 19 pst. er inntektskatt fra bedrifter og arbeidsgiveravgift fra Fastlands-Norge. Knappt 19 pst. av statens inntekter i 2000 kommer fra petroleumssektoren.

Tabell 1.7 Påløpte skatter og avgifter fordelt på skattekreditorer.¹⁾ Anslag for 2000. Mrd. kroner

	Stat	Kommune	Fylke	I alt
<i>Personlige skattytere</i>	117,4	57,7	31,0	206,1
Skatt på alminnelig inntekt	49,9	53,2	31,0	134,1
Toppskatt	15,0	–	–	15,0
Trygdeavgift	50,7	–	–	50,7
Formuesskatt	1,8	4,5	–	6,3
<i>Bedrifter (etterskuddspliktige)</i>	27,6	1,2	0,2	29,0
Inntektsskatt (medregnet kraftverk) ²⁾	27,5	1,2	0,2	28,9
Formuesskatt	0,1	0,0	–	0,1
<i>Eiendomsskatt</i>	–	2,8	–	2,8
<i>Arbeidsgiveravgift</i>	70,9	–	–	70,9
<i>Avgifter</i>	186,8	–	–	186,8
Merverdi- og investeringsavgift	119,4	–	–	119,4
Særavgifter og toll ²⁾	67,4	–	–	67,4
<i>Petroleum</i>	96,8	–	–	96,8
Skatt på inntekt	90,0	–	–	90,0
Avgift på utvinning mv.	6,8	–	–	6,8
<i>Andre skatter og avgifter</i>	12,3	0,2	–	12,5
Trygde- og pensjonspremier, andre stats- og trygderegnskaper ³⁾	7,8	–	–	7,8
Skatt på utbytte til utenlandske aksjonærer ...	0,5	–	–	0,5
Andre skatter og avgifter ⁴⁾	4	0,2	–	4,2
Samlede skatter og avgifter	511,8	61,9	31,2	604,9

¹⁾ Totaltallene er i samsvar med definisjonene i nasjonalregnskapet, men inndelingen i skattearter er noe annerledes.

²⁾ Medregnet tonnasjeskatt for rederier.

³⁾ Blant annet Statens pensjonskasse.

⁴⁾ Herunder en del inntektsposter som grupperes som skatteinntekter i nasjonalregnskapet, men som ikke føres som skatteinntekt i statsbudsjettet.

Kilde: Finansdepartementet.

2 Direkte skatter og avgifter til folketrygden

2.1 Innledning

I dette kapitlet omtales Regjeringens forslag til direkte skatter. Direkte skatter og avgifter omfatter inntekts- og formuesskatt for personlige og etter-skuddspliktige skattytere, eiendomsskatt og arbeidsgiveravgift. Noe under 70 pst. av de samlede skatte- og avgiftsinntektene oppkreves gjennom direkte skatter.

Det har skjedd en vesentlig endring i det norske inntektsskattesystemet siden 1987. Omleggingen har gått i retning av mer generelle og brede skattegrunnlag, kombinert med en demping av skatteprogresjonen. Målsetningen har vært å øke avkastningen av kapital og arbeid, samtidig som skatteinntektene og inntektsfordelingen skulle være om lag uendret.

Skattereformen i 1992 omfattet både lønnstakere, trygdede, personlige næringsdrivende og selskaper. Et sentralt prinsipp fra skattereformen var å sikre økt skattemessig likebehandling av ulike investeringer, næringer og organisasjonsformer. Dette bidrar bl.a. til at investeringene kanaliseres dit de gir den høyeste samfunnsøkonomiske avkastningen.

Det er to skattegrunnlag for personer. Alle skattepliktige, både personer og selskaper, ilegges en flat skatt på 28 pst. på *alminnelig inntekt*. Alminnelig inntekt for personer består av alle typer skattepliktige inntekter fratrukket fradragsberettigede utgifter (minstefradrag, gjeldsrenter mv.). Alminnelig inntekt for selskaper er skattepliktig overskudd. I 2000 utgjør skatt på alminnelig inntekt for personer om lag 134 mrd. kroner, mens skatt på overskudd i selskaper utenom petroleumssektoren utgjør om lag 29 mrd. kroner, jf. tabell 1.7.

Personinntekt beregnes kun for personlige skattytere. Personinntekten omfatter inntekt av arbeid og pensjon uten fradrag av noen art. For personlige næringsdrivende, herunder lønnstakere med næringsinntekt og aktive eiere i selskaper, blir inntekt fra arbeid i virksomheten beregnet ved

hjelp av delingsmodellen. Trygdeavgiften på 3 pst. for pensjonsinntekter, 7,8 pst. for lønnsinntekter og 10,7 pst. for næringsinntekter utlignes på grunnlag av personinntekter. Det samme gjør toppskatten på 13,5 pst. i trinn 1 og 19,5 pst. i trinn 2. Trygdeavgiften utgjør om lag 51 mrd. kroner i 2000. Toppskatten utgjør om lag 15 mrd. kroner.

Det progressive elementet i inntektsbeskatningen er i hovedsak ivaretatt gjennom bunnfradrag (personfradrag, særskilt fradrag i arbeidsinntekt og minstefradrag) og toppskatten. Dette innebærer at skattytere med høye inntekter betaler forholdsvis mer i inntektsskatt enn personer med lave inntekter.

Formuesskatten innebærer et progressivt element også i kapitalbeskatningen. Alle personlige skattytere er skattepliktig for nettoformue over et visst nivå. Formuesskatten utgjør om lag 6,3 mrd. kroner for personlige skattytere i 2000.

Alle som har ansatte plikter å betale *arbeidsgiveravgift* av lønn og annen godtgjørelse som utbetales til ansatte. Arbeidsgiveravgiften er hovedsakelig differensiert etter fem ulike geografiske soner. I 2000 utgjør arbeidsgiveravgiften om lag 71 mrd. kroner.

Grunnrente i bl.a. petroleumssektoren skattlegges særskilt. I 2000 er samlede skatter og avgifter fra petroleumssektoren anslått til om lag 96,8 mrd. kroner.

Kommunene har også anledning til å ilegge en *eiendomsskatt* på boliger og annen fast eiendom. Eiendomsskatten utgjør om lag 2,8 mrd. kroner i 2000.

I dette kapitlet omtales bare forslag til endringer i direkte skatter som innebærer endringer i forhold til 2000-reglene. For øvrig vises det til utkast til vedtak i denne proposisjonen. I tabell 1.3 er det gitt en oversikt over provenyvirkningene av Regjeringens skatteforslag for 2001. Tabell 2.1 viser viktige skattesatser og beløpsgrenser i 2000 og i forslaget for 2001.

Tabell 2.1 Skattesatser og beløpsgrenser mv. for 2000 og forslag til 2001-regler

	2000-regler	Forslag 2001	Endring i pst. fra 2000 til 2001
Konjunkturavgift¹⁾	–	1,5 pst.	
Trygdeavgift			
Lønnsinntekt	7,8 pst.	7,8 pst.	
Næringsinntekt i jordbruk, skogbruk og fiske	7,8 pst.	7,8 pst.	
Annen næringsinntekt ²⁾	10,7 pst.	10,7 pst.	
Pensjonsinntekt mv.	3,0 pst.	3,0 pst.	
Nedre grense	21 400 kr	22 200 kr	3,7
Opptappingssats	25,0 pst.	25,0 pst.	
Toppskatt³⁾			
<i>Trinn 1</i>			
Sats	13,5 pst.	13,5 pst.	
Innslagspunkt, klasse 1	277 800 kr	289 000 kr	4,0
Innslagspunkt, klasse 2	329 000 kr	342 200 kr	4,0
<i>Trinn 2</i>			
Sats	19,5 pst.	19,5 pst.	
Innslagspunkt, klasse 1	762 700 kr	793 200 kr	4,0
Innslagspunkt, klasse 2	762 700 kr	793 200 kr	4,0
Skatt på alminnelig inntekt			
Personer	28,0 pst.	28,0 pst.	
Personer i Finnmark og Nord-Troms	24,5 pst.	24,5 pst.	
Etterskuddspliktige (bedrifter)	28,0 pst.	28,0 pst.	
Maksimale marginale skattesatser			
På alminnelig inntekt	28,0 pst.	28,0 pst.	
Samlet maksimal marginalsatt på lønn og næringsinntekt ⁴⁾	55,3 pst.	55,3 pst.	
Personfradrag (tidligere klassefradrag)			
Klasse 1	27 700 kr	28 800 kr	4,0
Klasse 2	55 400 kr	57 600 kr	4,0
Minstefradrag			
Sats	22,0 pst.	22,0 pst.	
Øvre grense	36 600 kr	40 300 kr	10,1
Nedre grense	4 000 kr	4 000 kr	0,0
Særskilt fradrag i arbeidsinntekt⁵⁾	30 600 kr	31 800 kr	4,0
Særfradrag for alder og uførhet mv.	17 640 kr	17 640 kr	0,0
Skattebegrensningsregelen for pensjonister mv.			
Avtrappingssats	55,0 pst.	55,0 pst.	
<i>Skattefri nettoinntekt</i>			
Enslig	73 800 kr	76 800 kr	4,0
Ektepar	120 600 kr	125 400 kr	4,0
<i>Formuestillegget</i>			
Sats	2,0 pst.	2,0 pst.	
Grense	200 000 kr	200 000 kr	0,0

Forts. tabell 2.1

	2000-regler	Forslag 2001	Endring i pst. fra 2000 til 2001
Særskilt fradrag i Finnmark og Nord-Troms			
Klasse 1	15 000 kr	15 000 kr	0,0
Klasse 2	30 000 kr	30 000 kr	0,0
Fisker- og sjømannsfradraget			
Sats	30 pst.	30 pst.	
Øvre grense	70 000 kr	70 000 kr	0,0
Særskilt fradrag i næringsinntekt for landbruk⁶⁾			
Øvre grense	18 000 kr	36 000 kr	100
Maksimalt fradrag for premie til individuelle pensjonsavtaler (IPA)			
	40 000 kr	40 000 kr	0,0
Maksimalt fradrag for innbetalt fagforeningskontingent mv.			
	900 kr	900 kr	0,0
Grense for fradrag for reiser mellom hjem og arbeid			
	8 500 kr	8 800 kr	3,5
Foreldrefradrag for legitimerede utgifter til pass og stell av barn			
<i>Øvre grense</i>			
Ett barn	25 000 kr	25 000 kr	0,0
To barn eller flere	30 000 kr	30 000 kr	0,0
Forsørgerfradrag i skatt pr. barn			
Barn (0–15 år)	1 820 kr	Oppheves	-100
Ungdom (16–18 år)	1 820 kr	Oppheves	-100
Generelle satser for barnetrygd pr. år⁷⁾			
1. og 2. barn	9 948 kr	11 664 kr	17,3
3. og følgende barn	10 944 kr	11 664 kr	6,6
Ekstra barnetrygd til barn mellom 1 og 3 år (småbarns-tillegget)			
	7 884 kr	7 884 kr	0,0
Ekstra barnetrygd i Finnmark og Nord-Troms			
	3 792 kr	3 792 kr	0,0
Boligsparing for ungdom under 34 år (BSU)			
Sats for skattefradrag	20,0 pst.	20,0 pst.	
Maksimalt årlig sparebeløp	15 000 kr	15 000 kr	0,0
Maksimalt samlet sparebeløp i ordningen	100 000 kr	100 000 kr	0,0
Arbeidsgiveravgift⁸⁾			
Sone 1	14,1 pst.	14,1 pst.	
Sone 2	10,6 pst.	10,6 pst.	
Sone 3	6,4 pst.	6,4 pst.	
Sone 4	5,1 pst.	5,1 pst.	
Sone 5	0,0 pst.	0,0 pst.	
Kapitalavkastningsrate i delingsmodellen⁹⁾			
	10,0 pst.	10,0 pst.	

Forts. tabell 2.1

	2000-regler	Forslag 2001	Endring i pst. fra 2000 til 2001	
Skatteregler for beregnet personinntekt for ikke-liberale yrker i delingsmodellen¹⁰⁾				
Skattlegges som personinntekt	0 – 16 G 75 – 134 G	0 – 23 G over 75 G		
Skattlegges som alminnelig inntekt	16 – 75 G over 134 G	23 – 75 G Oppheves		
Normalsats for beregning av fordel av lån hos arbeidsgiver				
	5,0 pst.	6,0 pst.		
Beregnet inntekt av egen bolig og fritidshus				
Grense ¹¹⁾ for ligningsverdi, 1. trinn	51 250 kr	51 250 kr	0,0	
Sats, 1. trinn	2,5 pst.	2,5 pst.		
Grense for ligningsverdi, 2. trinn	451 000 kr	451 000 kr	0,0	
Sats, 2. trinn	5,0 pst.	5,0 pst.		
Formuesskatten				
	2000-regler		Forslag	
	Grenser. Kroner	Satser	Grenser. Kroner	Satser
<i>Kommune</i>				
Klasse 1 og klasse 2 .	0 – 120 000	0,0 pst.	0 – 120 000	0,7 pst.
	120 000 –	0,7 pst.	120 000 –	0,7 pst.
<i>Stat</i>				
Klasse 1	0 – 120 000	0,0 pst.	0 – 120 000	0,0 pst.
	120 000 – 540 000	0,2 pst.	120 000 – 540 000	0,2 pst.
	540 000 –	0,4 pst.	540 000 –	0,4 pst.
Klasse 2	0 – 150 000	0,0 pst.	0 – 150 000	0,0 pst.
	150 000 – 580 000	0,2 pst.	150 000 – 580 000	0,2 pst.
	580 000 –	0,4 pst.	580 000 –	0,4 pst.

¹⁾ Konjunkturavgiften legges på samme grunnlag som arbeidsgiveravgiften og trygdeavgiften for næringsinntekter, inkl. i jordbruk, skogbruk og fiske.

²⁾ Avgiften er 7,8 pst. for næringsinntekt over 12 G.

³⁾ For Nord-Troms og Finnmark gjelder en sats på 9,5 pst. i 1. trinn. 2. trinn gjelder også for Nord-Troms og Finnmark.

⁴⁾ Eksklusive konjunkturavgift.

⁵⁾ Skattytere får det maksimale av minstefradrag og særskilt fradrag i arbeidsinntekt.

⁶⁾ Fradraget gis i inntekt fra jordbruk og hagebruk. Fradraget utgjør 18 000 kroner i 2000 og 36 000 kroner i 2001.

⁷⁾ Fra 1. mai 2000 ble barnetrygden utvidet t.o.m. den måneden barnet fyller 18 år. Ifm. RNB 2000 ble det vedtatt at fra 1. juli 2000 skal barnetrygden utbetales t.o.m. den måneden før barnet fyller 18 år.

⁸⁾ For lønn over 16 G ilegges en ekstra arbeidsgiveravgift på 12,5 pst.

⁹⁾ Risikotillegget i kapitalavkastningsraten foreslås redusert fra 5 til 4 prosentpoeng i 2001.

¹⁰⁾ Takene i delingsmodellen ble opphevet for liberale yrker (advokater, revisorer, tannleger mv.) f.o.m. 1998.

¹¹⁾ For fritidshus er det ikke bunnbeløp på 51 250 kroner for 1. trinn.

Kilde: Finansdepartementet.

2.2 Skatt fra personer (inngår i kap. 5501)

2.2.1 Generelle regler

Regjeringen foreslår å lønnsjustere inntektsgrensene i *toppskatten*. Dette innebærer at innslagspunktene i trinn 1 i toppskatten justeres fra 277 800 kroner til 289 000 kroner i klasse 1 og fra 329 000 kroner til 342 200 kroner i klasse 2. Grensene i trinn 2 i toppskatten justeres fra 762 700 kroner til 793 200 kroner.

Med dette forslaget vil nærmere 900 000 skattytere betale toppskatt i 2001. Gjennomsnittlig årlig lønnsinntekt inklusive overtid for en industriarbeider i 2001 er anslått til om lag 287 000 kroner, dvs. under grensen for toppskatt. For arbeidere i alt er gjennomsnittlig lønnsinntekt beregnet til drøyt 300 000 kroner i 2001.

Det vises til forslag til § 3–1 i Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2001.

Det gis *minstefradrag* i inntekt fra arbeid og pensjoner. Det foreslås at øvre grense i minstefradraget økes fra 36 600 kroner til 40 300 kroner, dvs. en økning på om lag 10 pst. regnet i forhold til 2000-reglene. Nedre grense i minstefradraget foreslås holdt nominelt uendret. Overreguleringen av øvre grense i minstefradraget virker fordelingsmessig gunstig og bidrar dessuten til å gjøre det relativt mer lønnsomt å arbeide for personer med midlere inntekter. Forslaget innebærer at marginalskatten for alle med lønns- og pensjonsinntekter mellom 173 000 kroner og 183 200 kroner i 2001 vil bli redusert fra 35,8 pst. til 29,6 pst., dvs. for om lag 90 000 personer.

Det vises til forslag til § 7–3 i Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2001.

Som alternativ til minstefradrag gis det et *særskilt fradrag i arbeidsinntekt mv.* Det foreslås at det særskilte fradraget justeres med anslått lønnsvekst fra 30 600 til 31 800 kroner i 2001. Dette innebærer at det vil lønne seg for skattytere med under 144 500 kroner i arbeidsinntekt å bli lignet etter det særskilte inntektsfradraget istedenfor etter minstefradraget.

Det vises til forslag til § 7–3 i Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2001.

Det gis *personfradrag* (tidligere kalt klassefradrag) ved ligningen for alle personlige skattytere. Personfradragene foreslås oppjustert med anslått lønnsvekst til 28 800 kroner i klasse 1 og til 57 600 kroner i klasse 2.

Det vises til forslag til § 7–5 i Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2001.

Det foreslås at *grensene for skattefrie nettoinntek-*

ter for pensjonister som kommer inn under skattebegrensingsregelen justeres med anslått lønnsvekst fra 73 800 kroner til 76 800 kroner for enslige og fra 120 600 kroner til 125 400 kroner for ektepar. Om lag halvparten av alle pensjonister blir omfattet av skattebegrensingsregelen. Grensen for skattefri pensjonsinntekt for dem uten andre inntekter enn pensjon, fradrag eller netto formue over 200 000 kroner, øker med dette fra 94 600 kroner til 98 500 kroner i 2001 for enslige og fra 154 600 kroner til 160 800 kroner for ektepar.

Det vises til forslag § 7–6 i Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2001.

Det foreslås at *særfradragene for alder og uførhet mv.* på 17 640 kroner holdes nominelt uendret fra 2000 til 2001. Dette gir isolert sett en innstramming på om lag 85 mill. kroner. Nivået på særfradraget vil ikke ha betydning for pensjonister med lave og midlere inntekter som kommer inn under skattebegrensingsregelen.

I tråd med praksis fra tidligere år, foreslås det at øvrige mer *spesielle grenser og fradrag* ikke justeres. Dette innebærer nominell videreføring av bl.a. det særskilte fradraget for personlige skattytere i Nord-Troms og Finnmark, fisker- og sjømannsfradraget, foreldrefradraget, fradrag for premie innbetalt til IPA (individuelle pensjonsavtaler), fradrag for fagforeningskontingent, beløpsgrensene i BSU (bøligsparing for ungdom), formuestillegget i skattebegrensingsregelen for pensjonister mv. og beløpsgrensene i inntektsbeskatningen av egen bolig og fritidseiendommer. Også beløpsgrensene i formuesskatten foreslås holdt nominelt uendret fra 2000 til 2001, jf. avsnitt 2.2.5.

2.2.2 Barnetrygd og forsørgerfradrag

Satsene for barnetrygd er i 2000 9 948 kroner pr. barn for 1. og 2. barn og 10 944 kroner for 3. og følgende barn. Stønadsmottakere i Nord-Troms og Finnmark får ekstra barnetrygd på 3 792 kroner pr. barn pr. år. For barn mellom 1 og 3 år gis det et småbarnstillegg på 7 884 kroner. Enslige forsørgere har rett til barnetrygd for ett barn mer enn de faktisk forsørger. Det gis ett ekstra småbarnstillegg til enslige forsørgere med barn under 3 år som både fyller vilkårene for full overgangsstonad og utvidet barnetrygd.

Fra og med 1. mai 2000 ble den generelle barnetrygden utvidet fra å gjelde t.o.m. den måneden barnet fyller 16 år til å gjelde t.o.m. den måneden barnet fyller 18 år. I forbindelse med behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett 2000 ble det vedtatt at fra og med 1. juli 2000 skal barnetrygden utbetales til den måneden barnet fyller 18 år. Disse endringe-

Tabell 2.2 Beregnet provenyvirkning av forslag til endringer i barnetrygd og forsørgerfradrag i 2001. Endringene er regnet i forhold til referansesystemet. Mill. kroner påløpt. Negative tall betyr skattelettelse/økning i barnetrygd

Forslag	Mill. kroner
Nominell videreføring av satsene i den generelle barnetrygden før innlemming av forsørgerfradraget	475
Nominelt uendret forsørgerfradrag, småbarnstillegg og ekstra barnetrygd i Nord-Troms og Finnmark	125
Opphevelse av søskengraderingen	160
Fjerne forsørgerfradraget ¹⁾	2 030
Øke den generelle barnetrygden	-2 030
Sum	760

¹⁾ Forutsatt at forsørgerfradraget er nominelt videreført.

Kilde: Finansdepartementet.

ne i barnetrygden vil få full provenyvirkning i 2001. Endringene innebærer isolert sett økte offentlige utgifter til barnetrygd på om lag 390 mill. kroner i 2001 sammenlignet med 2000.

Det foreslås å holde *de generelle barnetrygdsatsene* nominelt uendret (før innlemming av forsørgerfradraget, jf. nedenfor). Dette innebærer en innstramming på om lag 475 mill. kroner i forhold til referansesystemet. Tilsvarende foreslås for *småbarnstillegget og den ekstra barnetrygden i Finnmark og Nord-Troms*. Dette anslås isolert sett å gi en innstramming på om lag 45 mill. kroner i forhold til referansesystemet.

Det er mer sannsynlig at kostnadene pr. barn synker med stigende antall barn enn at de øker. Det foreslås derfor i tillegg å oppheve *søskengraderingen i barnetrygden* ved at forskjellen mellom satsen for 1. og 2. barn og satsen for 3. og følgende barn fjernes. Tall fra Rikstrygdeverket for 1999 viser at om lag 79 pst. av alle mottakere av barnetrygd hadde ett eller to barn under 18 år, om lag 17 pst. av mottakerne hadde tre barn og om lag 4 pst. hadde fire eller flere barn. Innstrammingen i søskengraderingen er om lag 160 mill. kroner.

Forsørgerfradraget i skatt gis til og med det året barnet fyller 18 år. Forsørgere med barn som gir rett til forsørgerfradrag får et fradrag i skatt på 1 820 kroner i 2000. Foreldre som ikke betaler tilstrekkelig i skatt til å utnytte fradraget får utbetalt differansen.

Den generelle barnetrygden og forsørgerfradraget i skatt er i stor grad like ordninger som begge skal bidra til å dekke merutgifter ved å forsørge barn. Etter omleggingen av barnetrygden og forsørgerfradraget i 2000 er det som skiller ordningene i hovedsak at:

- barnetrygden gis pr. måned til og med måneden før barnet fyller 18 år, mens forsørgerfradraget gis pr. inntektsår til og med det året barnet fyller 18 år.
- enslige forsørgere har rett på barnetrygd for ett barn mer enn de faktisk forsørger, mens de etter gjeldende regler ikke mottar ekstra forsørgerfradrag i skatt.

Disse to ordningene er dermed nesten identiske, bortsett fra at det ene gis som et skattefradrag og det andre som en kontantbetaling. Av forenklingshensyn foreslås det derfor å innlemme forsørgerfradraget i barnetrygden. Dette er i tråd med forslag både fra Longva-utvalget (NOU 1996: 13) og Flatere skatt-utvalget (NOU 1999: 7). Bortfall av forsørgerfradraget gir isolert sett en provenyøkning på 2 030 mill. kroner påløpt regnet i forhold til nominell videreføring av 2000-reglene. De økte inntektene benyttes i sin helhet til å øke de generelle barnetrygdsatsene med 1 716 kroner pr. barn. Årsaken til at økningen i barnetrygdsatsen er noe lavere enn reduksjonen i forsørgerfradraget på 1 820 kroner, er at omleggingen bl.a. fører til økte samlede overføringer til enslige forsørgere siden disse mottar barnetrygd for ett barn mer enn de faktisk forsørger. Enslige forsørgere har derimot kun ett forsørgerfradrag pr. barn.

Den generelle barnetrygdsatsen (etter innlemming av forsørgerfradraget) vil med dette forslaget øke fra 9 948 kroner til 11 664 kroner pr. barn.

Det vises til forslag til endringer i skatteloven § 16–1 i Ot.prp. nr.1 (2000–2001) og til St.prp. nr. 1 (2000–2001) Barne- og familiedepartementet.

I tabell 2.2 gis det en oversikt over de ulike endringene i forsørgerfradraget og barnetrygd.

Tabell 2.3 Samlet barnetrygd og forsørgerfradrag pr. barn¹⁾ mellom 3 og 16 år etter reglene for 2000 og forslaget for 2001. Negative tall betyr redusert støtte. Kroner

	2000-regler	Forslag 2001-regler	Endring pr. barn ift. 2000-regler	Endring pr. barn ift. ref. systemet ²⁾
Barnetrygd				
<i>1. og 2. barn</i>				
Ordinær barnetrygd 3 – 16 år	11 768	11 664	-104	-575
<i>3. og følgende barn</i>				
Ordinær barnetrygd 3 – 16 år	12 764	11 664	-1 100	-1 611
Enslige forsørgere med ett barn ³⁾	21 716	23 328	1 612	743

¹⁾ Tabellen gjelder ikke barn bosatt i Finnmark og Nord-Troms. Det er lagt til grunn at det mottas barnetrygd for et helt år.

²⁾ Endring i forhold til referansesystemet for 2001 der 2000-satsene er oppjustert med anslått lønnsvekst på 4 pst. fra 2000 til 2001.

³⁾ Enslige forsørgere mottar barnetrygd for ett barn mer enn de faktisk forsørger. Det er her antatt at barnet er mellom 3 og 16 år.
Kilde: Finansdepartementet.

Tabell 2.3 viser endring i barnetrygd og forsørgerfradrag pr. barn for en familie med barn etter dette forslaget. Forslaget innebærer at familier med 1 og 2 barn under 16 år vil få redusert samlet barnetrygd og forsørgerfradrag med 104 kroner nominelt og 575 kroner reelt pr. barn i forhold til 2000-reglene. For 3. og følgende barn under 16 år blir reduksjonen 1 100 kroner nominelt og 1 611 kroner reelt pr. barn i forhold til 2000-reglene.

Utvidelsen av barnetrygd til 18 år f.o.m. 1. mai 2000 kan bidra til høyere barnetrygd i 2001 enn i 2000 for mottakere med barn som ble 16 år i perioden oktober 1999 til mars 2000. Barnetrygden kan øke med inntil 430 kroner nominelt og om lag 330 kroner reelt for denne gruppen barn.

2.2.3 Normrente for beregning av fordel av rimelig lån hos arbeidsgiver

Fordelen ved rimelige lån i arbeidsforhold beskattes ut fra en normrente som fastsettes i Stortingets skattevedtak for det enkelte år. Rentefordelen settes til differansen mellom normrenten og den renten som skattyter betaler, dersom lånet er gitt av nåværende eller tidligere arbeidsgiver. Dette gjelder også dersom lånet er gitt av andre, og arbeidsgiver har formidlet lånet eller lånet er foranlediget av arbeidsforholdet.

Normrenten skal fastsettes med utgangspunkt i lånevilkårene i markedet. Både korte og lange pengemarkedsrenter har hatt en stigende tendens siden 1999. For eksempel har renten på statsobligasjoner med 5 års løpetid økt fra et gjennomsnitt på

5,4 pst. i 1999 til om lag 6,6 pst. pr. august 2000. Det foreslås på denne bakgrunn at normrenten for 2001 økes fra 5 pst. til 6 pst. Normrenten vil likevel ligge markert under dagens markedsrente på lån.

Det vises til forslag til § 7–2 i Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2001.

2.2.4 Ligningsverdi på fast eiendom

Boliger og annen fast eiendom har normalt ligningstakster som ligger betydelig under markedsverdien. Det har vært en kraftig økning av markedsverdien på boliger de siste årene. Dette gjenspeiles i at ligningsverdien siden 1993 kun har økt med 26,5 pst. mens Statistisk sentralbyrås prisindeks på brukte selveierboliger har økt med over 100 pst. på landsbasis i samme tidsrom.

Det foreslås derfor å heve ligningstakstene for boliger, fritidshus og forretningseiendommer mv. med 10 pst. Dette gjelder takstene pr. 1. januar 2002 som grunnlag for ligningen for inntektsåret 2001. Forslaget anslås å gi en innstramming på 525 mill. kroner.

Departementet vil sørge for at det blir gitt regler for å øke ligningstakstene på slike eiendommer i takseringsreglene med hjemmel i ligningsloven § 7–1.

2.2.5 Formuesskatten

Innledning

Et flertall i Stortinget bestående av Fremskrittspartiet, Høyre, Venstre, Kristelig Folkeparti, Senter-

partiet og Kystpartiet ba i Stortingsvedtak av 16. juni 2000 Regjeringen legge fram forslag om fritak for formuesskatt for næringseiendeler i budsjettet for 2001. I dette avsnittet drøftes ulike sider ved å innføre et slikt formuesskattefritak. Det vises til forslag om fritak for næringseiendeler i Ot.prp. nr. 1 (2000–2001).

Generelt om formuesskatt

Formuesskatten er en viktig del av den samlede kapitalbeskatningen. Personlig eid finans- og realkapital både i og utenfor næring er skattepliktig. Grunnlaget for formuesskatten er summen av alle skattepliktige formuesposter med fratrekk for gjeld.

Formuesskatten er en skatt på beholdning og kommer således i tillegg til skatten på avkastningen av formuen. Formuesskatten beregnes imidlertid på et annet grunnlag enn skatt på kapitalinntekter. Hensynet til et effektivt skattesystem kan tilsa at det er bedre å ha relativt lave skattesatser fordelt på flere skattegrunnlag, framfor å ha høye satser på få grunnlag. Dette taler isolert sett for å ha formuesskatt som et supplement til inntektsskatten. Et annet viktig formål med formuesskatten er at den skal bidra til jevnere fordeling, bl.a. ved at formuesskattesatsene er progressive. I tillegg til at formue i seg selv gir skatteevne har personer med høy formue generelt sett også høy inntekt. I tillegg har formuesskatten i likhet med andre skatter en fiskal begrunnelse, dvs. at den bidrar til å finansiere offentlig sektor.

Gjeldende skatteregler

Personlige skattytere betaler formuesskatt både til staten og kommunen. Ektepar og enslige alderspensjonister skattlegges alltid i klasse 2 for formue.

Tabell 2.1 i avsnitt 2.1 viser formuesskattesatsene for personlige skattytere. Denne tabellen illustrerer at formuesskattesatsene er relativt høye og bunnfradragene lave. Etter gjeldende regler er det videre relativt liten forskjell mellom klasse 1 og klasse 2, slik at ektepar kan få høyere formuesskatt enn to ugifte med tilsvarende formuer.

Dersom den skattepliktige formuesskatt og skatt på alminnelig inntekt overstiger 80 pst. av alminnelig inntekt eksklusive særfradrag for alder mv., skal formuesskatten nedsettes slik at denne grensen ikke overskrides. For å hindre at skattytere med store formuer helt unngår formuesskatt, kan ikke skatt av nettoformue over 1 mill. kroner nedsettes til under 0,6 pst. av overskytende formue.

Formuesskattegrunnlag

I prinsippet skal formuesobjekter verdsettes til omsetningsverdi. En svakhet ved formuesbeskatningen er at det kan være vanskelig å verdsette ulike formuesobjekter på en ensartet måte. I dag verdsettes spesielt bolig, ikke-børsnoterte aksjer og forbrukskapital svært lavt sammenlignet med f.eks. børsnoterte aksjer og bankinnskudd. I tillegg blir formuesobjekter, som goodwill og egenutviklet immaterielle verdier, ikke pålagt formuesskatt, bortsett fra når de gjenspeiles i aksjekursen på børsnoterte selskaper. En slik forskjell i verdsettelsen fører til at formuesskattens størrelse påvirkes av hvordan formuen er sammensatt. Dagens verdsettelsesregler kan dermed bidra til å påvirke sammensetningen av sparingen, noe som kan medvirke til en ressursbruk som ikke er samfunnsøkonomisk lønnsom. Slike negative effekter forsterkes av at formuesskattesatsene er relativt høye. Denne forskjellsbehandlingen kan også svekke fordelingsegenskapene i formuesskatten. På tross av formuesskattens svakheter, bidrar den likevel til jevnere fordeling ved at personer med de høyeste inntektene også betaler mest i formuesskatt.

Proveny fra formuesskatten

Samlet formuesskatt er anslått til om lag 6,3 mrd. kroner for personlige skattytere i 2000, hvorav om lag 4,5 mrd. kroner tilfaller kommunene, jf. tabell 1.7.

Formuesskattefritak for næringseiendeler – sentrale problemstillinger

Med bakgrunn i Stortingets vedtak foreslås det å fritta personers aktiva i næring som bl.a. fast eiendom, driftsmidler og varelager for formuesskatt. I tillegg foreslås det fritak for formuesskatt på næringseiendeler i delingspliktige ikke-børsnoterte selskaper og i delingspliktige deltakerlignede selskaper. Aksjer i børsnoterte selskap og aksjer/andeler i selskap som ikke er delingspliktige skal etter forslaget ikke fritas for formuesskatt på eiendeler i selskapet. Med denne avgrensingen av formuesskattefritaket vil aksjonærer/andelstakere i delingspliktige selskaper, som normalt har en nær tilknytning til næringsvirksomheten, bli likebehandlet med personlige næringsdrivende. Tilsvarende vil eiere som ikke identifiseres med selskaps næringsvirksomhet bli skattemessig likebehandlet med eiere av børsnoterte selskaper og ikke delingspliktige selskaper. Gjelden foreslås i hovedsak nedjustert i samme forhold som næringsformuen utgjør av bruttoformuen. Forslaget til avgrens-

ning av formuesskattefritaket for næringsseiendeler er nærmere beskrevet i Ot.prp. nr. 1 (2000–2001).

Forslaget om å frita næringsseiendeler for formuesskatt har blitt vurdert og avvist en rekke ganger tidligere, bl.a. i Revidert nasjonalbudsjett 1993. Dette skyldes at flere tungtveiende økonomiske og administrative momenter taler mot en slik skatteomlegging:

- Et fritak av næringsseiendeler fra formuesgrunnlaget bryter med prinsippet om likebehandling av ulike typer kapital og øker forskjellsbehandlingen av ulike formuesobjekter som var et sentralt prinsipp i forbindelse med skattereformen fra 1992. Verdsettelsesreglene for ikke-børsnoterte aksjer mv. innebærer allerede i dag en skattemessig favorisering av kapital plassert i slike selskaper framfor bankinnskudd mv. Et fritak for næringskapital vil øke denne forskjellsbehandlingen ytterligere, og forsterke de samfunnsøkonomisk uheldige vridningene ved formuesskatten.
- Å frita næringsseiendeler fra formuesskatt vil isolert sett svekke fordelingsvirkningene av formuesskatten ettersom det er personer med de høyeste inntektene og formuene som får den største skattelettelsen.
- Avgrensningen mot næringsformue reiser en rekke praktiske problemstillinger, bl.a. som følge av at det er vanskelig å skille mellom bedriftens eiendeler som er næringsformue og eierens privatkapital. Dette problemet er særlig stort i énmannsforetak, ettersom det ikke er noe klart skille mellom bedriftens kapital og eierens privatkapital innenfor slike foretak. Et press mot omklassifisering av privatkapital til bedriftens kapital vil medføre at ligningsmyndighetenes kontrolloppgaver blir langt vanskeligere. En ordning hvor skattyters påstand i hovedsak legges til grunn vil i stor grad kunne åpne for omgåelsesmuligheter, samt fare for ligningsmessig forskjellsbehandling.
- Som det framgår av forslaget i Ot.prp. nr. 1 (2000–2001) må slike regler delvis utformes ved bruk av skjønsmessige kriterier. Dette kan gi opphav til skattemessig forskjellsbehandling avhengig av om næringskapitalen er organisert i et selskap eller som personlig eid næringsvirksomhet, om selskapet er børsnotert eller ikke-børsnotert mv. I tillegg kan slike regler føre til store avgrensingsproblemer og mange retts tvister om hvordan reglene skal tolkes.
- Et system hvor næringsseiendeler fritas for formuesskatt forutsetter at en også fordeler gjelden mellom skattepliktig og ikke-skattepliktig formue. Denne fordelingen foreslås i utgangs-

punktet gjort i samsvar med forholdet mellom verdien av de eiendeler som anses som næringsseiendeler og de eiendeler som faller utenfor dette begrepet. For næringsdrivende er det samlet gjeld etter fradrag for finansielle eiendeler i virksomheten som skal fordeles mellom skattefrie og skattepliktige eienandeler. For å finne fram til denne fordelingsnøkkelen må en verdsette både næringsseiendeler som de andre eiendelene i virksomheten. Et slikt system vil dermed ikke innebære en forenkling i forhold til gjeldende regler mht. hvilke eiendeler som må verdsettes ved formueslikningen.

Det følger av ovennevnte at et fritak for formuesskatt på næringsseiendeler vil bidra til å komplisere reglene vesentlig sammenlignet med gjeldende regler samtidig som omgåelsesmulighetene øker. Det vil også svekke fordelings- og effektivitetsegenskapene til formuesskatten.

Etter Regjeringens syn går derfor Stortingets vedtak om å frita næringsseiendeler for formuesskatt i motsatt retning av hva som ville vært nødvendige og ønskelige endringer. Etter Regjeringens vurdering hadde det vært en bedre løsning med større grad av likebehandling av ulike formuesobjekter kombinert med lavere satser og høyere bunnfradrag. En slik reform av formuesskatten etter mønster av skattereformen fra 1992 ville både gi høyere samfunnsøkonomisk avkastning av husholdningenes sparing og bidra til bedre fordelingsprofil i formuesskatten. Nedenfor presenteres derfor også et alternativt opplegg til en provenynøytral formuesskattereform, der bunnfradragene økes i stedet for å frita næringsseiendeler for formuesskatt.

Proveny og fordelingsvirkninger

Provenyvirkningen av å frita næringsseiendeler for formuesskatt i forslaget til vedtak er på svært usikkert grunnlag anslått til å bli i størrelsesorden 1,1 mrd. kroner påløpt, jf. tabell 2.4. Denne lettelsen foreslås dekket inn gjennom innstramminger i øvrige deler av formuesskatten:

- Aksjerabattene oppheves. Dette innebærer at aksjer notert på SMB-listen ved Oslo Børs verdsettes til kursverdien og aksjer i ikke-børsnoterte selskaper verdsettes til formuesverdien i selskapet
- 80-prosentregelen oppheves
- Bunnfradragene i formuesskatten videreføres nominelt uendret

Tabell 2.4 Brutto provenyvirkninger av formuesskatteforslaget ift. referansesystemet for 2001. Negative tall betyr skattelettelser

	Mill. kroner
Fritak for næringsformue	-1 090
Oppheve aksjerabatten	850
Oppheve 80-prosentregelen	190
Nom. videreføring av bunnfradraget i formuesskatt	50
Totalt	0

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Forslaget om å oppheve aksjerabattene må ses i sammenheng med forslaget om å innføre fritak for næringsseiere. Når aksjonærer/andelstakere i delingspliktige selskaper fritas for formuesskatt på sine næringsseiere i virksomheten, er det vanskelig å se gode grunner for å videreføre aksjerabattene. Eierne som ikke identifiseres med selskapets næringsvirksomhet bør kunne tåle en normal skattebelastning, på linje med bl.a. bankinnskudd og børsnoterte aksjer. Det er også grunn til å peke på at verdsettingen av ikke-børsnoterte aksjer fremdeles vil være relativt lempelig selv etter opphevelsen av aksjerabatten. Dette skyldes at formuesverdien av ikke-børsnoterte aksjer er vesentlig lavere enn markedsverdien, siden aksjene verdsettes med utgangspunkt i skattemessig verdi av selskapets eiendeler. Forslaget vil videre styrke fordelingsegenskapene i formuesskatten, ettersom det i hovedsak er skattytere med høye inntekter og formuer som eier aksjer.

Også forslaget om å oppheve 80-prosentregelen må ses i sammenheng med at behovet for denne re-

gelen reduseres når næringsseiere fritas for formuesskatt. Dette regelverket har allerede fått mindre betydning etter innstramningene de siste årene, både fordi vesentlig færre skattytere er berørt av ordningen og fordi gjennomsnittlig nedsettelse er redusert. Ettersom formuesskatten utgjør en selvstendig del av skattesystemet ved siden av inntektsbeskatningen, virker det dessuten lite logisk å ha en regel som begrenser formuesskatten fordi den skattepliktige inntekten er lav. At den skattepliktige inntekten til formuesskattyterne relativt sett er lav sammenlignet med nettoformuen, bør derfor ikke i seg selv påvirke størrelsen på formuesskatten.

Tabell 2.5 viser fordelingsvirkningene for alle personer av endringene i formuesskatten. Samlet sett er fordelingsprofilen gunstig fordi opphevelse av aksjerabatten i stor grad rammer høyinntektsgrupper. Tabellen viser imidlertid også at det å fritta næringsseiere fra formuesskatt isolert sett har negative fordelingsvirkninger, jf. kolonnen ytterst til høyre.

Tabell 2.5 Beregnet endring i skatt for alle personer¹⁾ av omleggingen av formuesskatten. Forslaget sammenlignet med referansesystemet for 2001. Negative tall betyr skattelettelser²⁾

Bruttoinntekt, inkl. skattefrie ytelser pr. person i 2001 ³⁾ . Kroner	Antall	Gj.sn. skatt i referansesystemet pr. person Kroner	Gj. sn. endring i skatt pr. person. Kroner	Herav: Endring i formuesskatt pr. person av å fritta næringsformue for formuesskatt
0 – 149 999	1 040 500	8 100	0	-100
150 000 – 299 999	1 586 700	46 900	-100	-200
300 000 – 499 999	672 300	97 000	-100	-300
450 000 – 599 999	130 700	165 500	0	-800
Over 600 000	94 400	313 400	2 500	-4 800
I alt	3 524 500	56 500	0	-300

¹⁾ For ektepar er samlet bruttoinntekt og skatt fordelt likt mellom ektefellene.

²⁾ Tallene er avrundet til nærmeste 100 kroner.

³⁾ Barnetrygd, småbarnstillegg og kontantstøtte er ikke inkludert i bruttoinntekten.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Tabell 2.6 Beregnet endring i skatt for alle personer¹⁾ innenfor alternativ formuesskattepakke. Forslaget sammenlignet med referansesystemet for 2001. Negative tall betyr skattelettelser²⁾

Bruttoinntekt, inkl. skattefrie ytelser pr. person i 2001 ³⁾ . Kroner	Antall	Gj.sn. skatt i referansesystemet pr. person Kroner	Gj. sn. endring i skatt pr. person. Kroner
0 – 149 999	1 040 500	8 100	-300
150 000 – 299 999	1 586 700	46 900	-300
300 000 – 499 999	672 300	97 000	-100
450 000 – 599 999	130 700	165 500	400
Over 600 000	94 400	313 400	7 900
I alt	3 524 500	56 500	0

¹⁾ For ektepar er samlet bruttoinntekt og skatt fordelt likt mellom ektefellene.

²⁾ Tallene er avrundet til nærmeste 100 kroner.

³⁾ Barnetrygd, småbarnstillegg og kontantstøtte er ikke inkludert i bruttoinntekten.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Pensjonister får i gjennomsnitt om lag uendret skatt av endringene i formuesskatten. Lønnstakere får i gjennomsnitt om lag 100 kroner i økt skatt, mens næringsdrivende i gjennomsnitt får en skattelettelse på om lag 1 000 kroner.

I tabell 2.6 presenteres et *alternativt formuesskatteopplegg*, der en øker bunnfradragene istedenfor å frita næringsseideler for formuesskatt. For øvrig oppheves aksjerabatten og 80-prosentregelen som ovenfor. I alternativet heves bunnfradragene fra 120 000 kroner til 200 000 kroner i klasse 1 og fra 120 000/150 000 kroner til 320 000 kroner i klasse 2. I tillegg heves innslagspunktet for maksimal formuesskatt fra 580 000 kroner til 810 000 kroner i klasse 2.

Tabell 2.6 viser at fordelingsvirkningene av denne alternative formuesskattepakken vil være vesentlig bedre enn å innføre et formuesskattefritak for næringsseideler, jf. tabell 2.5. Dette skyldes at en økning av fribeløpene i formuesskatten spesielt vil lette formuesskatten for skattytere med midlere og lave nettoformuer. De gjennomsnittlige innstrammingsene overfor skattytere med høye inntekter blir også større når det ikke gis fritak for formuesskatt på næringsseideler i delingspliktige selskaper. Innenfor dette alternativet unngår en også vesentlig komplisering av reglene sammenlignet med gjeldende regelverk samtidig som effektivitetsegenskapene i formuesskatten vil bli styrket. Etter Regjeringens vurdering er dette forslaget derfor vesentlig bedre enn Stortingsflertallets forslag om å frita næringsseideler for formuesskatt.

2.2.6 Trygd på kontinentalsokkelen (kap. 5700, post 71 og 72)

Regjeringen vil i høst fremme forslag om endringer i folketrygdloven og barnetrygdloven med sikte på

at personer bosatt i utlandet og som arbeider på norsk kontinentalsokkel skal være medlem av folketrygden. De vil dermed få rett til ytelser etter barnetrygdloven dersom de er EØS-borgere og forsørger barn under 18 år bosatt i EØS-området. For nærmere omtale av tiltaket vises det til innledningen til programområde 29 under Sosial- og helsedepartementets del av folketrygden.

Forslaget er anslått å gi merutgifter og merinntekter på om lag 180 mill. kroner påløpt. Merinntektene som følge av reformen vil utgjøres av trygdeavgift fra de arbeidstakerne som blir medlemmer av folketrygden. I tillegg vil en overgang til norsk trygd for dem som nå er dekket i andre land som følge av inngåtte trygdeavtaler innebære økt arbeidsgiveravgift.

2.2.7 Øvrige forslag

Departementet fremmer også forslag til endringer i nedre grense for å betale restskatt, særfradrag for forsørgelse, reisefradrag mellom hjem og arbeidssted og å innføre et særskilt inntektsfradrag for landbruket.

Det vises til forslag om dette i Ot.prp. nr. 1 (2000–2001).

2.3 Næringsbeskatningen (inngår i kap. 5501)

2.3.1 Innledning

Etter gjeldende regler er det stor forskjell i marginalskatten på arbeids- og kapitalinntekter. Skatten på lønnsinntekter er progressiv med en marginalskatt på inntil 55,3 pst. eksklusiv arbeidsgiveravgift og 64,7 pst. inklusive arbeidsgiveravgift, mens kapi-

talinntekter skattlegges med en flat sats på 28 pst. De store satsforskjellene mellom arbeids- og kapitalinntekter har gjort det nødvendig å innføre delingsmodellen, som er en sjablonmetode for å fastsette avkastningen av arbeid for næringsdrivende og aktive aksjonærer. Delingsmodellen skal bidra til skattemessig likebehandling av arbeidsavkastningen til vanlige arbeidstakere på den ene siden, og personlig næringsdrivende og aktive eiere på den annen, og er således også en viktig del av fordelingspolitikken. Dagens satsforskjeller fører imidlertid til at motivene til å omdanne arbeidsinntekt til kapitalinntekt, for dermed å spare skatt, er svært sterke. Sjablonreglene i delingsmodellen er ikke tilpasset en så stor satsforskjell, og det har følgelig blitt omfattende tilpasninger til delingsmodellen, jf. nærmere omtale i avsnitt 2.3.2 og 2.3.6.

En grunn for de store satsforskjellene er dels fordelingshensyn (progressiv lønnsbeskatning) og dels at kapitalinntekter (flat, relativ lav sats) er et mer mobilt skattegrunnlag enn arbeidsinntekter. Forskjellene i marginalsatt mellom arbeids- og kapitalinntekter har imidlertid en del uheldige virkninger. For det første kan det ha uheldige fordelingsmessige sider, fordi kapitalinntektene i særlig grad tilfaller høyinntektsgruppene. For det andre vil skattyterne ha betydelige motiver til å tilpasse seg slik at arbeidsinntekter framstår som kapitalinntekter, jf. nærmere omtale i avsnitt 2.3.2. For det tredje vil en for høy skatteleie i arbeidsmarkedet kunne gjøre det mindre lønnsomt å arbeide, noe som er spesielt uheldig i dagens stramme arbeidsmarked.

Etter Regjeringens vurdering er det på denne bakgrunn behov for å vurdere endringer i skattesystemet som kan sikre en bedre balanse mellom hensynet til god fordeling på den ene siden og hensynet til å gi gode incentiver på den annen, der en bl.a. også må unngå å svekke motivene til å spare og investere i Norge i særlig grad. En slik endring vil også være i tråd med hovedprinsippene fra skattereformen i 1992 med bredt skattegrunnlag og relativt lave satser. Regjeringens mål er å få et skattesystem for næringsvirksomhet som sikrer en større grad av reell skattemessig likebehandling av ulike investeringer, virksomheter og organisasjonsformer enn i dag.

Departementet har på denne bakgrunn vurdert ulike endringer i skattesystemet som vil bidra til å redusere satsforskjellene på arbeids- og kapitalinntekter. I avsnitt 2.3.2 vurderes en løsning der satsforskjellene reduseres ved å øke satsen på alminnelig inntekt samtidig som toppskattesatsene og trygdeavgiften reduseres. En slik løsning vil imidlertid både ha uheldige fordelingsvirkninger og svekke

motivene til å spare og investere i Norge, og en avviser derfor denne løsningen.

I avsnitt 2.3.3 vurderes en modell med økt skatt på utbytte på aksjonærens hånd. Denne løsningen vil ha gunstige fordelingsvirkninger samtidig som den bidrar til en reduksjon i satsforskjellene mellom arbeidsinntekter og utbytte, noe som reduserer motivene til tilpasninger for aktive eiere i delingsselskaper. Departementet foreslår derfor å innføre en utbytteskatt på 14 pst. på eiers hånd for utbytter som er besluttet utdelt f.o.m. 5. september 2000, samt enkelte innstramminger i gevinstbeskatningen av aksjer.

Økt skatt på aksjeutbytter løser imidlertid ikke alle problemene som er knyttet til det gjeldende skattesystemet. Departementet har derfor vurdert en tredje løsning der en deler kapitalinntektene i en normalavkastningsdel, som kun skattlegges med 28 pst., og en ekstraavkastningsdel, som i større grad skattlegges på linje med arbeidsinntekter, jf. nærmere omtale i avsnitt 2.3.4. I denne modellen er det lettere å redusere forskjellene i marginalsatt mellom arbeids- og kapitalinntekter samtidig som fordelingsvirkningene er gode, bl.a. fordi skjerminnen av normalavkastningen sterkt begrenser den negative virkningen på sparing og investering av å øke marginalsattesatsen på kapitalinntekter. En slik løsning vil etter departementets vurdering også ha en rekke andre gunstige egenskaper som gjør det mulig å forbedre og forenkle skattesystemet, f.eks. at det kan bli mulig å oppheve delingsmodellen helt eller delvis. Dette forutsetter imidlertid at de høyeste satsforskjellene mellom skatt på arbeids- og kapitalinntekter reduseres.

Denne løsningen krever imidlertid en del utredninger og lovteknisk arbeid som gjør at den ikke kan innføres før inntektsåret 2002. Departementet tar derfor sikte på å innføre et nytt system for næringsbeskatning fra 2002, der en innfører en ekstra skatt på utbytter/næringsinntekter som overstiger en fastsatt normalavkastning.

2.3.2 Nærmere om beskatningen av arbeids- og kapitalinntekter

Forskjellen i marginalsatt mellom arbeids- og kapitalinntekter gjør det som nevnt nødvendig å ha et system for å fastsette avkastningen av arbeid for personlige næringsdrivende og aktive aksjonærer. I det gjeldende systemet er det delingsmodellen som skal sikre at næringsdrivende og aktive eiere likebehandles med lønntakere. Uten en slik fastsettelse av arbeidsavkastningen for aktive eiere, ville vi opplevd omfattende tilpasninger, bl.a. at arbeidsinntekt opptjenes gjennom et aksjeselskap

framfor gjennom et ansettelsesforhold, og at en tar ut arbeidsavkastningen som utbytte med 28 pst. skatt.

Det er imidlertid en rekke problemer med den gjeldende delingsmodellen, jf. bl.a. omtale i Revidert nasjonalbudsjett 1997 og Revidert nasjonalbudsjett 1998. Det har bl.a. medført en omfattende tilpasning bort fra delingsmodellen, både lovlige og trolig også ulovlige. At andelen av selskapene som er omfattet av delingsmodellen har falt fra 46 pst. i 1994 til 33 pst. i 1998, er trolig delvis en konsekvens av dette. Dette skyldes bl.a. problemene knyttet til aktivitetskravet i dagens delingsmodell. Et annet problem med den gjeldende delingsmodellen er at den har vært endret en rekke ganger både i lettede og skjerpene retning. Dette har bidratt til at rammevilkårene for næringsdrivende og aktive eiere har vært lite forutsigbare. Spennet i marginalskatt mellom arbeids- og kapitalinntekter ble økt som følge av det ekstra trinnet i toppskatten.

En del av disse problemene kan i noen grad løses ved å endre delingsmodellen. Dette gjelder bl.a. forskjellsbehandlingen mellom ulike næringer, identifikasjonsreglene og lempelige regler for beregning av personinntekt. Regjeringen foreslår derfor enkelte innstramminger i delingsreglene, jf. avsnitt 2.3.6.

Noen problemer er likevel mer grunnleggende og kan ikke løses innenfor delingsmodellen. Et slikt grunnleggende problem ligger i forskjellen i inntektsbeskatningen av kapitalinntekter på den ene siden og arbeidsinntekter på den annen side. I selskaper hvor ansatte og eiere er forskjellige personer, vil bedriftens regnskaper gi et tilfredsstillende bilde av hvor stor del av inntjeningen som er hhv. arbeidsinntekt og kapitalinntekt. Dette er ikke tilfellet for bl.a. næringsdrivende og énmannsaksjeselskaper, der den næringsdrivende/eneaksjonæren selv kan avgjøre hvor stor del av inntektene som skal regnes som hhv. arbeids- og kapitalinntekt. Delingen må da bygge på administrative regler som i enkelttilfeller både kan overvurdere og undervurdere den reelle arbeidsinntekten. Dette kan gi opphav til skattemessig forskjellsbehandling, bl.a. mellom delte og ikke-delte selskaper.

En mulig løsning på problemene med delingsmodellen kunne vært en kraftig tilnærming i marginalskattesatsene på hhv. lønns- og kapitalinntekter. En slik omlegging til «flatere skatt», der en reduserer toppskatten (og eventuelt trygdeavgiften) betydelig, og samtidig øker skattesatsen på alminnelig inntekt, har vært vurdert bl.a. av et offentlig utvalg (NOU 1999: 7 Flatere skatt).

Etter departementets vurdering vil imidlertid en slik omlegging ha en rekke uheldige sider. For det første vil en kraftig reduksjon i toppskatten ha uheldige fordelingsvirkninger. For det andre vil økt skatt på alminnelig inntekt bety høyere skatt både på lønns- og kapitalinntekter, herunder også overskudd i bedrifter. Fra en fordelingsmessig synsvinkel kan det isolert sett være gunstig å øke skatten på alle kapitalinntekter, siden kapitalinntekter i særlig grad opptjenes av dem med de høyeste inntektene. En generell økning i skatten på kapitalinntekt vil på den annen side ha en del uheldige virkninger:

- Deler av kapitalinntekten vil normalt være en kompensasjon for inflasjon, typisk renter på bankinnskudd. I tillegg kan kapital bli formuesbeskattet. Den reelle skattesatsen på enkelte kapitalinntekter kan dermed være vesentlig høyere enn den formelle.
- Skatt på kapitalinntekter vil generelt påvirke lønnsomheten av ulike investeringer. Jo høyere skattesatsen er på kapitalinntekter, desto større blir forskjellen mellom samfunnsøkonomisk og privatøkonomisk lønnsomhet. Høye skattesatser kan gi betydelige samfunnsøkonomiske kostnader som følge av vridninger i private investeringsbeslutninger.
- Høy skattesats på kapitalinntekter vil svekke motivene til å spare og øke konsumet på kort sikt. Det kan også redusere investeringsomfanget i Norge. Det kan særlig være et problem for investeringer som er internasjonalt mobile, dvs. investeringer som ikke er nært knyttet til norske naturressurser eller kvalifikasjoner som i særlig grad finnes i Norge.
- Høy skattesats øker motivene til omgørelser og skatteunndragelser.
- Høy skattesats vil gi høy verdi av ulike utgifter som kan trekkes fra i skattepliktig inntekt, for eksempel renteutgifter. Det øker lønnsomheten av investeringer der avkastningen skattlegges lempelig, for eksempel bolig, og øker investeringene på områder hvor den samfunnsøkonomiske avkastningen er lav. Høy verdi av fradrag vil videre redusere kostnadsbevisstheten og bidra til ineffektiv ressursbruk.

Momentene ovenfor trekker klart i retning av at problemene med delingsmodellen og ønsket om økt skatt på kapitalavkastning, herunder aksjeutbytter, bør søkes løst på annen måte enn ved økt skatt på alminnelig inntekt og/eller en kraftig reduksjon i marginalskattene på arbeidsinntekter.

2.3.3 Økt skatt på utbytte mv.

Etter gjeldende regler beskattes inntekter opptjent i aksjeselskap i selskapet. Selskapet får ikke fradrag for utdeling av utbytte, og utbytte inngår i alminnelig inntekt for mottakeren. Mottaker av utbytte får imidlertid et fradrag i skatten (godtgjørelse) som tilsvarer skatten på utbytte som er betalt av selskapet (28 pst.). Samlet blir dermed skatten på selskapsinntekter som deles ut som utbytte 28 pst., og er dermed den samme som for andre kapitalinntekter.

For å redusere forskjellen i skatt på arbeidsinntekter og kapitalinntekter har Regjeringen vurdert en klassisk utbyttmodell, der beskatningen av utbytte økes ved å redusere aksjonærens godtgjørelsesfradrag. Utbyttet blir dermed skattlagt både på selskapets og på aksjonærens hånd, og vil således bidra til at forskjellen i marginalsatt mellom arbeidsinntekter og utbytter blir redusert for aksjonærer.

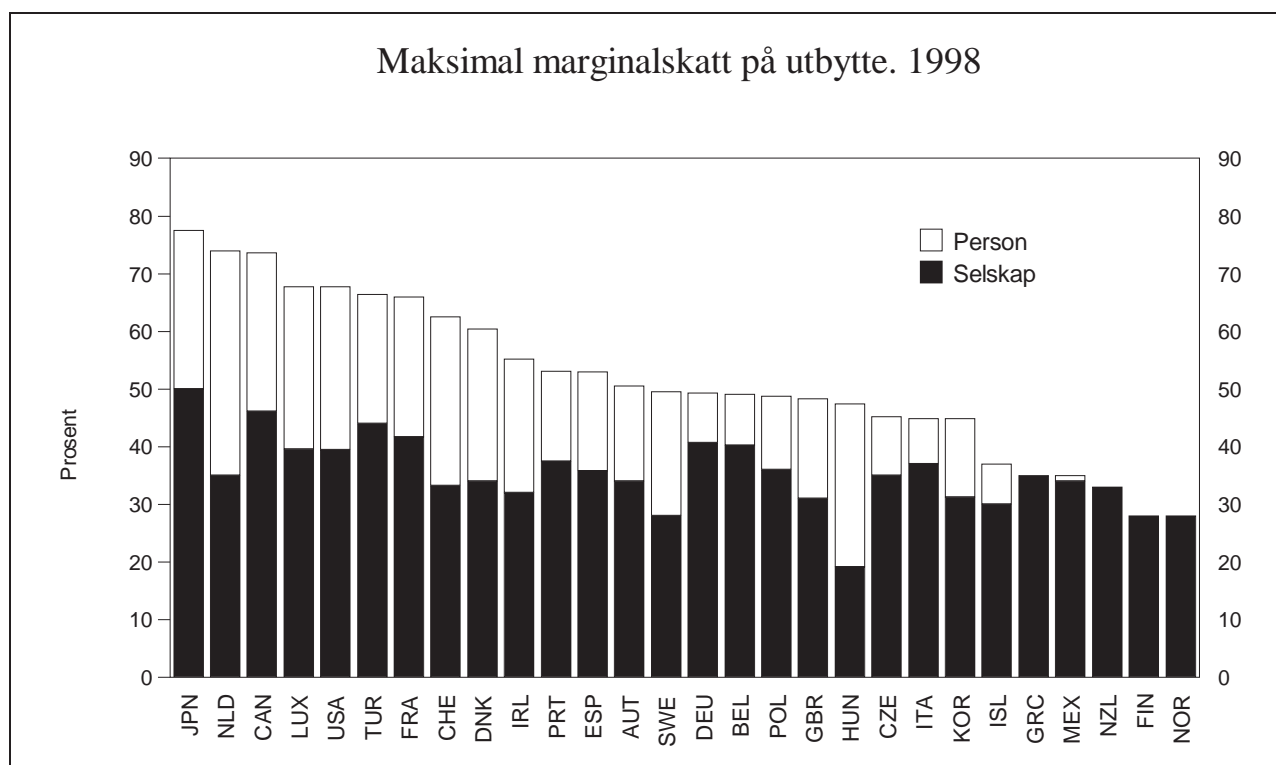
De fleste OECD-landene skattlegger utbytte på mottakers hånd i tillegg til skatten som er betalt i selskapet, jf. figur 2.1. For eksempel blir utbytte skattlagt med inntil 49,6 pst. i Sverige og inntil 59,2 pst. i Danmark når en ser selskap og eier under ett. De fleste av disse landene har ulike unntaksordninger for selskaper mv. som mottar utbytte, slik at

den skatten gjennomgående blir lavere enn disse marginalsattesatsene. En rekke OECD-land har progressiv beskatning av kapitalinntekter, noe som også bidrar til at den maksimale marginalsattesatsen kan være vesentlig høyere enn den gjennomsnittlige. Flere OECD-land har dessuten en lempeligere beskatning av aksjegevinster og aksjeformue enn Norge. En kan derfor ikke trekke entydige konklusjoner om den samlede aksjebeskatningen på bakgrunn av skatten på utbytte isolert.

Forslaget om økt utbytteskatt hos mottaker innebærer at den delen av befolkningen med de høyeste inntektene må betale mer skatt. Dette illustreres klart av at de 5 pst. av befolkningen med høyest alminnelig inntekt (bruttoinntekt minus fradrag) mottok nesten 90 pst. av husholdningenes samlede utbytte i 1998. Figur 2.2 illustrerer at hoveddelen av utbytte som deles ut til norske personer mottas av skattytere med mer enn 500 000 kroner i alminnelig inntekt.

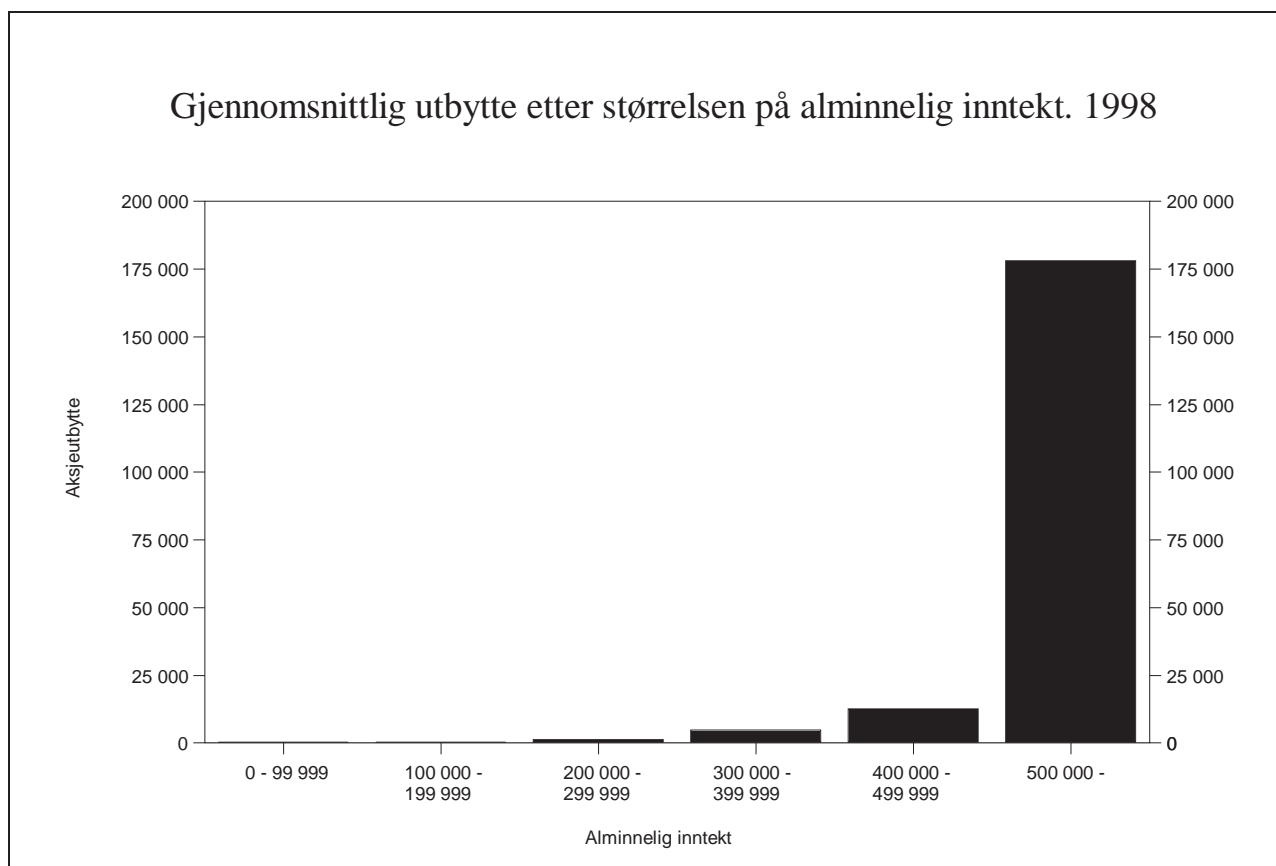
Økt skatt på utbytte vil også bidra til en reduksjon i satsforskjellene mellom arbeidsinntekter og utbytter, slik at de skattemessige motivene for aktive eiere til å ta ut reelle arbeidsinntekter som utbytte gjennom å tilpasse seg delingsmodellen blir redusert.

Regjeringen foreslår derfor at det innføres en skatt på 14 pst. på mottakers hånd for utbytter fra

Figur 2.1 Maksimal marginalsatt på utbytte når en ser person og selskap under ett. Prosent av utbytte for selskaps- og personsatt. 1998

Kilde: OECD Tax Data Base.

Figur 2.2 Gjennomsnittlig utbytte etter størrelsen på alminnelig inntekt. 1998. Kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

aksjeselskap og likestilt selskap for personer. Skatten kommer i tillegg til skatten som blir betalt av selskapet. Ordningen vil gjelde for utbytter som er besluttet utdelt f.o.m. 5. september 2000. Forslaget gjennomføres ved å halvere det nåværende godtgjøringsfradraget, dvs. aksjonærenes skattefradrag for skatten selskapet allerede har betalt. Etter Regjeringens forslag vil samlet beskatning på utbytte øke fra 28 pst. til 38,1 pst. når en ser selskapet og eierne under ett.

Hvis en innfører beskatning på mottakers hånd også for utbytter som deles ut mellom selskaper, vil det oppstå problemer med kjedebeskatning. Det betyr at det samme utbyttet i realiteten skattlegges flere ganger; først når det deles ut til det selskapet som eier aksjene og deretter på nytt når dette selskapet deler ut utbytte til sine aksjonærer. Slik kjedebeskatning er urimelig, og vil bl.a. ramme konserner hardt. I tillegg er det en rekke andre selskaper, bl.a. finansieringsinstitusjoner, som vil få betydelig økte kostnader dersom slik beskatning innføres også for utbytteutdelinger mellom selskaper.

For å unngå problemene med kjedebeskatning foreslås det at selskaper ikke må betale skatt på mottatt utbytte fra andre selskaper. I Sverige er hovedregelen at selskaper unntas fra utbytteskatten

dersom de har en eierandel på minst 25 pst. Et slikt krav til en minste eierandel kan begrunnes med at en da unngår at investorer tilpasser seg bort fra utbytteskatten ved å eie aksjene gjennom et aksjeselskap. Departementet har imidlertid kommet til at dette ikke er nødvendig siden et nytt system for næringsbeskatning foreslås etablert f.o.m. 2002, jf. avsnitt 2.3.4.

Økt skatt på aksjeutbytte vil trolig føre til betydelige tilpasninger også på kort sikt. Aksjonærene vil bl.a. ha motiver til å la være å ta ut utbytte og heller realisere avkastningen gjennom salg av aksjene. Hvis aksjene f.eks. realiseres gjennom at selskapet kjøper aksjene, eller ved innløsning av enkeltaksjer, kan en også i prinsippet unngå at realisasjonen får betydning for eierrettighetene til aksjonæren. Videre vil den delen av aksjekapitalen som skriver seg fra innbetalt aksjekapital uansett ikke regnes som utbytte og vil derfor ikke bli beskattet som utbytte.

Ettersom et nytt system for næringsbeskatning foreslås etablert f.o.m. 2002, er det etter departementets vurdering ikke behov for noen generell justering av gevinstbeskatningsreglene. For å unngå at utbytteskatten omgås i tilfeller der aksjegevinsten har klare fellestrekk med utbytte, dvs. ved lik-

vidasjon, innløsning av enkeltaksjer og når selskapet kjøper tilbake egne aksjer, foreslås det at personer kun får anledning til å oppregulere inngangsverdien på aksjene med halvparten av positive RISK-beløp. Også denne endringen trer i kraft f.o.m. 5. september. Departementet foreslår også innstramminger i RISK-reglene for grunnfondsbevis, ved at det kun er avsetninger til utjevningsfond som skal gi grunnlag for RISK-justering.

Etter departementets syn er det også rimelig å skjerme aktive aksjonærer som får tilordnet positiv beregnet personinntekt fra utbytteskatten, for å unngå at inntekter som allerede skattlegges som personinntekt ikke i tillegg ilegges ekstra skatt på utbytte. Regjeringen foreslår derfor at aksjonærer som er tilordnet positiv beregnet personinntekt fra selskapet fortsatt skal ha full godtgjørelse for utbytte for den delen av utbyttet som ligger innenfor den inntekten som skattlegges som personinntekt.

Hvis en ser bort fra tilpasninger, ville provenyvirkningen av den foreslåtte utbytteskatten utgjort drøyt 2,4 mrd. Det er imidlertid grunn til å tro at forslaget vil føre til tilpasninger, bl.a. i form av at utbytte holdes tilbake i selskapene. Departementet har på denne bakgrunn skjønsmessig anslått den samlede provenyvirkningen av forslaget til 1,7 mrd. kroner påløpt.

Det vises til Ot.prp. nr. 1 (2000–2001) for en nærmere omtale av endringene i utbytte- og aksjektivestbeskatningsreglene.

En modell med utbytteskatt vil imidlertid ha enkelte svakheter. Aksjonærene kan ha motiver til å holde overskudd tilbake i etablerte selskaper, og kan således hindre at kapitalen anvendes der den er samfunnsøkonomisk mest lønnsom. Videre vil en slik ordning innebære at kapitalinntekter som opptjenes i selskapssektoren skattlegges hardere enn andre kapitalinntekter, f.eks. bankinnskudd. Det kan føre til at gjeldsfinansiering blir favorisert framfor egenkapitalfinansiering, siden selskapene får fradrag for renteutgifter i alminnelig inntekt. Redusert godtgjørelsesfradrag vil ikke gjelde utenlandske aksjonærer, og utbytteskatten vil dermed kunne vri eierforholdet mellom utenlandsk og norsk eierskap i norske selskaper.

2.3.4 Et nytt system for næringsbeskatningen

Innledning

En ekstraskatt på mottatt utbytte som foreslått i avsnitt 2.3.3 bidrar til å styrke fordelingsegenskapene i skattesystemet og til økt skattemessig likebehandling av lønn og utbytte. En slik tilleggsskatt vil imidlertid ikke alene gjøre det mulig å oppheve de-

lingsmodellen eller å gjennomføre andre ønskelige forbedringer i næringsbeskatningen. Over tid vil et system med skatt på utbytte måtte suppleres med regler som tar sikte på å redusere mulighetene til å tilpasse seg bort fra denne skatten. Samtidig ville slike tilpasninger til utbytteskatten i løpet av noen år i vesentlig grad svekke de fordelingsmessige virkningene av skatten. Siden utbytteskatt vil gjøre aksjekapitalfinansiering av selskaper dyrere enn lånefinansiering, kan utbytteskatten isolert sett gi en uheldig finansieringsstruktur av selskapene. Det kan framtvinge supplerende regler som f.eks. skattefradrag for selskapene i forbindelse med aksjemisjoner.

Departementet har derfor vurdert en alternativ modell for økt skatt på kapitalinntekter som bidrar til å styrke fordelingsegenskapene ved skattesystemet, uten at dette bryter med prinsippet om skattemessig nøytralitet. I en slik modell er det bare kapitalinntekter utover en antatt normalavkastning på investert kapital som blir skattlagt hardere enn i dag. En slik skjerming av normalavkastningen kan skje ved at det gis et kapitalavkastningsfradrag (KAF) som tilsvarer en nærmere fastsatt normalavkastning på kapitalen som er bundet i virksomheten. Et slikt skille mellom normalavkastning og avkastning utover normalavkastning er trolig enklere å håndheve enn det skillet mellom arbeids- og kapitalinntekter som en er nødt til å håndheve i gjeldende regler.

Modellen innebærer at det innføres et progressivt element også i kapitalbeskatningen. Fordelen med en KAF-modell sammenlignet med en klassisk utbytteskatt, er at skatten virker nøytralt i forhold til investeringsbeslutninger siden den høyere skatten kun ilegges når avkastningen overstiger normalavkastningen. Selv med en økt skattesats på avkastning utover normalavkastning, vil investorene likevel sitte igjen med en betydelig ekstrafortjeneste også etter skatt sammenlignet med å investere i noe som kun gir normalavkastning.

I et slikt system vil en dermed for det første opprettholde en lav, flat beskatning av investeringer som har en avkastning som er lik eller lavere enn den fastsatte normalavkastningen. Videre blir all avkastning utover normalavkastning skattlagt likt, uavhengig av om årsaken til at et selskap har ekstra høy avkastning er forhold knyttet til lokaliseringen, f.eks. ved bruk av naturressurser eller nærhet til kundene, eller andre forhold som markeds-makt e.l. Skatten er også uavhengig av om avkastningen skyldes at en investering er spesielt lønnsom eller om det skyldes at aktive aksjonærer tar ut en lavere lønn enn den reelle arbeidsavkastningen deres skulle tilsi. En KAF-modell kan dermed gi

grunnlag for å oppheve delingsmodellen helt eller delvis, noe som i så tilfelle vil bidra til en vesentlig forenkling av skattesystemet. Dette forutsetter imidlertid at satsforskjellene mellom arbeidsinntekter og kapitalinntekter reduseres.

I et slikt system vil en oppnå en bedre balanse mellom hensynet til rettferdig fordeling av skattebyrden og hensynet til å ha effektive og nøytrale skatteregler, både sammenlignet med gjeldende system og med et system med klassisk utbyttebeskatning. Ved å benytte de økte skatteinntektene fra en slik skatt til å redusere andre vridende skatter, kan en slik skatt gi grunnlag for å bedre den samlede effektiviteten i skattesystemet. Målet bør derfor være å innføre et enklere og mer rettferdig skattesystem, som også sikrer en større grad av reell skattemessig likebehandling av ulike investeringer, virksomheter og organisasjonsformer enn i dag.

Regjeringen vil på denne bakgrunn utrede en slik modell, med sikte på å fremme forslag om en reform av næringsbeskatningen ifm. budsjettet for 2002. Nedenfor gis en kort oversikt over enkelte sentrale problemstillinger som departementet ser behov for å drøfte nærmere i denne utredningen.

Uttaksbasert eller kildebasert modell?

Departementet vil vurdere om en slik KAF-modell bør utformes som en uttaksmodell, der utbytte utover normalavkastningen beskattes på aksjonærens hånd, eller som en kildemodell, der overskudd ut over normalavkastning beskattes hardere på selskapets hånd på opptjeningstidspunktet.

I en uttaksbasert KAF-modell vil den økte skatten bli utlignet på aksjonærens hånd på utbytter som overstiger den fastsatte normalavkastningen. Det innebærer at den økte skatten betales av eieren direkte, og at den derfor blir synliggjort i eierens ligning. En slik modell kan i utgangspunktet ikke innføres for deltakerlignede selskaper (ansvarlige selskaper, kommanditt-selskaper, indre selskaper og partsrederier) og énmannsforetak, ettersom disse foretakene ikke deler ut utbytte på samme måte som i aksjeselskaper. I en uttaksbasert KAF-modell må en derfor vurdere alternative måter å identifisere uttak av midler på, slik at en unngår skattemessig forskjellsbehandling mellom disse foretakene og aksjeselskaper. En mulig løsning på dette kan være å videreføre en delingsmodell for enmannsforetak og deltakerlignede selskaper, mens den oppheves for aktive aksjonærer. På samme måte som ved klassisk utbyttebeskatning vil det i utgangspunktet kunne oppstå kjedebeskatning ved utdelinger mellom selskaper. Problemet er mindre enn

ved klassisk utbyttebeskatning, siden det kun er utbytter utover normalavkastning som skal ilegges en høyere skatt. Slik kjedebeskatning er imidlertid likevel uheldig, og det bør derfor innføres tiltak som fjerner eller begrenser problemene knyttet til dette.

I en kildebasert KAF-modell vil hele skatten bli utlignet på selskapet, slik at aksjonæren fortsatt vil få full godtgjørelse for skatten betalt av selskapet. Økt skatt på selskapets hånd bidrar på den annen side til at selskapenes grunnlag for utbytte reduseres, slik at skatteøkningen indirekte kommer til syne i eierens ligning ved at det blir utdelt mindre utbytte enn tidligere. En kildebasert modell innebærer at det innføres to grunnlag i selskapsbeskatningen: (i) alminnelig inntekt som vil fastsettes på samme måte som i gjeldende regler, og (ii) avkastning utover normalavkastning, der en i tillegg til fradrag for alle relevante kostnader også får et kapitalavkastningsfradrag som tilsvarer normalavkastningen. En kildemodell kan i prinsippet innføres for alle foretak, og kan således gi grunnlag for å oppheve delingsmodellen helt. Ved en eventuell opphevelse av delingsmodellen må en imidlertid vurdere regler og rettigheter knyttet til at eierne av enmannsforetak og deltakere i deltakerlignede selskaper tar ut lønn, bl.a. i forhold til å opptjene pensjonspoeng. I motsetning til i en uttaksbasert modell, blir skatteplikten uavhengig av foretakenes utbyttepolitikk.

Fastsettelse av kapitalavkastningsfradraget

En helt sentral del av vurderingen er knyttet til hvordan en bør fastsette kapitalavkastningsfradraget. Det skyldes at det er en forutsetning for å sikre et nøytralt skattesystem at kapitalavkastningsfradraget er fastsatt slik at det kun er avkastning utover normalavkastningen som ilegges en høyere skatt. Dette krever at skattegrunnlaget svarer til avkastningen utover normalavkastningen når alle relevante kostnader er trukket fra.

I det skisserte systemet blir normalavkastningen beregnet på grunnlag av et kapitalavkastningsgrunnlag multiplisert med en relevant sats for avkastningen. Etter departementets vurdering tilsier dette at kapitalavkastningsgrunnlaget i prinsippet bør gi uttrykk for verdien av den investerte kapitalen på beregningstidspunktet, dvs. hvor mye av den opprinnelig investerte kapitalen som gjenstår etter kapitalslitet. Videre bør satsen gi uttrykk for den avkastning investoren kunne fått ved en alternativ investering som ikke gir avkastning utover normalavkastning.

Departementet vil vurdere om en bør ta ut

gangspunkt i egenkapitalen (verdien av selskapets eiendeler fratrukket gjeld) eller totalkapitalen (verdien av selskapets eiendeler uten fradrag for gjeld) når en fastsetter kapitalavkastningsgrunnlaget. Det er mulig å utforme et nøytralt system i begge tilfellene, slik at valget først og fremst er betinget av hvilken modell som vil være mest hensiktsmessig i praksis.

Videre må en også ta stilling til om det skal ta utgangspunkt i regnskapsmessige eller skattemessige verdier for kapitalen. Etter departementets foreløpige vurdering er det mye som tilsier at en bør ta utgangspunkt i skattemessige verdier, siden kapitalavkastningsfradraget i dette tilfellet vil være uavhengig av om de skattemessige avskrivnings-satsene er høyere eller lavere enn reelt kapitalslit. Samtidig bør en unngå at regnskapene blir påvirket av skattemessige hensyn. Dette er for øvrig i tråd med forslaget om innstramminger i kapitalavkastningsgrunnlaget i delingsmodellen, jf. avsnitt 2.3.6.

Et spørsmål som må vurderes særskilt er hvorvidt, og i så fall hvordan, immateriell kapital (dvs. egenutviklet forretningsverdi, kunnskapskapital, organisasjons- og samdriftsfordeler, markedsføringsapparat mv.) skal inngå i kapitalavkastningsgrunnlaget. Sistnevnte forhold vil særlig ha betydning i forhold til hvilke konsekvenser en KAF-modell vil ha for kunnskapsintensive virksomheter, som normalt har relativt lite realkapital. Dette forholdet har også blitt vurdert tidligere, og var en viktig begrunnelse for at det ble innført et såkalt lønnsfradrag i delingsmodellen. Ettersom kostnadene til investeringer i kunnskap i hovedsak utgiftsføres direkte, vil de direkte redusere grunnlaget for beskatning av både normalavkastningen og avkastning utover denne selv om de ikke inngår i kapitalavkastningsgrunnlaget. I en vurdering av dette må en derfor ta hensyn til at direkte utgiftsføring av slike utviklingskostnader, herunder lønnskostnader til de ansatte, er en fordel for skattyterne framfor å måtte aktivere slike investeringer og få gradvis fradrag i form av avskrivninger.

I vurderingen av hvordan satsen som skal definere normalavkastningen skal fastsettes, må en ta hensyn til hvordan systemet ellers er utformet, bl.a. i forhold til usikkerhet. Avkastningen på en risikofri finansplassering angir åpenbart en nedre grense for normalavkastningen, men departementet vil vurdere om det bør legges til påslag for risiko og hvor høyt risikotillegget i så fall bør være. En må her skille mellom systematisk og usystematisk risiko. Videre er nivået på et eventuelt risikotillegg avhengig av hvordan underskudd behandles skattemessig, bl.a. om det er renteberegning ved framføring av underskudd. Departementet vil derfor vur-

dere nærmere hvordan en bør behandle risiko i en KAF-modell, både i forhold til den skattemessige behandlingen av underskudd og i fastsettelse av relevant normalavkastningsrate.

Forholdet til utenlandske investorer

Departementet vil vurdere om forholdet til utenlandske investorer bør påvirke utformingen av en KAF-modell, bl.a. om det bør innføres skjermingsordninger for å unngå at utenlandske investorer får skatteskjerpelser.

Det er imidlertid ikke åpenbart at utenlandske investorer vil redusere sine investeringer i Norge som følge av at det innføres en KAF-modell. Der som en eventuell avkastning utover normalavkastning skyldes forhold som er spesifikt knyttet til Norge, vil ikke en KAF-modell påvirke motivene til å investere i Norge ettersom avkastningen etter skatt likevel vil være høyere enn normalavkastningen. For eksempel investerer en rekke utenlandske oljeselskaper på norsk sokkel til tross for den høye marginalskatten, fordi avkastningen etter skatt likevel er høy. For investeringer med potensiell høy avkastning som ikke er spesifikt knyttet til Norge, kan imidlertid en KAF-modell isolert sett gjøre det mindre lønnsomt å investere i Norge sammenlignet med å foreta en tilsvarende investering i et annet land. Disse spørsmålene vil bli vurdert nærmere.

Satsstrukturen i skattesystemet

De rettigheter som er knyttet til lønnsinntekter, bl.a. trygderettigheter, kan forsvare at skattesatserne på arbeidsinntekter er noe høyere enn på kapitalinntekter. Som nevnt i avsnitt 2.3.1 er imidlertid satsforskjellene i beskatningen av arbeidsinntekter og kapitalinntekter i gjeldende skattesystem så store at det skaper betydelige problemer. Etter departementets vurdering er det derfor nødvendig å vurdere satsstrukturen i skattesystemet som en del av vurderingen av KAF-modellen, blant annet med sikte på å redusere disse satsforskjellene. Dette vil også være nødvendig for å kunne oppheve delingsmodellen helt eller delvis.

En KAF-modell fører isolert sett til at marginalskattesatsen på kapitalinntekter øker. For å redusere satsforskjellene mellom kapital- og arbeidsinntekter til et nivå som gjør det mulig å oppheve delingsmodellen, er det imidlertid etter departementets syn også nødvendig å vurdere å redusere skattesatsene på lønnsinntekter.

2.3.5 Etablering av et aksjonærregister

Spørsmålet om å modernisere aksjebeskatningen ved å etablere et aksjonærregister har vært vurdert

siden skattereformen i 1992. En omfattende forstudie om etableringen av et slikt register ble utarbeidet i 1997 og 1998. Det legges opp til at et hovedprosjekt om etablering av et aksjonærregister gjennomføres slik at aksjonærregisteret kan være fullt operativt fra 1. januar 2003. Det vises også til omtalen av arbeidet med et aksjonærregister i Ot.prp. nr. 1 (1997–98) og Ot.prp. nr. 1 (1998–99).

Et aksjonærregister vil inneholde opplysninger om skattemessige inngangsverdier, dvs. skattemessig justert kostpris, på både børsnoterte og ikke-børsnoterte aksjer fordelt på selskaper og aksjonærer. Registeret vil gi grunnlag for at opplysninger om inngangsverdien kan inngå i ordningen med forhåndsutfylt selvangivelse, og vil således også bidra til en mer korrekt aksjebeskatning. I dag må skattyterne selv registrere opplysninger om tidligere aksjekjøp i selvangivelsen for det året aksjene selges, og skatteetatens kontroll og korreksjonsarbeid er svært ressurskrevende.

For aksjer i VPS-registrerte selskaper vil det i prosjektarbeidet videre bli vurdert å hente inn til registeret også salgsv verdier for samme år som salget foretas. I så fall vil aksjonærregisteret for slike aksjer kunne produsere en fullstendig forhåndsutfylt aksjegevinstberegning (realisasjonsoppgave). Dette vil i tilfelle gi en ytterligere forenkling for skattyterne.

Registeret vil i hovedsak basere seg på de samme opplysningene som i dag hentes inn fra selskaper og aksjonærer, men vil registrere disse maskinelt og systematisere dem.

Departementet ser aksjonærregisteret som et viktig forenklingstiltak og som nødvendig for å videreføre aksjegevinstbeskatningen i sin nåværende form. Hovedformålet med aksjonærregisteret er å sikre korrekt skattlegging, slik at hensyn til rettsikkerhet, likebehandling og statens skatteinntekter ivaretas fremover. Departementet viser også til at de fordelingsmessige virkninger av aksjegevinstbeskatningen ikke må svekkes ved manglende kontrollmuligheter.

Aksjonærregisteret vil gi lett tilgjengelig informasjon til den enkelte aksjonær om de skattemessige forutsetninger ved salg av aksjer. Slik større oversikt og forutberegnelighet vil også bidra til at aksjemarkedet kan virke bedre.

Departementet vil komme tilbake til Stortinget med endelig kostnads- og tidsramme for etableringen av et aksjonærregister. De endringene Regjeringen legger opp til i næringsbeskatningen understreker behovet for at et slikt register opprettes.

Dagens regelverk vedrørende omfordeling av inngangsverdier er til dels uklart og ufullstendig. Dette vil gjøre det vanskelig med en maskinell for-

deling og omfordeling av inngangsverdier. Departementet vil derfor fremme nødvendige forslag til presiseringer og endringer i regelverket før aksjonærregisteret trer i funksjon.

Det vises til nærmere omtale i Finansdepartementets fagproposisjon.

2.3.6 Innstramminger i delingsmodellen

Dagens delingsmodell fører til at reell arbeidsavkastning i for stor grad skattlegges som kapitalinntekt.

Hvis sjablonreglene i delingsmodellen fungerer etter hensikten skal en aktiv aksjonær som ikke tar ut lønn i samsvar med verdien av arbeidsinnsatsen, få en positiv beregnet personinntekt som tilsvarer det manglende lønnsuttaket. På denne måten skal delingsmodellen sikre skattemessig likebehandling av arbeidsavkastning. Etter Regjeringens vurdering har imidlertid delingsmodellen flere svakheter som gjør at reelle arbeidsinntekter blir skattlagt som kapitalinntekter.

Finansdepartementets evalueringer av delingsmodellen bl.a. i Revidert nasjonalbudsjett 1997 og Revidert nasjonalbudsjett 1998 viste at den er blitt mindre treffsikker og mer komplisert som følge av stadige endringer i delingsreglene siden skattereformen. Uheldige sider er forsterket og nye skatthull er blitt vedtatt. Boks 2.1 gir en kortfattet oversikt over utvalgte endringer i delingsmodellen de senere årene.

Analysen i Revidert nasjonalbudsjett 1997 viser at det har vært store tilpasninger til delingsmodellen. Gjennomgangen viser at mange selskaper har gått fra å være omfattet av delingsmodellen til ikke å være omfattet. Videre har andelen av selskapene som på denne måten har skiftet skattemessig status økt fra 5 pst. årlig i 1993 til 7,5 pst. i 1995. Selskapene som skiftet fra delt til ikke-delt er typisk selskaper som hadde negativ beregnet personinntekt og som ville fått positiv beregnet personinntekt neste år hvis de ikke hadde skiftet delingsstatus. Samtidig er det 2 til 3 pst. av selskapene som årlig har gått fra å være ikke-delt til delt. Dette er typisk selskaper som får negativ beregnet personinntekt. For slike selskaper er det en fordel å være delt, fordi eierne da kan la være å ta ut lønn uten at ligningsmyndighetene kan omklassifisere utbytte til lønn, i motsetning til passive eiere som må ta ut en rimelig lønnsinntekt for å unngå omklassifisering.

Tilpasningene bort fra delingsmodellen illustreres også i figur 2.3. Figuren viser at andelen av aksjeselskapene som omfattes av delingsmodellen har falt fra 46 pst. i 1994 til 33 pst. i 1998. Nærmere 80 pst. av de aktive aksjonærene i selskaper som

Boks 2.1 Oversikt over enkelte vedtatte endringer i delingsmodellen

For en beskrivelse av delingsmodellen fram til 1995 vises det til avsnitt 3.4 i Ot.prp. nr. 19 (1994–95).

Vedtak gjort gjeldende f.o.m. inntektsåret 1995, jf. Innst. O. nr. 72 (1994–95):

- Det generelle taket på beregnet personinntekt ble senket fra 34 G (grunnbeløpet i folketrygden) til 23 G, men likevel slik at begrensningen ikke skulle gjelde personinntekt i intervallet mellom 75 G og 127 G. Det ble videre innført et annet tak på 75 G for personinntekt fra foretak hvor de aktives arbeidsinnsats på grunn av bransje, særlige kvalifikasjoner eller andre forhold muliggjør en særlig stor beregnet personinntekt (liberale yrker).
- Det ble vedtatt at Stortinget hvert år skulle fastsette en maksimal kapitalavkastningsrate, slik at skattyterne kan velge en lavere rate dersom de ønsker å få positiv beregnet personinntekt, f.eks. for å kunne opparbeide pensjonspoeng.
- Lønnsfradraget ble endret. Nedre grense for lønnsfradrag ble fastsatt til 6 G. Det ble også vedtatt å øke satsen for lønnsfradrag fra 12 pst. til 20 pst.

Vedtak gjort gjeldende f.o.m. inntektsåret 1997, jf. Innst. O. nr. 107 (1996–97):

- Det laveste taket på beregnet personinntekt ble redusert fra 23 G til 16 G, mens den øvre grensen i intervallet som skal skattlegges som personinntekt ble økt fra 127 G til 134 G
- Identifikasjonsreglene ble innsnevret til kun å gjelde aktive eieres ektefelle, samboere og barn under 18 år.

Vedtak gjort gjeldende f.o.m. inntektsåret 1998, jf. Innst. O. nr. 75 (1997–98):

- Taket på beregnet personinntekt for liberale yrker ble opphevet.

Vedtak gjort gjeldende f.o.m. inntektsåret 2000, jf. Budsjett-innst. S. nr. 1 (1999–2000) og Innst. O. nr. 12 (1999–2000):

- Risikotillegget i kapitalavkastningsraten ble redusert fra 6 til 5 prosentpoeng.
- Identifikasjonsreglene for liberale yrker ble utvidet til å gjelde aksjer/andeler eid av skattyters slektninger i rett nedstigende og oppstigende linje, samt ektefelle, samboer, søsken og ektefelles/samboers foreldre og barn.

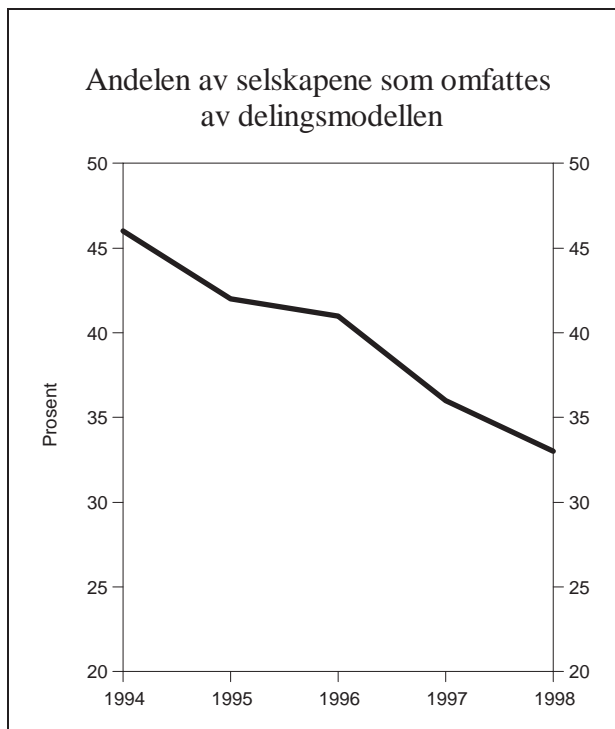
var omfattet av delingsmodellen i 1998, fikk videre tilordnet negativ beregnet personinntekt. I tillegg vet en at aktive eiere betalte mindre i skatt på beregnet personinntekt i 1998 enn i 1993, til tross for sterk økonomisk vekst i perioden. Disse eksemplene viser at det trolig er omfattende tilpasninger til delingsmodellen.

Selskapenes tilpasninger bort fra delingsmodellen i kombinasjon med at reglene for beregning av personinntekt er relativt lempelige for de delingspliktige, innebærer en særlig lempelige beskatning av arbeidsavkastningen for aktive eiere i aksjeselskaper. Men også næringsdrivende blir lempeligere beskattet enn lønnstakere. Dette svekker fordelingsvirkningene av skattesystemet. I tillegg er det en rekke forskjeller i den skattemessige behandlingen av såkalt liberale (meglere, leger, advokater mv.) og såkalt ikke-liberale (håndverkere, fabrikkproduksjon mv.) yrker som det er vanskelig

å se noen god begrunnelse for, og som skaper en rekke vanskelige avgrensingsproblemer. Med de store forskjellene i skattesatser er motivene for høyinntektsgrupper til å omgå delingsmodellen svært sterke.

Regjeringen foreslår derfor enkelte innstramminger i delingsmodellen som har gunstige fordelingsvirkninger, og som gir større grad av skattemessig likebehandling og enklere regler. Argumentet for innstrammingene forsterkes ved at de, sammen med forslaget om økt utbytteskatt, kan ses på som et første skritt i den brede reformen av næringsbeskatningen som er skissert i avsnitt 2.3.4. Det skyldes at forslagene innebærer et viktig skritt i retning av at reell arbeidsavkastning i større grad blir behandlet som personinntekt.

For såkalt liberale yrker blir all beregnet personinntekt skattlagt som personinntekt, dvs. at det betales trygdeavgift og toppskatt. For ikke-liberale

Figur 2.3. Andelen av aksjeselskapene som omfattes av delingsmodellen.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

yrker skattlegges inntekt opp til 16 ganger grunnbeløpet i folketrygden (16 G) som personinntekt, mens inntekt mellom 16 G og 75 G skattlegges som kapitalinntekt. Inntekt mellom 75 G og 134 G skattlegges derimot som personinntekt, mens inntekt over 134 G skattlegges som kapitalinntekt. Regjeringen foreslår å *stramme inn på disse takreglene*, slik at det kun er beregnet personinntekt mellom 23 G og 75 G som skattlegges som kapitalinntekt. Det innebærer at en større andel av beregnet personinntekt blir skattlagt som personinntekt også for ikke-liberale yrker. Denne innstramningen vil i hovedsak ramme enkelte delingspliktige med svært høy beregnet personinntekt.

En skattyter omfattes kun av delingsmodellen dersom han eller noen han skal identifiseres med eier minst 2/3 av aksjene/andelene eller har rett til minst 2/3 av utbyttet/overskuddet. Etter Regjeringens vurdering er det for enkelt for aktive eiere i såkalt ikke-liberale yrker å unngå deling ved å overdra en andel av aksjene i selskapet til sine nære slektninger. I såkalt liberale yrker er dette langt vanskeligere, ved at aksjer/andeler eid av skatteters slektninger i rett nedstigende og oppstigende linje, samt ektefelle, samboer, søsken og ektefelles/samboers foreldre og barn, likestilles med andeler/aksjer eid av den aktive skattyter ved vurderingen av om vilkårene for deling er oppfylt. Etter

departementets syn er det ingen grunn til at det skal være lettere for aktive eiere i foretak innen ikke-liberale yrker å omgå delingsmodellen enn det er i liberale yrker, og det foreslås derfor at det innføres like *identifikasjonsregler for ikke-liberale yrker* som for liberale yrker.

Driftsmidler som inngår i *kapitalavkastningsgrunnlaget* i delingsmodellen kan valgfritt verdsettes etter skattemessig eller regnskapsmessig bokført verdi. Etter Regjeringens syn var det rimelig at det i forbindelse med skattereformen ble innført en slik valgfrihet mht. bruk av verdsettelsesprinsipper, fordi den skattemessige verdien av driftsmidlene i enkelte foretak var svært lav pga. de liberale avskrivningsreglene før skattereformen. Begrunnelsen for å fortsatt ha denne valgfriheten er imidlertid ikke lenger gyldig, siden det er gått over 8 år siden reformen. At delingspliktige kan velge mellom bruk av regnskapsmessig og skattemessig verdi, er entydig en fordel for skattyterne. Generelt vil skattemessige avskrivningssatser som er høyere enn reelt økonomisk verdifall, innebære en skattereduksjon. Delingspliktige vil i tillegg spare skatt ved å la regnskapsmessige verdier, som kan være høyere enn de skattemessige, inngå i kapitalavkastningsgrunnlaget. Dette skaper også utilsiktede tilpasningsmuligheter som i stor grad synes å bli utnyttet. For eksempel er det mulig å spare store beløp i skatt gjennom å omdanne virksomhet slik at en regnskapsmessig kan oppskrive ervervet goodwill. Ved kun å tillate verdsettelse til skattemessig verdi vil en avskjære denne muligheten. Samtidig vil regnskapene i mindre grad blir påvirket av skattemessige hensyn. Et slikt system vil også bli lettere å håndtere for ligningsmyndighetene. Regjeringen foreslår derfor at kapitalavkastningsgrunnlaget i delingsmodellen kun skal verdsettes til skattemessig verdi, men at driftsmidler som tidligere er verdsett til regnskapsmessig verdi fortsatt skal kunne gjøre det. Endringen gis med virkning f.o.m. 1. januar 2000 for å unngå skattemessige tilpasninger gjennom forskuttering av investeringer.

Det vises til Ot.prp. nr. 1 (2000–2001) for en nærmere omtale av forslagene til ovennevnte endringer i delingsmodellen.

I delingsmodellen blir beregnet kapitalavkastning fastsatt som en kapitalavkastningsrate multiplisert med kapitalavkastningsgrunnlaget. Dette beløpet kommer til fradrag ved fastsettelsen av beregnet personinntekt. Kapitalavkastningsraten er fastsatt som en risikofri rente påpluss et risikotillegg på 5 prosentpoeng, og er satt lik 10 pst. for 2000. Regjeringen foreslår å *redusere risikotillegget i kapitalavkastningsraten* fra 5 til 4 prosentpoeng, siden gjeldende nivå må anses å være høyere enn et

rimelig påslag for risiko. På den annen side bør den risikofrie renten i kapitalavkastningsraten økes fra 5 pst. til 6 pst. i tråd med de økte rentene på statsobligasjoner med lang løpetid. Kapitalavkastningsraten i delingsmodellen vil derfor være 10 pst. også i 2001.

Det vises til forslag til § 7–1 i Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2001.

2.3.7 Avskrivningssats på forretningsverdi (goodwill)

Avskrivningssatsen på ervervet forretningsverdi (saldogruppe b) foreslås redusert fra 30 pst. til 20 pst. Den høye avskrivningssatsen på ervervet forretningsverdi er romslig i forhold til reelt verdifall, og gir dessuten sterke økonomiske motiver til skattemotivert omorganisering av virksomheter. Ved å selge forretningsverdi fra en næringsvirksomhet til en annen, kan skattemessig verdi av forretningsverdien inngå i kjøpers avskrivningsgrunnlag. Det gir grunnlag for økte avskrivninger hos kjøper som er høyere enn skattepliktig gevinst hos selger. Forslaget vil tette dette hullet i skattesystemet, siden økte årlige avskrivninger hos kjøper vil bli identisk med årlig inntektsføring av gevinsten hos selger. Endringen gjøres gjeldende fra f.o.m. 1. januar 2000, bl.a. for å unngå skattemessige tilpasninger.

Det vises til nærmere omtale Ot.prp. nr. 1 (2000–2001).

2.4 Konjunkturavgift (kap. 5502, post 70)

Regjeringen foreslår å innføre en konjunkturavgift på 1,5 pst. for å motvirke den sterke etterspørselsveksten i privat sektor og for å gi rom for økte bevilgninger til prioriterte utgiftsområder. Grunnlaget for avgiften skal være arbeidsgiveravgiftsgrunnlaget i alle soner og grunnlaget for folketrygdavgiften på næringsinntekter. Dette øker skatte- og avgiftsinntektene med om lag 9,3 mrd. kroner påløpt.

Innføring av en konjunkturavgift innebærer økte lønnskostnader for statlig og kommunal forvaltning. Regjeringen foreslår at statlig og kommunal sektor kompenseres for de økte lønnsutgiftene. Nettovirkningen av konjunkturavgiften etter kompensasjon til stat og kommune er om lag 6,8 mrd. kroner påløpt og 5,2 mrd. kroner bokført.

Det vises til forslag til Stortingets vedtak om konjunkturavgift for 2001.

Regjeringen har vurdert om innstrammingen alternativt burde gjennomføres ved økt merverdiavgiftssats eller økt sats på alminnelig inntekt.

Konjunktursituasjonen tilsier at skatte- og avgiftsendringer i minst mulig grad bør slå ut i økt pris- og kostnadsvekst. Det skyldes bl.a. at Norge allerede har en pris- og lønnsvekst som er høyere enn våre handelspartnere.

Beregninger i Finansdepartementet viser at å øke merverdiavgiftssatsen har en klart sterkere virkning på konsumprisene enn en tilsvarende økning av arbeidsgiveravgiften eller skatt på alminnelig inntekt. Eksempelvis vil en økning i merverdiavgiftssatsen på 1 prosentpoeng øke konsumprisene med 0,7 pst. det første året, mot om lag 0,2 pst. hvis arbeidsgiveravgiften økes med 1 prosentpoeng. Etter 4 til 5 år er effekten av økt merverdiavgiftssats 1,0 pst., mens den er 0,3 pst. ved økt arbeidsgiveravgift.

Dette tilsier at det er klart bedre å øke skatte- og avgiftsinntektene gjennom direkte skatter framfor å øke merverdiavgiftssatsen. Økt merverdiavgiftssats har heller ikke særlig gode fordelingsvirkninger, siden merverdiavgiften er en flat skatt på alt konsum.

Etter Regjeringens syn er det også bedre å innføre en konjunkturavgift som skrives ut på samme grunnlag som arbeidsgiveravgiften og trygdeavgiften for næringsinntekter enn å øke skatten på alminnelig inntekt. Det skyldes at økt skatt på alminnelig inntekt i sterkere grad vil svekke motivene til økt arbeidstilbud og til å investere og spare i Norge, jf. også omtalen i avsnitt 2.3.2. Dessuten har økt skatt på alminnelig inntekt isolert sett dårligere fordelingsvirkninger enn konjunkturavgiften. Dersom en skal oppnå akseptable fordelingsvirkninger av økt skatt på alminnelig inntekt, må en trolig øke skattesatsen med 2 til 3 prosentpoeng kombinert med andre lettelsers for å få til en tilstrekkelig stor innstramming.

2.5 Skattlegging av tjenestepensjon (inngår i kap. 5501)

I Ot.prp. nr. 71 (1999–2000) Om lov om innskuddspensjon i arbeidsforhold varslet Regjeringen at innføring av innskuddspensjon i arbeidsforhold ikke skal redusere statens skatteinntekter, og at Regjeringen skulle komme tilbake med forslag til innstramminger i skattereglene for tjenestepensjoner i budsjettet for 2001. Det ble også varslet at foretaks-pensjon og innskuddspensjon i arbeidsforhold skulle likebehandles.

Det er vanskelig å anslå hvor mange arbeidstakere som vil bli tilknyttet innskuddspensjoner i arbeidsforhold. På usikkert grunnlag anslås provenytapet i 2001 av å innføre innskuddspensjon til i stør-

relsesorden 250 mill. kroner påløpt, noe som tilsvarer at 30 – 40 000 nye arbeidstakere får tilbud om tjenestepensjoner neste år som følge av ordningen. Over tid vil imidlertid provenytapet kunne bli betydelig høyere.

Regjeringen foreslår at dette provenytapet dekkes inn ved å begrense skattefavoriseringen av premiefond og premieinnbetalinger til fortsettelsesforsikring. Ordningen med skattefavorisering av premiefond er svært gunstig, og den framstår i stor grad som en skattefri «sparebøsse» for selskaper som det er vanskelig å se at det er noen god begrunnelse for. Regjeringen foreslår derfor å trappe ned ordningen, ved å redusere den maksimale grensen på størrelsen på premiefond fra 10 ganger til to ganger gjennomsnittet av årets og de to foregående års premier. Det legges opp til at dette skal skje over en periode på 3 til 4 år. For 2001 foreslås å redusere den maksimale størrelse på premiefond fra ti til seks ganger gjennomsnittet av årets premie og premie i de foregående år. I tillegg foreslås det å redusere grensen for inntektsfradrag for innskudd til premiefond fra 150 pst. til 50 pst. av dette gjennomsnittet. Det foreslås også å gjennomføre en samlet fradragssramme på 40 000 kroner for fortsettelsesforsikring og IPA.

Det vises til forslag og nærmere omtale i Ot.prp. nr. 1 (2000–2001).

2.6 Fordelingsvirkninger av skatteopplegget

2.6.1 Innledning

I dette avsnittet er fordelingsvirkninger for personer av forslaget til skatteregler og barnetrygd nærmere drøftet. Forslaget er sammenlignet med referansesystemet for 2001.

I avsnitt 2.6.2 er det ved hjelp av Statistisk sentralbyrås skattemodell LOTTE beregnet fordelingsvirkninger med utgangspunkt i et stort antall selvangivelser. Disse beregningene gir et bilde av forslaget til endrede skatteregler mv. for 2001 og tar hensyn til bl.a. faktisk antall barn og faktisk omfang av ulike fradrag på ulike inntektsnivåer. LOTTE-modellen tar hensyn til de fleste endringer i inntekts- og formuesskatt for personlige skattytere fra 2000 til 2001, samt endringer i barnetrygd og forsørgerfradrag. Fordelingsvirkningene av overhendet i barnetrygden som følge av utvidelsen for 16–18 åringer fra 1. mai 2000 er også inkludert. På en mer sjablonmessig måte er det videre tatt hensyn til fordelingsvirkningene ved enkelte av forslagene som LOTTE-modellen ikke inkluderer. Dette gjel-

der bl.a. økt skatt på aksjeutbytte og deler av innstramminger i delingsmodellen, der skatteskjerpelsen er fordelt i henhold til fordelingen av mottatt aksjeutbytte i 1998.

Det har ikke vært mulig å få tatt hensyn til forslaget om å innføre en konjunkturavgift på samme grunnlag som arbeidsgiveravgift i fordelingsanalysene i avsnitt 2.6.2. Konjunkturavgift på næringsinntekt er imidlertid inkludert og utgjør om lag 720 mill. kroner påløpt. Forslagene til avgiftsendringene i kapittel 3 og 4 og til inntekter ved tildeling av konsesjoner i kapittel 5 er heller ikke tatt med i dette avsnittet.

Fordelingsvirkningene av å innføre en konjunkturavgift er vanskelig å anslå, og vil være forskjellige på kort og lang sikt. På kort sikt vil avgiften øke selskapenes lønnskostnader og bidra til lavere overskudd. På noe lengre sikt kan konjunkturavgiften slå ut i noe lavere lønnsvekst.

Det er også vanskelig å anslå fordelingsvirkninger av endringer i avgiftsopplegget. Det antas at forslaget om inntekter ved tildeling av enkelte konsesjoner vil ha en gunstig fordelingsvirkning siden innbetalingene trolig vil bidra til å redusere aksjegevinster og utbytter og dermed i stor grad belaste høyinntektsgrupper.

I avsnitt 2.6.3 presenteres enkelte *eksempler* for lønnstakere med og uten barn og for alderspensjonister. I disse eksemplene er det lagt til grunn at skattyter kun har lønn og pensjon, og ingen andre inntekter eller fradrag utover standardfradrag. Slike eksempler er godt egnet til å si noe om hvordan forslagene til skattesatser og standardfradrag slår ut på ulike inntektsnivåer. De er imidlertid ikke nødvendigvis representative. Eksemplene kan dessuten kun belyse virkningene av endringer i de sentrale delene av beskatningen av lønns-, pensjons- og næringsinntekter og i barnetrygden. Det innebærer at en rekke sentrale endringer som foreslås, f.eks. økt skatt på utbytte og innstramminger i delingsmodellen, ikke fanges opp.

I tillegg til analysene av fordelingsvirkninger av skatteopplegget i dette avsnittet, er det i vedlegg 1 redegjort nærmere for inntekter, fradrag og skatt for lønnstakere, trygdede og selvstendig næringsdrivende fra selvangivelsesstatistikken for 1998. I dette vedlegget er det også presentert selvangivelsesmateriale fordelt etter hhv. bruttoinntekt, nettoformue og alder for alle personer over 17 år. Vedlegget omfatter dessuten en oversikt over sentrale inntekts- og fradragposter fra skatteligningen for personlige og etterskuddspliktige skattytere for 1998.

2.6.2 Empiriske beregninger

Beregningene i dette avsnittet bygger på inntekts- og formuesundersøkelsen for 1998, og tallene er sjablonmessig framskrevet til 2001. Beregningene er usikre bl.a. fordi de bygger på et utvalg og fordi det vil være usikkerhet knyttet til framføringsfaktorene som er brukt. Modellen er statisk, dvs. at den ikke tar hensyn til eventuelle endringer i atferd som følger av forslagene til regelendringer.

Tabellene redegjør for fordelingsvirkningene for personer gruppert etter sosioøkonomisk status. Det er først gjort ved å avgjøre om personene er yrkestilknyttet og deretter om personen har pensjonsinntekter. En person regnes som yrkestilknyttet dersom summen av næringsinntekt og lønnsinntekt er større eller lik minstepensjon, og større eller lik vedkommendes pensjonsinntekter.

De yrkestilknyttede skilles i selvstendig næringsdrivende og lønnstakere avhengig av om lønnsinntekten eller næringsinntekten er størst. De ikke-yrkestilknyttede skilles i trygdede og andre. De blir klassifisert som trygdede dersom de har pensjonsinntekter. I fordelingsanalysene er det sett bort fra gruppen «andre».

I fordelingstabellene i dette avsnittet er lønnstakere, trygdede og selvstendig næringsdrivende gruppert i ulike inntektsintervall etter summen av skattepliktige bruttoinntekter (lønns-, pensjons- og kapitalinntekter) samt skattepliktige overføringer, og skattefrie ytelser (som bl.a. bostøtte, sosialhjelp og stipend). Barnetrygd, småbarnstillegg og kontantstøtte er ikke inkludert i dette inntektsbegrepet.

Beregningene viser at både lønnstakere, selv-

stendig næringsdrivende og trygdede i gjennomsnitt får økt skatt i det foreslåtte skatteopplegget.

Tabell 2.7 viser at lønnstakere i gjennomsnitt får en samlet skatteøkning i forhold til referansesystemet på om lag 900 kroner hvorav om lag 100 kroner er økt formuesskatt og om lag 200 kroner er redusert barnetrygd og forsørgerfradrag.

Tabellen illustrerer at det er lønnstakere med bruttoinntekt over 600 000 kroner som får en betydelig økning i skatt. Dette skyldes i hovedsak innstramminger i delingsmodellen og økt skatt på utbytte. Denne gruppen får også økt formuesskatt på om lag 2 700 kroner som følge av at opphevelsen av aksjerabattene og 80-prosentregelen har større betydning enn fritaket for næringsseiere for denne gruppen.

Lønnstakere med en samlet bruttoinntekt mellom 150 000 kroner og 450 000 kroner får samlet sett om lag uendret skatt. Dette skyldes at skattelettelsen av overreguleringen av minstefradraget og lettelsene i formuesskatt er om lag like stor som innstrammingen i barnetrygd og forsørgerfradrag samt de øvrige endringene i skatteopplegget. Lønnstakere med en bruttoinntekt under 150 000 kroner får samlet sett om lag 200 kroner i økt skatt og barnetrygd, noe som i sin helhet skyldes omleggingen av barnetrygd og forsørgerfradrag. Dette er for øvrig en gruppe lønnstakere som betaler svært lite skatt i utgangspunktet etter at den fikk en betydelig skattelettelse da det særskilte fradraget i arbeidsinntekt (lønnsfradraget) ble innført f.o.m. 2000. Av Finansdepartementets brev til Stortinget 17. november 1999 om budsjettavtalen mellom regjeringspartiene i Bondevik-regjeringen og Arbeiderpartiet fremgår det at lønnsfradraget samlet in-

Tabell 2.7 Beregnet endring i inntektsskatt, barnetrygd mv. og formuesskatt for lønnstakere¹⁾ sammenlignet med referansesystemet for 2001. Negative tall betyr skattelettelser/økt barnetrygd²⁾

Bruttoinntekt inkl. skattefrie ytelser pr. person i 2001 ³⁾ . Kroner	Antall	Andel. Pst.	Gj.sn. skatt pr. person i ref. systemet. Kroner	Endringer i skatt pr. person. Kroner	Herav:	
					Endringer i barnetrygd og forsørgerfradrag. Kroner	Herav: Formuesskattepakken. Kroner
0 – 149 999	140 300	7	17 100	200	200	0
150 000 – 299 999	1 136 400	56	51 100	0	200	0
300 000 – 449 999	593 500	29	96 800	-100	100	0
450 000 – 599 999	106 900	5	165 500	1 700	100	200
Over 600 000	65 000	3	295 100	24 800	100	2 700
I alt	2 042 100	100	75 800	900	200	100

¹⁾ For ektepar er samlet bruttoinntekt og skatt fordelt likt mellom ektefellene.

²⁾ Tallene er avrundet til nærmeste 100 kroner.

³⁾ Barnetrygd, småbarnstillegg og kontantstøtte er ikke inkludert i bruttoinntekten.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Tabell 2.8 Beregnet endring i inntektsskatt, barnetrygd mv. og formuesskatt for alle trygdede¹⁾ sammenlignet med referansesystemet for 2001. Negative tall betyr skattelettelse/økt barnetrygd²⁾

Bruttoinntekt inkl. skattefrie ytelser pr. person i 2001 ³⁾ . Kroner	Antall	Andel. Pst.	Gj.sn. skatt pr. person i ref. systemet. Kroner	Endringer i skatt pr. person. Kroner	Herav: Endringer i barnetrygd og forsørgerfradrag. Kroner	Herav: Formuesskattepakken. Kroner
0– 89 999	51 600	5	300	100	0	0
90 000–119 999	252 400	27	6 300	100	0	-100
120 000–159 999	295 900	31	16 800	100	0	0
160 000–199 999	185 600	20	27 800	100	0	-100
200 000–239 999	83 300	9	40 300	100	100	-100
Over 240 000	81 600	9	94 900	3 100	0	200
I alt	950 300	100	24 000	400	0	0

¹⁾ For ektepar er samlet bruttoinntekt og skatt fordelt likt mellom ektefellene.

²⁾ Tallene er avrundet til nærmeste 100 kroner.

³⁾ Barnetrygd, småbarnstillegg og kontantstøtte er ikke inkludert i bruttoinntekten.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

nebar en skattelettelse på 1,2 mrd. kroner for dem med lave lønnsinntekter (under 139 000 kroner). Anslagsvis 178 000 ektepar og 266 000 enslige vil få dette fradraget i 2000. Den maksimale lettelsen av fradraget blir 7 784 kroner for en enkelt skattyter i 2000.

Tabell 2.8 viser at *trygdede* (alders- og uførepensjonister, enslige forsørgere på overgangsstonad mv.) i gjennomsnitt får en beregnet samlet skatte-skjerpelse på om lag 400 kroner. Formuesskatten samt barnetrygd og forsørgerfradrag er om lag uendret. Tabellen viser at det er trygdede med bruttoinntekt over 240 000 kroner som får den største skatteøkningen av forslaget til skatteregler for 2001. Dette skyldes hovedsakelig økningen i skatt

på utbytte. Denne gruppen pensjonister utgjør knapt 10 pst. av de trygdede.

Trygdede med bruttoinntekt under 240 000 kroner får en gjennomsnittlig skatteøkning på 100 kroner. Dette skyldes særlig den nominelle videreføringen av fradraget for alder og uførhet og grensen for formuestillegget i skattebegrensningsregelen.

Selvstendig næringsdrivende får i gjennomsnitt en beregnet samlet skatteøkning på om lag 3 700 kroner. Av dette består om lag 100 kroner av redusert barnetrygd og forsørgerfradrag og om lag 1 000 kroner i lettelse i formuesskatten, jf. tabell 2.9.

Tabellen illustrerer at skatteskjerpelsen er klart størst for selvstendig næringsdrivende med brut-

Tabell 2.9 Beregnet endring i inntektsskatt, barnetrygd mv. og formuesskatt for selvstendig næringsdrivende¹⁾ sammenlignet med referansesystemet for 2001. Negative tall betyr skattelettelse/økt barnetrygd²⁾

Bruttoinntekt inkl. skattefrie ytelser pr. person i 2001 ³⁾ . Kroner	Antall	Andel. Pst.	Gj.sn. skatt pr. person i ref. systemet. Kroner	Endringer i skatt pr. person. Kroner	Herav: Endringer i barnetrygd og forsørgerfradrag. Kroner	Herav: Formuesskattepakken. Kroner
0 – 149 999	11 900	7	17 700	-1 100	200	-900
150 000 – 299 999	76 600	43	52 900	400	200	-1 000
300 000 – 449 999	51 700	29	102 500	2 200	100	-1 200
450 000 – 599 999	16 600	9	169 900	5 800	100	-1 300
Over 600 000	20 700	12	347 400	20 500	100	-800
I alt	177 500	100	110 300	3 700	100	-1 000

¹⁾ For ektepar er samlet bruttoinntekt og skatt fordelt likt mellom ektefellene.

²⁾ Tallene er avrundet til nærmeste 100 kroner.

³⁾ Barnetrygd, småbarnstillegg og kontantstøtte er ikke inkludert i bruttoinntekten.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Tabell 2.10 Skatt i forslaget for 2001 og endringer sammenliknet med referansesystemet. Lønnstakere¹⁾ uten barn i klasse 1 og 2. Negative tall betyr reduksjon i skatt/økt barnetrygd. Kroner

Lønn	Klasse 1		Klasse 2	
	Skatt i forslaget	Endring fra 2000	Skatt i forslaget	Endring fra 2000
150 000	36 396	2	28 332	4
200 000	52 252	-624	44 188	-622
250 000	70 152	-624	62 088	-622
275 000	79 102	-624	71 038	-622
300 000	89 537	-636	79 988	-622
350 000	114 187	-636	98 941	-627
500 000	188 137	-636	172 891	-627

¹⁾ Det er lagt til grunn at lønnstakerne ikke har andre inntekter enn lønn og at de ikke har fradrag utover standardfradrag (minstefradrag/særskilt fradrag i arbeidsinntekt og personfradrag).

Kilde: Finansdepartementet.

toinntekt over 600 000 kroner. Årsaken er at det i hovedsak er disse som blir berørt av innstramminger i delingsmodellen og økt skatt på aksjeutbytte. I tillegg bidrar konjunkturavgiften på trygdeavgiftsgrunnlaget for næringsinntekt til en skatte-skjerpelse for denne gruppen. Lettelser i formuesskatt er også noe mindre for denne gruppen næringsdrivende fordi de i større grad blir berørt av opphevelse av aksjerabattene og 80-prosentregelen i formuesskatten.

Selvstendig næringsdrivende med bruttoinntekt under 150 000 kroner får i gjennomsnitt en samlet skattelette på 1 100 kroner av dette opplegget. Lettelser i formuesskatten og økningen i det særskilte inntektsfradraget fra landbruket er viktige årsaker til dette.

2.6.3 Utvalgte eksempler

Tabell 2.10 viser skatt i forslaget og endring i skatt for enkelte lønnstakereksempler. Det er lagt til grunn at lønnstakerne er uten barn, at de ikke har fradrag utover minstefradrag/særskilt fradrag i arbeidsinntekt og personfradrag, og at de heller ikke har formue eller andre inntekter enn lønn. Med disse forutsetningene vil lønnstakere med midlere og høyere inntekter få skattelettelser som følge av forslaget sammenliknet med referansesystemet. Det presiseres at virkningene av innstramminger i kapitalbeskatningen, herunder utbytteskatten, ikke er inkludert i disse beregningene. Virkningene i tabellen skyldes i all hovedsak overreguleringen av øvre grense i minstefradraget. Lønnstakere med en

Tabell 2.11 Skatt og barnetrygd for 2001 og endringer sammenliknet med referansesystemet. Barnetrygd er regnet som negativ skatt, og barn forutsettes å være mellom 3 og 16 år. Negative tall betyr reduksjon i skatt/økt barnetrygd. Kroner

Brutto lønnsinntekt 2000 ¹⁾	Enslige uten barn		Enslige med ett barn		Ektepar med to inntekter, ingen barn		Ektepar med to inntekter, 2 barn	
	Skatt i forslaget	Endring fra 2000	Skatt i forslaget	Endring fra 2000	Skatt i forslaget	Endring fra 2000	Skatt i forslaget	Endring fra 2000
100 000	18 832	9	-12 560	-732				
125 000	27 782	9	-3 610	-732				
150 000	36 396	2	5 004	-739				
175 000	43 806	-120	12 414	-861				
Samlet inntekt 200 000	52 252	-624	20 860	-1 365	37 664	18	14 336	1 167
Samlet inntekt 250 000	70 152	-624	38 760	-1 365	55 564	18	32 236	1 167
Samlet inntekt 300 000	89 537	-636	58 145	-1 377	72 792	4	49 464	1 154
Samlet inntekt 400 000	138 837	-636	107 445	-1 377	104 504	-1 248	81 176	-98
Samlet inntekt 500 000	188 137	-636	156 745	-1 377	140 304	-1 248	116 976	-98

¹⁾ Samlet inntekt er delt i to like deler for ektepar.

Kilde: Finansdepartementet.

Tabell 2.12 Skatt for alders- og uførepensjonister. Endringer målt i forhold til referansesystemet for 2001. Negative tall betyr reduksjon i skatt. Kroner

Pensjonsinntekt i 2001	Skatt i forslaget	Gjennomsnittlig skatt i 2001. Pst.	Endring i skatt fra 2000
Enslig			
100 000	660	0,7	-26
125 000	11 385	9,1	-26
150 000	22 110	14,7	-26
175 000	30 467	17,4	78
200 000	37 713	18,9	-426
250 000	53 213	21,3	-426
Ektepar, like store pensjoner			
150 000	0	0,0	0
200 000	16 830	8,4	13
250 000	38 280	15,3	13
300 000	53 453	17,8	202
350 000	65 873	18,8	-42
400 000	80 365	20,1	-1 050

Kilde: Finansdepartementet.

lønnsinntekt på rundt 150 000 kroner vil få om lag uendret skatt ettersom denne gruppen ikke får lettelser i minstefradraget.

Tabell 2.11 illustrerer virkningen av forslaget til endringer i skatt, barnetrygd og forsørgerfradrag for hhv. enslige uten barn, enslige forsørgere med ett barn, ektepar uten barn og ektepar med to barn. Ektefellene antas å ha like stor inntekt. Som i tabell 2.7 er det videre antatt at lønnstakerne ikke har andre inntekter enn lønn og at de ikke har fradrag utover minstefradrag/særskilt fradrag i arbeidsinntekt. Det er også lagt til grunn at barna er mellom 3 og 16 år.

Som det framgår av eksemplene i tabellen, vil enslige med inntekt over 175 000 kroner og ektepar uten barn med inntekt over 400 000 kroner få en skattelettelse sammenlignet med referansesystemet på mellom drøyt 600 kroner og drøyt 1 200 kroner. Dette må ses i sammenheng med overreguleringen av øvre grense i minstefradraget. Enslige forsørgere med ett barn vil få en samlet skattelette fra drøyt 700 kroner for lave inntekter til knapt 1 400 kroner for de med inntekt over 200 000 kroner. For par med to barn blir bildet noe annerledes som følge av forslagene til endringer i barnetrygden og forsørgerfradraget. Ektepar med barn og over 400 000 kroner i samlet inntekt vil få en lettelse på om lag 100 kroner som følge av innstramningen i barnetrygden. Barnefamilier med lavere inntekter kan få inntil om lag 1 200 kroner i økt skatt sammenlignet med referansesystemet. For en familie med to barn mellom 3 og 16 år utgjør innstram-

mingen i barnetrygden og forsørgerfradraget samlet isolert sett drøyt 1 000 kroner i 2001. Jf. også tabell 2.3 for en oversikt over konsekvensene av omleggingen av barnetrygden og forsørgerfradrag.

Tabell 2.12 illustrerer virkningen av forslaget til skatteendringer for utvalgte eksempler av alderspensjonister. Det er beregningsmessig lagt til grunn at pensjonistene ikke har andre inntekter enn pensjon og at de ikke har nettoformue utover 200 000 kroner eller fradrag utover standardfradragene. Tabellen viser at skatteopplegget for 2001 i praksis gir en viss lettelse for pensjonister på de fleste inntektsnivåer. Overreguleringen av minstefradraget bidrar til at det er pensjonister med de høyeste inntektene som får den største lettelsen i beskatningen. Årsaken til at pensjonister med lave inntekter ikke får skattelettelser, er at de betaler lav eller ingen skatt i utgangspunktet som følge av skattebegrensingsregelen.

2.7 Endringer i kommunale og fylkeskommunale skattører og fellesskatt for 2001

Som ledd i det økonomiske opplegget for kommunesektoren for budsjettåret 2001, med økt skatteandel og reduserte rammeoverføringer, foreslår Regjeringen å øke maksimalsatsene for de kommunale og fylkeskommunale skattørene. Den maksimale

kommunale skattøren for personlige skattytere for 2001 foreslås økt med 1 prosentenheter til 12,2 pst. Den maksimale fylkeskommunale skattøren for personlige skattytere foreslås økt med 0,45 prosentenheter til 6,9 pst.

For å opprettholde en skattesats på 28 pst. på alminnelig inntekt er det nødvendig å redusere satsene for fellesskatten til staten tilsvarende de foreslåtte 1,45 prosentenheter av de maksimale kommunale og fylkeskommunale satsene. Det vises til forslag til § 3–2 i Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2001.

For en nærmere redegjørelse for bakgrunnen for forslaget om endringer i de kommunale og fylkeskommunale skattørene vises det til kapittel 3 i Nasjonalbudsjettet 2001.

2.8 Avgift på arv og gaver (kap. 5506, post 70)

Det foreslås ingen endring i avgiftssatsen og fribeløpene i avgift på arv og gave i forhold til 2000. Det vises til forslag til Stortingets vedtak om avgift til statskassen på arv og gaver for 2001.

2.9 Trygdeavgift og andre avgifter til folketrygden (kap. 5700, post 71 og 72)

For inntektsåret 2001 foreslås det ingen endringer i satsene for trygde- og arbeidsgiveravgift til folketrygden med unntak av satsen for produktavgift til folketrygden for fiskerinæringen.

Det vises til forslag til Stortingets vedtak om fastsetting av avgiften til folketrygden for 2001.

Siden 1968 har det vært en særlig produktavgift i fiskerinæringen. Avgiften gjelder også for sel og hvalfangere. Avgiften fastsettes med hjemmel i folketrygdloven § 23–5. Det er lagt avgift på førstehåndsomsetningen av fisk, hval og sel, og produkter av disse. I 2000 er avgiften 3,4 pst.

Produktavgiften skal dekke forskjellen mellom høy sats og mellomomsats for trygdeavgiften, etter som næringsdrivende i fiskerinæringen i motsetning til næringsdrivende utenfor primærnæringene, ikke er pålagt trygdeavgift med høy sats. Etter forslaget for 2001 er forskjellen mellom høy og mellomomsats 2,9 prosentenheter av inntekten. Videre skal produktavgiften dekke arbeidsgiveravgift på hyre, en kollektiv medlemspremie til yrkesskadetrygd (0,2 pst. av inntekten), de faktiske utgiftene folketrygden har i forbindelse med frivillig tilleggs-

trygd for sykepengar, samt utgifter i forbindelse med stønad til arbeidsløse i næringen.

Fiskeridepartementet har i brev av 4. september 2000 tilrådd at avgiftssatsen for produktavgift blir fastsatt til 4,1 pst. i 2001. I brevet fra Fiskeridepartementet heter det bl.a.:

«Fiskeridepartementet har henta inn anslag på fyrstehandsverdi og pensjonsgjevande inntekt frå Fiskeridirektoratet. Opplysningar om utviklinga i kostnadene ved kollektiv tilleggstrygd til sjukepengar for fiskarar, er gjevne frå Rikstrygdeverket. Opplysningar om utviklinga i utbetalingane av a-trygd er gjevne frå Garantikassen for fiskarar.

Fylgjande storleiker ligg til grunn ved fastsetjing av nivået på produktavgifta for 2001:

Utbetalingane til a-trygd for 2001 er venta å utgjere om lag 45 mill. kroner.

Fyrstehandsverdi, som det skal betalast produktavgift av: 8 093 mill. kroner, av det utgjør 790 mill kroner overtaking av eigen fangst.

Pensjonsgjevande inntekt: 3 286 mill. kroner.

Ytingar som produktavgifta skal dekkje:

Andel medlemsavgift (2,9 pst. av inntekt)	95,3 mill. kroner
Yrkesskadetrygd (0,2 pst. av inntekt)	6,6 mill. kroner
Dagpengar ved arbeidsløse	45,0 mill. kroner
Kollektiv tilleggstrygd for sjukepengar	173,4 mill. kroner
Arbeidsgjevaravgift for hyremottakarar	10,0 mill. kroner
Totalt	330,3 mill. kroner

Om ein tek omsyn til desse tala vil riktig sats på produktavgifta for 2001 verte 4,1 prosent. Dette vil verte ein auke på 0,7 prosentpoeng jamført med 2000.

Hovudårsaka til denne auken finn ein i høgare kostnader knytt til den kollektive tilleggstrygda for sjukepengar, kor auken i utbetalingar frå fyrste halvår 1999 til fyrste halvår 2000 har vore på meir enn 19 prosent, samstundes som auken i frå 1998 til 1999 var på meir enn 21 prosent. Årsaka til denne auken ligg dels i at yttingane pr dag er auka i samsvar med aukande inntekter, og dels i at talet for sjukedagar er auka.»

Finansdepartementet slutter seg til dette, og legger fram forslag om at avgiftssatsen for produktavgift blir fastsatt til 4,1 pst. i 2001. Det vises til forslag til vedtak om produktavgift til folketrygden.

2.10 Skattlegging av fiskefartøy

I St.meld. nr. 51 (1997–98) Perspektiver på utviklingen av norsk fiskerinæring, ble det signalisert at Bondevik-regjeringen ønsket å stimulere til fornyelse av fiskeflåten, og at de skulle vurdere hensiktsmessige tiltak for dette formålet. I meldingen ble det pekt på at særskilte skatteregler for fiskerinæringen var et slikt mulig tiltak, for eksempel ved utsatt gevinstbeskatning ved salg av fartøy og adgang til fondsavsetning øremerket framtidig investering i nytt fartøy. I Innst. S. nr. 93 (1998–99) ba næringskomiteen Regjeringen komme med forslag til aktuelle skatte- og finansieringsordninger som kan stimulere til økt fornyelse av fiskeflåten. Regjeringen Bondevik varslet i Nasjonalbudsjettet 2000 at den ville komme tilbake til saken i vårsesjonen 2000.

Etter departementets vurdering er det flere momenter som taler mot å innføre flere særskilte skattelettelser for denne næringen. Særskilte skatteregler for en enkeltnæring bryter med et sentralt prinsipp fra skattereformen om størst mulig skattemessig likebehandling av ulike investeringer og næringer. Skattemessig særtiltak for fiskeflåten vil bidra til at det bindes ressurser i næringen som kunne gitt bedre avkastning i annen virksomhet. Skattesystemet vil også bli mer komplisert og uoversiktlig dersom det etableres særregler for enkelt næringer.

Fiskerinæringen er generelt sett en lønnsom næring. Redere bør dermed kunne bygge opp tilstrekkelig egenkapital til å finansiere nødvendig fornyelse. Tall fra Fiskeridirektoratet viser også at fornyelse av fiskeflåten har økt markert de siste årene. I 1999 var bruttoinvesteringene på om lag 2,7 mrd. kroner og utgjorde vel 13,3 pst. av realkapitalen til fiskerne. Til sammenligning var bruttoinvesteringene i 1996 om lag 750 mill. kroner, noe som tilsvarer en bruttoinvestering på om lag 3,7 pst. av realkapitalen. Fornyelsen er imidlertid skjevt fordelt mellom flåtegruppene. Det er først og fremst for de større fartøyene at fornyelsen har tatt seg opp.

Når det framkommer store gevinster ved salg av fiskefartøyer, skyldes det i stor grad at skip kan avskrives raskere enn det økonomiske verdifallet. Den høye avskrivningssatsen på 20 pst. årlig av gjenværende saldo gir allerede fiskebåtrederne en særfordel som isolert sett gir skattemessige motiver til økte investeringene. Salgsgevinstene som kommer til beskatning, skyldes dermed i stor grad en skattefordel som selgeren har nytt godt av. Det ville være urimelig om denne fordelingen skulle medføre at det innføres ytterligere skattelettelser i form av eksempelvis utsatt gevinstbeskatning eller fondsavsetninger. Gjeldende ordning med gevinst-

og tapskonto er også innført nettopp for å skape bedre skattemessig likhet mellom fortsatt eierskap og salg.

En særskilt fondsavsetningsordning vil først og fremst tilfalle de fiskerene som allerede har god lønnsomhet, og som allerede burde ha økonomiske midler til flåtefornyelse. Tiltaket vil derfor ikke være treffsikre ift. de delene av flåten der ev. problemer med for lav flåtefornyelse antas å være størst.

Regjeringen vil på denne bakgrunn ikke fremme forslag om å innføre særskilte skatteregler for fiskerinæringen.

2.11 Petroleumsstatteutvalget

Utvalget som har utredet petroleumsstatte-systemet, la fram sin innstilling 20. juni i år. Utvalgets innstilling, NOU 2000: 18 Skattlegging av petroleumsvirksomhet er sendt på høring med høringsfrist 16. oktober 2000. Nedenfor gis det en kort oversikt over utvalgets innvendinger til dagens skattesystem og utvalgets forslag til endringer i systemet.

I mandatet ble utvalget spesielt bedt om å vurdere visse sider ved petroleumsstatte-systemet. Utvalget har med utgangspunkt i mandatet pekt på tre hovedområder hvor dagens petroleumsstatte-system kan gi uheldige virkninger.

Selskaper som driver virksomhet på sokkelen, kan også ha virksomhet som er skattepliktig til land. I så fall vil sokkelselskapets netto finansposter bli fordelt mellom sokkel- og landskatte-regimet ut fra nettoinntekt før skatt på land og sokkel. Dette gir en skjev fordeling mellom sokkel og land i forhold til den kapitalen som er investert innen det enkelte regimet. En av grunnene til det er at avkastningen før skatt som oftest vil være høyest fra sokkelvirksomheten. En annen grunn er at landinntekten ofte er lav fordi det sjelden betales utbytte fra datterselskap til sokkelselskapet. Fordelingsreglene fører derved til at en uforholdsmessig stor del av finanskostnadene kommer til fradrag i sokkelinntekten. Skjevdelingen av finanskostnader bidrar ifølge utvalget til å uthule skattegrunnlaget på sokkelen. Etter utvalgets vurdering er dette en alvorlig svakhet ved det gjeldende regelverket for skatt på petroleumsutvinning.

Utvalgets andre hovedinnvending til det gjeldende skattesystemet er at for generøse investeringsbaserte fradrag kan føre til at investeringer i sokkelvirksomhet som er ulønnsomme før skatt, kan være lønnsomme for selskapene etter skatt. Investeringsbaserte fradrag i dagens system er av-

skrivningene, friinntekten og fradraget for netto finanskostnader. Samlet sett er disse fradragene ifølge utvalget for store når selskapet er i full skatteposisjon og kan nyttiggjøre seg fradragene umiddelbart. Det innebærer at det for slike selskaper kan være lønnsomt å gjennomføre samfunnsøkonomisk ulønnsomme investeringer. Resultatet kan bli dårlig ressursanvendelse og lavere petroleumsskatteinntekter.

Den tredje hovedinnvendingen utvalget har til dagens skattesystem, er at insentivene til å lete og investere avhenger av om selskapet er i skatteposisjon eller ikke. Selskaper som *ikke* har sokkelinntekt fra før, får ikke full nytte av den generøse skattemessige behandlingen av investeringsutgifter i form av tidlige og raske fradrag. Det gjør at investeringene er mindre lønnsomme for selskaper som er utenfor skatteposisjon, enn for etablerte selskaper med store inntekter.

Utvalget har foreslått en rekke endringer i petroleumsskattesystemet for å forsøke å bøte på svakhetene i det eksisterende systemet. Hovedtrekkene i forslaget kan oppsummeres slik:

- Fradraget for netto finanskostnader og dagens friinntekt mot særskattegrunnlaget erstattes av et kapitalavkastningsfradrag. Det beregnede fradraget vil skjerme normalavkastningen mot særskatt. Kapitalavkastningsfradraget beregnes på grunnlag av kapital i driftsmidler på sokkelen vurdert til skattemessig nedskrevne verdier, og kapitalavkastningsraten settes til risikofri rente før skatt.
- Netto finanskostnader i grunnlaget for skatt på alminnelig inntekt fordeles etter skattemessige formuesverdier i de to skattedistriktene. Petroleumsskatteloven § 3 h om krav til egenkapitalandel oppheves.
- Avskrivningsreglene endres slik at de er mer i samsvar med levetiden til driftsmidlene. Tidspunktet for når avskrivningene kan påbegynnes endres til når driftsmidlet er levert eller ferdig.
- Det skal ikke lenger være adgang til å trekke fra halvparten av landunderskudd mot sokkelinntekten.
- Framtidige underskudd i grunnlagene for skatt på alminnelig inntekt og særskatt tillates framført med risikofri rente etter skatt. Med framtidige underskudd menes underskudd som oppstår etter at reglene er trådt i kraft. Ett medlem foreslår at retten til å framføre underskudd med rente ikke skal gjelde for underskudd i alminnelig inntekt.
- Framtidige underskudd i selskap som avviker virksomheten på norsk sokkel, tillates overført når selskapet fusjoneres med eller selskapets

virksomhet selges til andre selskaper. Ett medlem går mot at det skal være adgang til overføring av gjenstående underskudd.

- Samtykke etter petroleumsskatteloven § 10 av overdragelser kan opphøre ved overdragelser mellom selskaper som ikke har gamle underskudd eller ubenyttet friinntekt. Det foreslås skattemessig kontinuitet ved salg av driftsmidler sammen med tilhørende tillatelse.
- Ved kjøp og salg av andeler som involverer selskaper med gamle underskudd og ubenyttet friinntekt, skal det fortsatt treffes vedtak etter petroleumsskatteloven § 10. Det samme gjelder overdragelser hvor SDØE er part.

Utvalgets forslag til nytt petroleumsskattesystem er målrettet mot å beskatte grunnrenten. Systemet er bygget opp etter prinsipper som skal sikre størst mulig grad av nøytralitet overfor investeringsbeslutninger. Utvalget viser i den forbindelse bl.a. til at det foreslåtte skattesystemet i utgangspunktet virker nøytralt for nye investeringer, uavhengig av nivået på særskatten og selskapenes lønnsomhetskrav.

Utnyttelsen av knappe naturressurser gir opphav til en avkastning utover normalavkastning, som ofte betegnes grunnrente. Myndighetene har anvendt skattesystemet for å trekke inn en stor del av grunnrenten, og petroleumsskattesystemet gir således betydelige inntekter over tid. Hensynet til statens inntekter står derfor sentralt i vurderingen av skattesystemet på sokkelen. For å sikre høy avkastning i sektoren og dermed et betydelig skattegrunnlag, er det viktig at beskatningen i minst mulig grad bidrar til å redusere effektivitet og verdiskaping. Dette oppnås gjennom et nøytralt skattesystem.

Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med vurderinger av petroleumsskattesystemet og eventuelle forslag til endringer med sikte på at Stortinget om ønskelig kan behandle saken i løpet av vårsesjonen 2001, jf. omtale av denne saken i Revidert nasjonalbudsjett 2000.

2.12 Revisjonen av reglene for pendlerstatus

Revisjonen av reglene for pendlerstatus ble omtalt i revidert nasjonalbudsjett for 2000, jf. St. meld. nr. 2 (1999–2000) avsnitt 3.3.5. Der ble det redegjort for regjeringen Bondevik sitt høringsnotat om mulige endringer i reglene for pendlerstatus. I meldingen ble blant annet følgende uttalt:

«Departementet ser at gjeldende regler kan føre til urimelig bortfall av pendlerfradrag i en del tilfeller der enslige pendlere blir ansett for å ha selvstendig bolig på arbeidsstedet. Regjeringen vil derfor arbeide videre for å finne fram til et regelverk som sikrer at enslige pendlere blir ansett bosatt der de har sin nærmeste tilknytning. Regjeringen tar sikte på at de nye reglene skal få virkning fra kommende årsskifte.

Også andre sider av høringsnotatet må vurderes nærmere på grunnlag av høringsuttalelsene. Departementet går nå gjennom disse og tar sikte på forskriftsendringer i år. Endringene vil da gjelde fra og med inntektsåret 2001.»

Regjeringen mener på grunnlag av den nevnte gjennomgangen at det er behov for å gå noe lenger i å åpne for pendlerstatus enn det høringsnotatet la opp til. Utformingen av disse ytterligere endringene vil ta noe tid. Eventuelle endringer vil også bli vurdert i forhold til provenyvirkningene. Det tas likevel sikte på at nye regler skal være vedtatt av departementet i tide til å kunne gjelde fra og med inntektsåret 2001.

3 Indirekte skatter

3.1 Innledning

3.1.1 Generelt

Indirekte skatter omfatter merverdiavgift, investeringsavgift og særavgifter. Hovedtrekkene i avgiftsopplegget er nærmere omtalt i kapittel 1.

Merverdiavgift er en avgift som betales ved innenlandsk omsetning og uttak av varer og tjenester fra avgiftspliktig virksomhet. Avgift oppkreves også ved innførsel. Avgiften omfatter alle varer og de tjenester som er nærmere angitt i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift.

Merverdiavgift skal beregnes i alle omsetningsledd. Retten til å fradragføre inngående avgift ved kjøp av varer og tjenester til bruk i avgiftspliktig virksomhet medfører at avgiften ikke belastes de avgiftspliktige virksomhetene i omsetningskjeden. Antallet omsetningsledd har således ikke betydning for avgiftsleggingen. Merverdiavgiften er derfor en beskatning av forbruk ved at det er det endelige forbruket av avgiftspliktige ytelser som belastes med avgift.

Investeringsavgiften er en særskilt avgift på anskaffelse av og arbeid på driftsmidler. Avgiftspliktige er næringsdrivende som er registrert etter merverdiavgiftsloven. Det er et vilkår for avgiftsplikt at den næringsdrivende har fradragsrett for inngående merverdiavgift. Etter gjeldende regelverk er det en rekke unntak fra avgiftsplikten, f.eks. for driftsmidler til bruk ved fabrikkmessig produksjon av varer. Investeringsavgiften beregnes etter en sats på 7 pst. Satsen foreslås holdt uendret for 2001.

Særavgiftene omfatter flere kategorier avgifter. For det første er særavgifter en fellesbetegnelse på avgifter som betales ved innførsel og innenlands tilvirkning av nærmere angitte varer. For det andre dekker særavgiftene avgifter knyttet til å eie eller endre eierforhold til bestemte varer og fast eiendom. Videre omfattes avgift på flyging av passasjerer, avgift på sluttbehandling av avfall, frekvensavgift mv. Størstedelen av provenyet kommer fra den første kategorien særavgifter. Særavgiftene og merverdiavgiften utgjør mer enn en tredel av de samlede skatte- og avgiftsinntektene fra Fastlands-Norge. I likhet med merverdiavgiften går inntektene fra særavgiftene til statskassen uten noen form for ørmerking.

Mens merverdiavgiften først og fremst har til hensikt å finansiere offentlige utgifter, benyttes særavgiftene også som virkemiddel til å prise eksterne effekter, f.eks. knyttet til forbruk av helse- og miljøskadelige produkter.

Særavgiftene fastsettes av Stortinget ved plenarvedtak for ett år av gangen i medhold av Grunnloven § 75 a. Vurderingene av satsene og strukturen på avgiftene inngår i den årlige budsjettbehandlingen. Den viktigste rettskilden for særavgiftene er derfor de årlige plenarvedtak. Av plenarvedtakene framgår også regler om fritak mv. Departementet foreslår for 2001 at ordlyden i avgiftsvedtakenes fritaksbestemmelser forenkles og at det i alle vedtakene gjøres noen språklige oppdateringer. Justeringene er av teknisk karakter og medfører ikke realitetsendringer.

Til forskjell fra merverdiavgiften som beregnes i alle omsetningsledd og ved innførsel beregnes særavgiftene på varer i utgangspunktet kun i ett ledd. Oppkrevingen av særavgiftene følger hovedsakelig to hovedspor: Enhver som vil starte innenlands *produksjon* av avgiftspliktige varer, må melde fra til tollvesenet. Virksomheten vil da bli registrert som avgiftspliktig for vedkommende vare. For varer som produseres innenlands vil avgiftsplikten oppstå innen en nærmere angitt frist etter at varen er tatt ut fra den registrerte tilvirkers lager. Også importører av særavgiftspliktige varer kan på nærmere vilkår etter søknad bli registrert. For varer som *innføres* oppstår avgiftsplikten i utgangspunktet ved innførselen. Imidlertid har registrerte virksomheter adgang til å innføre varer uten å betale avgift, mot at avgiften betales i forbindelse med uttak fra virksomhetens ubeskattede lager. Avgiften skal i slike tilfeller innbetales innen en nærmere angitt frist etter uttaket. Systemet for enkelte vareavgifter avviker noe fra dette som følge av spesielle forhold knyttet til den avgiftspliktige varen, eksempelvis gjelder dette avgiften på elektrisk kraft.

For en annen kategori særavgifter, f.eks. årsavgiften, er avgiftsinnbetalingen knyttet til tollvesenets utskrivning av avgiftskrav basert på data fra motorvognregisteret (eier, kjøretøytype o.l.). I andre tilfeller er avgiftsinnbetaling knyttet til gjennomføring av bestemte handlinger, f.eks. tinglysning av eierskifte (hjemmeloverføring) til fast eiendom (do-

kumentavgift), omregistrering av kjøretøy i motorvognregisteret (omregistreringsavgift) eller innlevering av avfall (avfallsavgift).

Forslaget til særavgifter for 2001 er om lag provenynøytralt i forhold til referansesystemet, jf. ta-

bell 1.3. I dette anslaget er det ikke tatt hensyn til merverdiavgiftsreformen fra 1. juli 2001, hvor det foreslås ytterligere reduksjoner i avgiftene på drivstoff og alkohol. Tabell 3.1 viser gjeldende satser for særavgifter og forslag til satser for 2001.

Tabell 3.1 Foreslåtte satser for særavgifter for 2001

Avgiftskategori	Gjeldende sats	Forslag 2001	Økning i pst.
<i>Brennevin og vin m.m.</i>			
kr pr. vol. pst. og liter			
Brennevin, over 22 vol. pst.	7,04	7,04	0,0
Fra 1.7.2001 (mva-reformen)		5,97	-15,2
Sterkvin, 15–22 vol. pst.	3,65	3,65	0,0
Svakvin, over 4,75 og under 15 vol. pst.	3,65	3,65	0,0
<i>Øl</i>			
kr pr. liter			
a) 0,00–0,70 vol. pst.	1,58	1,62	2,8
b) 0,70–2,75 vol. pst.	2,51	2,51	0,0
c) 2,75–3,75 vol. pst.	9,45	9,45	0,0
d) 3,75–4,75 vol. pst.	16,37	16,37	0,0
øl og annen drikk over 4,75 vol. pst. til 15 vol. pst.			
kr pr. vol. pst. og liter	3,65	3,65	0,0
<i>Tobakkvarer</i>			
Sigarer, kr/100 gram	162	167	2,8
Sigaretter, kr/100 stk.	162	167	2,8
Røyketobakk, kr/100 gram	112	115	2,8
Snus, kr/100 gram	53	54	2,8
Skrå, kr/100 gram	53	54	2,8
Sigarettpapir, kr/100 stk.	2,4	2,5	2,8
<i>Engangsavgift¹</i>			
<i>Kjøretøygruppe a</i>			
<i>Vektavgift, kr/kg</i>			
første 1150 kg	25,16	32,07	27,5
neste 250 kg	50,32	64,14	27,5
neste 100 kg	100,64	128,29	27,5
resten	117,05	149,21	27,5
<i>Slagvolumavgift, kr/cm³</i>			
første 1200 cm ³	7,43	9,47	27,5
neste 600 cm ³	19,45	24,79	27,5
neste 400 cm ³	45,74	58,31	27,5
resten	57,15	72,85	27,5
<i>Motoreffektavgift, kr/kW</i>			
første 65 kW	97,18	123,88	27,5
neste 25 kW	354,45	451,82	27,5
neste 40 kW	709,12	903,93	27,5
resten	1200,00	1529,66	27,5
Kjøretøy gruppe b, pst. av personbilavgift	20	20	–
Kjøretøy gruppe c, pst. av personbilavgift	28	28	–
Kjøretøy gruppe d, pst. av personbilavgift	55	55	–

Avgiftskategori	Gjeldende sats	Forslag 2001	Økning i pst.
Kjøretøy gruppe e, pst. av verdiavgiftsgrunnlaget ..	36	36	–
Kjøretøy gruppe f,			
stykkavgift	6681	8516	27,5
Slagvolumavgift, kr/cm ³			
første 125 cm ³	0	0	–
neste 775 cm ³	22,95	29,25	27,5
resten	50,32	64,14	27,5
Motoreffektavgift, kr/kW			
første 11 kW	0	0	–
resten	297,33	379,01	27,5
Kjøretøygruppe g, pst. av verdiavgiftsgrunnlaget ²⁾	30	–	–
Vektavgift, kr pr. kg			
Første 100 kg	–	12,0	–
Neste 100 kg	–	24,0	–
Resten	–	48,0	–
Slagvolum, kr pr. cm ³			
Første 200 cm ³	–	2,5	–
Neste 200 cm ³	–	5,0	–
Resten	–	10,0	–
Motoreffekt, kr pr. kW			
Første 20 kW	–	32,0	–
Neste 20 kW	–	64,0	–
Resten	–	128,0	–
Kjøretøygruppe h, pst. av personbilavgift	40	40	–
Kjøretøygruppe i, kr	2 200	2804	27,5
Kjøretøygruppe j, pst. av personbilavgift	35	35	–
<i>Årsavgift, kr/år</i>			
Alminnelig sats	2005	2265	13,1
Motorsykler	1580	1785	13,1
Campingtilhengere	1025	1160	13,1
Kjøretøy med totalvekt over 3,5 tonn	1165	1315	13,1
<i>Vektårsavgift, kr/år</i>	varierer		2,8
<i>Omregistreringsavgift</i>	varierer		2,8
<i>Bensin, kr/liter</i>			
Blyinnhold over 0,05 g/l	5,13	4,85	-5,5
Fra 1.7.2001 (mva-reformen)		4,53	-11,7
Blyinnhold under 0,05 g/l	4,59	4,31	-6,1
Fra 1.7.2001 (mva-reformen)		3,99	-13,1
Blyfri	4,34	4,06	-6,5
Fra 1.7.2001 (mva-reformen)		3,74	-13,8
<i>Autodiesel, kr/liter</i>	3,54	3,04	-14,1
Fra 1.7.2001 (mva-reformen)		2,72	-23,2
<i>Båtmotorer, kr/HK</i>	121	124	2,8
<i>Elektrisk kraft, øre/kWh</i>			
Forbruksavgift, alminnelig sats	8,56	10,30	20,3
Forbruksavgift, lav sats	–	1,00	–

Avgiftskategori	Gjeldende sats	Forslag 2001	Økning i pst.
<i>Avgift på mineralske produkter</i>			
Grunnavgift på fyringsolje mv. kr/liter	0,19	0,307	61,5
<i>CO₂-avgift, generell sats</i>			
Mineralolje, kr/liter	0,47	0,48	2,8
Kull og koks mv, kr/kg	0,47	0,48	2,8
Bensin, kr/liter	0,94	0,72	-23,4
<i>CO₂-avgift, redusert sats</i>			
Mineralolje, kr/liter	0,26	0,27	2,8
Bensin, kr/liter	0,24	0,25	2,8
<i>Svovelavgift, generell sats</i>			
Mineralolje, kr/liter	0,07	0,07	–
Kull og koks, kr pr. kg SO ₂	6,0	6,17	2,8
Raffineringsanlegg, kr pr. kg SO ₂	6,0	6,17	2,8
<i>Svovelavgift, høy sats</i>			
Autodiesel, kr/liter	0,25	0,26	2,8
<i>Svovelavgift, redusert sats</i>			
Mineralolje, kr/liter	0,026	0,027	2,8
<i>Smøreolje, kr/liter</i>	1,46	1,50	2,8
<i>Avgift på sluttbehandling av avfall, kr pr. tonn</i>			
Opplagsplasser for avfall	306	314	2,8
<i>Anlegg for forbrenning av avfall</i>			
Grunnavgift	77	79	2,8
Tilleggsavgift	229	235	2,8
<i>Avgift på helse og miljøskadelige kjemikalier</i>			
Trikloretten kr/kg	50	51,40	2,8
Tetrakloretten kr/kg	50	51,40	2,8
<i>Sjokolade mv., kr/kg</i>	14,17	14,57	2,8
<i>Alkoholrie drikkevarer m.m., kr pr. liter</i>	1,58	1,62	2,8
Konsentrat (sirup), kr/liter	9,49	9,76	2,8
Kullsyre, kr/kg	63,00	64,76	2,8
<i>Avgift på drikkevareemballasje, kr/stk.</i>			
<i>Miljøavgift</i>			
a) Glass og metall	4,00	4,11	2,8
b) Plast	2,40	2,47	2,8
c) Kartong	1,00	1,03	2,8
Grunnavgift, engangsemballasje	0,81	0,83	2,8
<i>Sukker, kr/kg</i>	5,49	5,64	2,8
<i>Dokumentavgift, pst. av salgsverdi</i>	2,5	2,5	–
<i>Avgift på flyging av passasjerer</i>			
Innenlands kr/passasjer ³⁾	116	128	10,3
Utlandet, kr/passasjer	232	128	-44,8

¹⁾ Engangsavgiften på kjøretøy legges om fra en importavgift til en registreringsavgift fra 1. april 2001.

²⁾ Engangsavgiften i gruppe g (beltemotorsykler) blir endret fra en verdiavgift til en avgift på effekt, slagvolum og vekt fra 1. april 2001.

³⁾ Flere flyruter innenlands blir omfattet av avgiften f.o.m. 1. april 2001.

3.1.2 Skatter og avgifter for lastebilnæringen

I Revidert nasjonalbudsjett 2000 la Regjeringen fram en vurdering av de økonomiske rammebetingelsene for lastebilnæringen og de samfunnsøkonomiske kostnadene som transporten medfører. En hovedbegrunnelse for drivstoffavgiftene er at transportører skal belastes de kostnadene som de påfører samfunnet ved bruken av kjøretøy. Avgiften bidrar dermed til en samfunnsøkonomisk riktig avveining mellom de ulemper som transport på veg medfører og nytten av transport for den enkelte bruker.

I Revidert nasjonalbudsjett 2000 ble det vist til en rapport fra Transportøkonomisk institutt (TØI) med oppdaterte anslag over gjennomsnittlige marginale eksterne kostnader, dvs. ulemper som den enkelte trafikant påfører andre, og som trafikanten ikke tar hensyn til, jf. TØI-rapport 464/1999. Anslagene tydet på at kostnadene for godstransport er drøyt 60 pst. høyere enn avgiftene de betaler. Underdekningen for godstransport på veg øker med vekten på kjøretøyet. I prinsippet bør de samfunnsøkonomiske kostnadene ved all transportaktivitet prises, herunder også kostnader knyttet til annen transport enn vegtransport. TØIs rapport viser bl.a. at dette ikke er tilfelle for godstransporten i dag.

Skatter og avgifter er en viktig del av de økonomiske rammevilkårene for godstransport på veg. En stor del av avgiftene i yrkesmessig vegtransport er avgift på autodiesel. Basert på en tidligere undersøkelse av lastebilkostnader fra TØI, kan det anslås at utgifter til drivstoff utgjør om lag 25 pst. av samlede bilkostnader i langtransport. Dette er om lag samme andel som lønnskostnader til sjåfør. Dette innebærer at drivstoffavgiftene utgjør om lag 15 pst. av kostnadene pr. vognkilometer i denne type transport.

Nest etter Storbritannia har Norge det høyeste avgifts- og prisnivået på diesel i Europa. Andre land i Europa har betydelig lavere dieselavgift enn Norge. Ulikheten i avgiftsnivå vil imidlertid ikke gi ulike konkurransevilkår utfra kjøretøyets registreringsland. Det skyldes at transportører i langtransport uansett vil velge å tanke i det landet det er billigst. Både norske og utenlandske lastebiler som fyller drivstoff i Norge må betale norske avgifter, innenfor gjeldende regler for tillatt mengde i drivstofftanker ved grensekryssing.

Lastebiler kan maksimalt ta med 200 liter drivstoff i drivstofftankene inn i Norge. En kartlegging som tolldistriktene foretok i 1999, viste at de fleste tyngre kjøretøy hadde med seg mer enn den tillatte kvoten. Overtredelse av bestemmelsen om 200 liter

drivstoff ved innførsel kan forrykke konkurranseforholdet, ved at seriøse aktører kan møte urimelig konkurranse fra aktører som opererer i strid med lovverket. Dette er bakgrunnen for at departementet i samråd med næringens organisasjoner har foreslått at grensen for innførsel økes fra 200 til 600 liter. Forslaget er nå ute på høring.

I forbindelse med behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett 2000 ble det gitt en lettelse i dieselaavgiften på 20 øre pr. liter fra 1. juli i år. Samtidig ba Stortinget Regjeringen legge fram en tiltaksplan for å harmonisere den samlede skatte- og avgiftsbelastningen for lastebilnæringen i Norge med Sverige, jf. Innst.S. nr. 220 (1999–2000).

Mange norske bedrifter og næringer kan vise til at deres skatter og avgifter er høyere enn de skattene og avgiftene som konkurrentene i andre land betaler. Det vil i praksis ikke være mulig å legge opp et system der en tilpasser skatter og avgifter til konkurrentlandenes nivå for den enkelte næring.

I Sverige er avgiftene på autodiesel 2,92 svenske kroner, mens de norske avgiftene er til sammen 4,01 kroner. Med valutakurser fra midten av september utgjør avgiftsforskjellen mellom Norge og Sverige 1,22 norske kroner pr. liter for diesel.

I Norge er det en svovelavgift på 25 øre pr. liter på autodiesel med svovelinnhold over 0,005 pst. Det er imidlertid opplyst fra oljebransjen at mesteparten av dieselen på markedet har svovelinnhold under denne grensen, og blir dermed ikke pålagt svovelavgift. Det er videre opplyst at markedspris ekskl. avgift for lavsvovlet diesel ligger 14 – 18 øre pr. liter over annen diesel. Også i Sverige er det tilleggsgavgifter på diesel som ikke oppfyller bestemte miljøkrav. Den mest miljøvennlige dieselkvaliteten (miljøklasse 1) dominerer også markedet i Sverige. Kravet til svovelinnhold i miljøklasse 1 i Sverige er imidlertid strengere enn det norske kravet på 0,005 pst.

Den svenske regjeringen har foreslått å øke dieselaavgiften med 11,7 øre pr. liter fra 1. januar 2001. Dette innebærer at svensk avgift på diesel vil være om lag 3,04 svenske kroner fra årsskiftet. Med gjeldende valutakurs tilsvarer dette om lag 2,90 norske kroner, dvs. om lag 1,10 kroner under norsk nivå i 2000.

Norskregistrerte godskjøretøyer over 12 tonn er pålagt vektårsavgift og en årsavgift som er differensiert etter kjøretøyenes miljøegenskaper. Svenske kjøretøyer er pålagt en vektgradert «fordonsskatt» tilsvarende vår vektårsavgift. Den svenske avgiften ligger noe over norsk vektårsavgift, også når det tas hensyn til den miljødifferensierte komponenten i den norske vektårsavgiften.

Sverige er tilsluttet en ordning med vegbruks-

avgift («vignettavgift») der alle kjøretøyer må betale for bruk av svenske hovedveger. Vegbruksavgiften er om lag 10 000 norske kroner pr. år for kjøretøyer i langtransport. Avgiften er i prinsippet ikke-diskriminerende. Svenske kjøretøyer er imidlertid etter nasjonale lovbestemmelser forpliktet til å betale denne avgiften uansett hvor de opererer. Dette er en åpenbar avgiftsmessig ulempe for svenske kjøretøyer ved kjøring i Norge.

Norske kjøretøyer er pålagt en omregistreringsavgift ved eierskifte. Dette henger sammen med at det ikke betales merverdiavgift ved omsetning av brukte biler i Norge. For et kjøretøy som er 5–6 år utgjør avgiften rundt 22 000 kroner.

Det er generelt vanskelig å sammenligne skattebelastningen mellom Norge og Sverige, bl.a. fordi den avhenger av selskapsform og eierstruktur. Sverige har gunstigere avskrivningsregler enn Norge, men på den annen side er skatten på utbytte høyere i Sverige. I Sverige er arbeidsgiveravgiften om lag 33 pst. Dette er vesentlig høyere enn i Norge, hvor høyeste sats er 14,1 pst. I Norge vil dessuten transportbedrifter i distriktene med under 50 ansatte ha lavere sats. Dette er tilfelle for de fleste bedrifter i godstransport. Siden lønnskostnader er en stor kostnad i varetransport, representerer arbeidsgiveravgiften en betydelig merkostnad for lastebiltransport i Sverige sammenliknet med i Norge.

I store deler av godstransporten på veg, bl.a. distribusjonskjøring og massetransport (anleggskjøring mv.), betyr lønnskostnadene langt mer enn drivstoffkostnadene, og forskjellen i arbeidsgiveravgift betyr langt mer for kostnadene enn forskjellen i drivstoffavgifter. Men også i langtransport, hvor drivstoff er en viktigere kostnadskomponent, betyr trolig forskjellen i arbeidsgiveravgift mellom Norge og Sverige mer enn forskjellen i drivstoffavgiftene. På denne bakgrunnen er det mulig at en eventuell fullstendig harmonisering av skatte- og avgiftsbelastningen for lastebilnæringen med Sverige, heller tilsier en økning enn en reduksjon av norske avgifter.

På den annen side har de høye prisene på råolje bidratt til historisk høye drivstoffpriser. Dette har ført til økt økonomisk belastning for både husholdninger, transportører og transportbrukere. Regjeringen foreslår derfor at både autodieselavgiften og bensinavgiften reduseres nominelt med 50 øre pr. liter fra årsskiftet og med ytterligere 32 øre i forbindelse med merverdiavgiftsreformen fra 1. juli 2001.

CO₂-avgiften på mineralolje foreslås prisjustert på vanlig måte fra årsskiftet, dvs. at avgiften øker med 1 øre pr. liter. De samlede avgiftene på autodiesel vil dermed bli redusert til 3,52 kroner fra årsskiftet, og videre ned til 3,20 kroner fra 1. juli 2001.

Avgiftsforskjellen vil da være redusert med 110 øre pr. liter siden 1. halvår 2000, og differansen mellom norsk og svensk avgift vil være om lag 30 øre pr. liter fra 1. juli 2001.

3.2 Merverdiavgift og avgift på investeringer mv. (kap. 5521)

Merverdiavgiften beregnes etter en avgiftssats på 23 pst. Den generelle avgiftssatsen foreslås ikke endret for 2001. Regjeringen fremmer i Ot.prp. nr. 2 (2000–2001) forslag til endring av merverdiavgiftsloven. Forslaget innebærer generell avgiftsplikt på tjenester som vil få virkning fra 1. juli 2001. For enkelte av tjenestene er det foreslått at det innføres en lav sats. Det vises også til omtalen av merverdiavgiftsreformen i kapittel 1.3.

Forslag om redusert sats på enkelte tjenester

Regjeringen vil understreke at merverdiavgiften er en svært viktig del av statens inntektssystem. Det er derfor av stor betydning at merverdiavgiften framstår som en generell avgift på forbruk av varer og tjenester. Systemet skal dessuten være enkelt å praktisere både for de næringsdrivende og for avgiftsmyndighetene.

Dagens merverdiavgiftssystem er basert på bare én sats. Det gir avgiftsmessig likebehandling av ulike merverdiavgiftspliktige næringer og bedrifter. Flere satser i regelverket vil dessuten kunne gi betydelige administrative og kontrollmessige problemer. Disse synspunktene samsvarer med vurderingene fra et utvalg som vurderte dette spørsmålet, jf. NOU 1993:8 Bør merverdiavgiften differensieres?

Regjeringen legger derfor til grunn at den generelle satsen som hovedregel skal gjelde all avgiftspliktig omsetning av varer og tjenester. Det vil knytte seg store problemer til å ha redusert sats ved omsetning av f.eks. matvarer. Et slikt system vil berøre et stort antall næringsdrivende, i tillegg til at området for redusert sats må avgrenses. Det må dessuten utarbeides egne registrerings- og legitimasjonsregler ved omsetning med redusert sats.

Regjeringen mener likevel at det er tungtveiene grunner for å innføre merverdiavgift med redusert sats på enkelte tjenesteområder som i dag er unntatt for avgift. Det er imidlertid svært viktig at antallet satser i merverdiavgiftssystemet blir så få som mulig. Avgrensingen av området for redusert sats på de aktuelle tjenesteområdene må dessuten fastsettes etter klare kriterier.

Merverdiavgiftsplikt på persontransport og romutleie i hotellvirksomhet mv. innebærer betydeli-

ge forenklinger i regelverket. Disse næringene er konkurranseutsatte og viktige for distriktene. De fleste EU-land har innført merverdiavgift på persontransport- og overnattingstjenester, men med redusert sats. Dette gjelder bl.a. Sverige og Finland. Regjeringen Bondevik varslet også at den ville vurdere å innføre en redusert sats for denne type virksomhet, slik at en unngår kostnadsøkninger for sektorene samlet, jf. Nasjonalbudsjettet 2000.

Regjeringen foreslår at det innføres merverdiavgift på persontransport og romutleie i hotellvirksomhet mv. med en redusert sats på 12 pst. En redusert sats på 12 pst. vil gi en forholdsvis liten merbelastning for disse næringene samlet. For personbefordring med luftfartøy er det foreslått en særordning med nullsats, jf. omtale under kapittel 3.19. Regjeringen foreslår samtidig at viktige deler av kollektivtransporten blir kompensert ved økt direkte støtte.

Regjeringen foreslår at formidling av persontransport og romutleie i hotellvirksomhet mv. også blir omfattet av ordningen med en redusert sats på 12 pst. Bakgrunnen for dette er den nære sammenhengen mellom formidlingstjenesten og disse to tjenesteområdene. Regjeringen foreslår dessuten at transporttjenester som består i fering av kjøretøyer skal omfattes av den reduserte satsen på 12 pst. Fergene blir kompensert ved økt budsjettstøtte.

I Ot.prp. nr. 2 (2000–2001) er det gitt en nærmere begrunnelse og redegjørelse for forslaget om å innføre redusert sats på enkelte tjenesteområder. I lovproposisjonen er det også gitt en omtale av den nærmere avgrensningen av de enkelte områdene hvor det foreslås en ordning med redusert sats.

Forslagene om redusert sats på 12 pst. på ovennevnte tjenesteområder nødvendiggjør endringer i Stortingets vedtak om merverdiavgift og avgift på investeringer. Det vises til forslag til vedtak om merverdiavgift og avgift på investeringer m.v. I § 2.

Budbiltjenester omsatt av statens postselskap

Regjeringens forslag til generell merverdiavgiftsplikt ved omsetning av tjenester innebærer blant annet at omsetning av posttjenester blir avgiftspliktig, jf. Ot.prp. nr. 2 (2000–2001). Gjeldende bestemmelse i merverdiavgiftsloven § 5 første ledd nr. 2, om unntak fra avgiftsplikt for statens postselskaps omsetning av tjenester foreslås opphevet. De foreslåtte endringene i merverdiavgiftsloven vil tre i kraft 1. juli 2001.

I Stortingets vedtak om merverdiavgift og avgift på investeringer mv. for budsjetterminen 2000 del I § 2 er det gitt en bestemmelse om at ovennevnte unntak i merverdiavgiftsloven § 5 første ledd nr. 2

ikke gjelder for omsetning av statens postselskaps bilbudtjenester. Bestemmelsen er gitt av nøytralitetshensyn. Avgiftsplikten for postens bilbudtjenester, og for såvidt de øvrige posttjenestene, vil etter iverksettelsen av endringene i merverdiavgiftsloven følge direkte av loven. Etter 1. juli 2001 vil det derfor ikke være behov for gjeldende bestemmelse om avgiftsplikt for statens postselskaps bilbudtjenester i avgiftsvedtaket. For nærmere omtale om generell avgiftsplikt på posttjenester vises det til Ot.prp. nr. 2 (2000–2001).

Det foreslås derfor at bestemmelsen om avgiftsplikt for statens postselskaps bilbudtjenester i Stortingets vedtaket om merverdiavgift og avgift på investeringer for budsjetterminen 2001 bortfaller med virkning fra 1. juli 2001.

Fritak for investeringsavgift ved kjøp av varebiler og ved næringsdrivendes kjøp av personkjøretøy til bruk i yrkesmessig utleievirksomhet

I avsnitt 3.5.3 er det gitt en nærmere omtale av omleggingen av engangsavgiften på motorvogner fra å være en innførselsavgift til å være en avgift som betales på registreringstidspunktet.

Dagens engangsavgift som oppkreves ved innførsel inngår i beregningsgrunnlaget for merverdiavgiften. Etter forslaget til omlegging vil registreringsavgiften ikke inngå i grunnlaget for beregningen av merverdiavgiften, ettersom selve registreringen i seg selv ikke utløser plikt til å svare merverdiavgift. For å unngå et vesentlig provenytap som følge av dette, har departementet foreslått at satsene i engangsavgiften økes tilsvarende bortfallet av merverdiavgiften. Dette vil imidlertid medføre en avgiftsskjerpelse for næringsdrivende som har fradragsrett for inngående merverdiavgift ved anskaffelse av kjøretøy. Dette vil først og fremst gjelde næringsdrivendes kjøp av varebiler til godstransport og næringsdrivende som anskaffer personkjøretøy til bruk i yrkesmessig utleievirksomhet.

For å motvirke en slik effekt foreslår departementet at det gis fritak fra plikten til å svare investeringsavgift ved anskaffelse av varebiler og ved næringsdrivendes anskaffelse av personkjøretøy til bruk i yrkesmessig utleievirksomhet. Det foreslås ikke tilsvarende fritak for investeringsavgift ved anskaffelse av kombinerte biler. Et slikt fritak for investeringsavgift vil etter departementets mening være et treffsikkert virkemiddel for å motvirke økt avgiftsbelastning som følge av omleggingen av engangsavgiften. Det vises til omtalen i avsnitt 3.5.3.

Fritaket fra plikten til å svare investeringsavgift ved anskaffelse av slike kjøretøy foreslås gjennom-

ført ved en utvidelse av eksisterende fritak for investeringsavgift på lastebiler mv., jf. vedtak om merverdiavgift og avgift på investeringer mv. II § 10. Det foreslås at fritaket trer i kraft samtidig med omleggingen til registreringsavgift dvs. fra 1. april 2001.

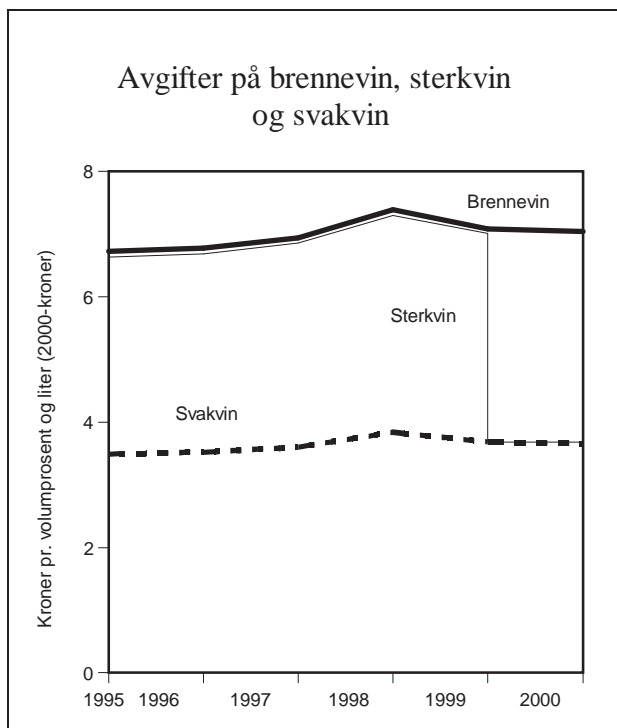
3.3 Avgift på alkohol (kap. 5526)

Produktavgift på brennevin og vin m.m. (post 71)

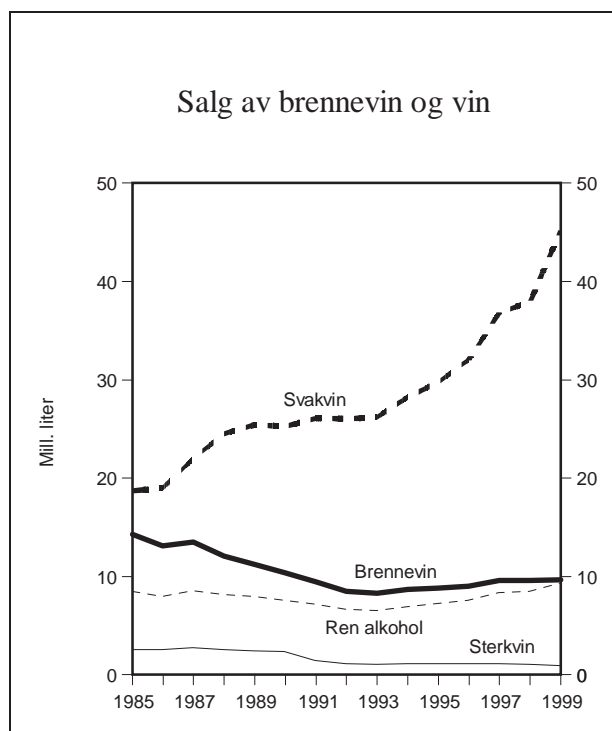
Avgiftene på brennevin og vin avhenger av alkoholinnholdet. I 2000 er avgiftssatsene:

- Svakvin (alkoholstyrke over 7 og under 15 volumprosent); 3,65 kroner pr. volumprosent og liter.
- Sterkvin (alkoholstyrke fra og med 15 til og med 22 volumprosent; 3,65 kroner pr. volumprosent og liter.
- Brennevin (alkoholstyrke over 22 volumprosent); 7,04 kroner pr. volumprosent og liter.

I 1995 ble avgiftene på alkoholholdige drikkevarer lagt om. Det går fram av figur 3.1 at etter omleggingen økte avgiftene jevnt fram til 1999. I 1999 sank avgiftene på brennevin og svakvin noe. Fra 1. januar 2000 ble avgiften på sterkvin redusert til samme nivå som avgiften på svakvin.

Figur 3.1 Utvikling i reelt avgiftsnivå for brennevin, sterkvin og svakvin, kroner pr. volumprosent og liter. 1995–2000. (2000-kroner)
Kilde: Finansdepartementet.

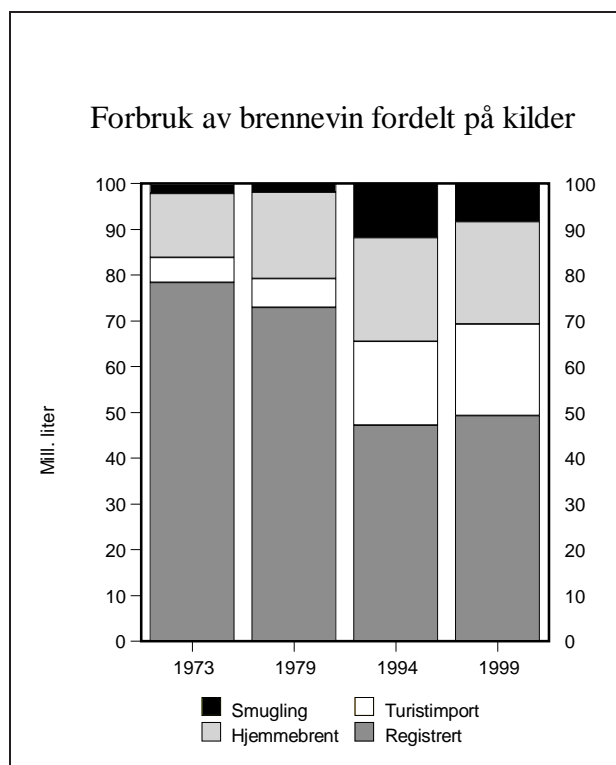
Figur 3.2 Omsetning av brennevin og vin i perioden 1985–1999. Mill. liter

Kilde: Vinmonopolet og Toll- og avgiftsdepartementet.

Figur 3.2 viser utviklingen i omsetning av brennevin og vin fra 1985 til 1999. Figuren viser at salget av brennevin falt hvert år i perioden 1987 til 1993. De siste årene har det imidlertid vært en svak økning i salget av brennevin. Salget av svakvin har mer enn doblet seg i perioden og er stadig økende. Salget av sterkvin har blitt betydelig redusert i løpet av perioden. Omsetningen i 1999 utgjorde vel en tredel av omsetningen i 1985. Avgiftsreduksjonen på sterkvin fra 1. januar 2000 har trolig vært med på å øke omsetningen av sterkvin i 2000. Salget av sterkvin var om lag 50 pst. høyere første halvår 2000 i forhold til første halvår 1999.

Regnet i ren alkohol viser figur 3.2 at den registrerte omsetningen av alkohol falt årlig i perioden fra 1987 til 1994. Dette har trolig delvis sammenheng med realprisøkningen på sterkvin og brennevin i denne perioden. Siden 1993 har omsetningen målt i ren alkohol vært relativt stabil og med en svak økning de siste årene.

Figur 3.2 viser omfanget av den registrerte omsetningen av alkohol innenlands, dvs. salg gjennom Vinmonopolet og serveringssteder. I tillegg til registrert omsetning foregår det uregistrert omsetning i form av tax-free handel, grensehandel, smugling og hjemmeproduksjon. Det nøyaktige omfanget av uregistrert forbruk av alkohol er ukjent. Statens in-

Figur 3.3 Forbruk av brennevin fordelt på kilder i prosent av totalt forbruk. Perioden 1973–1999. Tallene for 1999 er foreløpige.

Kilde: Finansdepartementet, Statens Institutt for alkohol- og narkotikaforskning.

stitutt for alkohol- og narkotikaforskning (SIFA) foretok i 1999 en ny landsomfattende spørreundersøkelse om nordmenns registrerte og uregistrerte alkoholforbruk. Foreløpige tall fra denne undersøkelsen viser at andelen registrert forbruk har falt i perioden 1973–99, men økte noe mellom 1994 og 1999. Det går fram av figur 3.3 at økningen i andelen uregistrert forbruk kan forklares både med økt grensehandel, dvs. alkohol som er avgiftsbelagt i anskaffelseslandet, tax free handel (ikke avgiftsbelagte varer) og smugling. Andelen hjemmebrent har holdt seg relativt stabil gjennom perioden.

Forskningsresultater fra SIFA viser at den norsk-svenske grensehandelen med alkohol har økt i løpet av 1990-tallet, jf. SIFA-rapport nr. 1/99. Det viser seg at grensehandel generelt sett øker når prisforskjellene på alkohol øker. Det er imidlertid mye som tyder på at prisforskjellene på alkohol bare er ett av forholdene som kan forklare omfanget av grensehandelen. Prisene på andre varer, f.eks. kjøtt, har også betydning.

Svenskene økte sine innførselskvoter på vin og øl overfor andre EU-land fra 1. juli. Svenskene kan nå ta med seg 1 liter brennevin, 3 liter sterkvin og 2 liter vin fra land i EU. Fra land utenfor EU kan sven-

skene ta med seg 1 liter brennevin eller 2 liter sterkvin/musserende vin og 2 liter vin. I tillegg kan de ta med seg 24 liter øl fra land både i og utenfor EU, jf. omtalen av avgiften på øl nedenfor. Endringen i de svenske innførselskvotene for alkohol kan være med på å påvirke grensehandelen med alkohol mellom Norge og Sverige. I budsjettet for 2001 har den svenske regjeringen foreslått å øke innførselskvotene på vin og øl til hhv. 26 liter og 32 liter. Den svenske regjeringen vil komme tilbake med alkoholpolitiske vurderinger i forbindelse med en handlingsplan for alkoholforebyggende arbeid.

På oppdrag fra Finansdepartementet kartlegger Stiftelsen Østfoldforskning den samlede grensehandelen mot Sverige i 2000. Undersøkelsen blir gjennomført som en grensepasseringsundersøkelse etter mønster av en liknende undersøkelse ved den dansk-tyske grensen. Resultatene fra undersøkelsen vil trolig foreligge ved utgangen av 2000.

Reisende fra utlandet til Norge kan i tillegg til den avgiftsfrie kvoten innføre og fortolle 4 liter brennevin eller vin og 10 liter øl etter sjablonmessig fastsatte satser. Ordningen er ment som en forenkling av de ellers gjeldende fortollingsprosedyrene. Satsene for den forenklede fortollingen ble sist endret med virkning fra 1. oktober 1998, og fremgår av Finansdepartementets forskrift 26. august 1998 nr. 846 om forenklet beregning av toll og avgifter for reisegods. Satsene skal gjenspeile avgiftsnivået ved kjøp av de aktuelle varene i Norge. Ved justeringen av satsene i 1998 ble det lagt opp til at satsene skulle revideres hvert annet år. Finansdepartementet vil derfor i løpet av 2000 justere satsene i lys av endringene i alkoholavgiftene siden oktober 1998.

Regjeringen varslet i Revidert nasjonalbudsjett 2000 at den vil se endringer i særavgifter på enkelte varer som er spesielt utsatt for grensehandel i sammenheng med merverdiavgiftsreformen. Det foreslås uendrede nominelle avgifter på alle alkoholholdige drikkevarer fra 1. januar 2000, og at avgiften på brennevin blir redusert med vel 15 pst. i forbindelse med merverdiavgiftsreformen fra 1. juli 2001. Avgiften på brennevin blir dermed reelt 17,5 pst. lavere enn i 2000, og avgiftsforskjellen til Sverige blir om lag halvert. Tabellen nedenfor viser avgiftssatsene i kroner pr. volumprosent og liter.

Produkt	Avgift fra 1.1.2001	Avgift fra 1.7.2001
Brennevin	7,04	5,97
Sterkvin	3,65	3,65
Svakvin	3,65	3,65

Det foreslås presisert at drikk med alkoholstyrke til og med 0,7 volumprosent alkohol reguleres av regelverket for avgift på alkoholfrie drikkevarer, jf. omtale under denne avgiften. All annen alkoholholdig drikk reguleres av Stortingets vedtak om avgift på alkohol.

Produktavgift på øl (post 72)

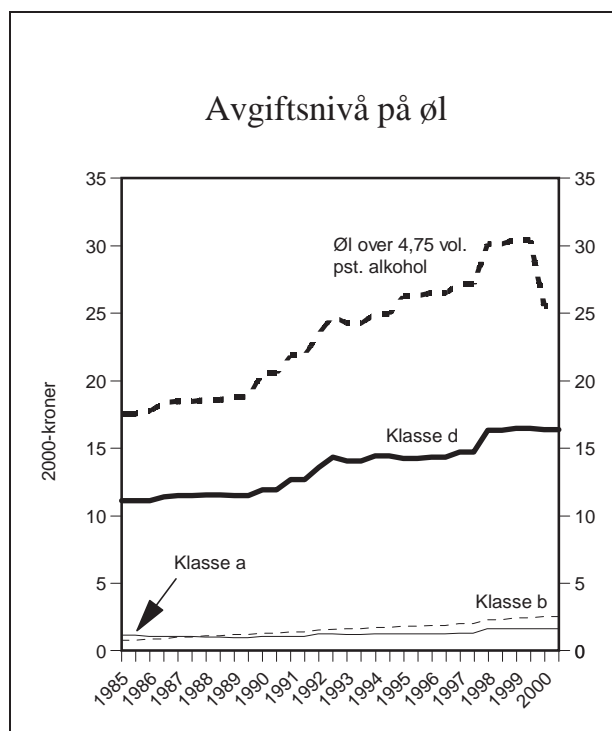
I forbindelse med budsjettet for 2000 ble det innført et felles avgiftssystem for vin og øl med alkoholstyrke over 4,75 volumprosent. Disse produktene blir nå avgiftsbelagt likt når de har samme alkoholstyrke, og på samme nivå som vin (3,65 kroner pr. volumprosent og liter). Avgiftssatsen for øl i klasse a er den samme som for alkoholfrie drikkevarer. Avgiftssatsene på øl for 2000 er i kroner pr. liter:

Alkoholstyrke	Avgift 2000
a) 0,00–0,70 vol. pst.	1,58 kroner pr. liter
b) 0,70–2,75 vol. pst.	2,51 kroner pr. liter
c) 2,75–3,75 vol. pst.	9,45 kroner pr. liter
d) 3,75–4,75 vol. pst.	16,37 kroner pr. liter
øl med alkoholstyrke over 4,75 vol. pst.	3,65 kroner pr. vol. pst. og liter

Figur 3.4 viser realutviklingen i avgiftssatsene på øl fra 1985 til 2000. Figuren viser at de reelle avgiftsnivåene for øl i klasse a og b har vært tilnærmet uendret i hele perioden. For øl i klasse d var det en økning i det reelle avgiftsnivået mellom 1985 og 1992. Etter 1992 har avgiftsnivået flatet ut, men med en noe kraftigere økning i 1998. Det går fram av figuren at øl med alkoholinnhold over 4,75 volumprosent hadde en reell avgiftsøkning fram til 1999. Etter omleggingen i forbindelse med budsjettet for 2000, ble avgiften på dette ølet som selges på Vinmonopolet redusert forholdsvis kraftig i forhold til tidligere år.

Figur 3.5 viser utviklingen i omsetningen av øl i perioden 1985 til 1999. Av figuren går det fram at omsetningen av øl i klasse b har vært relativt stabil. For øl i klasse a økte omsetningen 1992 til 1996, men har falt igjen mot slutten av perioden. Omsetningen av øl i klasse d har økt gjennom perioden, mens omsetningen av øl med alkoholinnhold over 4,75 volumprosent har blitt betydelig redusert. Dette må blant annet ses i sammenheng med at den reelle avgiftsøkningen har vært størst for dette ølet, jf. figur 3.4, samt at salg av slikt øl fra 1993 ble overført til Vinmonopolet.

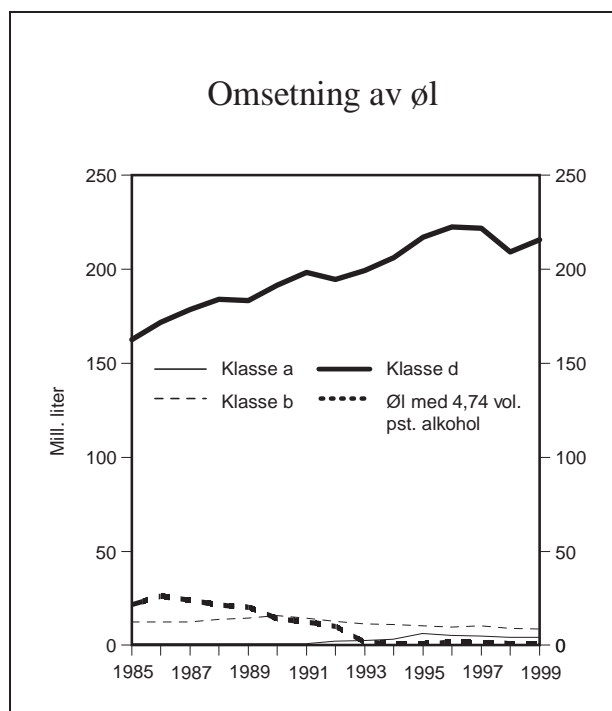
Tall fra Statens institutt for alkohol og narkotikaforskning viser at den uregistrerte omsetningen

Figur 3.4 Utvikling i reelt avgiftsnivå på øl i perioden 1985–2000. 2000-kroner pr. liter.

Kilde: Finansdepartementet.

av øl (hjemmeproduksjon, grensehandel, smugling og tax-free handel) er relativt lav. Fra 1. juli 2000 økte Sverige sine innførselskvoter for øl til 24 liter, og den svenske regjeringen har foreslått en ytterli-

Figur 3.5 Omsetning av øl i perioden 1985–1999. Milliliter

Kilde: Norsk bryggeri- og mineralvannindustriens forening.

gere økning til 32 liter i budsjettet for 2001. Økning av de svenske innførselskvotene vil kunne påvirke grensehandelen med øl mellom Norge og Sverige.

Som omtalt under avsnittet om avgift på brennevin og vin, varslet Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjett for 2000 at den vil se endringer i særavgifter på enkelte varer som er spesielt utsatt for grensehandel i sammenheng med den varslede merverdiavgiftsreformen. Regjeringen har vurdert å innføre en lav avgift på øl med alkoholstyrke mellom 2,5 og 3,75 volumprosent. Regjeringen vil eventuelt komme tilbake til dette. Det foreslås å holde avgiftene på alkoholholdig øl nominelt uendret fra 1. januar 2001.

Alkoholstyrke	Avgift fra 1.1.2001
a) 0,00–0,70 vol. pst.	1,62 kroner pr. liter
b) 0,70–2,75 vol. pst.	2,51 kroner pr. liter
c) 2,75–3,75 vol. pst.	9,45 kroner pr. liter
d) 3,75–4,75 vol. pst.	16,37 kroner pr. liter
øl med alkoholstyrke over 4,75 vol. pst.	3,65 kroner pr. vol. pst. og liter

3.4 Avgift på tobakkvarer (kap 5531, post 70)

Avgiften på tobakkvarer er en kvantumsavgift som er inndelt i seks avgiftsgrupper; sigarer, sigaretter, røyketobakk, snus, skrå og sigarettpapir/hylser. Avgiftssatsene for 2000 er oppført i tabellen nedenfor.

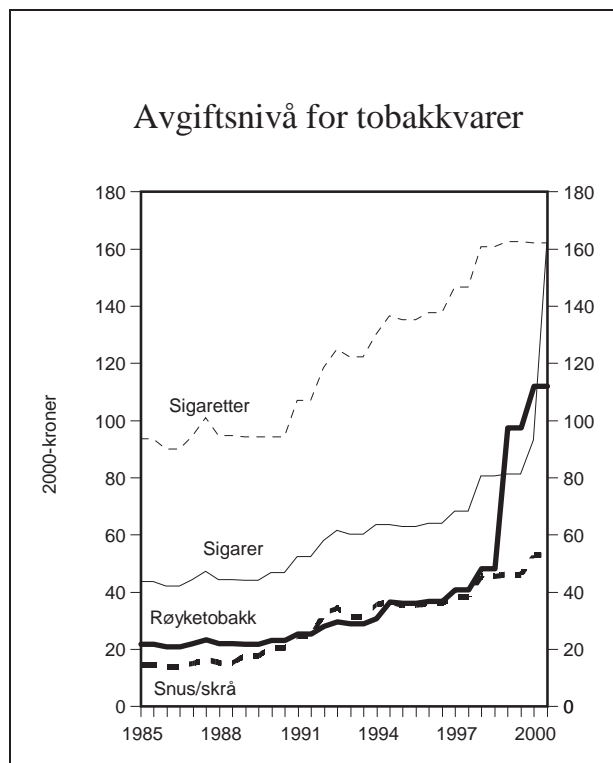
Gruppe:	Avgift 2000
Sigarer ¹⁾	162,00kr/100gram
Sigaretter ²⁾	162,00 kr/100 stk.
Røyketobakk	112,00 kr/100 gram
Skrå/snus	54,00 kr/100 gram
Sigarettpapir	2,40 kr/100 stk.

¹⁾ Økt i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2000

²⁾ En sigarett veier om lag 1 gram

Alle sigaretter med lengde til og med 90 mm, ekskl. eventuelle filter, avgiftslegges med samme sats. Sigaretter med lengde mellom 90 mm og 180 mm avgiftslegges som to sigaretter osv.

Figur 3.6 viser realutviklingen i avgiftssatsene på tobakkvarer fra 1985 til 2000. Figuren viser at det reelle avgiftsnivået har økt betydelig for alle tobakkproduktene i løpet av perioden. Med en økning på over 400 pst., har røyketobakk hatt den største reelle avgiftsøkningen i perioden. Snus, skrå og sigarer har hatt en reell avgiftsøkning på

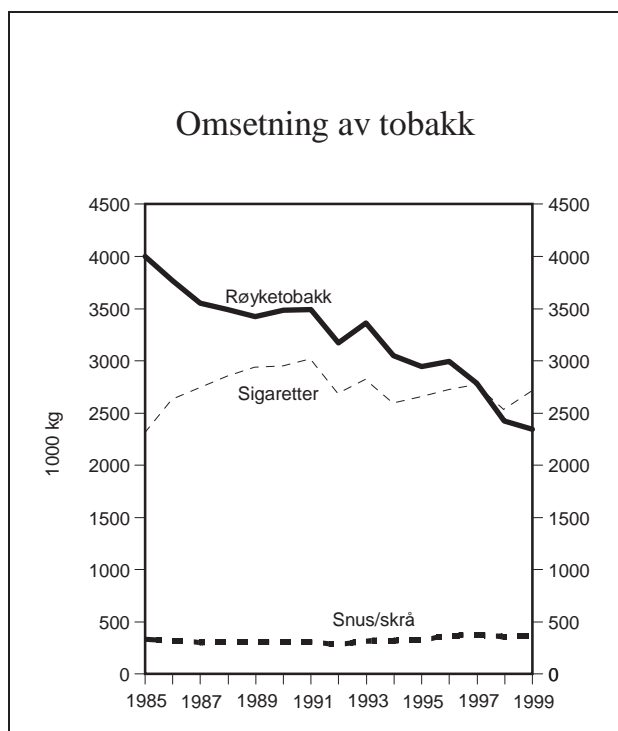

Figur 3.6 Utvikling i reelt avgiftsnivå for tobakkvarer i perioden 1985–2000. 2000-kroner pr. 100 gram

Kilde: Finansdepartementet.

om lag 270 pst. Avgiftsøkningen på sigarer skyldes i stor grad avgiftshoppet som ble vedtatt fra 1. juli 2000. Avgiftsøkningen bidro til at sigarer blir avgiftsbelagt på samme nivå som sigaretter. Avgiften på sigaretter har hatt en reell økning på 75 pst. siden 1985. Figuren viser også at det fortsatt er stor forskjell mellom avgiftsnivået på sigaretter og på røyketobakk, ved at røyketobakk ilegges lavere avgift pr. gram tobakk. Avgiften på røyketobakk utgjør i dag snaut 70 pst. av avgiften på sigaretter.

Figur 3.7 viser utviklingen i salg av tobakkvarer fra 1985–1999. Omsetningen av sigaretter har økt med om lag 20 pst. i perioden, mens omsetningen av røyketobakk har sunket med om lag 40 pst. Det går fram av figuren at det var en klar overgang fra røyketobakk til sigaretter i første halvdel av perioden, men deretter har forholdet mellom omsetning av røyketobakk og sigaretter vært relativt stabilt. Omsetningen av sigaretter økte til dels kraftig fram til 1991, men gikk noe tilbake mot slutten av perioden. Omsetningen av røyketobakk har stort sett vært fallende gjennom hele perioden. Samlet sett har omsetningen av snus og skrå vært relativt stabil i gjennom perioden, men har økt noe etter 1993. Det har imidlertid skjedd en omfordeling fra skrå til snus.

Figur 3.7 Omsetning av sigaretter, røyketobakk, snus og skrå i perioden 1985–2000

Kilde: Tobakkindustriens felleskontor.

Det foreslås en prisjustering av avgiftene på tobakkvarer for 2001. Avgiftssatsene i 2001 vil da bli som i tabellen nedenfor:

Gruppe:	Avgift 2001
Sigarer	167 kr/100gram
Sigaretter ¹⁾	167 kr/100 stk.
Røyketobakk	115 kr/100 gram
Skrå/snus	54 kr/100 gram
Sigarettpapir	2,5 kr/100 stk.

¹⁾ En sigarett veier om lag 1 gram

3.5 Motorvognavgiftene (kap. 5536)

3.5.1 Innledning

Motorvognavgiftene omfatter seks avgifter med til dels ulik begrunnelse og målsetning. Avgiftene kan deles i to hovedgrupper; bruksavhengige og ikke-bruksavhengige avgifter. De bruksavhengige avgiftene består av bensinavgiften og autodieselavgiften. Nivået på de bruksavhengige avgiftene skal i prinsippet være slik at brukeren stilles overfor de vegbruks-, ulykkes- og miljøkostnadene bruk av bil medfører. For en nærmere diskusjon av slike såkalte eksterne kostnader knyttet til transport vises det

til St.meld. nr 2 (1999–2000) Revidert nasjonalbudsjett 2000. De øvrige motorvognavgiftene er ikke-bruksavhengige. Disse er primært fiskalt begrunnet. Engangsavgiften er imidlertid utformet bl.a. for å motivere til en mer trafikksikker og miljøvennlig bilpark.

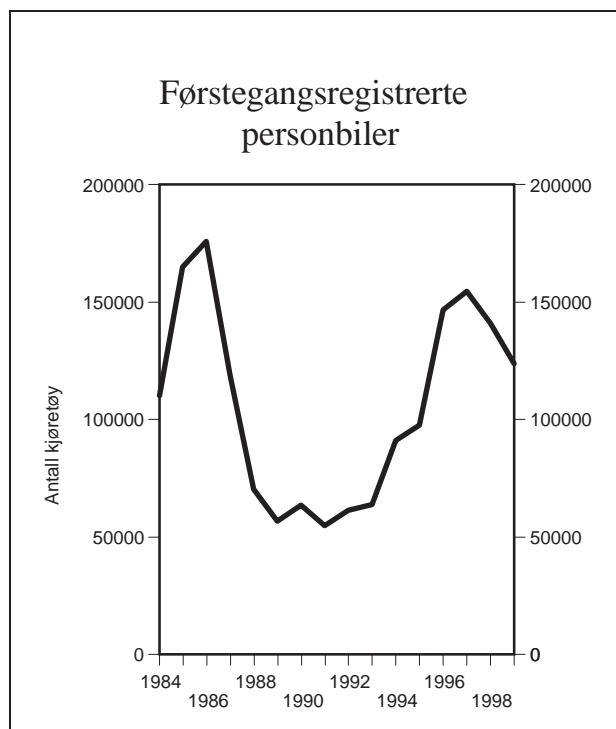
Fra 1. april 2001 er det foreslått å legge om engangsavgiften slik at avgiften blir betalt ved første gangsregistrering i Norge framfor ved innførsel, jf. kapittel 3.5.2. Engangsavgiften på beltemotorsykler (snøscootere) foreslås også lagt om til en avgift som beregnes på grunnlag av vekt og motorstørrelse. I tillegg foreslås en endring i den avgiftsmessige definisjonen av varebiler i klasse 2. Avgiftene på bensin og diesel foreslås redusert med 50 øre pr. liter fra 1. januar 2001. Det foreslås en ytterligere letelse på 32 øre pr. liter i forbindelse med merverdiavgiftsreformen fra 1. juli 2001.

3.5.2 Engangsavgift på motorvogner m.m. og avgift ved registrering av motorvogner som er bygd opp her i landet (kap. 5536, post 71)

Engangsavgiften har først og fremst til hensikt å skaffe staten inntekter. Avgiften skal beregnes på grunnlag av mest mulig objektive og lite manipulerbare kriterier og ivareta hensynet til miljø og sikkerhet. I tillegg skal kostnadene ved å administrere avgiften holdes på et lavest mulig nivå. Gjennom en progressiv satsstruktur er det også lagt vekt på fordelingshensyn.

Engangsavgiften pålegges alle biler unntatt lastebiler og busser over 6 meter med mer enn 17 seteplasser. De avgiftspliktige kjøretøyene er delt inn i 10 avgiftsgrupper med til dels ulike satser og/eller beregningsgrunnlag. For kjøretøy i avgiftsgruppe a (hovedsakelig personbiler), beregnes engangsavgift på grunnlag av kjøretøyets slagvolum, motoreffekt og egenvekt. For kjøretøy i avgiftsgruppene b, c, d, h og j (varebiler klasse 2, campingbiler, kombinerte biler, drosjer og minibusser) beregnes engangsavgift som en prosentvis andel av avgiften i avgiftsgruppe a. I avgiftsgruppe e (trekkbiler og beltebiler) og avgiftsgruppe g (beltemotorsykler) beregnes avgift på grunnlag av importverdien. For kjøretøy i avgiftsgruppe f (motorsykler) benyttes slagvolum og motoreffekt som beregningsgrunnlag, sammen med en stykkavgift. For kjøretøy i avgiftsgruppe i (veteranbiler), ilegges det kun en stykkavgift. Det er til dels store forskjeller i avgiftsnivået mellom de ulike avgiftsgruppene.

Figur 3.8 og 3.9 viser utviklingen i antall første gangsregistreringer for ulike kjøretøygrupper i perioden 1984–1999. I 1998 og 1999 har det vært en

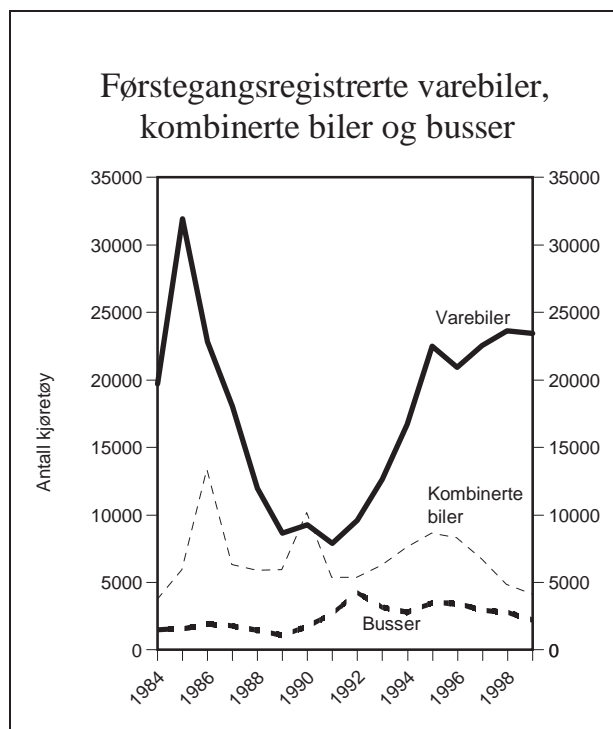
Figur 3.8 Antall førstegangsregistrerte personbiler. 1984–1999

Kilde: Vegdirektoratet.

kraftig reduksjon i antallet førstegangsregistreringer. I 1999 falt antallet førstegangsregistrerte personbiler med 12,2 pst. i forhold til 1998. Den kraftige nedgangen i 1999 kan sannsynligvis relateres til den sterke fornyingen av bilparken i perioden 1996 og 1997, samt et høyere rentenivå fra og med 2. halvår 1998. Antallet førstegangsregistrerte personbiler tok seg imidlertid noe opp i siste halvdel av 1999.

I 1997 ble det importert om lag 27 000 brukte personbiler (17,4 pst. av alle førstegangsregistrerte personbiler), mot vel 7 000 i 1995 (7,5 pst. av alle førstegangsregistrerte personbiler). Den kraftige økningen i bruktimporten kan forklares av flere forhold. Blant annet førte lavt nybilsalg i årene 1988–1993 til mangel på nyere bruktbiler på det norske markedet i etterfølgende år. Samtidig har innføring av nye satser i bruksfradragene i engangsavgiften og endrede tekniske krav i 1995 gjort det mer aktuelt enn tidligere å importere eldre brukte biler. Antall bruktimporterte biler har imidlertid sunket noe i 1998 og 1999, men andelen bruktimport i forhold til førstegangsregistrerte biler i Norge har holdt seg forholdsvis stabilt i denne perioden. I første halvår 2000 har andelen steget.

Figur 3.9 viser at antallet førstegangsregistrerte varebiler. Siden 1995 har antall førstegangsregistrerte varebiler ligget forholdsvis stabil rundt 20–25 000 pr. år. Figur 3.9 viser at antallet førstegangs-

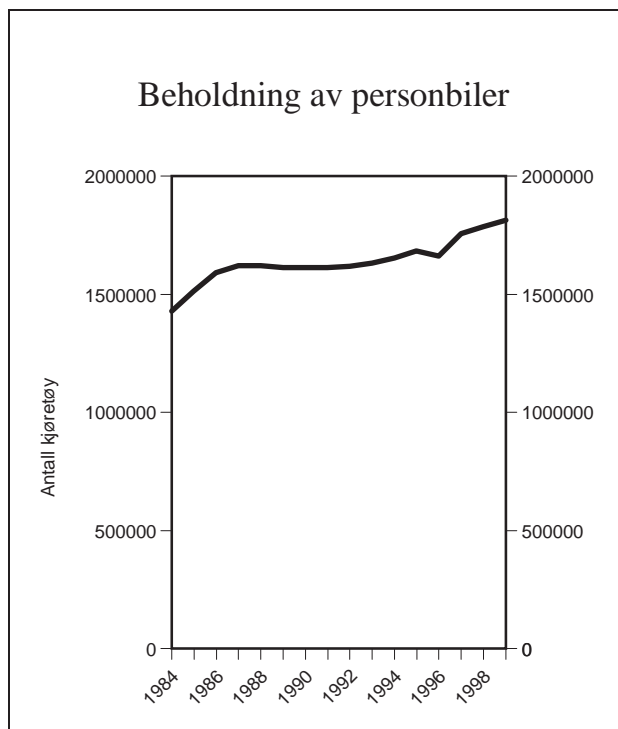

Figur 3.9 Antall førstegangsregistrerte varebiler, kombinerte biler og busser. 1984–1999

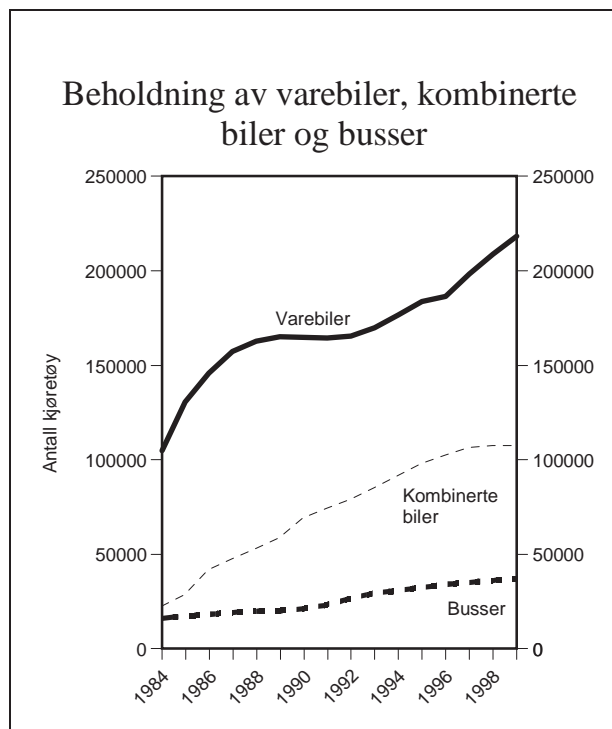
Kilde: Vegdirektoratet.

registrerte kombinerte biler har variert betydelig i perioden fra 1984 til 1999. I årene fra 1992 til 1995 var antallet stigende, mens det fra 1996 til 1999 har vært en halvering i antall førstegangsregistreringer. Omlegging av avgiftssystemet fra 1.1.1996 hvor tyngre biler med relativt større motor ble hardere avgiftsbelagt, kan være noe av årsaken til reduksjonen. Avgiften på kombinerte biler ble dessuten økt fra 28 pst. til 35 pst. av personbilavgiften i 1998, og fra 1. januar 2000 ble satsen økt til 45 pst. av satsen for personbiler. Fra 1. juli 2000 ble satsen økt ytterligere til 55 pst. Det er grunn til å tro at disse endringene har ført til at kombinerte biler i større grad er blitt et nisjeprodukt, og i mindre grad et avgiftsmotivert gunstig alternativ til personbil. Dette bekreftes ved at antallet førstegangsregistrerte kombinerte biler har sunket med 35 pst. til og med august i år, sammenlignet med samme periode i 1999.

Figurene 3.10 og 3.11 viser utviklingen i beholdningen av ulike kjøretøygrupper. Figur 3.10 viser at antall personbiler økte relativt kraftig fram til 1987, for deretter å ligge på et relativt stabilt nivå fram til 1993. De senere årene har det vært en jevn vekst i antall personbiler. Til tross for det høye antallet førstegangsregistrerte personbiler i 1996, gikk beholdningen av personbiler ned. Dette skyldes at mange eldre biler ble vraket som følge av ordningen med midlertidig forhøyet vrakpant.

Figur 3.10 Beholdning av personbiler. 1984–1999
Kilde: Vegdirektoratet.

Figur 3.11 Beholdning av varebiler, minibusser og kombinerte biler. 1984–1999
Kilde: Vegdirektoratet.

Etter at verdiavgiften på spesielt dyre personbiler ble fjernet fra 1. januar 1998, blir engangsavgiften for personbiler m.m. utelukkende beregnet på grunnlag av vekt, slagvolum og motoreffekt. For at avgiften skal være lavere for mindre biler enn for store og normalt dyrere biler, har en innført progressive satser. Fjerningen av verdiavgiften har vært en systemmessig forbedring av engangsavgiften. Avgift beregnet på grunnlag av verdi gir bl.a. muligheter for å manipulere beregningsgrunnlaget. I tillegg medførte verdikomponenten problemer ved import av brukte biler. Regelverket for import av brukte biler har således blitt forenklet.

Endring i definisjonen av varebiler

Varebiler klasse 2 ilegges en engangsavgift på 20 pst. av avgiften på personbiler. Den lave avgiften gir grunn til å tro at transportører kjøper varebiler selv om de i liten grad har behov for et kjøretøy til godsbeholdning. De avgiftsmotiverte kjøpene knytter seg først og fremst til stasjonsvognvarianten av varebilene. Det anslås at om lag 25 pst. av varebiler klasse 2 er stasjonsvogner. Ved å endre de tekniske definisjonene vil en kunne unngå at stasjonsvogner med én seterad blir avgiftsbelagt som varebil klasse 2.

En bil vil i dag anses som en varebil klasse 2 dersom den oppfyller følgende vilkår:

- innrettet for godsbeholdning
- kun én seterad
- innmontert skillevegg mellom setene og godsrommet
- tillatt totalvekt mellom 2 200 og 3 500 kg, eller
- høyde på 1,15 meter mellom gulv og fast tak i minst halvparten av godsrommet, alternativt åpent lasteplan.

Det foreslås innført et krav om at alle varebiler klasse 2 skal kunne laste inn en tenkt kasse med lengde 140 cm, bredde 90 cm og høyde 105 cm. Dette vil i større grad sikre at det her er tale om en bil hvor lasterommet har en viss størrelse. I disse målene er det tatt hensyn til at typiske kassebiler, budbiler m.m. som primært er innrettet for godsbeholdning, ikke faller utenfor definisjonene.

Det foreslås å opprettholde kravet om én seterad og innmontert skillevegg. Kravet til volum i lasterom gjør det imidlertid unødvendig å ha krav til totalvekt mellom 2 200 kg og 3 500 kg eller nærmere spesifisering av høyde.

Strengere krav til størrelsen på lasterommet vil føre til at en del av kjøpene av varebil klasse 2 vil rettes mot personbiler som har vesentlig høyere av-

gifter. Det foreslås at endringen skjer sammen med omleggingen av engangsavgiften fra 1. april 2001. Forslaget vil gi om lag 30 mill. kroner i økte inntekter på 2001-budsjettet. Endringen foreslås iverksatt ved en endring av den avgiftsmessige klassifiseringen av varebil klasse 2 i forskrift.

Minibusser

Under Stortingets behandling av budsjettet for 2000 ble det vedtatt at minibusser må ha minst 10 seter montert i fartsretningen for å komme inn under den reduserte avgiftssatsen. Samtidig ble minibusene overført fra avgiftsgruppe b til en egen avgiftsgruppe j. Det foreslås presisert at minibusser som ikke oppfyller vilkårene i avgiftsgruppe j faller inn under avgiftsgruppe a, og skal betale avgift som personbil.

Kjøretøy uten katalytisk avgassrensing

I Budsjett-innst. S. nr. 1 (1999–2000) ba Finanskomiteens flertall om at departementet utreder tiltak som forhindrer at biler som er registrert første gang etter 1989 utenfor Norges grenser, innføres uten katalytisk avgassrensing.

Tekniske krav til bruktimporterte biler framgår av Vegdirektoratets forskrift 4. oktober 1994 nr. 918 om tekniske krav og godkjenning av kjøretøy, deler og utstyr (kjøretøyforskriften) § 1–7. Av bestemmelsen går det fram at kjøretøy som tidligere har vært registrert eller tatt i bruk uten registreringsplikt i et annet land, skal tilfredstille de krav som gjaldt i Norge på det tidspunkt kjøretøyet ble registrert eller tatt i bruk i annet land.

I Norge ble det innført strenge US-baserte avgasskrav for bensindrevne, lette personbiler fra 1. januar 1989. For dieseldrevne personbiler, varebiler og kombinerte biler ble kravene innført fra 1. oktober 1990. Det er derfor bare bruktimporterte biler som ble registrert eller tatt i bruk i utlandet før disse tidspunktene som kan innføres uten å oppfylle de strenge avgasskravene. I tillegg kommer kjøretøy innført etter unntaksbestemmelsene for bevaringsverdige kjøretøy og kjøretøy innført som flyttegods.

Etter kjøretøyforskriften er det ikke krav om at bilene skal være utstyrt med katalysator. Avgasskravene er imidlertid så strenge at bilene i hovedsak bare kan oppfylle disse med treveiskatalysatoranlegg.

Finansdepartementet anser i samråd med Samferdselsdepartementet og Miljøverndepartementet

at det ikke er grunnlag for å iverksette ytterligere tiltak på dette området. Dagens regelverk synes tilstrekkelig for å hindre at biler registrert etter 1989 innføres uten katalytisk avgassrensing.

Hybridbiler

Det følger av avgiftsvedtaket § 3 fjerde ledd bokstav d, at for motorvogner som benytter stempeldrevet forbrenningsmotor i kombinasjon med elektrisk motor til framdrift, inngår ikke effekten knyttet til den elektriske motoren i avgiftsgrunnlaget. Vekten av elektromotor og batteripakke inngår heller ikke ved fastlegging av hybridbilens vektavgiftsgrunnlag. Dette foreslås presisert.

Vrakpantavgift

Gjeldende oppsamlingssystem for bilvrak skal sørge for innsamling og gjenvinning av bilvrak. Ordningen ble iverksatt i 1978 og omfatter i dag personbiler, varebiler og kombinertbiler med totalvekt opp til 3500 kg, beltemotorsykler, minibusser og campingbiler. Oppsamlingssystemet skal gi en økonomisk motivasjon til å levere inn bilvrak.

For å styrke motivasjonen til innlevering av kjøretøy, ble vrakpanten økt med 500 kroner i 1999 til 1500 kroner pr. kjøretøy som blir levert til vraking. For å finansiere økningen i vrakpanten ble vrakpantavgiften økt med 300 kroner til 1200 kroner pr. kjøretøy. I 2000 ble avgiften økt til 1300 kroner for å dekke inn økte driftstilskudd til biloppsamlingsordningen. Det foreslås ingen endringer i vrakpantavgiften for 2001.

Finansdepartementet har i samarbeid med Miljøverndepartementet gjort foreløpige vurderinger av behovet for å utvide vrakpantordningen til også å omfatte større kjøretøy som busser og lastebiler. Forslaget har vært forelagt berørte instanser, og har vist seg å kunne være praktisk vanskelig å gjennomføre på kort sikt. EU vil i nær framtid vedta et direktiv om utrangerte kjøretøy. Når direktivet er vedtatt, bør en vurdere om det norske pante- og avgiftssystemet for bilvrak skal endres og tilpasses et produsentansvarssystem slik det legges opp til i EUs direktiv. I denne forbindelse kan det være aktuelt å også vurdere nærmere om det er hensiktsmessig å innlemme tyngre kjøretøy i en slik ordning i Norge. Dette vil kreve en miljøfaglig vurdering av dagens avfallshåndtering for tyngre kjøretøy. En kartlegging av omfanget av miljøproblemet med hensatte vrak av tyngre kjøretøy vil kreve en større utredning.

3.5.3 Omlegging av engangsavgiften fra en innførselsavgift til en registreringsavgift

Innledning

Ved behandlingen av Revidert nasjonalbudsjettet for 1999 vedtok Stortinget å be Regjeringen legge om engangsavgiften på motorvogner f.o.m. 1. juli 2000 fra å være en innførselsavgift til en avgift som betales på registreringstidspunktet. Formålet med endringen er å forenkle avgiftsbehandlingen av motorvogner og fjerne flere av svakhetene ved dagens ordning. Omleggingen vil for eksempel gjøre det enklere å bygge om motorvogner og endre de kjøretøytekniske spesifikasjoner etter innførsel, uten at dette får utilsiktede avgiftsmessige konsekvenser. Flere av dagens fritak er knyttet til hvordan motorvognen skal benyttes. Ved en registreringsavgift vil innførsel kunne skje uten at det allerede på innførselstidspunktet må tas stilling til den framtidige bruken av motorvognen. Omleggingen vil f.eks. gjøre det mulig med avgiftsfri innførsel av motorvogner som ikke skal benyttes på norske veier. Det gjelder f.eks. motorvogner til undervisningsformål, museum og liknende.

Våren 2000 var et utkast til regelendringer på høring. Fordi det var ønskelig å se nærmere på enkelte sider av omleggingen, ble det i Revidert nasjonalbudsjett 2000 foreslått å utsette omleggingen. Stortinget gav sin tilslutning til dette.

I denne proposisjonen fremmes konkrete forslag til omlegging av dagens engangsavgift på motorvogn. Forslaget er en systemteknisk endring, og det er ikke lagt opp til å gjøre endringer i det samlede nivået på avgiftene som oppkreves ved førstegangsregistrering av motorvogner. De systemtekniske endringene som følger av at oppkrevingen av engangsavgiften ikke lenger vil følge tollprosedyrene er omfattende. Selv om det også etter dagens regelverk er mulig å utsette avgiftsinnbetalingen til etter innførsel av kjøretøyene, må det etableres en rekke nye prosedyreregler for oppkreving av den nye registreringsavgiften. Omleggingen nødvendigvis også enkelte materielle endringer. Nedenfor gis en nærmere beskrivelse av forslaget. På bakgrunn av innspill i høringsrunden er forslaget som ble sendt på høring blitt justert noe.

Ansvar for avgiften

Etter forslaget vil den som melder motorvognen til førstegangs registrering være ansvarlig for innbetaling av særavgiften. For avgiftsplikt som måtte oppstå på et annet tidspunkt, f.eks. hvis motorvognen etter registrering bygges om fra varebil til person-

bil, vil eier av motorvognen være ansvarlig. I praksis vil det som oftest være forhandleren som melder motorvognen til førstegangs registrering, og ansvaret for avgiftsinnbetalingene vil derfor flyttes fra importør til forhandler. For å lette avgiftsinnbetalingen er det lagt opp til en registreringsordning som tillater den avgiftspliktige å betale inn avgiften etterskuddsvis. For å bli registrert som avgiftspliktig virksomhet, må den avgiftspliktige stille en viss sikkerhet for utestående avgiftsforpliktelser. Enkelte høringsinstanser har reist spørsmål ved om disse endringene innebærer at kjøper av en ferdig registrert motorvogn vil bli møtt med krav om avgiftsinnbetaling i tilfeller der forhandler går konkurs før avgiften er betalt. Dette vil ikke være tilfelle. Statens avgiftskrav anses tilstrekkelig sikret gjennom den sikkerhet som den avgiftspliktige må stille for å kunne foreta etterskuddsvis avgiftsinnbetaling.

Sikkerhetsstillelse

Det er lagt opp til at sikkerheten skal dekke en måneds avgiftsinnbetaling. I høringsrunden er det reist kritikk mot kravet om sikkerhet for å oppnå avgiftsregistrering, og det vises til at mange små forhandlere vil ha problemer med å stille slik garanti. Motorvogner er høybeskattede varer, og i forhold til den kreditten som avgiftspliktige oppnår ved å bli registrert, må staten sikre at avgiften faktisk innbetales når motorvognen tillates registrert før avgiftsinnbetaling. Tilsvarende ordninger med sikkerhetsstillelse gjelder også for andre særavgifter på høybeskattede varer, f.eks. alkohol. Departementet fastholder forslaget om at sikkerhetsstillelse settes til en måneds avgiftsinnbetaling. Departementet vil arbeide videre med rutinene for avgiftsinnbetaling for avgiftspliktige som ikke er avgiftsregistrert. Kravet til sikkerhetsstillelse vil bli fastsatt i forskrift.

Avgiftsklassifisering

På grunn av de betydelige avgiftsforskjellene mellom de ulike avgiftsgruppene er det fortsatt nødvendig å ha klare regler og kriterier som definerer kjøretøyene. Ved vurderingen av hvilken avgiftsgruppe den enkelte motorvogn skal avgiftsbelegges etter, legges i dag Vegdirektoratets forskrift 25. januar 1990 om krav til kjøretøy (KtK) til grunn, så lenge annet ikke er bestemt. Opprinnelig ble forskriften også lagt til grunn i kjøretøyteknisk sammenheng. Dette ble endret ved tiltredelsen av EØS-avtalen. For motorvogner registrert etter 1. januar 1995 ble derfor KtK i kjøretøyteknisk sammenheng erstattet av forskrift 4. oktober 1994 om

tekniske krav og godkjenning av kjøretøy, deler og utstyr (kjøretøyforskriften). Kjøretøyforskriften ble imidlertid ansett lite anvendelig for den avgiftsmessige klassifiseringen. Som en midlertidig ordning ble derfor KtK beholdt i avgiftssammenheng også for motorvogner registrert etter 1. januar 1995. Under henvisning til at KtK er under avvikling, foreslås det også å avvikle den avgiftsmessige tilknytningen til denne. I den grad det er behov for å videreføre definisjoner i KtK ved siden av definisjonene i kjøretøyforskriften, vil disse inntas i avgiftsregelverket.

Oppbygging av motorvogn

Etter dagens regelverk skal det betales avgift både av motorvogner som innføres hele og motorvogner som innføres i deler og bygges opp i Norge. Regelverket om oppbyggingsavgift er skilt ut i et eget vedtak, selv om hensikten med denne avgiften er å være en garderingsavgift til engangsavgiften som skal sikre en nøytral avgiftslegging av alle motorvogner som skal brukes i Norge. Oppbyggingsavgift skal også betales når det skjer så vidt store endringer av en motorvogn som tidligere er registrert her i landet, at det må opprettes et nytt registreringsdokument som følge av endringen. En slik omfattende endring av en motorvogn er naturlig å likestille med en full oppbygging. Departementet kan på nærmere vilkår fritta for oppbyggingsavgift når oppbyggingen skjer som følge av skade på motorvogn.

Omleggingen av engangsavgiften til en avgift som ilegges ved registrering, gjør det hensiktsmessig å samle bestemmelsene om engangsavgift og oppbyggingsavgift. Avgiftsplikten vil både ved oppbygging, innførsel og eventuell produksjon i Norge, oppstå ved registrering. I denne sammenheng foreslås det også å foreta en forenkling av regelverket om oppbygging, som i dag fremstår som uoversiktlig og komplisert. Erfaringer har også vist at forståelsen og praktiseringen av dagens regelverk er noe varierende.

I høringsforslaget ble adgangen til avgiftsfrie utskiftninger på karosseri foreslått innskrenket. Utenfor skadetilfellene var det lagt opp til at inntil en fjerdedel av karosseri/ramme skulle kunne erstattes med deler av samme utførelse, uten at dette skulle regnes som avgiftspliktig oppbygging. Øvrige deler av motorvognen skulle kunne skiftes fritt. Flere av høringsinstansene har pekt på at forslaget vil gjøre mange reparasjoner ulønnsomme, samt øke faren for at motorvogner repareres på trafikkfarlig måte. Departementet går inn for å lempe på reglene om avgiftspliktig oppbygging i forhold til

forslaget som ble sendt på høring. Blant annet foreslås regler som innebærer at 50 pst. av karosseriet og/eller rammen kan skiftes ut uten at det oppstår avgiftsplikt. Mer omfattende endringer bør etter departementets mening fortsatt anses som oppbygging og dermed utløse engangsavgift. De nærmere reglene vil bli fastsatt i forskrift.

Merverdiavgiftsberegningen

Merverdiavgift skal bl.a. betales ved innførsel av varer. Grunnlaget for avgiftens beregning er varens tollverdi. Tollverdien fastsettes på grunnlag av tollreglene og tollverdiforskriften. Toll og andre avgifter, herunder innførselsavgifter, inngår også i grunnlaget for beregningen av innførselsmerverdiavgiften, jf. merverdiavgiftsloven § 62. Importør som er registrert i merverdiavgiftsmanntallet, kan fradragføre betalt merverdiavgift ved innførsel som inngående merverdiavgift i sitt avgiftsoppgjør med staten, så fremt de øvrige vilkårene for fradragsrett er oppfylt.

Gjeldende regler innebærer at importør av motorvogner blir belastet med engangsavgift på innførselstidspunktet. Engangsavgiften inngår i beregningsgrunnlaget for innførselsmerverdiavgiften. Importøren har imidlertid fradragsrett for inngående merverdiavgift. Ved videresalg fra importør skal det beregnes merverdiavgift av vederlaget av den avgiftspliktige omsetningen. Vederlaget vil da også omfatte importørens betaling av engangsavgiften.

Etter omleggingen vil engangsavgiften ikke inngå i grunnlaget for beregningen av merverdiavgiften, siden selve registreringen i seg selv ikke utløser plikt til å beregne merverdiavgift. For å unngå et vesentlig provenytab foreslår departementet at satsene i engangsavgiften økes slik at den dekker provenytabet fra merverdiavgiften. Omleggingen gir også et permanent rentetap for staten som følge av at avgiften blir betalt om lag 1 måned senere enn i dag. Dette rentetapet er foreslått kompensert ved å øke engangsavgiften. For å kompensere for dette og at engangsavgiften blir trukket ut av grunnlaget for merverdiavgiften, foreslås det at alle satser blir økt med 24 pst.

Økningen av engangsavgiften vil gi en avgiftskjerpelse for næringsdrivende som har fradragsrett for inngående merverdiavgift. Dette gjelder først og fremst næringsdrivende som kjøper varebiler og næringsdrivende som anskaffer personkjøretøy som driftsmiddel i yrkesmessig utleievirksomhet.

For å motvirke dette foreslår departementet at det gis fritak fra plikten til å svare investeringsavgift ved anskaffelse av slike motorvogner. Dette er

også foreslått av flere av høringsinstansene. Et slikt avgiftsfritak vil kun omfatte næringsdrivende i den grad de har fradragsrett for inngående merverdiavgift ved anskaffelse av kjøretøy, og vil derfor omfatte de samme virksomhetene som får avgiftsskjerpelse som følge av omleggingen av engangsavgiften. Kjøp av varebil vil kunne bli noe gunstigere enn i dag, mens avgiftsbelastningen ved kjøp av personkjøretøy beregnet for utleie/leasing av personkjøretøy kan øke noe. Samlet sett blir omleggingen provenyøytral.

For kombinerte biler gis det i dag fradrag for inngående merverdiavgift for den del av kjøretøyet som er innrettet for varetransport. Verdien av fradraget er således mindre enn for ordinære varebiler. Det legges ikke opp til tilsvarende fritak fra plikten til å svare investeringsavgift ved anskaffelse av kombinerte biler.

Fritak fra plikten til å beregne investeringsavgift ved anskaffelse av slike motorvogner foreslås gjennomført ved utvidelse av nåværende fritak for investeringsavgift på lastebiler mv., jf. vedtaket om merverdiavgift og avgift på investeringer mv. II § 10. Det vises til nærmere omtale i avsnitt 3.2.

Omleggingen av engangsavgiften reiser et særskilt spørsmål i forhold til bestemmelsen i merverdiavgiftsloven § 18. Etter denne bestemmelsen skal bl.a. toll og andre avgifter i henhold til lov tas med i beregningsgrunnlaget når de er en omkostning for selger. Skattedirektoratet har i sin høringsuttalelse antatt at registreringsavgiften skal inngå i beregningsgrunnlaget for merverdiavgiften i tilfeller hvor motorvognen omsettes samtidig med registreringen (selges ferdig registrert på kjøper), slik bestemmelsen nå lyder. Skattedirektoratet har pekt på at dette kan medføre at et stort antall kjøpere vil foretrekke å registrere motorvognen selv, for å unngå at engangsavgiften tas med i beregningsgrunnlaget for merverdiavgiften. I likhet med Toll- og avgiftsdirektoratet mener Skattedirektoratet at det foreligger reelle hensyn som taler for at engangsavgiften ikke bør tas med i beregningsgrunnlaget for merverdiavgift i slike tilfeller. Skattedirektoratet antar imidlertid at dette krever lovendring.

Departementet peker på at dette ikke har vært intensjonen bak omleggingen av engangsavgiften, og mener at en slik rettstilstand vil være uheldig. Departementet vil derfor se nærmere på denne problemstillingen, herunder om det er nødvendig å endre merverdiavgiftsloven § 18, slik at det klart framgår av regelverket at engangsavgiften ikke skal tas med i grunnlaget for merverdiavgiften i slike tilfeller.

I forslaget er det lagt opp til at vrakpantavgiften

skal innkreves ved registrering sammen med engangsavgiften. Heller ikke denne avgiften vil derfor inngå i grunnlaget for beregning av merverdiavgift.

Beltemotorsykler (snøscootere)

Engangsavgiften på beltemotorsykler og beltebiler (avgiftsgruppe e og g) beregnes i dag ut fra motorvognens verdigrunnlag. En svakhet ved en verdiavgift er at importørene gis store muligheter til å manipulere avgiftsgrunnlaget. Det foreslås at avgiftsberegningen for beltemotorsykler (avgiftsgruppe g) i likhet med de andre avgiftsgruppene knyttes til kjøretøytekniske data.

Avgiften på beltemotorsykler (snøscootere) er i dag 30 pst. av avgiften for personbiler. I likhet med personbiler foreslås det at avgiften på snøscootere beregnes på bakgrunn av kjøretøyets vekt, slagvolum og motoreffekt. Det foreslås også en progressiv struktur på avgiften. Dette vil føre til at de minste og letteste snøscooterne blir noe billigere, mens de største og tyngste blir noe dyrere. I reindriftsnæringen benyttes det i hovedsak lettere snøscootere.

Snøscooterimportørenes forening har pekt på at slagvolumet for en gitt motoreffekt på snøscooterne vil kunne øke framover. Dette skyldes at firetaksmotorer i stor grad vil erstatte dagens totaksmotorer. En firetaksmotor gir mindre støy enn en totaksmotor. For å unngå at omleggingen skal gjøre kjøp av snøscooterte med firetaksmotorer ugunstig, har avgiftskomponenten for slagvolum fått mindre vekt sammenliknet med det som gjelder for personbilene.

Regjeringens forslag til avgiftssatser for beregning av avgift for beltemotorsykler går fram av tabellen nedenfor:

Avgiftskomponent	Sats i kroner
<i>Motoreffekt</i>	
Til og med 20 kW	22,0
21 kW til 40 kW	64,0
Resten	128,0
<i>Slagvolum</i>	
Til og med 200 ccm ³	2,5
201 – 400 ccm ³	5,0
Resten	10,0
<i>Vekt</i>	
Til og med 100 kg	12,0
101 – 200 kg	24,0
Resten	48,0

Det foreslås foreløpig ingen endringer for beltebiler, som det pr. 31. desember 1999 kun var registrert 283 av i Norge. Departementet vil senere komme tilbake til en eventuell overgang til bruk av kjøretøytekniske data også for avgiftsbeleggingen av beltebiler (avgiftsgruppe e).

Iverksettelse

Omleggingen av engangsavgiften innebærer som nevnt store tekniske og rutinemessige omlegginger både for avgifts- og vegmyndighetene og for de avgiftspliktige. På bakgrunn av tilbakemeldingene i høringsrunden er det foretatt til dels omfattende endringer i forhold til det utkastet som ble sendt på høring. Endringene må gjennomgående betegnes som fordelaktige for de avgiftspliktige. Både veg- og avgiftsmyndighetene, samt aktørene i markedet vil ha behov for tid til å tilpasse sine rutiner og utarbeide informasjon. Omleggingen foreslås derfor iverksatt fra 1. april 2001.

I forskrift vil det bli fastsatt en overgangsordning for fortollede motorvogner i ubrukt stand som ønskes gjenutført, jf. gjeldende vedtak § 7.

3.5.4 Årsavgift på motorvogner mv. (kap. 5536, post 72)

Årsavgiften pålegges en rekke forskjellige typer kjøretøy med tillatt totalvekt inntil 12 tonn. Årsavgiften har først og fremst til hensikt å gi staten inntekter. Avgiften pålegges etter fire forskjellige satser, avhengig av type kjøretøy (gjeldende satser for 2000 i parentes):

1. Personbiler, varebiler, campingbiler, minibuser, kombinerte biler under 3 500 kg (2 005 kroner pr. år)
2. Campingtilhengere med egenvekt over 350 kg (1 125 kroner pr. år)
3. Motorsykler (1 580 kroner pr. år)
4. Lastebiler, trekkbiler og kombinerte biler med tillatt totalvekt mellom 3 500 og 12 000 kg (1 185 kroner pr. år)

Årsavgiften forfaller til betaling 15. mars. Avgift som ikke er betalt innen forfall forhøyes med 250 kroner.

Årsavgiften er en utskrivningsavgift, dvs. at tollvesenet sender ut krav om innbetaling av avgiften til de om lag 2,3 mill. avgiftspliktige.

Ved utsendingen for 2000 ble om lag 140 000 krav sendt til feil eller mangelfulle adresser. Bakgrunnen for dette var at tollvesenets datasystemer ikke var tilpasset nye postnumre. De fleste krav ble likevel brakt fram til mottaker.

Der tollvesenets feiladressering var årsaken til at bileieren fikk betalingsblanketten for sent slik at betalingsfristen ble oversittet, fant departementet det urimelig at det ble ilagt tilleggsavgift. Toll- og avgiftsdirektoratet etablerte derfor en ordning for slike tilfeller som innebar at det ved utsendelse av påkrav om innbetaling av årsavgift, ikke ble beregnet tilleggsavgift for de bileierne. For avgift som ikke ble betalt etter utsendelse om påkrav, er det blitt beregnet tilleggsavgift på ordinær måte.

Toll- og avgiftsdirektoratet har ikke meldt om spesielle problemer i forbindelse med innkrevingen av årsavgiften for 2000 og ordningen med unnlatt beregning av tilleggsavgift synes å ha fungert tilfredsstillende.

Det foreslås å øke satsene for årsavgiften for 2001 med 10 pst. utover prisjustering. Dette gir en avgiftssats på 2 265 kroner for motorvogner i gruppe 1, 1 160 kroner for gruppe 2, 1 785 kroner for gruppe 3 og 1 315 kroner for gruppe 4.

3.5.5 Vektårsavgift (kap. 5536, post 73)

Vektårsavgiften ble fra 1. juli 2000 utvidet til å omfatte 2 komponenter; en vektgradert årsavgift og en miljødifferensiert årsavgift.

1. Vektgradert årsavgift

Den vektgraderte årsavgiften pålegges kjøretøy og kombinasjoner av kjøretøy med tillatt totalvekt på 12 tonn og over. Avgiften er gradert etter kjøretøyets totalvekt, fjæringssystem og antall aksler.

Fra 1. juli 2000 ble vektårsavgiften redusert til EUs minimumssatser for kjøretøy. Avgiften ble også tilpasset EUs system ved at den ble gradert etter fjæringssystem. Satsene for 2001 foreslås prisjustert.

2. Miljødifferensiert årsavgift

Den miljødifferensierte årsavgiften differensieres ut fra vekt og utslippskrav. Det er 0-sats for kjøretøy som oppfyller klassifiseringen EURO III og en maksimalsats på 9600 for kjøretøy som ikke oppfyller det tidligste EURO-kravet og som har en totalvekt over 20 tonn. Satsene for 2001 foreslås prisjustert.

3.5.6 Omregistreringsavgift (kap. 5536, post 75)

Omsetning av brukte motorvogner og tilhengere er ikke pålagt merverdiavgift. Det betales imidlertid en særavgift ved omregistrering av alle kjøretøy som tidligere har vært registrert i Norge. Omregistreringsavgiften ble økt med 10 pst. fra 1. juli 2000.

Kjøretøyene som omfattes av avgiftsplikten er delt i fire grupper:

1. Mopeder, motorsykler mv.
2. Personbiler og busser.
3. Lastebiler, varebiler, kombinerte biler, campingbiler mv.
4. Biltilhengere, semitrailere mv.

Avgiftene er gradert etter vekt og alder. Satsene for omregistreringsavgiften foreslås prisjustert.

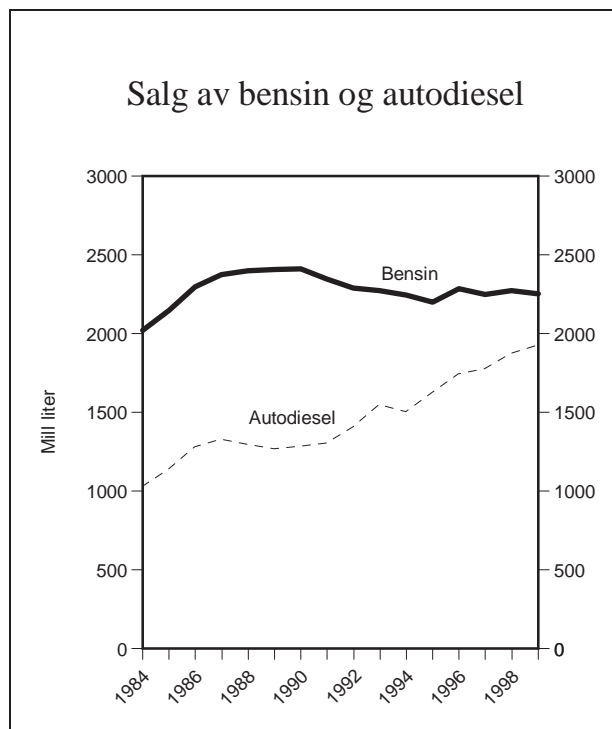
3.5.7 Avgift på bensin (kap. 5536, post 76)

Avgiften på bensin er en kvantumsavgift som innbetales av innenlandsk tilvirker og importør. Foruten at bensinavgiften er en fiskal avgift, begrunnes den med vegbrukskostnader og ulykker. I de senere år har avgiften i større grad også blitt vurdert som et miljøpolitisk virkemiddel. Siden 1986 har avgiften hatt ulike satser for blyholdig og blyfri bensin, og fra 1995 ble det innført et nytt trinn i blydifferensieringen for bensin med maksimalt 0,05 gram blyinnhold pr. liter.

Siden 1991 har bensin, i tillegg til grunnavgiften, også blitt ilagt en CO₂-avgift. I forbindelse med St.prp. nr. 54 (1997–98) Grønne skatter ble det vedtatt å samle CO₂-avgiftene i ett eget vedtak om CO₂-avgift. Fra 1. januar 1999 erstattet derfor CO₂-avgiften den tidligere CO₂-komponenten i bensinavgiften.

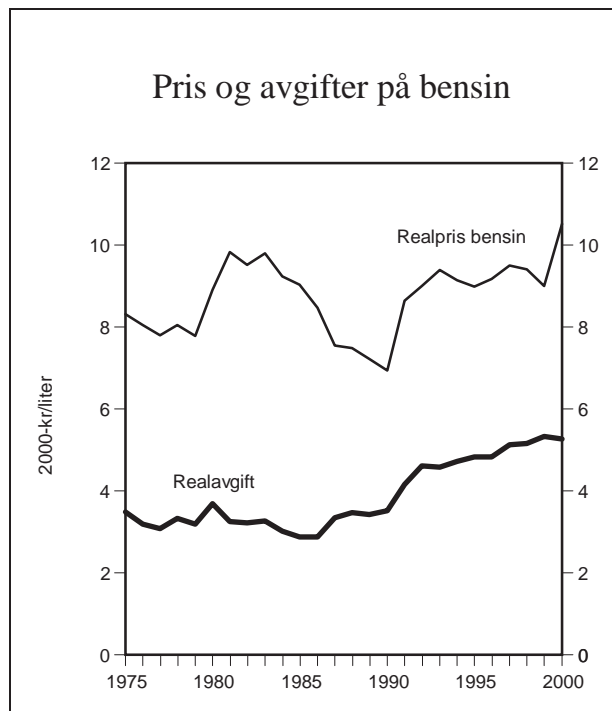
Figur 3.12 viser utviklingen i salget av bensin og autodiesel fra 1984 til 1999. Bensin som omsettes på det norske markedet er i hovedsak i dag blyfri. Figuren viser at salget av bensin økte fram til 1990, mens salget ble redusert i perioden 1991–1995. Etter 1995 har bensinsalget vært forholdsvis stabilt selv om det har vært mindre svingninger. I perioden 1991 til 1999 var det en reduksjon i salget av bensin på 3,8 pst., jf. figur 3.12. Det har samtidig vært en sterk vekst i salget av diesel. En årsak er at antall dieseldrevne personbiler har økt på bekostning av bensindrevne biler. Det er grunn til å tro at denne utviklingen blant annet skyldes avgiftsforskjellen mellom bensin og autodiesel.

Figur 3.13 viser utviklingen i gjennomsnittlig bensinpris (listepris) til forbruker og bensinavgift i perioden 1984–1999. Figuren viser at det reelle avgiftsnivået har vært stabilt etter 1997, mens prisene har økt kraftig gjennom 1999 som følge av økt råoljepris. I første halvdel av 2000 har prisen på bensin steget med om lag 12 pst. for så å synke litt gjennom sommeren i takt med en noe lavere pris på råolje i denne perioden. Prisen på råolje og bensin har imidlertid økt noe igjen tidlig på høsten.

Figur 3.12 Salg av bensin og autodiesel i perioden 1984-1999. Mill. kroner

Kilde: Norsk Petroleumsinstitutt.

Figur 3.13 Utviklingen i gjennomsnittlig realpris (listepris) inklusive særavgifter og merverdiavgift 1975-september 2000, samt særavgiftssatser på bensin 1975-2000. 2000-kroner pr. liter

Kilde: Norsk Petroleumsinstitutt, Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Et viktig hensyn ved utformingen av drivstoffavgiftene er at de skal dekke de eksterne kostnadene ved vegbruk, ulykker og miljøulemper. I prinsippet bør avgiften være lik for alle typer drivstoff, korrigert for ulikheter i miljøegenskaper. I motsatt fall kan en få avgiftstilpasninger som er miljømessig uheldige og som kan svekke statens inntekter.

Grønn skattekommisjon pekte på undersøkelser som tydet på at avgiften for bensin lå noe høyere enn det kostnadene ved vegbruk og ulykker skulle tilsi, mens autodieselavgiften lå noe under de anslåtte kostnadene, jf. NOU 1996:9 Grønne skatter – en politikk for bedre miljø og høy sysselsetting. Dette blir bekreftet av nye undersøkelser, jf. TØI Rapport 464/1999 Marginale kostnader ved transportvirksomhet. Det knytter seg imidlertid stor usikkerhet til slike beregninger.

Prisøkningen på råolje har ført til at bensinprisene har kommet på sitt høyeste realnivå siden 1951. Avgiften på bensin i Norge er dessuten høyere enn hos våre naboland, og kan derfor bidra til økt handelslekkasje. For å redusere handelslekkasjen og belastningen for de som er avhengige av å bruke bilen, foreslår Regjeringen å redusere avgiftene på bensin med 50 øre pr. liter nominelt fra 1. januar 2001. Dette gjøres ved at CO₂-avgiften på bensin reduseres med 22 øre pr. liter, mens bensinavgiften reduseres med 28 øre pr. liter.

I sammenheng med merverdiavgiftsreformen fra 1. juli 2001 foreslås det at bensinavgiften reduseres med ytterligere 32 øre pr. liter. Til sammen gir dette en reell reduksjon i avgiftene på bensin på 97 øre pr. liter f.o.m. 2. halvår 2001, noe som vil innebære en reell avgiftsreduksjon på om lag 1,20 kroner pr. liter inkl. merverdiavgift. Avgiften på bensin i Norge kommer dermed ned på nesten samme nivå som i Sverige og lavere enn i f.eks. Tyskland, Frankrike og Nederland med dagens avgifter og valutakurser. De nye satsene i kroner pr. liter blir da:

Avgiftsgruppe	Avgift 1.1.2001	Avgift 1.7.2001
Blyfri	4,06	3,74
Blyinnhold under 0,05 g/l	4,31	3,99
Blyinnhold over 0,05 g/l	4,85	4,53

3.5.8 Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift) (kap. 5536, post 77)

Autodieselavgiften ble innført 1. oktober 1993 sammen med vektårsavgiften på kjøretøy med tillatt totalvekt på over 12 tonn. Disse avgiftene avløste kilo-

meteravgiften som tidligere ble pålagt alle diesel-drevne biler ved kjøring i Norge. Avgiften på diesel ble redusert med 20 øre pr. liter fra 1. juli 2000, og satsen er nå 3,54 kroner pr. liter.

Salget av autodiesel har som nevnt økt kraftig de siste årene. Fra 1991 til og med 1999 har salget økt med om lag 48 pst. I 1999 var det en sterk økning i andelen avgiftspliktig diesel. Dette skyldes først og fremst at avgiftsfritaket for busser ble fjernet fra og med 1. januar 1999.

Det vises til omtalen av spørsmålet om harmonisering av skatte- og avgiftsbelastningen for lastebilnæringen med Sverige i kapittel 3.2. For å redusere den økonomiske belastningen for transportører og transportbrukere som følge av økte drivstoffpriser, foreslår Regjeringen at dieselsavgiften blir redusert med 50 øre pr. liter nominelt fra 1. januar 2001, og med ytterligere 32 øre pr. liter fra 1. juli. Dette gir en samlet reell avgiftsreduksjon på 92 øre pr. liter fra 1. juli 2001. Dette vil gi en reell avgiftsreduksjon på 1,13 kroner pr. liter inkl. merverdiavgift.

3.6 Avgift på båtmotorer (kap. 5537, post 71)

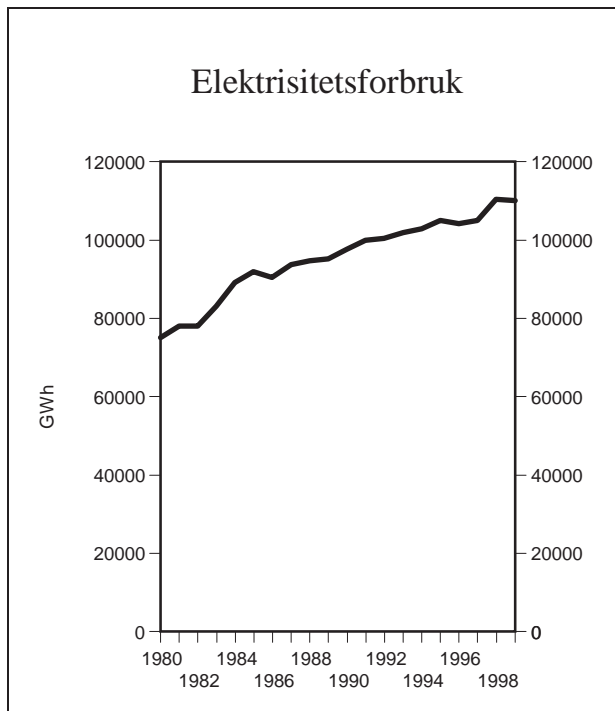
Avgiften på båtmotorer ble innført i 1978 og pålegges båtmotorer på minst 9 hk. For 2000 er satsen 121 kroner pr. hk. Satsen foreslås prisjustert til 124 kroner pr. hk for 2001.

3.7 Avgift på elektrisk kraft (kap. 5541, post 70)

Forbruksavgiften på elektrisk kraft blir pålagt elektrisk kraft som forbrukes i Norge, enten den er produsert innenlands eller importert. I 2000 er avgiften på forbruk av elektrisk kraft 8,56 øre pr. kWh.

Industri, bergverk og veksthusnæringen har fullt fritak fra elektrisitetsavgiften. Det samme har samtlige brukere i Finnmark og følgende kommuner i Nord-Troms: Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord. Forbrukstall fra 1998 viser at om lag 45 pst. av det totale nettoforbruket av elektrisk kraft har fritak fra avgiften. Den avgiftsmessige avgrensingen av de fritaksberettigede næringsgruppene er i forskrift knyttet opp mot Statistisk sentralbyrås standard for næringsgruppering.

Figur 3.14 viser totalt nettoforbruk av elektrisk kraft i perioden 1980 til 1999. I denne perioden har forbruket økt med om lag 40 pst., dvs. en gjennomsnittlig årlig vekst på om lag 2 pst.

Figur 3.14 Totalt nettoforbruk av elektrisitet i perioden 1981–1999. GWh

Tallene for 1999 er foreløpige.

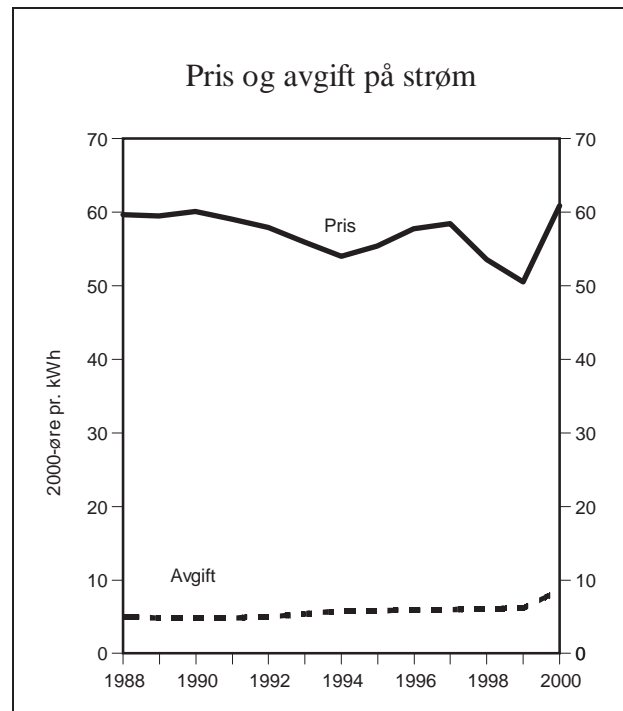
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.15 viser utviklingen i gjennomsnittlig pris til husholdninger for elektrisitet. Enerkiprisene var spesielt høye vinteren 1996/1997. Fra 1997 til 1998 falt imidlertid kraftprisen for husholdningene, eksklusive avgifter, med 19,5 pst. Den gjennomsnittlige prisen til husholdningene har økt fra 1999 og fram til 2. kvartal 2000. Forbruksavgiften utgjør i dag om lag 14 pst. av den gjennomsnittlige prisen på elektrisk kraft til husholdninger.

Toprissystem for strøm

I Budsjett-innst. S. nr. 1 (1999–2000) ba Finanskomiteens flertall Regjeringen om å legge fram vurderinger av og forslag til et toprissystem for strøm. I forbindelse med økningen i el-avgiften ble det også bedt om at eksempler som kan bedre fordelingsvirkningene og fremme energiøkonomisering og bruk av nye fornybare energikilder ble utredet.

En interdepartemental arbeidsgruppe med deltakelse fra Olje- og energidepartementet og Finansdepartementet har utredet praktiske og fordelingsmessige konsekvenser av en progressiv (flerleddet) el-avgift. Arbeidsgruppen har også vurdert prinsipielle spørsmål knyttet til en slik avgift. Arbeidsgruppen frarår at det blir innført en progressiv el-avgift. Gruppen viser bl.a. til at en progressiv avgift vil lede til en dårligere utnyttelse av kraftressur-

Figur 3.15 Gjennomsnittlig pris (inkludert nettleie, merverdiavgift og forbruksavgift) på elektrisk kraft for husholdninger og forbruksavgift på elektrisk kraft i perioden 1988–2000. Øre pr. kWh. (2000-øre)

Kilde: Statistisk sentralbyrå, Norges vassdrags- og energidirektorat og Finansdepartementet.

sene ved at ulike kunder blir stående overfor forskjellige kraftpriser på marginen.

Selv om en progressiv avgift vil ramme husholdninger med høy inntekt sterkere enn husholdninger med lav inntekt, vil en progressiv avgift også kunne gi utilsiktede fordelingsvirkninger. For eksempel vil husholdninger som er bosatt på landet bli sterkere rammet av en slik avgift enn husholdninger som bor i byer, og barnefamilier vil bli rammet hardere enn husholdninger uten barn.

Arbeidsgruppen peker på at det er mer hensiktsmessig å oppfylle fordelingspolitiske mål gjennom generelle og mer målrettede virkemidler som inntektsbeskatning og overføring.

Et progressivt element i el-avgiften vil komplisere avgiftssystemet, og det vil være høye administrative og kontrollmessige kostnader forbundet med en progressiv el-avgift. Omgåelsesmulighetene kan være store, og det må påregnes stor aktivitet blant forbrukerne for å unngå et progressivt ledd i avgiften.

Departementet er enig i arbeidsgruppens vurderinger om at det er betydelige ulemper ved et toprissystem for strøm. Departementet vil derfor ikke foreslå en slik omlegging.

Det vises for øvrig til St.meld. nr. 29 (1998–99) Om energipolitikken hvor bl.a. de praktiske og fordelingsmessige konsekvensene av en flerleddet el-avgift ble vurdert. Konklusjonen var også her at de administrative kostnadene var uforholdsmessig store i forhold til den fordelingsgevinsten som eventuelt kunne oppnås.

Økt og utvidet forbruksavgift

Veksten i el-forbruket og den moderate veksten i ny produksjonskapasitet på 1990-tallet, har ført til at Norge fra 1993 har et el-forbruk som overstiger produksjonen i år med normale nedbørs- og tilsigsforhold. Det er begrenset hvor mye ny vannkraft som kan bygges ut, samtidig som økt bruk av fossil energi vil gjøre det vanskelig å innfri forpliktelsene i Kyoto-protokollen. På kort og mellomlang sikt ventes det at nye fornybare energikilder vil spille en relativt beskjeden rolle. For å dempe veksten i energiforbruket og stimulere til økt bruk av nye fornybare energikilder, ble det i Energimeldingen foreslått å trappe opp avgiftene på elektrisitet og fyringsolje over en tiårsperiode, jf. St.meld. nr. 29 (1998–99) Om energipolitikken. For forbruk som i dag omfattes av el-avgiften, forelås det en reell økning av satsen med 1,5 øre til 10,30 øre pr. kWh i 2001.

Industrien og veksthusnæringen er i dag fritatt fra forbruksavgift på elektrisk kraft, mens resten av næringslivet og husholdningene betaler avgift. Dersom el-avgiften skal ha som formål å begrense det samlede elektrisitetsforbruket bør avgiften omfatte alle brukere. Dette vil sikre at el-forbruket blir redusert der det koster minst, samtidig som kraften tilfaller brukere med størst betalingsvilje. På bakgrunn av dette foreslås det at industri, bergverk og veksthus ilegges avgift med en sats på 1 øre pr. kWh. Dette er lavere nominell sats enn industrien hadde tidlig på 1990-tallet. Forslaget vil gi et påløpt proveny på om lag 480 mill. kroner og om lag 360 mill. kroner på 2001- budsjettet.

Strømforbruk til administrasjon mv.

I Budsjett-innst. S. nr. 1 (1999–2000) ber finanskomiteens flertall Regjeringen om å vurdere hvordan de bedrifter som er fritatt fra el-avgift til industriproduksjon kan bli pålagt avgift for forbruk til administrasjon og annen virksomhet.

Elektrisk kraft som benyttes i industri mv. betaler i dag ikke el-avgift. Fritaket er avgrenset etter Statistisk sentralbyrås standard for næringsgruppering. Bedrifter som er fritatt fra avgift får fritak for all elektrisk kraft som benyttes til den angitte næ-

ringsproduksjon, herunder elektrisk kraft som benyttes til administrasjon.

Administrasjon mv. skilles altså ikke ut i strømforbruket. En slik avgrensning må i så fall basere seg på en konkret vurdering av hver enkelt bedrift for å skille mellom de egentlige produksjonslokalene og lokaler av mer administrativ karakter. En effektiv kontroll med ordningen vil forutsette at det installeres særskilte kurser/målere for de ulike lokaler/formål.

Etter departementets oppfatning ville praktiseringen av et slikt skille mellom avgiftsfritt og avgiftspliktig forbruk av elektrisk kraft komplisere avgiftssystemet betydelig. En slik differensiering ville bli administrativt kostbar og krevende og neppe stå i rimelig forhold til gevinstene.

Etter departementets oppfatning bør det derfor ikke oppkreves en særskilt avgift på elektrisk kraft som benyttes i administrasjonsbygg mv. hvor virksomheten som sådan er tilgodesett med fritak eller lavere avgiftssats. Departementet viser også til forslaget om at industrien og veksthusnæringen får en el-avgift på 1 øre pr. kWh i 2001.

Fjernvarmeanlegg

I forbindelse med behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett 2000 ba Stortinget Regjeringen legge fram forslag om å frita fjernvarmeprodusenter for forbruksavgift på elektrisk kraft i forbindelse med budsjettet for 2001, jf. også Stortingets anmodningsvedtak av 16. juni 2000. Komiteen viste til at norske fjernvarmeprodusenter i dag må betale forbruksavgift på elektrisk kraft, mens andre miljøvennlige energiprodusenter som energigjenvinningsanlegg, har fritak fra avgiften.

Energi som produseres i og leveres fra fjernvarmeanlegg er ikke avgiftsbelagt. Ved produksjon av fjernvarme benyttes det i første rekke avfall, men også elektrisitet, flis, olje og gass mv. Et eventuelt el-avgiftsfritak for fjernvarmeprodusenter vil innebære fritak for elektrisitet som benyttes i varmeproduksjonen.

Elektrisk kraft som er produsert i energigjenvinningsanlegg er i dag fritatt fra avgift, jf. vedtakets § 2 bokstav b. Fjernvarmeanlegg produserer ikke elektrisk kraft, men energi i form av vannbåren varme. Et eventuelt avgiftsfritak for fjernvarmeprodusenter vil innebære at det blir gitt avgiftsfritak for bruk av elektrisk kraft for å produsere varme. Et slikt avgiftsfritak kan ikke sammenlignes fritaket for kraftproduksjon fra energigjenvinningsanlegg.

Brukerne av fjernvarmen kunne alternativt brukt strømmen direkte på en mer effektiv måte, men ville i tilfelle ikke fått et tilsvarende avgiftsfri-

tak. Det er derfor neppe grunn til å favorisere bruk av elektrisitet i fjernvarmeanlegg på bekostning av bl.a. avfall. Det er i dag ingen energiprodusenter som er fritatt fra forbruksavgift på elektrisk kraft som benyttes som innsatsfaktor i produksjonen.

For øvrig vises det til at fjernvarmeanlegg i likhet med annen alternativ energiproduksjon fikk fritak for investeringsavgift fra 1. januar 1999.

Regjeringen antar ut fra dette at Stortingets intensjon er ivarettatt, og fremmer derfor ikke forslag om endringer.

3.8 Grunnavgift på fyringsolje mv. (kap. 5542, post 70)

Det ble innført en grunnavgift på fyringsolje mv. fra 1. januar 2000. Hensikten med avgiften var å forhindre at økningen i elektrisitetsavgiften i 2000 skulle bidra til en miljømessig uheldig overgang fra bruk av elektrisitet til bruk av fyringsolje til oppvarming. Grunnavgiften ble satt til 19 øre pr. liter olje, dvs. det samme nivå som økningen i elektrisitetsavgiften, regnet pr. kWh.

Grunnavgiften gjelder mineralolje som ikke omfattes av autodieselavgiften. De anvendelsene som før 1. januar 1999 var fritatt for mineraloljeavgiften eller hadde halv sats, er unntatt fra grunnavgiften på fyringsolje. Dette gjelder blant annet flydrivstoff, mineralolje til bruk i anlegg på kontinentalsokkelen, fiskeflåten, innenriks godstransport, treforedling og sildemelproduksjon. All merket mineralolje til andre bruksformål enn det som er beskrevet ovenfor er omfattet av denne grunnavgiften.

Mineralolje til passasjertransport til sjøs ble belastet CO₂-avgift. Olje til slik anvendelse er derfor ikke fritatt for grunnavgift på fyringsolje. Departementet foreslår imidlertid at det innføres fritak for grunnavgift på fyringsolje mv. for olje til passasjertransport i innenriks sjøfart. Dette skyldes bl.a. at slike anvendelser faller utenfor formålet med avgiften. Dessuten er det mulig å praktisere et slikt fritak uten betydelige kontrollproblemer og omgælsesmuligheter. Fritaket foreslås administrativt knyttet til dagens refusjonsordning for godstransport i innenriks sjøfart og innarbeides i vedtaket § 3 nr. 3.

Fritaket antas å ha begrensede administrative konsekvenser. Det bokførte provenytapet for 2001 er anslått til om lag 45 mill. kroner. De nærmere vilkårene for refusjonsordningen vil bli fastsatt i forskrift. De ulike refusjons- og fritaksordningene for transport til sjøs vil bli vurdert nærmere framover.

På bakgrunn av at el-avgiften er foreslått økt med 1,5 øre pr. kWh, foreslås grunnavgiften økt til

svarende. Det tilsvarer 11,2 øre pr. liter olje utover prisjustering.

3.9 Avgift på smøreolje mv. (kap. 5542, post 71)

Avgiften på smøreolje ble innført 1. mai 1988, og omfatter alle motor- og gearoljer, samt industrielle smøreoljer og hydrauliske oljer avgrenset etter tolltariffens varenummer.

I 1994 ble det innført en ordning med en refusjon på spillolje levert til godkjent behandling. Fra 1. januar 2000 ble refusjonsordningen utvidet. For å finansiere utvidelsen ble smøreoljeavgiften økt med 35 øre pr. liter til 1,46 kroner pr. liter i 2000. Refusjonssatsen ble redusert med 15 øre pr. liter til 1,65 kroner pr. liter.

For 2001 foreslås avgiften prisjustert med 4 øre til 1,50 kroner pr. liter. Refusjonssatsen foreslås prisjustert til 1,70 kroner pr. liter.

3.10 CO₂-avgift (kap. 5508 og kap. 5543, post 70)

CO₂-avgiften ilegges i dag bruk av mineralolje, bensin, kull og koks og utslipp fra petroleumsvirksomheten. I dag er om lag 64 pst. av CO₂-utslippene avgiftsbelagt. De ulike mineralske produktene har imidlertid forskjellige avgiftssatser. CO₂-avgift på mineralolje, bensin, kull og koks er hjemlet i CO₂-avgiftvedtaket, mens CO₂-avgiften på sokkelen er hjemlet i CO₂-avgiftsloven for petroleumsvirksomhet.

Mineralolje er raffinert olje som hovedsakelig brukes i stasjonær forbrenning og til transport. De viktigste produktgruppene som faller inn under avgiftsplikten er fyringsparafin, jetparafin, autodiesel, marin gassolje, samt tung og lett fyringsolje. CO₂-avgiften på mineralolje regnes pr. liter og er lik for alle produkter. I 2000 er avgiftssatsen 47 øre pr. liter. Det foreslås for 2001 at denne satsen prisjusteres til 48 øre pr. liter olje. CO₂-avgiften på mineralolje har omfattende fritaksordninger. De viktigste fritakene gjelder for bruk i skip i utenriks sjøfart og fartøyer som driver fiske og fangst i fjerne farvann. Disse bunkrer avgiftsfritt. Sildemel-, fiskemel og treforedlingsindustrien har halv CO₂-avgift.

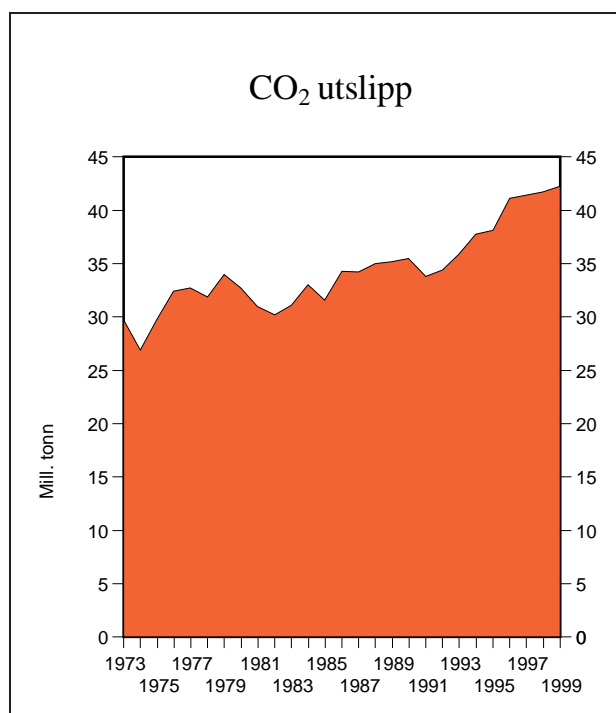
Siden 1. januar 1991 har det vært en egen CO₂-avgift på *bensin*. Denne avgiften er 94 øre pr. liter bensin i 2000. Det er store ulikheter i avgiftssatsene på CO₂-utslipp, og bensin er ilagt den høyeste CO₂-avgiftssatsen. De store satsforskjellene bidrar til at CO₂-utslippene ikke blir redusert til lavest mulige kostnader. Det foreslås at satsen på 94 øre pr. liter

bensin reduseres med 22 øre pr. liter fra 1. januar 2000. Avgiftssatsen på bensin vil da være 72 øre pr. liter, dvs. samme nivå som for CO₂-utslipp på sokkelen i 2001. Lavere CO₂-avgift på bensin bidrar til lavere drivstoffpriser og til en mer kostnadseffektiv klimapolitikk.

CO₂-avgiften for *kull og koks* regnes pr. kg og er lik for alle produkter. I 2000 er avgiftssatsen 47 øre pr. kg. Det foreslås for 2001 at denne satsen prisjusteres til 48 øre pr. kg kull og koks. CO₂-avgiften omfatter ikke kull og koks benyttet som reduksjonsmiddel eller råvare i industrielle prosesser. Disse aktivitetene bidrar til om lag 90 pst. av de samlede CO₂-utslippene fra kull og koks i Norge. Det er videre bl.a. fritak for kull og koks anvendt til energiformål i produksjonen av sement og leca.

Stortinget vedtok i forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 54 (1997–98) Grønne skatter at en del sektorer som tidligere hadde fritak for CO₂-avgiften skulle ilegges en avgift med lav sats tilsvarende 100 kroner pr. tonn CO₂. Dette gjelder innenriks luftfart, godstransport i innenriks sjøfart, supply-flåten og anlegg på kontinentalsokkelen. Den reduserte satsen er 26 øre pr. liter mineralolje og 24 øre pr. liter bensin i 2000. Det foreslås å prisjustere denne til 27 øre pr. liter for mineralolje og 25 øre pr. liter for bensin.

I 2000 er CO₂-avgiften i *petroleumsvirksomheten* 70 øre pr. liter olje eller pr. Sm³ gass. Fra 1. januar 2001 foreslås satsen prisjustert til 72 øre.

Figur 3.16 CO₂-utslipp 1973–1999 1. Mill. tonn
 *) 1998 og 1999 er foreløpige tall.

Kilde: Statistisk Sentralbyrå og Statens forurensingstilsyn.

Figur 3.16 viser utslipp av CO₂ i Norge fra 1973 til 1999. Utslippene av CO₂ øker og foreløpige tall viser at utslippene var 42,3 mill. tonn i 1999. Dette er en økning på drøye 19 pst. i forhold til utslippene i 1990, som er basisår for Kyotoprotokollen. Veksten siden 1990 har stort sett kommet på alle områder der fossile brensler benyttes. CO₂-utslippene i 1996 var spesielt høye på grunn av en kald vinter og at høye el-priser førte til stor overgang fra elektrisitet til olje i husholdninger, industrien og andre næringer.

Et utvalg har utredet et nasjonalt system for omsettelige klimagasskvoter med utgangspunkt i Kyotoprotokollen, jf. NOU 2000:1 Et kvotesystem for klimagasser. Utvalget anbefaler at kvotesystemet omfatter så mange utslippskilder som mulig, og flertallet i utvalget foreslo at kvoteplikten skal gjelde fra 2008. Systemet vil kunne omfatte nærmere 90 pst. av Norges samlede klimagassutslipp, og utvalgets forslag ville innebære at dagens CO₂-avgifter erstattes av omsettelige kvoter. Regjeringen vil følge opp utvalgets innstilling i en egen Stortingsmelding våren 2001.

CO₂-avgiften og bilaterale luftfartsavtaler

Avtale mellom Norge, Danmark og Sverige angående samarbeid på luftfartens område av 20. desember 1950 (ratifisert av Stortinget) forutsetter at landene inngår identiske luftfartsavtaler med tredjeland. Norge og de andre skandinaviske landene har på denne bakgrunn inngått vel 70 bilaterale luftfartsavtaler som er i kraft. Et tyvetalls luftfartsavtaler som er parafert i perioden 1994–2000 er nylig undertegnet eller venter på å bli det.

Innholdet i de bilaterale luftfartsavtalene er i store trekk identiske og er basert på et felles avtaleutkast – den såkalte skandinaviske standardavtalen. Avtalene har blant annet en bestemmelse om avgift på drivstoff til bruk i internasjonal luftfart. Bestemmelsen dannet bakgrunn for at regjeringen Bondevik valgte å foreslå en reversering av den CO₂-avgiften på flydrivstoff til bruk i internasjonal luftfart som ble vedtatt som ledd i en grønn skattereform våren 1998. Det vises til nærmere omtale i St.prp. nr. 53 (1998–99) Miljøavgifter på drivstoff til luftfarten mv – endringer i statsbudsjettet for 1999. Stortinget sluttet seg til forslaget.

Beskatningsmyndigheten på dette området er særskilt bundet gjennom de bilaterale luftfartsavtalene. Regjeringen har ikke ønsket å undertegne nye fremforhandlede luftfartsavtaler før Stortinget er orientert om at luftfartsavtalenes bestemmelser om avgiftsfritak blir videreført. De bilaterale luftfartsavtalene er inngått over en lang tidsperiode.

Det anses ikke mulig å reforhandle disse avtalene. For å videreføre det skandinaviske luftfartspolitiske samarbeidet er det nødvendig at også de nye avtalene som undertegnes og fremforhandles på dette område videreføres i tråd med den skandinaviske standardteksten. Forhandlinger av nye avtaler og reforhandlinger av eksisterende avtaler videreføres derfor i tråd med den skandinaviske standardteksten, inntil multilateral eller regional enighet om innføring av miljøavgifter innen luftfart oppnås.

Regjeringen vil arbeide aktivt gjennom internasjonale organisasjoner for å få innført CO₂-avgift på alt drivstoff til bruk i luftfart.

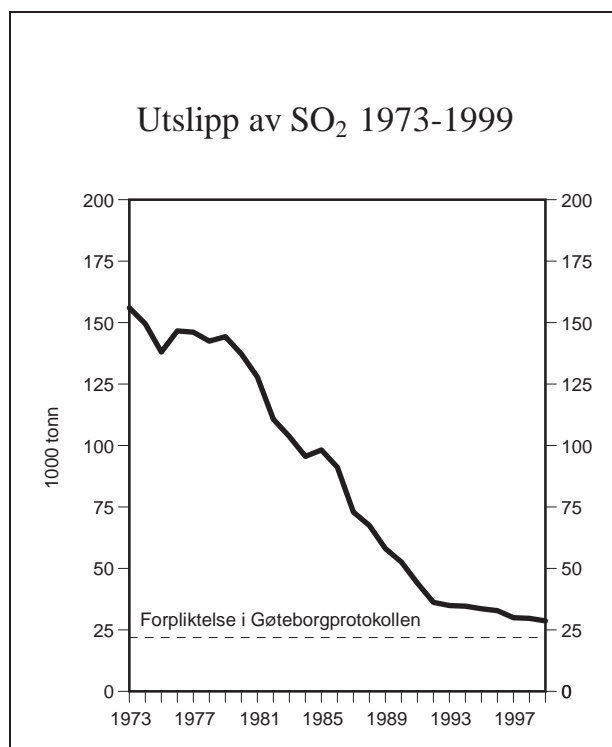
3.11 Svovelavgift (kap 5543, post 70)

Svovelavgiften ilegges i dag mesteparten av mineraloljeforbruket med 7 øre pr. liter og pr. 0,25 pst. vektandel svovelinnhold, noe som svarer til om lag 17 kroner pr. kg SO₂. Fra 1. januar 1999 ble det innført svovelavgift med redusert sats for kull og koks utslipp av svovel fra raffineringsanlegg og på bruk av mineralolje til bruk i luftfarten, anlegg på kontinentalsokkelen, samt supplyskip. Den reduserte avgiften er justert opp til 6 kroner pr. kg SO₂ i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2000, noe som gir en sats på 2,6 øre pr. liter mineralolje for hver påbegynte 0,25 pst. vektandel svovel. Det foreslås at denne satsen prisjusteres til 2,7 øre pr. liter i 2001. Det svares ikke avgift for olje som inneholder 0,05 pst. vektandel svovel eller mindre.

Av avgiftstekniske hensyn er svovelavgiften på kull og koks utformet som en gradert produktavgift hvor avgiften varierer etter type produkt og hvilket gjennomsnittlig svovelinnhold produktet har. For eksempel inneholder petrolkoks i gjennomsnitt mer svovel enn steinkull og petrolkoks har dermed en høyere avgiftssats pr. kg.

De fleste mineraloljeproduktene hadde tidligere et svovelinnhold på mellom 0,05 og 0,25 pst. og ble avgiftsbelagt med et trinn på svovelavgiften. For en stor del av omsetningen er svovelinnholdet i disse produktgruppene imidlertid blitt redusert til under 0,05 pst. og ilegges dermed ikke avgift. For tunge fyringsoljer med høyere svovelinnhold har svovelavgiften større betydning. Hele eller deler av svovelavgiften kan imidlertid refunderes ved dokumentert rensing.

Norge har gjennom Gøteborgprotokollen forpliktet seg til å redusere utslippet av SO₂ til 22 tusen tonn i 2010. Et kostnadseffektivt alternativ for å oppfylle nye og strengere forpliktelser vil være å først øke den laveste satsen på bruk av kull og

Figur 3.17 SO₂-utslipp 1973–1999¹⁾. 1000 tonn

¹⁾ 1998 og 1999 er foreløpige tall

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Statens forurensningstilsyn.

koks. Avgiften på kull og koks ble doblet fra 1. juli 2000. For 2001 foreslås det at satsene for kull og koks blir prisjustert.

Fra 1. januar 2000 ble det innført en svovelavgift på 25 øre pr. liter for autodiesel med høyere soveinnhold enn 0,005 pst. Dette har bidratt til at størstedelen av omsetningen av umerket autodiesel er diesel med lavt svovelinnhold. Fra 1. januar 2001 foreslås avgiften prisjustert til 26 øre pr. liter.

Drivstoff til fly som flyr mellom norske flyplasser belastes redusert CO₂-avgift og svovelavgift. Drivstoff til fly i utenriksfart belastes ikke svovelavgift og CO₂-avgift. Departementet foreslår at dette presiseres i vedtakene om svovelavgift og CO₂-avgift.

Som nevnt ovenfor er svovelavgiften på kull og koks utformet som en gradert produktavgift. Departementet utreder om avgiften kan graderes etter det faktiske innholdet av svovel. Det vurderes også andre utforminger av avgiften, herunder å fastsette avgiften som en utslippsavgift. Utkast til forskriftsendringer der den avgiftspliktige gis anledning til å velge mellom de tre nevnte beregningsmåter har vært på høring. Departementet tar sikte på å fastsette eventuelle forskriftsendringer med virkning fra 1. januar 2001.

3.12 Avgift på sluttbehandling av avfall (kap. 5546, post 70)

Formålet med sluttbehandlingsavgiften er å prise miljøskadelige utslipp fra sluttbehandling av avfall. Ved at sluttbehandling av avfall blir vesentlig dyrere, stimuleres det til at avfallsmengden blir redusert og til at avfallet i større grad går til gjenvinning. Avgiften antas å føre til økt kildesortering og gjenvinning, noe som vil redusere avfallsmengdene til sluttbehandling. Avgiften antas å føre til reduksjon av metanutslipp fra fyllinger, jf. St.prp. nr. 54 (1997–98) Grønne skatter. Avgiften er derfor ett av flere virkemidler for å oppfylle forpliktelsene i Kyotoprotokollen om begrensninger i klimagassutslippene fram mot 2008–2012.

Avgiftssatsen på avfall levert til deponering er på 306 kroner pr. tonn i 2000. Avgiften på avfall til forbrenning er utformet med en grunnavgift på 77 kroner pr. tonn og med en tilleggsavgift på 230 kroner pr. tonn. Tilleggsavgiften reduseres etter energiutnyttelsesgrad. Restavfall fra utnyttelse av returfiber i treforedlingsindustrien er fritatt avgift.

Forurensede jordmasser og redeponert avfall er i utgangspunktet avgiftspliktig avfall etter § 1 i vedtaket om avgift på sluttbehandling av avfall. Flytting av avfall fra nedlagte deponier innebærer en miljømessig forbedring ved at avfall flyttes til deponier som fyller dagens miljøkrav. På bakgrunn av dette har Finansdepartementet i samråd med Miljøverndepartementet gitt dispensasjon fra avgiftsplikten for slikt avfall. Dispensasjon er gitt for deponier som er avsluttet før 1999, dvs. før sluttbehandlingsavgiften trådte i kraft. Fritak er også gitt for forurensede jordmasser som legges inn på deponi. Bakgrunnen for fritaket er at avgiften ikke bør være til hinder for at det ryddes opp i såkalte «gamle synder». Departementet foreslår at fritaket kodifiseres i vedtaket om avgift på sluttbehandling av avfall § 2 ny bokstav e. Nærmere regler om vilkår for fritak vil bli fastsatt i forskrift.

Avgiften på sluttbehandling av avfall vil bli evaluert i sin helhet når en har hentet inn et erfaringsmateriale som belyser utviklingen i omfanget, sammensetningen og behandlingen av avfallet. Avgiften foreslås derfor videreført uten andre endringer enn en ordinær prisjustering av avgiftssatsene. Satsene for 2001 vil da bli som i tabellen nedenfor:

	Avgiftssats 2001 kr pr. tonn.
Avfall levert til deponi	314
Avfall levert til forbrenningsanlegg:	
grunnavgift	79
tilleggsavgift	235

¹⁾ Tilleggsavgiften reduseres etter energiutnyttelsesgrad.

3.13 Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier (kap 5547)

I forbindelse med oppfølgingen av forslagene til Grønn skattekommisjon ble det innført avgifter på trikloreten og tetrakloreten fra 1. januar 2000. Både trikloreten og tetrakloreten omfattes av Miljøverndepartementets prioritetsliste som inneholder 27 kjemikalier som utgjør særlige helse- og miljøproblemer i Norge.

Avgift på trikloreten (TRI) (post 70)

I 2000 er avgiften på trikloreten (TRI) på 50 kroner pr. kg ren TRI. For varer hvor kun en del av innholdet er TRI er avgiften skalert slik at den tilsvarer 50 kroner pr. kg TRI. Eksport og internt gjenvunnet TRI er ikke avgiftsbelagt. Det gis dessuten refusjon for den mengde TRI som leveres til profesjonell gjenvinner, mens salg av gjenvunnet TRI avgiftsbellegges.

TRI er tungt nedbrytbart i miljøet og er klassifisert som miljøskadelig. TRI er også kreftfremkallende og helseskadelig. Stoffet er dessuten akutt giftig overfor vannlevende organismer. Det største bruksområde for TRI er industriell avfetting. Løsemidler, rengjøringsmidler, lim, maling- og lakkfjerning mv. kan dessuten inneholde TRI.

Det foreslås å prisjustere denne avgiften til 51,4 kroner pr. kg ren TRI i 2001.

Avgift på tetrakloreten (PER) (post 71)

I 2000 er avgiften på tetrakloreten (PER) på 50 kroner pr. kg ren PER. For varer hvor kun en del av innholdet er PER er avgiften skalert slik at den tilsvarer 50 kroner pr. kg PER. Eksport og internt gjenvunnet PER er ikke avgiftsbelagt.

PER er et løsningsmiddel som brukes i renseribransjen og også et aktuelt substitutt til trikloreten for maskinavfetting. PER har tilsvarende skadevirkninger som TRI. I likhet med trikloreten er PER en av de høyest prioriterte miljøgiftene.

Foruten direkte vasking av tøy er det hovedsakelig hydrokarboner som i dag kan erstatte PER til bruk i renseribransjen. Hydrokarboner er et miljømessig langt bedre alternativ enn PER.

Det foreslås å prisjustere denne avgiften til 51,4 kroner pr. kg ren PER i 2001.

3.14 Avgift på sjokolade- og sukkervarer mv. (kap. 5555, post 70)

Avgift på sjokolade- og sukkervarer ble innført i 1922. Sjokolade- og sukkervarer avgiftslegges med en avgift pr. kg av varens avgiftspliktige vekt. Avgiften omfatter i likhet med andre særavgifter, både importerte og innenlandsproduserte varer.

For 2000 er satsen 14,17 kroner pr. kg. For 2001 foreslås satsen prisjustert til 14,57 kroner pr. kg. Satsene endres fra 1. april 2001.

3.15 Avgift på alkoholfrie drikkevarer m.m. (kap. 5556)

Avgiftene på alkoholfrie drikkevarer reguleres i dag av to avgiftsvedtak, et om avgift på kullsyrefrie alkoholfrie drikkevarer og et annet om avgift på kullsyreholdige alkoholfrie drikkevarer. For å bedre oversikten og gjøre regelverket lettere tilgjengelig, foreslår departementet at reglene om avgift på alkoholfrie drikkevarer samles i ett avgiftsvedtak. Drikke med alkoholstyrke til og med 0,7 volumprosent alkohol omfattes av vedtaket. Sammenslåingen er i hovedsak av teknisk karakter og er ikke ment å innebære endringer i gjeldende rett.

Avgift på alkoholfrie kullsyreholdige drikkevarer (post 70)

Kullsyreholdige, alkoholfrie drikkevarer og drikkevarer med alkoholinnhold til og med 0,7 volumprosent blir ilagt en produktavgift på 1,58 kroner pr. liter i 2000.

For å hindre at avgiften på kullsyreholdige, alkoholfrie drikkevarer medfører en vridning i forbruket bort fra ervervsmessig framstilt mineralvann, blir det lagt en avgift på sirup brukt til ervervsmessig fremstilling av mineralvann i dispensere, fontener o.l. og en avgift på kullsyre brukt i hjemmeproduksjon av mineralvann, hvor varen ikke er ment for salg. Satsene for garderingsavgiftene på sirup og kullsyre foreslås justert slik at de er i samsvar med den ordinære avgiftssatsen for mineralvann.

For 2001 foreslås avgiften på kullsyreholdige, alkoholfrie drikkevarer prisjustert til 1,62 kroner pr. liter.

Avgift på alkoholfrie kullsyrefrie drikkevarer (post 71)

Også kullsyrefrie, alkoholfrie drikkevarer blir ilagt en produktavgift. Avgiften omfatter saftdrikker, limonade, squash, leskedrikk, konsentrert leskedrikk, alkoholfri vin o.l. Melk og juice er fritatt fra avgiften. I 2000 er avgiftssatsen den samme som for kullsyreholdige alkoholfrie drikkevarer, dvs. 1,58 kroner pr. liter. For 2001 foreslås avgiften prisjustert til 1,62 kroner pr. liter.

3.16 Avgift på drikkevareemballasje (kap. 5559)

Grunnavgiften på engangsemballasje for drikkevarer (post 70)

Grunnavgiften på engangsemballasje for drikkevarer var uendret i perioden 1994–1996. I 1997 ble den økt i takt med den generelle prisstigningen siden 1994. I 2000 er grunnavgiften 0,81 kroner pr. enhet. For 2001 foreslås avgiften prisjustert til 0,83 kroner pr. enhet.

Miljøavgift på drikkevareemballasje (post 71)

I forbindelse med behandlingen av budsjettet for 2000 ble avgiftssystemet for drikkevareemballasje lagt om. Avgiftssystemet ble lagt om fra et system som differensierte etter emballasjens innhold til et system som også differensierer etter emballasjens art. Størrelsesforholdet mellom avgiftssatsene ble begrunnet ut fra at ulike emballasjetyper gir ulik miljøskade når de havner i naturen.

Drikkevarer blir delt inn i to grupper etter innhold: *produkter som er fritatt fra produktavgiftene* (drikke som ernæringsmessig hører til daglig kosthold og som primært drikkes hjemme i husholdningene f.eks. melk, juice og råsaft) og *øvrige drikkevarer*. Den førstnevnte gruppen har fritak fra miljøavgiften, mens øvrige drikkevarer blir ilagt en miljøavgift som er differensiert etter materialtype.

Miljøavgiften er gradert etter returandel, og emballasje som inngår i godkjente retursystemer får redusert miljøavgiftssats etter returandel.

For 2001 foreslås avgiftssatsene for drikkevareemballasje prisjustert. Avgiftssatsene i 2001 vil da bli som i tabellen nedenfor:

Gruppe	Avgifts- sats 2001 kr pr. stk.
Glass/metall	4,11
Plast	2,47
Papp/kartong	1,03

Etter Stortingets vedtak om avgifter på drikke-
vareemballasje § 4 første ledd skal avgiften på em-
ballasje for vin og brennevin mv. med alkoholstyr-
ke over 7 volumprosent, unntatt øl, ikke inngå i be-
regningsgrunnlaget for merverdiavgiften. Dette er
et unntak fra hovedregelen i lov 19. juni 1969 nr. 66
om merverdiavgift § 18 om at toll og andre avgifter
inngår i beregningsgrunnlaget for merverdiavgif-
ten. I St.prp. nr. 1 (1999–2000) Skatte-, avgifts- og
tollvedtak ble det vist til at departementet vurderer
om det er grunnlag for å videreføre denne regelen
som kun gjelder emballasje for brennevin og vin
m.m.

Etter departementets oppfatning er det ikke
grunnlag for særregelen om at emballasjeavgiftene
på brennevin og vin skal holdes utenfor bereg-
ningsgrunnlaget for merverdiavgiften. Det foreslås
derfor at særregelen oppheves. Endringen antas ik-
ke å ha provenyvirksomheter. Det vises til at plikten til
å beregne emballasjeavgift oppstår ved salg fra pro-
dusent/importør til Vinmonopolet eller restauran-
ter. Disse vil normalt være registrerte næringsdri-
vende som har fradragsrett for inngående merver-
diavgift. Endringen får dermed ikke konsekvenser
for merverdiavgiftspliktig næringsvirksomhet.

3.17 Avgift på sukker mv. (kap. 5557, post 70)

Avgift på sukker ble innført i 1981, og er i hovedsak
lagt på sukker til forbrukere. Sukker som nyttes til
erhvervsmessig framstilling av varer er på nærmere
vilkår fritatt for avgift. Sukkeravgiften er i 2000 5,49
kroner pr. kg. Avgiftssatsen foreslås prisjustert til
5,64 kroner pr. kg i 2001.

Sukker som brukes til biavl mv. har etter av-
giftsvedtaket ikke vært fritatt fra sukkeravgiften. I
stedet har det blitt etablert en ordning med avgifts-
refusjon for sukker som nyttes til dette formål. De-
partementet foreslår at refusjonsordningen kodifi-
seres i vedtaket.

3.18 Dokumentavgift (kap. 5565, post 70)

Avgiftsplikt inntreffer ved tinglysning av dokument
som overfører hjemmel til fast eiendom. Avgiften
oppkreves med 2,5 pst. av salgsverdien. Hensikten
med avgiften er å skaffe staten inntekter, og den
har f.eks. ikke som begrunnelse å dekke kostnade-
ne ved tinglysingskontorene. Ved overføring av
hjemmel til selveierleilighet/eierseksjoner ved opp-
løsning av borettslag og boligaksjeselskap betales
en fast avgift på 1000 kroner. Det foreslås ingen
endringer i avgiften for 2001.

3.19 Avgift på flyging av passasjerer (kap. 5580, post 72) og merverdiavgift på luftfarten

Avgift på flyging av passasjerer (passasjeravgiften)
omfatter i dag flyging til utlandet og flyging på ho-
vedstrekninger i Sør-Norge. Avgift på innenlands
flyging gjelder i dag bare innenlandsflyginger mel-
lom Oslo og følgende steder: Bergen, Kristiansand,
Stavanger og Trondheim. Det vil si at det ikke er
avgift for eksempel mellom Bergen og Trondheim
og heller ikke mellom Torp og Stavanger. Avgifts-
satsen er 116 kroner, begge veier.

Alle utenlandsreiser er avgiftsbelagt med unn-
tak av flyginger fra Finnmark og følgende kommu-
ner i Nord-Troms: Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord,
Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord. Avgifts-
satsen er 232 kroner, en vei.

Som redegjort for i Revidert nasjonalbudsjett
2000 har EFTAs overvåkingsorgan (ESA) avgitt en
grunnlagt uttalelse om at dagens utforming av fly-
passasjeravgiften anses å være i strid med EØS-av-
talen, jf. St.prp. nr. 61 (1999–2000) Omprioriterin-
ger og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 2000.

ESAs hovedinnvending er at det er lavere satser
på flyreiser innenlands enn det er på flyreiser til ut-
landet. Etter ESAs syn innebærer dette en konkur-
ranseulemppe for reisende til andre EØS-land fram-
for reiser innen Norge. Som varslet i Revidert na-
sjonalbudsjett mener Regjeringen at prosessrisiko-
en ved å videreføre dagens satsstruktur er meget
stor, og foreslår derfor at denne satsulikheten mel-
lom avgiftsbelagte flyginger blir fjernet i budsjettet
for 2001.

ESAs uttalelse kan etter sin ordlyd også forstås
som om Norge er forpliktet til å avgiftsbelegge alle
innenlandsreiser. Regjeringen anser at de tre nord-
ligste fylkene bl.a. på grunnlag av lav befolknings-
tetthet, få alternative reisemåter og lange avstan-

der, bør unntas fra avgiftsplikt. Det foreslås derfor at avgiftsplikten utvides til å omfatte alle flyginger fra flyplasser i Norge, men med fritak for de tre nordligste fylkene. Det skal ikke betales avgift til og fra flyplasser i dette området. Fritaket foreslås ikke å omfatte Tromsø og Bodø, dvs. at det skal betales avgift ved flyginger til/fra Sør-Norge og Tromsø/Bodø, og mellom Tromsø og Bodø. Befolknings tettheten i disse to byene er høyere enn i de tre fylkene for øvrig. De øvrige fritakene i flypassasjeravgiften foreslås videreført, herunder fritaket for transitt- og transferpassasjerer.

Det vises for øvrig til at Storbritannia i sitt forslag til endringer i deres flypassasjeravgift, har lagt opp til å ha fritak for flyginger fra fjerntliggende og tynt befolkede områder i Skottland under henvisning til avhengigheten av flytransport i dette området. Avgrensningen av fritaket er også her særlig knyttet til befolknings tetthet. Enkelthetene i dette forslaget er enda ikke avklart, eksempelvis om fritaket også skal gjelde reiser fra det fritatte området.

Regjeringen anser at det nå er grunnlag for å anta at flypassasjeravgiften med de foreslåtte endringene vil være i overensstemmelse med EØS-avtalens art. 36, men gjør oppmerksom på at dette ikke er bekreftet av ESA. Regjeringen mener at forslaget nå vil bringe satsstrukturen i overensstemmelse med kravene i EØS-avtalen. Det gjøres imidlertid oppmerksom på at det foreslåtte fritaket for reiser til/fra og innen de tre nordligste fylker kan reise problemstillinger i forhold til EØS-avtalens regler om statsstøtte. Dette har ikke vært tema for den verserende saken for ESA. Det vises her også til den prosessen som pågår i Storbritannia i forholdet til omfanget av det foreslåtte fritaket. Regjeringen vil følge denne prosessen og vil vurdere nærmere omfanget av fritaket for innenlandsruter.

Regjeringen viser til at det samtidig fremmes forslag om å innføre merverdiavgift på bl.a. persontransport. Regjeringen mener det er riktig å se merverdiavgiftsreformen og omleggingen av flypassasjeravgiften i sammenheng. Merverdiavgiften gjelder bare innenlands forbruk og flyreiser til utlandet blir derfor ikke omfattet av merverdiavgiften. Et forslag om merverdiavgift vil derfor kun bli belastet innenriksflyginger.

Det er ingen land innen EØS-området som både har merverdiavgift på flyreiser og flypassasjeravgift. Som det går fram av omtalen i Ot.prp. nr. 2 (2000-2001) foreslår Regjeringen at passasjertransport med luftfartøy ilegges en nullsats. Dette innebærer at flyselskapene får full fradragsrett på anskaffelser til virksomheten, samtidig som det ikke skal ilegges utgående merverdiavgift.

Regjeringen legger opp til at endringene av fly-

passasjeravgiften og innføringen av nullsats for merverdiavgift samlet skal være provenynøytral på årsbasis. Dette øker avgiftsbelastningen på innenlandsrutene med om lag 400 mill. kroner på årsbasis. Flyginger til utlandet får en tilsvarende lettelse.

I tråd med tidligere praksis er det foreslått at endringene i flypassasjeravgiften får virkning fra 1. april 2001. Innføringen av nullsats for merverdiavgift på luftfarten vil etter forslaget skje fra 1. juli 2001. Avgiftssatsen for flypassasjeravgiften vil fra 1. april 2001 være 128 kroner, og gjelder både avgiftspliktige flyginger innenlands og til utlandet. Ved at flypassasjeravgiften legges om før innføringen av nullsats for merverdiavgiften, vil det på budsjettet for 2001 bli et bokført netto merproveny på om lag 100 mill. kroner.

Staten kjøper i dag flyrutetjenester for å opprettholde tilbudet på ruter der det anses nødvendig med et flyrutetilbud, men der det ikke kan drives flyruter på kommersielt grunnlag. På slike anbuds-ruter er det bestemmelser i avtalene mellom operatørene og staten om at avtalene skal kunne reforhandles ved endringer i rammebetingelsene, f.eks. ved avgiftsendringer. Anbudsrutene i Sør-Norge vil få økt avgiftsbelastning, mens rutene i Nord-Norge vil få noe mindre belastning enn i dag. Det legges opp til å reforhandle eksisterende anbudsru-ter.

En kan ikke se bort fra at omleggingen isolert sett kan føre til at enkelte flyruter i Sør-Norge kan bli ulønnsomme. Det kan derfor bli aktuelt å lyse ut noen av disse rutene på anbud.

3.20 Avgifter i telesektoren (kap 5583)

I 1998 gav Stortinget Samferdselsdepartementet hjemmel til å kunne fastsette en avgift knyttet til disponering av frekvenser til drift av DCS 1800 (DCS 1800 er en tilpasning av GSM-standarden til 1800 MHz-båndet). I samsvar med dette oppkreves i dag en årlig frekvensavgift med kroner 1 mill. pr. MHz for konsesjoner knyttet til drift av DCS 1800 systemet. Det er i dag tildelt to konsesjoner hver på 12 MHz. Det foreslås at denne satsen videreføres i 2001.

Fra 1999 har Post- og teletilsynet lagt ut 5-sifrede telefonnummer for salg. Prisingen av enkeltnummer i den 5-sifrede serien har som formål å sikre en effektiv forvaltning og bruk av nummerne. Provenyet fra dette salget anslås til 5 mill. kroner i 2001.

Regjeringen lyste i sommer ut 4 lisenser for bruk av UMTS-systemet. Det kom inn 7 søknader.

Stortinget vedtok i behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett 2000 å bl.a. innføre en årlig avgift og en engangsvgift på 200 mill. kroner pr. konsesjon.

Den årlige avgiften foreslås satt til 20 mill. kroner pr. konsesjon i 2001. Det tas sikte på å tildele konsesjoner i inneværende år.

4 Toll

4.1 Innledning

Toll er en avgift som påløper ved innførsel av varer til Norge. Inntektene fra tollavgiftene går i likhet med inntektene fra særavgifter og merverdiavgift til statskassen. Tolltariffen og dens innledende bestemmelser er en del av Stortingets tollvedtak, og gjelder for ett år av gangen etter Grunnloven § 75 a. Selve vedtaket er i likhet med tidligere år utformet slik at bare endringene framgår. For øvrig gis gjeldende tariff med innledende bestemmelser forlenget gyldighet for kommende budsjettermin.

Tollsatsene er i stor utstrekning bundet ved internasjonale avtaler. Norge har gjennom flere forhandlingsrunder i GATT forpliktet seg til å redusere de ordinære tollsatsene. Tidligere var kun industrivarer omfattet av det multilaterale avtaleverket, men WTO-avtalen av 1994 innebar at også importvernet for landbruksvarer ble regulert gjennom dette avtaleverket. Omleggingen fra et importvern basert på importforbud til et tollbasert importvern medførte at tollsatsene ble til dels svært høye. Statens landbruksforvaltning er imidlertid gitt fullmakter til å redusere tollsatsene gjennom året ved såkalte administrative tollnedsettelse. De multilaterale forhandlingene i regi av WTO omtales under avsnittene 4.4.1 og 4.5.

I tillegg til reduksjonen i de ordinære tollsatsene som følger av WTO-avtalen, har Norge ved EØS-avtalen og ved frihandelsavtaler med de sentral- og østeuropeiske landene samt land som Tyrkia og Israel, forpliktet seg til ytterligere tollreduksjoner på gjensidig basis. For industrivarer er det i prinsippet innført tollfrihet ved import fra disse landene. Frihandelsavtalene er omtalt i avsnitt 4.6. Overfor utviklingslandene er det etablert et generelt tollpreferansesystem, (*Generalized System of Preferences, GSP*), slik at import fra disse landene oppnår særlige lempninger i tollene. GSP-ordningen er nærmere omtalt i avsnitt 4.7.

Tollbeskyttelse på landbruksvarer er et sentralt virkemiddel for å få avsatt norske landbruksvarer til priser fastsatt i jordbruksavtalen. Ifølge beregninger fra OECD utgjorde skjermingsstøtten for landbruket 9,4 mrd. kroner i 1998.

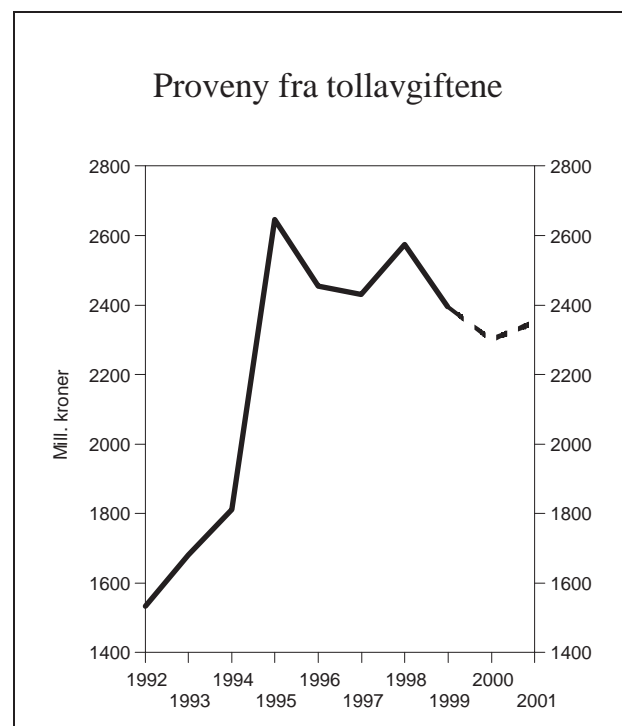
Norske myndigheter har de siste årene fjernet i underkant av 2 000 tollsatter på industrivarer, i til-

legg til tollreduksjonene som følger av WTO-avtalen. Fortsatt består nesten 1 500 tollsatter på industrivarer. Disse er nå kommet ned på et lavt nivå, og har ikke lenger den samme viktige funksjonen mht. å gi staten inntekter som tidligere. Samtidig belaster innkrevingen næringsliv og myndigheter. Satsene har over tid fått en relativt vilkårlig utforming og fører til utilsiktede vridninger i økonomien. Det anses også uheldig at en stor andel av tollbelastningen legges på import fra utviklingslandene. Regjeringen vil vurdere den framtidige bruken av toll på industrivarer bl.a. i Langtidsprogrammet 2002–2005.

4.2 Tollinntektene

4.2.1 Utviklingen i tollinntektene

Figur 4.1 viser utviklingen i tollavgiftsprovenyet fra 1992 til 2001. Som følge av omleggingen av import-

Figur 4.1 Inntekter fra tollavgifter. Mill. kroner
Kilde: Finansdepartementet.

vernet for landbruksvarer i 1995, som bl.a. innebar at prisutjevningsavgifter ble omgjort til toll, økte tollinntektene kraftig fra 1994 til 1995. Med unntak av 1998 har tollinntektene vært fallende siden 1995. Dette skyldes tollreduksjoner på industrivarer dels som følge av WTO-avtaler, dels som følge av nedbyggingen av tollsatsene som norske myndigheter på eget initiativ har gjennomført siden 1995. Tollavgiftsinntektene forventes å falle til om lag 2 300 mill. kroner i 2001. Tollavgiftene antas å øke svakt i 2001 til 2 350 mill. kroner, som følge av økt import. Tollanslagene er imidlertid usikre, og avhenger bl.a. av faktorer som norske kornavlinger og prisutviklingen på korn internasjonalt.

I tillegg til tollavgiftsinntektene regnes også inntektene fra auksjon av tollkvoter på en del landbruksvarer som del av tollinntektene. Auksjonsinntektene har økt fra 0,3 mill. kroner i 1995 til 14 mill.

kroner i 1999. Anslagene for 2000 og 2001 er henholdsvis 17 og 18 mill. kroner.

4.2.2 Fordeling av tollavgiftsinntektene etter land og varegrupper

Tabell 4.1 viser fordeling av tollavgiftsinntektene etter land og varegrupper som er viktige i tollinntektssammenheng. Importen fra utviklingsland sto for 41 pst. av samlede inntekter, mens importen fra EU gav 40 pst. av inntektene i første halvår 2000. Andelen av inntektene fra ulandsimport har sunket siden 1998. Dette skyldes dels vareutvidelsen i tollpreferanseordningen overfor utviklingslandene (GSP) som ble gjennomført fra 1. januar 2000.

Tollavgiftsinntektene fordelte seg med 51 pst. på industrivarer og 49 pst. på landbruksvarer i første halvår 2000.

Tabell 4.1 Fordeling av tollavgiftsinntektene etter land og varegrupper i første halvår 2000. Pst.

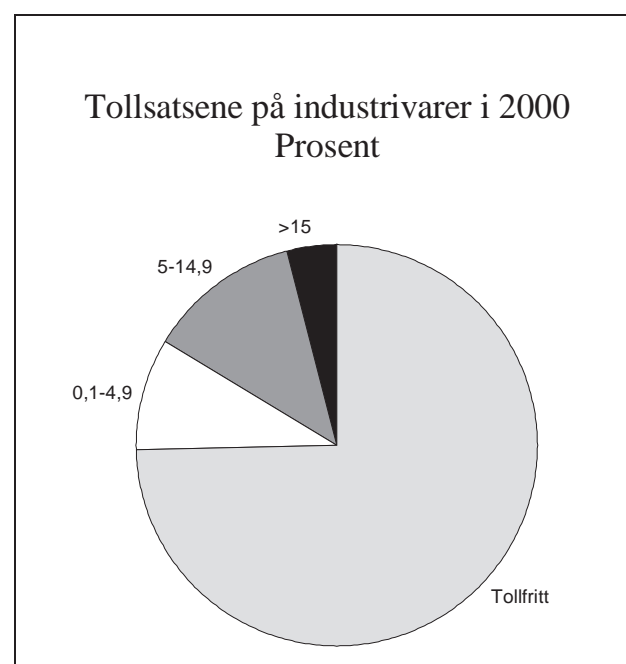
	EU	USA	U-land	Alle land
Alle varegrupper	40	6	41	100
Klær og tilbehør	2	0	27	32
Korn og kornvarer	12	1	4	20
Frukt og grønnsaker	10	0	1	13

4.3 Strukturen i de norske tollsatsene

Den norske tolltariffen for 2000 er inndelt i 6 972 varenumre, hvorav 5 746 varenumre er industrivarer og 1 226 varenumre er landbruksvarer.

I alt 1 471 varenumre, eller i overkant av 25 pst. av alle vareinndelingene for *industrivarer*, er fortsatt pålagt toll, selv etter de senere års arbeid med å bygge ned tollen for industrivarer. Vel 500 varenumre, eller i underkant av 10 pst., har tollsatser mellom 0 og 5 pst. (nominelle satser). Vel 700 varenumre (12,3 pst.) har tollsatser mellom 5 og 15 pst. Om lag 230 varenumre (4 pst.) har tollsatser på 15 pst. eller høyere. 18 varenumre har spesifikke tollsatser (kroner pr.kg). Disse satsene er svært lave.

Det er særlig tekovarer som fortsatt har tollsatser over 15 pst. Tekovarer, samt visse kjemiske og farmasøytiske varer og visse jern- og stålvarer, har tollnedtrapping over 10 år fram til 1. januar 2004 i henhold til WTO-avtalen. Alle tollsatser på industrivarer vil da ligge under 15 pst.

Figur 4.2 Tollsatsene på industrivarer fordelt etter nivået på satsene. 2000

Kilde: Toll- og avgiftsdepartementet og Finansdepartementet.

Tabell 4.2 Gjennomsnittlig tollbelastning etter land og varegrupper i førte halvår 2000. Pst.

	EU	USA	U-land	Alle land
Alle varer	0,4	0,5	2,1	0,6
Korn og kornvarer	15,6	14,1	57,5	21
Frukt og grønnsaker	7,3	1,8	1,9	5,4
Klær og tilbehør	0,7	11,2	10,4	5,5

De ordinære tollsatsene på *landbruksvarer* er dels prosenttollsats, dels spesifikke tollsats på kroner pr. kg, liter eller stykk. Et hovedtrekk ved tollsatsene er at de er høye. Satsene er ofte flere hundre pst. i forhold til importverdi for den typen landbruksvarer som produseres i Norge, mens de generelt sett er lave for landbruksvarer som ikke produseres her. Ifølge WTO-sekretariatets beregninger er gjennomsnittlig ordinær tollsats for landbruksvarer 39,7 pst. I overkant av 20 pst. av varenumrene for landbruksvarer i tolltariffen er tollfrie.

I landbrukssektoren gis det et stort antall administrative tollnedsettelse. For en nærmere oversikt over disse vises det til avsnitt 4.8.1. Gjennomsnittlig tollsats på importerte landbruksvarer i 1999 var 6,5 pst. Om lag 75 pst. av landbruksvareimporten ble importert tollfritt eller med tollsats mellom 0 og 1 pst. i 1998.

Tabell 4.2 viser gjennomsnittlig tollbelastning fordelt på viktige varegrupper og land i første halvår 2000. I tillegg til de administrative tollnedsettelsene på landbruksvarer, er også effekten av frihandelsavtaler og tollpreferanseordningen overfor utviklingsland innarbeidet. De gjennomsnittlige tollsatsene er vektet etter sammensetningen av importen.

Den gjennomsnittlige tollsatsen på all import var 0,6 pst. Tollbelastningen er fortsatt høyest på importen fra utviklingsland, til tross for utvidelsen av vareomfanget i GSP-ordningen fra 1. januar 2000. Den gjennomsnittlige tollbelastningen på klær fra utviklingsland er 10,4 pst., ned fra 13,3 pst. i 1998.

4.4 Endringer i tollsatsene i den norske tolltariffen

4.4.1 Tollnedtrapping i henhold til WTO-avtalen

Norge har i henhold til WTO-avtalen av 1994 forpliktet seg til videre nedtrapping av tollsats på enkelte industrivarer fra 1. januar 2001. Den bundne tollnedtrappingen anslås å gi et provenytnyt på 15 mill. kroner i 2001.

Tollsatsene i henhold til nedtrappingsplanen framgår av vedleggene 2B, 2C og 2D til St.prp. nr. 3 (1994–95) Om endringer i tolltariffen som følge av handelsforhandlingene i Uruguay-runden mv. For de fleste industriprodukter var nedtrappingen fullført pr. 1. januar 1999. For kjemi, tekstil- og jern- og stålprodukter i vedleggene 2B, 2C og 2D fortsetter nedtrappingen fram til 1. januar 2004. En del av disse produktene kan allerede være tollfrie eller ha redusert tollsats i forhold til tollnedtrappingsplanen som følge av særskilte tollreduksjoner som har vært gjennomført de siste årene. Det vises til forslag til vedtak I bokstav D.

4.4.2 Fjerning av enkelte lave tollsats

Stortinget vedtok i forbindelse med statsbudsjettet for 1997 å fjerne tollsats under 3 pst. på industrivarer. Det gjenstår fortsatt enkelte varenumre med tollsats som er under 3 pst. Enkelte av disse er såkalte spesifikke tollsats, dvs. kroner pr. kg, men satsene er så lave at tollbelastningen må antas å ligge under 3 pst. av varenes importverdi. Som en oppfølging av vedtaket for 1997 foreslås det derfor å avvikle all slik toll. Tiltaket foreslås utfra hensynet til administrativ forenkling. Tollstrukturen er til tross for forenklingstiltak som er gjennomført de siste årene, fortsatt komplisert og uoversiktlig. Tiltaket har lite omfang og vil ikke ha nevneverdige provenykonsekvenser. Vareomfanget framgår av vedlegg 3.3. Det vises til forslag til vedtak I bokstav E.

4.5 Multilaterale forhandlinger i WTO

WTOs ministerkonferanse i Seattle i slutten av 1999 skulle etter planen ha fastsatt et mandat for en bred forhandlingsrunde i WTO, men medlemslandene klarte ikke å bli enige. Prosessen mot innledning av en ny forhandlingsrunde fortsetter gjennom bilaterale konsultasjoner og i uformelle prosesser bl.a. i Genève. Det kan imidlertid ikke forventes at nye forhandlinger blir innledet før tidligst medio 2001. I tillegg til prosessen mot en ny runde er det innledet forhandlinger om tjenester, land-

bruk og beskyttelse av intellektuell eiendomsrett. Forhandlingene på disse områdene er en forpliktelse fra WTO-avtalen fra 1994.

Fra norsk side arbeider man for at en ny bred forhandlingsrunde skal inkludere tollforhandlinger for alle industrivarer. Tollnedtrapping som følge av en ny WTO-avtale vil være av stor interesse for norske eksportbedrifter i markeder utenfor Europa, og for enkelte sektorer også i Europa. Dette gjelder f.eks. fisk og fiskeprodukter, samt tekovarer. Fra norsk side er det et sentralt mål å få redusert tollbarrierene som norske varer møter i utlandet. Forhandlinger om tollreduksjoner for industrivarer vil også være et sentralt bidrag for å bedre utviklingslandenes markedsadgang både i industrilandene og i øvrige utviklingsland.

Et viktig resultat av Uruguay-runden er at WTO-avtalen har bidratt til disiplin i internasjonal handel med landbruksvarer gjennom et omforent regelverk. Avtaleforpliktelsenes tekniske utforming danner også et grunnlag for videre forhandlinger. Avtalen synes derimot i liten grad å ha ført til en reelt mer åpen handel med landbruksprodukter.

For Norges vedkommende har WTO-avtalen lagt effektive begrensninger på mulighetene til subsidiert eksport av ost. Dette har ført til en viss nedtrapping av melkeproduksjonen. Gjennomføringen av WTO-avtalen har i liten grad brakt de ordinære tollsatsene for landbruksvarer ned på et nivå som har gitt reelle importmuligheter. Den faktiske importen av landbruksvarer har også etter 1995 i stor grad skjedd etter ordinære lave tollsatser, administrative tollnedsettelse og bilaterale og regionale preferanseavtaler. Tollkvotene for minimum markedsadgang som ble opprettet som en del av WTO-avtalen, har ført til en del import, men utnyttelsesgraden har vært varierende, jf. avsnitt 4.8.2.

Etter at landene ikke lyktes med å komme til enighet om et mandat for en bred forhandlingsrunde i Seattle, danner artikkel 20 i den eksisterende Landbruksavtalen i WTO grunnlaget for forhandlingene på landbruksområdet. Iht. artikkel 20 er målet med forhandlingene betydelige, gradvise reduksjoner i støtte- og vernetiltak, samtidig som det skal tas hensyn til såkalte ikke-handelsmessige forhold.

Partene er ikke pålagt konkrete forpliktelser verken med hensyn til framdriften eller resultatet av forhandlingene. Det er dessuten grunn til å tro at framdriften vil avhenge av drøftelsene om en bred runde. Selve forpliktelsen til å forhandle for å fortsette reformprosessen innebærer imidlertid at partene må forventes å gå lenger enn de eksisterende forpliktelsene. Det er enighet om at konkrete for-

handlingsforslag skal legges fram innen utgangen av året.

For Norges vedkommende byr forhandlingene på store utfordringer både når det gjelder å skape forståelse for de spesielle vilkårene og hensynene som ligger til grunn for norsk landbrukspolitik og når det gjelder å balansere våre synspunkter på landbruksområdet mot andre forhandlingsinteresser. I den såkalte «friends of multifunctionality»-gruppen samarbeider Norge nært med EU-kommisjonen, Japan, Korea og Sveits, som også legger stor vekt på landbrukets ulike roller utover det å produsere mat. Gruppen har også søkt å videreutvikle kontakten med utviklingsland, blant annet ved avvikling av en internasjonal konferanse i Ullensvang. Cairnsgruppen av landbrukseksporterende industri- og utviklingsland stiller vidtgående krav til videreføring av reformprosessen og utgjør en motpol i forhandlingene. En rekke utviklingsland og USA støtter Cairnslandene. Utviklingslandenes nærmest unisone krav om bedre markedsadgang og MULs krav om nulltoll, vil utgjøre viktige utfordringer i forhandlingsprosessen.

4.6 EØS-avtalen og de øvrige frihandelsavtalene

4.6.1 Nye frihandelsavtaler

Regjeringen gav sin tilslutning til frihandelsavtalen mellom EFTA-landene og Makedonia 19. juni 2000. Avtalen omfatter med få unntak handel med alle industrivarer og foredlede landbruksvarer i tillegg til fisk og andre marine produkter. Hovedmålet med frihandelsavtalen er å medvirke til økonomisk utvikling og politisk stabilitet i Makedonia gjennom bedre vilkår for samhandelen. Frihandelsavtalen vil etter all sannsynlighet iverksettes 1. januar 2001. Det vises til forslag til vedtak II.

Forhandlingene mellom EFTA-landene og Jordan er ferdigstilte, men ratifikasjonsdato er ennå ikke fastlagt. Når ratifikasjonen er i orden har EFTA-landene inngått frihandelsavtaler med 16 land utenfor EU.

Forhandlinger om frihandelsavtaler pågår mellom EFTA-landene og Canada, Kypros, Tunisia og Egypt. Forhandlingene med Canada er i all hovedsak ferdige. Det gjenstår imidlertid enkelte områder som må løses før avtalen med Canada kan undertegnes. Det vises til forslag til vedtak II.

I tillegg til eksisterende forhandlinger er arbeid med å forhandle en frihandelsavtale med Mexico påbegynt. Det er også ventet at forhandlinger vil bli

igangsatt med Chile og eventuelt Kroatia og Sør-Afrika i løpet av 2000.

4.6.2 Forhandlinger med EU på landbruksområdet

EØS-avtalens protokoll 3

Tollvernet og jordbruksavtalen gir muligheter for et høyere prisnivå på jordbruksråvarer i Norge. Tollvernet innebærer at norske jordbruksråvarer gis en preferanse og slik sett sikrer avsetning av disse. Den landbruksbaserte næringsmiddelindustrien baserer sin virksomhet hovedsakelig på omsetning og foredling av norske landbruksråvarer. Industrien er til dels svært råvareintensiv, og prisen på ferdigvarene er derfor i stor grad avhengig av råvarekostnadene.

Alle landbruksvarer har en bundet tollsats i landbruksavtalen i WTO. Disse tollsatsene ble i utgangspunktet fastsatt ut fra prisforskjellene i perioden fra 1986 til 1989.

I protokoll 2 til *frihandelsavtalen mellom Norge og EU av 1973*, sist revidert i 1996, er EU innrømmet tollpreferanser for industrielt bearbejdede landbruksvarer (RÅK-varer) sammenlignet med de andre medlemslandene i WTO. Tollsatsene ble fastsatt med utgangspunkt i forskjellene i råvareprisene mellom Norge og EU i 1994.

Verdien av produksjonen av RÅK-produkter (inkl. bryggerivarer) i norsk næringsmiddelindustri i 1999 er anslått å ligge på over 20 mrd. kroner. Fra 1996 til 1999 økte importen med 27 pst., mens det anslås at verdien av totalmarkedet for RÅK-produkter i samme periode økte med 10–15 pst. Dette viser at importerte RÅK-varer tar markedsandeler fra norske varer. Importen av RÅK-varer var i 1999 på om lag 3,5 mrd. kroner, mens eksportverdien var på om lag 0,9 mrd. kroner, som er samme nivå som i 1995.

Siden tollsatsene er faste, mens råvareprisene i Norge og EU er variable, vil tollsatsene ikke nødvendigvis gjenspeile forskjeller i råvarekostnader mellom Norge og EU. Siden 1996 har norske råvarepriser stått stille eller økt, mens de er redusert noe i EU. Denne utviklingen har gjort næringsmiddelindustrien mer konkurranseutsatt. Den store økningen i importen kan neppe bare forklares ut fra endringen i tollbeskyttelsen. Det kan også skyldes endringer i markedet, for eksempel forbrukstrender og nye eiermønstre og lokaliseringsvalg på produsentsiden.

Protokoll 3 til *EØS-avtalen* omhandler bearbejdede landbruksvarer. Varene i protokollen er underlagt EØS-avtalens generelle bestemmelser om fri bevegelse av varer, men i tillegg kan avtaleparte-

ne anvende toll for å utjevne prisforskjeller på basis landbruksvarer som inngår i ferdigvaren.

Protokoll 3 var ikke ferdigforhandlet da EØS-avtalens trådte i kraft 1. januar 1994. Drøftelsene om protokoll 3 ble utsatt pga. norske forhandlinger om medlemskap i EU og endringer i avtalepartenes respektive importvern ved gjennomføring av WTO-avtalen. Norge og EU ble enige om at det ville være mest hensiktsmessig å først implementere WTO-avtalen gjennom å revidere protokoll 2 til hvert enkelt EFTA-lands frihandelsavtale med EU.

Forhandlingene om protokoll 3 ble gjenopptatt i januar 1999, og i juli 1999 ble EFTA/EØS-landene og Kommisjonen enige om en skisse til forhandlingsløsning. Det har imidlertid på EU-siden ikke vært mulig å oppnå den nødvendige tilslutning til den skisse som ble forhandlet fram. Kommisjonen presenterte ytterligere krav i juli i år. Dette kravet vurderes på norsk side og det vil sannsynligvis bli ytterligere møter med Kommisjonen om saken i løpet av høsten.

EØS-avtalens artikkel 19

Artikkel 19 i EØS-avtalen fastslår at det skal føres bilaterale konsultasjoner mellom partene med sikte på å utvide handelen med ubearbejdede landbruksvarer. Forutsetningen er at en økt handel vil være til gjensidig fordel, og forenlig med den enkelte avtaleparts landbrukspolitikk. De pågående forhandlingene mellom Norge og EU ble innledet i 1995. Fra norsk side har man under forhandlingene lagt vekt på å oppnå løsninger som kan bidra til at den tradisjonelle eksporten til Sverige kan opprettholdes. Forhandlingene har i praksis blitt stilt i bero i påvente av en løsning på protokoll 3 til EØS-avtalen og vil kunne bli gjenopptatt forutsatt at man kommer fram til en løsning på protokoll 3.

4.7 Tollpreferansesystemet for utviklingslandene (GSP)

4.7.1 Innledning

GSP-ordningen innebærer tollpreferanser for import fra utviklingsland. Ordningen er et ensidig tiltak fra industrilandenenes side for å bedre utviklingslandenes markedsadgang, og utformingen av GSP-preferansene varierer i de ulike industrilandenenes systemer. Tollpreferansene under GSP-ordningen er ikke bundet i WTO, og kan trekkes tilbake eller endres. De minst utviklede landene (MUL) er gitt særskilte tollpreferanser innenfor GSP-systemet.

Gjennom den norske GSP-ordningen er det, med visse unntak, etablert tollfrihet for industrivarer og tollfrihet eller tollnedsettelse for de fleste landbruksvarer.

Som ledd i arbeidet med å styrke Norges samhandel med utviklingslandene ble GSP-ordningen revidert med virkning fra 1. januar 2000. Unntakslistene for industrivarer er betydelig redusert, slik at varetilbudet nå omfatter de fleste varer, med unntak av enkelte tekstiler, klær og sko. Utenriksdepartementet vil videre øke innsatsen for å få til en bedre utnyttelse av ordningen, blant annet vil informasjonsarbeidet overfor utviklingslandene bli styrket.

4.7.2 Import fra GSP-land

Tabell 4.3 viser hvor stor del av den i utgangspunktet tollpliktige importen fra GSP-landene som kan få tollpreferanser under GSP gitt at kravene til opprinnelse og dokumentasjon er oppfylt (tallkolonne 1). Videre viser den hvor mye av denne importen som importørene faktisk krever tollpreferanse for (tallkolonne 2). Forskjellen mellom disse to kolonnene reflekterer dels at ikke alle varene som importeres oppfylder kravene til opprinnelse i GSP-regelverket. For enkelte landbruksvarer kan administrative tollnedsettelse også gjøre det overflødig å kreve GSP-behandling. Tabellen indikerer også hvilken betydning GSP-ordningen har for importen fra

utviklingslandene. Bare 16 pst. av alle varer importert fra GSP-landene i første halvår 2000 fikk tollpreferanser gjennom GSP. Den viktigste årsaken er at en stor andel av varene som importeres fra GSP-land er tollfrie i utgangspunktet. (Omregistrering av skip fra utenlandske registre regnes i denne sammenheng som import, og denne har betydelig verdi i fra ordinære utviklingsland).

Som følge av endringene i unntakslisten for industrivarer fra 1. januar 2000 har andelen av tollpliktige klær som kan få GSP-behandling økt fra 14 pst. i første halvår 1999 til 56 pst. i første halvår 2000. Andelen av tollpliktige klær som faktisk fikk GSP-behandling økte fra 11 pst. i første halvår 1999 til 37 pst. i første halvår 2000. Utnyttelsesgraden av GSP-ordningen gikk m.a.o. noe ned for klær. Dette kan ha sammenheng med at endringene i ordningen ikke var fullt ut kjent i markedet.

Figurene 4.3 og 4.4 viser utviklingen i importen av landbruksvarer med tollpreferanse i henhold til GSP-systemet for henholdsvis alle GSP-land og for MUL. Det var en markert økning i denne importen fra MUL fra 1994 til 1997, men importen har flatet ut de siste årene. Importen av storfekjøtt fra MUL er en viktig del av denne importen. Importen av dette storfekjøttet har vist en nedgang i første halvår 2000. GSP-importen av landbruksvarer fra alle GSP-land, inklusive MUL, viste en svak økning i 1999. Økningen i GSP-importen i andre halvdel av 90-tallet kan ses i sammenheng med omleggingen av im-

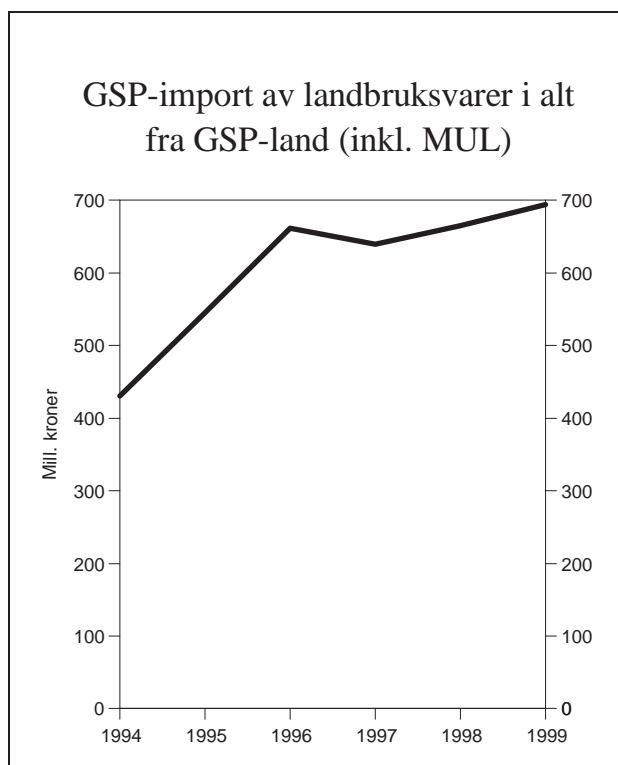
Tabell 4.3 Import fra GSP-land første halvår 2000. Pst.

	Andel av tollpliktig import som kan få GSP-behandling ¹⁾	Andel av tollpliktig import som fikk GSP-behandling	Andel som fikk GSP-behandling i forhold til total import fra GSP-land ²⁾
GSP-land inkl MUL			
Landbruksvarer	94	68	18
Industrivarer	69	53	16
<i>Tekstilgarn, -stoffer og -varer</i>	65	53	39
<i>Klær og tilbehør</i>	56	37	35
Alle varer	71	54	16
MUL			
Landbruksvarer	100	97	65
Industrivarer	100	68	19
<i>Klær og tilbehør</i>	100	69	69
Alle varer	100	75	24

¹⁾ Tollpliktig import er import av varer med ordinære tollsatser høyere enn 0, som også vil gjelde import fra utviklingsland med mindre varene får GSP-behandling. Ikke alle varegrupper er omfattet av GSP-ordningen mht. import fra ordinære GSP-land.

²⁾ Kolonnen angir hvor stor del av importen GSP-systemet har reell betydning for.

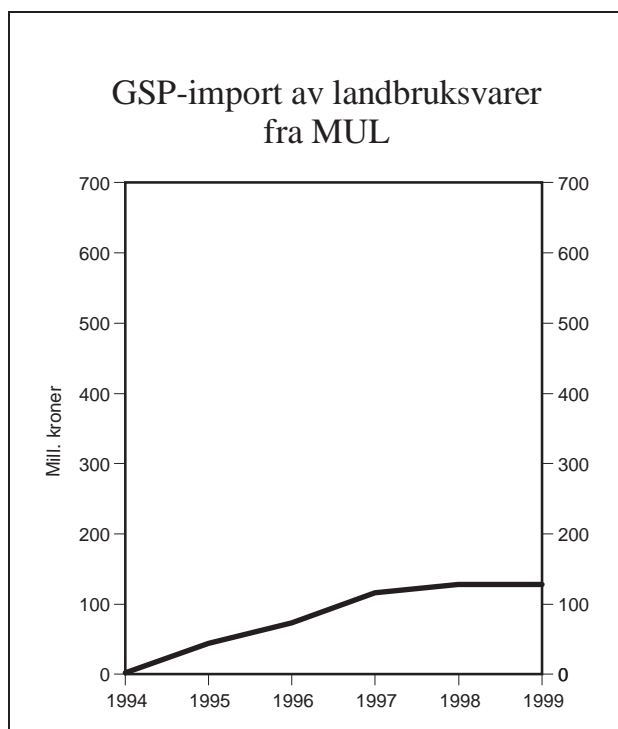
Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Figur 4.3 Import av landbruksvarer med GSP-behandling fra alle GSP-land. Mill. kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

portbetingelsene i 1995, både som følge av overgangen til et tollbasert importvern og endringer i GSP-systemet.

Figur 4.4 Import av landbruksvarer med GSP-behandling fra MUL-land. Mill. kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Finanskomiteen ba i Budsjettinnst. S nr. 1 (1999–2000) departementet om å komme tilbake til Stortinget i budsjettet for 2001 med en vurdering av om innføring av ordinær toll på fiskenett importert fra ordinære GSP-land (dvs. eksklusive MUL) har medført store og utilsiktede endringer for GSP-landenes totale eksport av fiskenett til Norge. Fram til 1. januar 2000 var det innenfor GSP-ordningen i utgangspunktet toll kun for import fra Hong Kong.

Importstatistikken viser en dobling av importverdien for fiskenett fra ordinære GSP-land fra første halvår 1999 til første halvår 2000. Økningen i denne importen er langt sterkere enn for den totale importen av fiskenett. Det er grunn til å anta at en del av importen i første halvår 2000 ble bestilt før endringene i importbetingelsene var kjent av næringen. Det er derfor noe tidlig å vurdere om endringene har fått virkning for GSP-importen.

4.8 Forvaltningen av tollregimet for landbruksvarer

4.8.1 Administrative tollnedsettelse

De fleste administrative tollnedsettelsene gis av Statens landbruksforvaltning med hjemmel i tolltariffens innledende bestemmelser § 5, jf. Kgl. res. av 30. juni 1995 nr. 600, samt en rekke forskrifter. Et unntak er tollnedsettelse for landbruksvarer til såkalt teknisk bruk. Disse nedsettelsene gis av Toll- og avgiftsdirektoratet.

Generelle tollnedsettelse omfatter ett eller flere tollvarenumre i tolltariffen i en avgrenset periode. De generelle tollnedsettelsene blir automatisk gjort gjeldende for alle som importerer innenfor perioden. Tollnivået avhenger bl.a. av prisnivå på importvare og norsk målpris iht. jordbruksavtalen eller prisnivå på norsk vare. I 1999 ble det innrømmet 537 generelle tollnedsettelse.

Individuelle tollnedsettelse som gis i medhold av forskrift om administrative tollnedsettelse for landbruksvarer, gis til enkeltbedrifter eller personer for en angitt mengde av en bestemt vare, med gyldighet i en fastsatt periode, normalt fra en til tre måneder. Tollnivået avhenger bl.a. av hvilket produkt det gis tollnedsettelse for og det innenlandske prisnivået på dette. I 1999 ble det innvilget 2 978 individuelle tollnedsettelse med hjemmel i forskriften om administrative tollnedsettelse for landbruksvarer og i en særskilt forskrift om individuelle tollnedsettelse og fordeling av tollkvoter for konserverindustrien. I tillegg ble det i forbindelse med forvaltningen av tollkvotene innvilget 1 086 individuelle tollnedsettelse med hjemmel i forskrift om fordeling

Tabell 4.4 Oversikt over antall individuelle og generelle tollnedsettelse for landbruksvarer i 1999

Kapitel	Vareslag	Forskrift om adm. tollneds./konserves		Individuelle tollnedsettelse under tollkvoter	Prot. 2 varer		Individuelle tollneds. for bearb. av ufortollede varer
		Generelle tollnedsettelse	Individuelle tollnedsettelse		Nyregistrerte tollnedsettelse	Individuelle tollneds.	
1	Levende dyr		38				
2	Kjøtt og spiselig slakteavfall	15	38	226			
4	Melk og meieriprodukter, mv.		29	202			4
5	Produkter av animalsk opprinnelse ikke nevnt eller innbefattet annet sted		2	10			
6	Levende trær og andre planter, mv.	46	21				
7	Grønnsaker, røtter og knoller	166	201	2			
8	Spiselige frukter og nøtter, mv.	15	245	319			
10	Korn	96	65	11			20
11	Mølleprodukter, mv.	35	42			10	2
12	Oljeholdige frø og frukter, mv.	12	316	158			
15	Animalske og vegetabiliske oljer og fettstoffer, mv.	9	85	1			
16	Produkter av kjøtt, flekk, mv.		14	43			
17	Sukker og sukkervarer	24	80		640		1
18	Kakao og varer derav (sjokolade, mv.)				929		
19	Produkter av korn, mel, stivelse eller melk; bakverk				1219	46	
20	Produkter av grønnsaker, frukter, nøtter og andre plantedeler		1331	105			1
21	Forskjellige tilberedte næringsmidler				1118	19	
23	Reststoffer og avfall fra næringsmiddelindustrien, tilberedt dyrefôr	101	469				
24	Tobakk, mv.			9			
35	Proteiner; modifisert stivelse, mv.		2			101	2
38	Diverse kjemiske produkter	18					
	Sum	537	2978	1086	3906	176	30

Kilde: Statens landbruksforvaltning.

av tollkvoter for landbruksvarer og i ovennevnte forskrift for konservesindustrien.

Oversikt over antall individuelle og generelle tollnedsettelse i 1999 framgår av tabell 4.4. I tillegg kommer Toll- og avgiftsdirektoratets tollnedsettelse for landbruksvarer til teknisk bruk. Direktoratet har i første halvår 2000 gitt om lag 35 slike tollnedsettelse. Det er særlig papirindustri, maling- og lakkindustri, samt farmasøytisk industri som søker om slike tollnedsettelse.

Det blir informert om de generelle tollnedsettelse gjennom utstedelse av melding om endring i tollsats. Denne meldingen sendes alle som ønsker å få denne tilsendt. I tillegg overføres tollsatsene direkte til Tollvesenets tolldokumentasjonssystem og blir lagt inn slik at gjeldende tollsats til enhver tid kan finnes hos Tollvesenet eller på Tollvesenets nettsider. I tabell 4.4 er individuelle tollnedsettelse definert som antall *nyregistrerte* tillatelse i 1999.

Regelverket åpner også for at det kan utstedes

tollnedsettelse uten kvantitativ begrensning basert på råvaredeklarasjoner fra importørene ved import av bearbeidede jordbruksvarer (protokoll 2-varer) (tallkolonne 4 i tabell 4.4). Antall slike tollnedsettelser er i tabellen definert som antall *nyregistrerte* varedeklarasjoner i 1999. Dette omfatter varer som blir tollberegnet i henhold til faktisk prosentvis innhold av jordbruksråvarer og varer som blir tollberegnet etter matrise (basert på råvareinnhold) og etter innhold av bestemte tilleggsvaredeklarasjoner. Statens landbruksforvaltning utsteder skjemaet «Melding om tollsats for industrielt bearbeidede jordbruksvarer» som dokumentasjon på fastsatt tollsats. Pr. 31. desember 1999 var det registrert 18 350 varedeklarasjoner i Statens landbruksforvaltnings database (dette innebærer like mange virksomme tollnedsettelser). I henhold til forskrift om tollnedsettelser for protokoll 2-varer innrømmes også visse andre individuelle tollnedsettelser (kolonne 5 i tabell 4.4).

Det blir også utstedt individuelle tollnedsettelser for bearbeiding av ufortollede landbruksvarer (kolonne 6 i tabell 4.4).

4.8.2 Fordeling av tollkvoter

Det er over tid etablert tollkvoter for en del landbruksvarer. En del av disse kvotene fordeles ved auksjon, mens andre fordeles etter størrelsen på bedriftenes import i tidligere år. Atter andre fordeles etter søknadstidspunkt i løpet av året («første mann til mølla»). Interessen i markedet for de ulike kvotene varierer sterkt.

Tabell 4.5 viser kvotenes størrelse og utnyttelsen av tollkvotene for kvoteårene 1998 og 1999, samt allokering for kvoteåret 2000.

Tollkvoten for storfekjøtt har tradisjonelt vært attraktiv. Andeler i tollkvoten for 1999 ble solgt for kr 5,93 pr. kg ved auksjon i oktober 1998. Det har vist seg at aktørene på auksjonstidspunktet feilvurderte markedet. Verdensmarkedets priser steg mer enn forventet. Samtidig har det vært overproduksjon av storfekjøtt i det norske markedet og prisen på storfekjøtt har som følge av dette sunket betraktelig. Samlet sett har disse forholdene gjort import innenfor tollkvoten for minste markedsadgang mindre økonomisk attraktivt i 1999. Dette forklarer den lave utnyttelsen av tollkvoten.

Tabell 4.5 Utnyttelsen av tollkvoter for kvoteårene 1998 og 1999, samt fordeling av disse for kvoteåret 2000

Vare	1998		1999		2000	
	Kvotens størrelse (tonn)	Utnyttelse av kvote (pst.)	Kvotens størrelse (tonn)	Utnyttelse av kvote (pst.)	Kvotens størrelse (tonn)	Antall ak-tører tildelt kvote (stk.)
Storfekjøtt, fryst	723	81	903	27	1 084	16
Kjøtt av svin, fryste skrotter	921	95	1 151	100	1 381	12
Kjøtt av lam/geit, ferskt, kjølt el. fryst	137	93	172	97	206	7
Kjøtt av høns, fryst	179	2	200	3	221	5
Kjøtt av kalkun, fryst	179	0	200	0	221	3
Ender, gjess og perlehøns, fryst	179	5	200	19	221	7
Smør	491	13	533	34	575	4
Høseegg	1 027	91	1 161	7	1 295	11
Hvitkål	90	34	112	0	134	2
Rødkål	90	25	112	10	134	0
Hjortekjøtt	25	100	25	100	25	8
Elgkjøtt	100	100	100	109	100	14
Annet vilt	250	90	250	87	250	15
Epler	8 000	90	8 000	89	8 000	58
Pærer	250	85	250	82	250	58
Høseegg	290	100	290	92	290	11
Blodpulver	300	71	300	55	300	2
Svingelfrø	75	48	75	55	75	5
Engrappfrø	50	33	50	98	50	5
Bacon crisp	50	77	50	86	50	4

Kilde: Statens landbruksforvaltning.

Tollkvotene for fjørfekjøtt har generelt lav utnyttelsesgrad. Dette forklares ved at tollsatsene innenfor kvotene ikke har gjort det økonomisk lønnsomt å importere. Tollkvoteandelene for fjørfekjøtt har oppnått lav pris på auksjon.

Tollkvotene for vilt fordeles ved auksjon. Tollkvoten for elg for 1999 ble fordelt etter historisk import, mens tollkvoten for 2000 ble auksjonert. Tollkvotene for vilt er attraktive og ble solgt for en høy pris ved auksjonen i 1998. For eksempel ble tollkvoten for hjortekjøtt solgt for 48,04 kroner/kg.

For kvoteåret 2001 tar Statens landbruksforvaltning sikte på å gjennomføre endringer i fordelingsmetoden for tollkvotene for vilt i tråd med Næringskomiteens innstilling (Budsjett-innst. S nr. 8 (1999–2000), avsnitt 5.5.13.) Næringskomiteen mente at systemet med auksjon av tollkvotene for vilt bør legges om slik at foredlingsbedrifter med egne foredlingsanlegg som importerer viltkjøtt for bearbeiding, skal få råstoff gjennom egne tollkvoter utenom ordningen med auksjon. Import av viltkjøtt med sikte på direkte videresalg skal fortsatt omsettes via auksjoner.

Tollkvotene for epler og pærer fordeles etter historisk import. Tollkvotene for epler og pærer er ikke fullt utnyttet. En av grunnene til dette er at tollsatsene for disse produktene settes ned administrativt i deler av regulert periode fra 1. mai til 1. desember. Det har derfor ikke vært behov for å importere innenfor tollkvotene. Videre er de ordinære tollsatsene lave i perioden utenom regulert periode fra 1. desember til 1. mai (0,03 kroner/kg for epler og 0,02 kroner/kg for pærer). Total import av epler og pærer i kvoteperioden 1999 var henholdsvis 16 820 tonn og 4 540 tonn. Totalimporten av begge produktene i kvoteperioden 1999 var dermed langt større enn tollkvotene for produktene.

Tollkvotene for visse basis landbruksvarer i henhold til avtale med EU ble fordelt etter søknadstidspunkt i 1998. Fra 1999 fordeles kvotene ved auksjon.

Tollkvoter for blomster

Tollkvotene for blomster er opprettet som følge av bilateral avtale om enkelte landbruksvarer mellom EF og Norge som ble inngått i forbindelse med EØS-avtalen. Det gis årlig tollfritak for blomster for en kvote på til sammen 20 mill. kroner. Innenfor denne rammen er det definert tre tollkvoter for blomstrende potteplanter, stiklinger u/rot og asalea på hhv. 8 mill. kroner, 2 mill. kroner og 10 mill. kroner). Tildeling av tollkvote foretas ved tolleklareringsen, i den rekkefølge de mottas av tollvesenet,

på bakgrunn av elektronisk «søknad». Dersom deklaranter angir at den innførte varen kvalifiserer for tollkvote og tollkvoten er tilgjengelig, innrømmes tollfritak automatisk. I tilknytning til dette tollkvotesystemet foretas det årlig ca 2000 ekspedisjoner. Omkring 150 aktører benytter seg årlig av tollkvotene. Samtlige tollkvoter utnyttes fullt.

4.8.3 Klassifisering og tariffing av landbruksvarer

Klassifisering og tariffing, dvs. hvor i tolltariffen en vare plasseres, er av stor betydning for tollbeskyttelsen ettersom tollsatsen kan variere sterkt mellom de ulike vareinndelingene i tolltariffen.

I Innstilling om jordbruksoppkjøret 1999 – endringer i statsbudsjettet for 1999 m.m., (Innst. S. nr. 243 (1998–1999)) viste næringskomiteen til at det fra RÅK-industrien var blitt påpekt at uheldige tolkninger av tolltariffdefinisjoner har forverret konkurransesituasjonen for enkelte viktige varegrupper. Komiteen ba Regjeringen legge til grunn at tollsystemet forvaltes innenfor rammen av regelverket i Verdens handelsorganisasjon (WTO) og på en måte som ivaretar rammevilkårene for norsk jordbruksproduksjon og næringsmiddelindustri, og som er i samsvar med gjeldende politiske retningslinjer.

Internasjonalt skjer tollklassifisering av varer i regi av Verdens tollorganisasjon (WCO). WCO har til formål å sikre rasjonell og effektiv tolladministrasjon og administrerer blant annet det harmoniserte varekodesystemet (HS-systemet). Dette systemet blir brukt av mer enn 100 land, deriblant som grunnlag for nasjonale tolltariffer og internasjonal handelsstatistikk. Neste 4-års revisjon av HS-nomenklaturen avsluttes i år 2002. Norge deltar i dette arbeidet.

Tollmyndighetene i Norge samarbeider med andre myndigheter og næringsorganisasjoner m.fl. også i enkeltstående tariffingsspørsmål hvor det er ønskelig å kartlegge varers egenskaper i lys av HS-nomenklaturen og den norske tolltariffen. Et særlig samarbeid er innledet med Statens landbruksforvaltning. Det er etablert en dialog slik at de næringspolitiske konsekvenser av bestemte tariffingsspørsmål kan bli avklart.

4.8.4 Nye oppdelinger i tolltariffen for 2001

Kjøtt av hjort under tolltariffens posisjon 02.08

I forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 1 (1999–2000) Skatte-, avgifts- og tollvedtak ble det vedtatt at tollposisjonen for elg skulle erstattes av tre varenumre med vareinndeling etter hvilke deler

av dyret som importeres. Tilsvarende oppdeling finnes også for storfe og rein og muliggjør blant annet en gradering av tollsatsene for ulike stykningsdeler.

Stortingets behandling av spørsmålet om omlegging av systemet med tollkvoter for viltkjøtt, jf. avsnitt 4.8.2, har økt behovet for slike endringer. Departementet foreslår at tilsvarende oppdeling som for storfe, rein og elg gjennomføres for hjortekjøtt.

Det vises til forslag til vedtak I bokstav B, samt til vedlegg 3.1, der det gis en oversikt over forslaget.

Levende roser og stauder under tolltariffens posisjon 06.02

Ordlyden i tekstene til dagens oppdeling for levende roser medfører usikkerhet om korrekt tariffering av varene. På denne bakgrunn foreslår departementet en redigering av tekstene og oppdelingene for levende roser. En endret struktur på oppdelingene vil dessuten forenkle bruken av administrative tollnedsettelse.

Teksten til oppdelingen «trær og busker [...] samt stauder» og ordlyden til tolltariffens varenummer 06.02.9042 («stauder») er i praksis blitt tolket slik at urteaktige planter omfattes. Sistnevnte vareslag hører imidlertid inn under andre oppdelinger. Dette foreslås presisert.

Det vises til forslag til vedtak I bokstav C, samt til vedlegg 3.2, der det gis en oversikt over forslagene.

4.8.5 Tollvernet for korn

Ved behandlingen av Innst. S. nr. 167 (1999–2000) Innstilling fra næringskomiteen om norsk landbruk og matproduksjon, sluttet Stortinget seg til at det innføres en ny markedsordning for korn basert på at den statlige kjøpeplikten oppheves og erstattes med målpriser i jordbruksavtalen. Et nytt pris- og markedsystem kombineres med et tollkvotesystem.

I forbindelse med Stortingets behandling av St.prp. nr. 82 (1999–2000) om jordbruksoppgjøret 2000 – endringer i statsbudsjettet for 2000 m.m., jf. Innst. S. nr. 219 (1999–2000) fra Næringskomiteen, ble det vedtatt å nedsette en arbeidsgruppe for å utrede den detaljerte utformingen av en ny markedsordning for korn. Utredningen forutsettes avgitt innen 15. november 2000 og det forutsettes at nødvendige vedtak om ny kornordning fra 1. juli 2001 gjøres innen 1. februar 2001. Tolltariffens innledende bestemmelser § 5 om nedsettelse av toll på landbruksvarer antas å være tilstrekkelig hjemmel for

endringer i tollvernet som følge av ny markedsordning for korn.

4.9 Etablering av frihavn i Kirkenes

Sør-Varanger kommune og Kirkenes Utvikling AS søkte i 1999 om å få etablere en frihavn i Kirkenes etter tolloven § 55.

Frisoner og frihavner er i tolloven § 55 definert som geografisk avgrensede områder utenfor tollområdet, der varer kan oppbevares, deles, ompakkes eller eventuelt bearbejdes toll- og avgiftsfritt. Også reeksport kan skje toll- og avgiftsfritt, men ikke uttak og salg til vanlig bruk i Norge.

Bakgrunnen for søknaden fra Sør-Varanger kommune og Kirkenes Utvikling var et behov for å legge forholdene til rette for ny aktivitet i området etter avviklingen av Sydvaranger ASA og en opptrapping av nærings samarbeidet med Nordvest-Russland.

Det er tidligere gitt to driftstillatelser for frisoner i henholdsvis Mo i Rana og Fredrikstad, jf. St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 7 (1996–97). Det ble forutsatt at driften skulle være brukerfinansiert og ikke medføre utgifter over statsbudsjettet. Tillatelsene opphører etter 5 år med mindre de uttrykkelig fornyes av Finansdepartementet.

I Mo i Rana er driftsselskapet Mo i Rana Freeport AS etablert. Frihavnen er inngjerdet, men det er ikke søkt om godkjenning av sikringstiltakene. Det er heller ikke anlagt kai innenfor området. Til nå er det ingen virksomheter som har søkt om etableringstillatelse i frihavnen. I Fredrikstad er det heller ingen aktivitet i frisonen og det er ikke noen planer om dette i nær framtid. Det er ikke igangsatt fysisk tilrettelegging av området.

Kirkenes har en beliggenhet som kan være særskilt egnet for opprettelse av en frihavn. Nærheten til grensen mot Nordvest-Russland kan få en positiv effekt på nærings samarbeidet med Nordvest-Russland. Det foreslås å opprette en frihavn i Kirkenes på samme vilkår som for Fredrikstad og Mo i Rana. Fisk som vareslag vil imidlertid i sin helhet unntas fra tillatelsen om opprettelse av frihavnen. Det vises til forslag til vedtak III.

4.10 Regelverksendringer

4.10.1 Tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 32

Departementet foreslår en presisering i tolltariffens innledende bestemmelse § 11 nr. 32 av hva som

menes med maskiner, i samsvar med dagens praktisering. Det vises til forslag til vedtak I bokstav A.

4.10.2 Tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 33

I forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 1 (1999–2000) Skatte-, avgifts- og tollvedtak ble det vedtatt å oppheve ordningen med administrative tollnedsettelse for industrivarer.

Ordningen med administrative tollnedsettelse for landbruksvarer til teknisk bruk ble opprettholdt. Retningslinjene for slike tollnedsettelse ble imidlertid endret slik at det nå ikke er andre vilkår enn at varen anvendes til teknisk bruk. Tollnedsettelse som nevnt gis med hjemmel i tolltariffens innledende bestemmelser § 12. Reglene om administrative tollnedsettelse for landbruksvarer som gis med hjemmel i tolltariffens innledende bestemmelser § 5 er ikke endret.

For å forbedre oversikten og tilgjengeligheten i regelverket foreslår departementet at det innføres en særskilt hjemmel om tollfritak for landbruksvarer til teknisk bruk og som gir departementet fullmakt til å gi nærmere forskrift. Departementet foreslår at bestemmelsen inntas som nytt punkt 33 i tolltariffens innledende bestemmelser § 11. Det vises til forslag til vedtak I bokstav A.

4.11 Tekniske endringer i tolltariffen

I Stortingets plenarvedtak om tollavgifter for budsjetterterminen 2000 er Finansdepartementet gitt fullmakt til å innarbeide nye tekniske endringer i toll-

tariffen. Også for budsjetterterminen 2001 kan det være behov for endringer blant annet som en følge av at det oppdages feil som må rettes opp, eller at ord og uttrykk bør endres for å gjøre tolltariffen mer korrekt og entydig i forhold til den engelske originalteksten. Felles for de aller fleste tekniske endringene er at de ikke, eller i helt ubetydelig grad, vil innvirke på varenes tollbelastning. For å imøtekomme det praktiske behovet for justeringer og for å forenkle saksbehandlingen, ber departementet også i år om fullmakt til å iverksette slike tekniske endringer. Det vises til forslag til vedtak IV.

Det er kun endringer i tolltariffen og de innledende bestemmelser som Stortinget innbys til å fatte vedtak om i forbindelse med behandlingen av den årlige St. prp. nr. 1 Skatte-, avgifts- og tollvedtak. Bakgrunnen for at ikke konsoliderte vedtak vedtas hvert år, er særlig at tolltariffen er en detaljert og svært omfattende gruppering og angivelse av tollavgift for varer med varebeskrivelse og tilhørende nummerinndeling. Også tolltariffens innledende bestemmelser er et omfattende regelverk. En konsolidert utgave av tolltariffen i sin helhet foreligger imidlertid på internett, og er på denne måte tilgjengelig for brukerne. Departementet foreslår at det også for budsjetterterminen 2001 kun er endringene i tolltariffen som vedtas, men en vil gå gjennom tolltariffens innledende bestemmelser for å bedre tilgjengeligheten av regelverket for brukerne. Arbeidet vil bli sett i sammenheng med den igangsatte utredningen av den struktur og lovteknikk som fram til i dag er valgt i norsk tollregelverk – det vil si det innbyrdes forholdet mellom henholdsvis *plenarvedtaket* om toll, *formell lov* og de *forskriftene* som er hjemlet i disse. Departementet vil komme tilbake til saken i et senere budsjett.

5 Inntekter ved tildeling av konsesjoner

5.1 Innledning

Regjeringen har i forbindelse med arbeidet med statsbudsjettet 2001 vurdert mulighetene for inntekter til statskassen ved tildeling av enkelte konsesjoner. Tradisjonelt har konsesjoner blitt tildelt uten et vederlag til statskassen som gjenspeiler knappheten (knapphetsrenten) som finnes for en del av disse. Konsesjonærene har på denne måten fått overført en økonomisk verdi fra fellesskapet, i den grad knapphetsrenten ikke er tatt ut ved at staten har satt særskilte vilkår som har vært bedriftsøkonomisk ulønnsomme. Konsesjonærene har i tilfelle generelt fått en økonomisk fordel i forhold til aktører som ikke har vunnet fram med sine ønsker om konsesjon. I siste instans er det eierne av bedriftene som har fått konsesjon, som kan ta ut økonomiske verdier som følge av tildelingen.

Uansett tildelingsmåte for konsesjoner kan staten sette særskilte krav ved tildelingen. Slike krav vil imidlertid normalt redusere verdien av konsesjonen for de aktuelle aktørene, og dermed redusere også de beløpene som ved knapphet kan innhentes til statskassen i forbindelse med konsesjonene.

Innhenting av inntekter til statskassen ved tildelingen av konsesjoner kan enten skje ved å kreve en forhåndsfastsatt tildelingsavgift for konsesjonene, eller ved å auksjonere disse ut. Ved bruk av forhåndsfastsatt tildelingsavgift kan det være flere som ønsker konsesjon enn det er tilgjengelige konsesjoner, og fordelingen av konsesjonene skjer administrativt etter offentliggjorte kriterier (ofte kalt «skjønnhetskonkurranse»). For eksempel skal det ved tildelingen av fire konsesjoner for tredje generasjons mobilsystem senere i år, betales en engangsvgift på til sammen 800 mill. kroner, samt en årlig avgift som i 2001 er foreslått på til sammen 80 mill. kroner.

Ved auksjon konkurrerer søkerne med hvor mye de er villige til å betale for konsesjonene, gitt de særskilte krav myndighetene har satt i utlysningen. Konsesjonene tildeles de av søkerne som har høyest betalingsvillighet, under forutsetning av at kravene er oppfylt. Myndighetene slipper da å angi størrelsen på en tildelingsavgift før tildelingen foretas og den økonomiske verdien av konsesjonene viser seg. En fordel sett fra søkerens side ved auk-

sjon er at tildelingsprosessen vanligvis vil være mer åpen enn ved en administrativ tildeling delvis basert på skjønn, hvor den nærmere presiseringen og veiingen av kriteriene ikke nødvendigvis er klargjort.

Auksjoner kan utformes på ulike måter, og erfaringer internasjonalt viser at valg av auksjonsform kan være viktig. Generelt er det nødvendig for et vellykket resultat at auksjonen utformes og gjennomføres slik at det blir reell konkurranse mellom et tilstrekkelig antall aktører. En aktuell auksjonsform som kan passe på flere områder er auksjon med budrunder, jf. omtale i boks 5.1.

Auksjoner er vanlige i mange sammenhenger, f.eks. i boligmarkedet. Norske myndigheter benytter i dag auksjon bl.a. ved tildeling av tollkvoter, jf. kap. 4.

Departementet anser tildeling av konsesjoner ved auksjon hvor inntektene går til statskassen uten noen form for øremerking, som en form for skattlegging som bør følge prosedyrene i Grunnloven § 75a. Det foreslås derfor at auksjonsordningene hjemles i et eget plenarvedtak for budsjetterminen. I plenarvedtaket tas det også inn en fullmakt om å fastsette nærmere bestemmelser om gjennomføringen av auksjonene. Det vil i denne forbindelse dessuten bli tatt stilling til hvem som skal ha ansvaret for den konkrete utformingen og den praktiske gjennomføringen av selve auksjonene. Hjemmel for å utlyse og tildele konsesjonene på de ulike områdene vil fremgå av særlovgivningen. Nødvendige endringer i de respektive særlovgivninger vil bli nærmere vurdert av fagdepartementene. Dette gjelder lov 14. juni 1985 nr. 68 om oppdrett av fisk, skalldyr mv. §§ 3 til 6 under Fiskeridepartementet, lov 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting § 2–1 under Kulturdepartementet og lov 23. juni 1995 nr. 39 om telekommunikasjon §§ 2–1 til 2–3 under Samferdselsdepartementet.

Regjeringen legger opp til å auksjonere ut nye konsesjoner for oppdrett av laks og ørret, andre generasjons mobilfrekvenser og landsdekkende reklamefjernsyn. Auksjonen for konsesjon for landsdekkende reklamefjernsyn vil bli gjennomført etter en prekvalifiseringsrunde. Det vises til nærmere omtale i avsnitt 5.2 – 5.4. Auksjonene vil bli gjennomført i 2001 og vil gi påløpte og bokførte inntek-

ter dette året. Det er budsjettert med 2 mrd. kroner i samlede inntekter fra auksjonene og inntekter fra salg av Oslo Børs under kap. 5309 Ymse inntekter. Det vises også til omtale i Fiskeridepartementets, Samferdselsdepartementets og Kulturdepartementets fagproposisjoner.

5.2 Konesjoner for oppdrett av laks og ørret

Siden 1973 er all oppdrett av fisk og skalldyr i Norge avhengig av offentlig tillatelse. I dag er det lov 14. juni 1985 nr. 68 om oppdrett av fisk, skalldyr mv. (oppdrettsloven) som regulerer tildelingen av konesjoner.

Den siste landsomfattende tildelingsrunden av tillatelser til oppdrett av laks og ørret ble gjennomført i 1985. På slutten av 1980-tallet ble det tildelt en del tillatelser i Troms og Finnmark. Utover dette har veksten i næringen funnet sted ved en produksjonsøking innenfor de eksisterende tillatelsene. Siden mars 1996 har produksjonsutviklingen av laks vært styrt ved at Fiskeridepartementet har fastsatt førkvoter for hver tillatelse, for ett år om gangen.

Det er i dag om lag 840 konesjoner for matfiskoppdrett av laks og ørret. Som hovedregel er disse på 12 000 kubikkmeter. Hver konesjon er imidlertid underlagt en produksjonsbegrensning, særlig gjennom forskriften som tildeler hver konesjon en førkvote. Konesjonen er gitt på en bestemt lokalitet, og det tillates som hovedregel ikke flytting over kommune- og fylkesgrenser. Overdragelser og eierendringer skal meldes til fiskerimyndighetene.

Interessen for å oppdrette laks og ørret er stor, og næringen har i de senere år hatt god inntjening. Fiskeridepartementet vil derfor tildele et antall nye tillatelser i løpet av 2001. Tildelingen vil skje ved auksjon. Det vil i den forbindelse bli stilt opp visse vilkår, som for eksempel lokalisering på kommune-nivå.

5.3 Konesjoner for frekvenser til andre generasjons systemer for mobilkommunikasjon

Det er i Norge i dag etablert to digitale mobiltelefonssystemer: GSM 900 og DCS 1800. Disse systemene omtales gjerne som andre generasjons mobilsystem.

Telenor AS og NetCom GSM as ble i 1991 tildelt konesjon for utbygging av GSM 900 mobilnett med tillatelse til å benytte bestemte frekvenser. I

mars 1998 tildelte Samferdselsdepartementet tre konesjoner til Telenor AS, NetCom GSM as og Telia AB for utbygging av DCS 1800 mobilnett med tilhørende frekvenstillatelser.

På grunn av Telias kjøp av Netcom har Samferdselsdepartementet trukket Telias DCS 1800-konesjon tilbake. I tillegg er det ytterligere ledige frekvenser i både 900- og 1800-båndet. På denne bakgrunn vil Samferdselsdepartementet i 2001 lyse ut nye konesjoner for utbygging av andre generasjons mobilsystem med tilhørende frekvenstillatelser.

De frekvensene for andre generasjons mobilsystem som skal tildeles i 2001, er ikke i det samme frekvensbåndet som de som vil bli tildelt senere i høst for tredje generasjons mobilsystem (UMTS). Samferdselsdepartementet utlyste 31. mai 2000 fire konesjoner for utbygging og drift av tredje generasjons mobilsystem med minimumskrav til geografisk dekning av 12 tettsteder. Ved søknadsfristen 14. august 2000 kom det inn syv søknader. Selskapene tilbyr i søknadene en vesentlig mer omfattende geografisk dekning enn minstekravet. Det tas sikte på at tildelingen av UMTS-konesjonene skjer i inneværende år.

Det legges opp til at de nye konesjonene for andre generasjons mobilkommunikasjon auksjoneres ut og at dette skjer i 2001. En vil avklare den konkrete utformingen av auksjonen senere. De eksisterende andre generasjons mobiloperatørene er i sine konesjoner pålagt betydelige dekningsforpliktelser og har i dag en dekning på om lag 94 pst. av befolkningen. Siden dekningen allerede er tilfredsstillende, vil det ikke bli stilt særskilte krav til dekning i de nye konesjonene for andre generasjons mobilsystem. Det vil imidlertid bl.a. bli satt krav til søkerens seriøsitet, kompetanse og økonomi. Konesjonenes varighet vil være begrenset.

5.4 Konesjon for landsdekkende reklamefjernsyn

Kulturdepartementet utlyste 21. september i år en konesjon til å sende riksdekkende reklamefinansiert fjernsyn via bakkesendere og satellitt. Konesjonen vil gjelde for ti år. Dagens konesjon benyttes av TV2 og gjelder til 31. desember 2002.

Regjeringen foreslår at konesjonen blir tildelt gjennom en to-trinns prosess med prekvalifisering og etterfølgende auksjon. Det vil bli satt krav til konesjonæren om programvirksomheten, samt at hovedkontoret for virksomheten skal ligge i Bergen. To-trinns tildelingen er valgt for best å kunne kombinere ønskene om hensiktsmessige krav til

Boks 5.1 Nærmere om bruk av auksjoner ved tildeling av konsesjoner

En auksjon er en prosedyre for å tildele ulike objekter og rettigheter på grunnlag av hva budgiverne er villige til å betale. Tradisjonelt har auksjoner blitt brukt bl.a. ved salg av råvarer og kunstobjekter. I den senere tid har auksjoner eller anbud kommet mer i bruk når myndighetene skal tildele eksklusive rettigheter. I Norge er anbudsordningene for kortbanenettet og lokale ruter eksempler på dette. Internasjonalt har det i år vært stor oppmerksomhet og debatt omkring auksjoner av mobilfrekvenser i bl.a. Storbritannia, Nederland og Tyskland.

Auksjoner kan på mange områder ha viktige økonomiske fordeler i forhold til tildelingsmekanismer som i større grad er basert på skjønn. For det første vil en riktig utformet auksjon være effektiv i den forstand at den samlede verdiskapingen blir størst mulig. Dette skyldes at rettighetene tilfaller de søkerne som har størst økonomisk nytte av dem. Redusert skjønn ved tildelingen gir dessuten større åpenhet omkring tildelingsprosessen, og dette kan bidra til større reell konkurranse mellom søkerne og reduserte påvirkningskostnader. For det andre vil slike auksjoner gi høyest mulige inntekter (eller lavest mulige kostnader) for myndighetene. Dette reduserer behovet for å øke skatter og avgifter på andre områder der de samfunnsøkonomiske kostnadene kan være til dels betydelig større. Det kan derfor være vesentlige samfunnsøkonomiske gevinster knyttet til auksjoner på ulike områder. Både ved auksjon og mer skjønnspregede tildelingsmetoder kan for øvrig myndighetene sette særskilte krav til søkerne.

Det kan skilles mellom åpne og lukkede auksjoner. Ved en åpen auksjon vil en ha en prosess hvor deltakerne kan justere sitt bud i lys av informasjon om andres bud. Ved en lukket auksjon legger hver deltaker vanligvis inn ett bud uten at innholdet i budet offentliggjøres.

Det finnes en rekke auksjonsformer innenfor disse to kategoriene. Hvilken auksjonsform som er best, avhenger av den aktuelle situasjonen. Ulike forhold som antall aktører, muligheten for samarbeid mellom budgivere, fordelingen av informasjon mellom selger og budgivere, eventuell sammenheng mellom de objektene som auksjoneres mv., vil ha betydning for hvordan auksjonen bør utformes. En viktig konklusjon er at åpne auksjoner ofte er å foretrekke når budgivingen kan avsløre informasjon om verdien på de objektene som auksjoneres. Åpne auksjoner kan imidlertid være mer sårbare for stilltiende samarbeid mellom budgiverne. Når det er mulighet for stilltiende samarbeid, kan det videre være fornuftig for selger ikke å avsløre den minste salgsprisen han er villig til å akseptere.

Såkalt simultant stigende auksjon er en spesiell form for åpen auksjon som først ble benyttet i forbindelse med auksjonering av frekvenslisenser i USA. Auksjonsformen ble utformet bl.a. for at budgiverne på en god måte skulle kunne by på ulike geografiske avgrensede pakker av frekvenser. Auksjonen består av flere enkeltrunder med lukkede bud. Budene, men ikke nødvendigvis budgiverens identitet, blir avslørt etter hver runde. Informasjonsinnholdet i konkurrentenes verdsetting av rettigheten blir på denne måten gjort tilgjengelig for alle budgiverne. Samtidig vil mulighetene for stilltiende samarbeid bli redusert hvis budgiverens identitet ikke er kjent. Auksjonsformen synes å ha vært vellykket ved flere tildelinger av frekvenser i USA og andre land, og har potensiell anvendelse også på andre områder.

programvirksomheten og konsesjonæren og økte inntekter til statskassen.

Dagens øremerkede årlige bidrag fra konsesjonæren til Audiovisuelt produksjonsfond vil bli fordoblet til 20 mill. kroner. Dette vil stimulere norsk-språklig audiovisuell produksjon.

Utlysningen til prekvalifiseringsrunden (trinn 1) har frist 21. februar 2001. Det tas sikte på at den etterfølgende auksjonen (trinn 2) med tildeling av konsesjonen vil skje i løpet av 2. kvartal 2001. Ved utformingen og gjennomføringen av tildelingen vil det på begge trinnene bli lagt betydelig vekt på å

sikre tilstrekkelig konkurranse mellom aktuelle søkere. Nedenfor beskrives opplegget for tildelingen nærmere.

Trinn 1

Dette er en prekvalifiseringsrunde hvor søkerens tekniske erfaring, soliditet, seriøsitet mv. vurderes sammen med deres programplaner for almenkringkasterfunksjonen. Prekvalifiseringsrunden vil ha likhetstrekk med en «skjønnhetskonkurranse», hvor de aksepterte søkerne går videre til trinn 2.

Trinn 2

Trinn 2 er en auksjon. Den konkrete utformingen av auksjonen vil skje senere, men det kan være aktuelt å gjennomføre en auksjon med budrunder. Ved utlysningen av auksjonen setter myndighetene ett sett av krav for bruk av lisensen, bl.a. på bakgrunn av informasjonen som søkerne har gitt om programplaner i trinn 1, og i lys av at auksjonen skal gi inntekter på statsbudsjettet 2001. Kravene som settes til programplaner, vil kunne være strengere enn de selskapene har redegjort for i søknadene til trinn 1.

Finansdepartementet

t i l r å r:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre Skatte-, avgifts- og tollvedtak i samsvar med et vedlagt forslag.

Tilråding fra Finansdepartementet ligger ved.

Forslag til Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2001

Kapittel 1 – Generelt

§ 1-1. Vedtakets anvendelsesområde

Dette vedtaket gjelder forskuddsutskriving og endelig utskrivning av skatt på inntekt og formue.

Utskriving av statsskatt skjer for skattyterne etter de satser som følger av dette vedtak.

§ 1-2. Forholdet til skattelovgivningen

Så langt dette vedtak ikke bestemmer noe annet, legges lovgivningen om skatt på formue og inntekt til grunn ved anvendelsen av vedtaket.

§ 1-3. Klasseansettelse

Reglene om klasseansettelse i skatteloven § 15-4 gjelder tilsvarende for skatt etter dette vedtaket.

Personer og boer som ikke har krav på personfradrag, skal settes i skattekasse 0. Personer som må bo i utlandet på grunn av tjeneste i den norske stat, følger samme regler som personer bosatt i Norge.

§ 1-4. Forskuddsutskriving

Skattyter som nevnt i skattebetalingsloven § 1, jf. § 2, skal betale forskudd på formues- og inntektskatt til staten for inntektsåret 2001. Ved beregningen og innbetalingen gjelder reglene i dette vedtaket og i skattebetalingsloven.

Det samme gjelder når skatteplikten utelukken følger av lov om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv., og skattyteren ikke skal svare terminskatt etter samme lov § 7.

Plikten til å betale forskudd på inntektsskatt omfatter også person som ikke har bopel i riket, men som mottar lønn av den norske stat.

Kapittel 2 – Formuesskatt til staten og kommunene

§ 2-1. Formuesskatt til staten – personlig skattyter og dødsbo

Personlig skattyter og dødsbo svarer formuesskatt til staten av den del av skattyterens samlede antatte formue som overstiger 120 000 kroner i klasse 0 og 1 og 150 000 kroner i klasse 2. Skattyter i klasse 1 som får særfradrag i alminnelig inntekt etter skatteloven § 6-80 til § 6-83 henføres til klas-

se 2 når det gjelder formuesskatt. Det samme gjelder ektefeller som lignes særskilt etter skatteloven § 2-11.

Formuesskatten beregnes etter disse satsene:

	Klasse 0 og 1	Klasse 2
0,2 % av de første	420 000	430 000
0,4 % av det overskytende beløp		

§ 2-2. Formuesskatt til staten – upersonlig skattyter

Selskaper og innretninger som nevnt i skatteloven § 2-36 annet ledd, og som ikke er fritatt for formuesskatteplikt etter skatteloven kapittel 2, svarer formuesskatt til staten med 0,3 pst. Formue under 10 000 kroner er skattefri.

§ 2-3. Formuesskatt til kommunene

Det svares formuesskatt til kommunen dersom skattyter ikke er fritatt for slik skatteplikt etter skatteloven kapittel 2. Skattyter som har krav på personfradrag etter skatteloven § 15-4 skal ha et fradrag i formuen på 120 000 kroner. Når skattyter er skattepliktig til flere kommuner, gjelder reglene i skatteloven § 6-90 første og tredje ledd tilsvarende for formuen. Satsen for formuesskatten til kommunene må ikke være høyere enn 0,7 prosent og ikke lavere enn 0,4 prosent. Høyeste sats gjelder når ikke lavere sats er vedtatt i kommunen.

Kapittel 3 – Inntektsskatt til staten

§ 3-1. Toppskatt

Personlig skattyter skal av personinntekt fastsatt etter skatteloven kapittel 12, svare toppskatt til staten med 13,5 prosent for den delen av inntekten som overstiger 289 000 kroner i klasse 0 og 1 og 342 200 kroner i klasse 2, og med 19,5 pst. for den delen av inntekten som overstiger 793 200 kroner i klasse 0, 1 og 2.

Personlig skattyter i en kommune i Finnmark eller i kommunene Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke, skal likevel bare svare toppskatt til staten av inntekt som nevnt i første ledd med 9,5 pst. av hele

den delen av inntekten som overstiger 289 000 kroner i klasse 0 og 1 og 342 200 kroner i klasse 2, og med 19,5 pst. for den delen av inntekten som overstiger 793 200 kroner i klasse 0, 1 og 2.

Dersom skattyteren er bosatt i riket bare en del av året, nedsettes beløpene i første og annet ledd forholdsmessig under hensyn til det antall hele eller påbegynte måneder av året han har vært bosatt her. Tilsvarende gjelder for skattyter som ikke er bosatt i riket, men som plikter å svare skatt etter skatteloven § 2–3 første og annet ledd, eller lov om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv.

§ 3–2. Fellesskatt

Enhver som plikter å betale inntektsskatt til kommunen etter skatteloven skal betale fellesskatt til staten. Fellesskatten skal beregnes på samme grunnlag som inntektsskatten til kommunene.

Satsen for fellesskatt skal være:

- For personlig skattepliktig og dødsbo i Finnmark og kommunene Karlsøy, Kvængen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke: 5,4 pst.
- For personlig skattepliktig og dødsbo ellers: 8,9 pst.

§ 3–3. Skatt til staten for selskaper og innretninger

Selskaper og innretninger som nevnt i skatteloven § 2–36 annet ledd, svarer skatt til staten med 28 pst. av inntekten, fastsatt etter reglene i skatteloven.

§ 3–4. Skatt på grunnrenteinntekt i kraftforetak

Av grunnrenteinntekt i vannkraftverk fastsatt i medhold av skatteloven § 18–3 svares grunnrenteskatt med 27 pst.

§ 3–5. Skatt til staten for person bosatt og selskap hjemmehørende i utlandet

Skattyter som nevnt i skatteloven § 2–3 første ledd bokstav h, skal i tillegg til å svare skatt etter bestemmelsene foran i dette vedtaket svare skatt til staten med 28 pst. av inntekten. De regler som ellers gjelder ved beregning av inntektsskatt til kommunen gis tilsvarende anvendelse.

Person som ikke har bopel i riket, men som mottar lønn av den norske stat, skal av denne inntekt svare fellesskatt til staten etter satsen for personlig skattyter og dødsbo ellers i § 3–2 annet ledd, samt toppskatt som nevnt i § 3–1 første ledd. Bestemmelsene i skatteloven § 16–20 til § 16–28 gjelder tilsvarende for skattytere som nevnt i dette ledd.

Person som ikke har bopel i riket og som er aksjonær i aksjeselskap eller allmennaksjeselskap skattepliktig etter skatteloven § 2–2 første ledd eller § 2–3 første ledd, og som innen riket eller på områder nevnt i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv. § 1, deltar aktivt i driften av selskapet, skal svare toppskatt som nevnt i § 3–1 første ledd av personinntekt fastsatt av selskapets inntekt etter skatteloven kapittel 12.

Av aksjeutbytte som utdeles til aksjonær som er hjemmehørende i utlandet, svares skatt til staten med 25 pst. eller i tilfelle den sats som følger av skatteavtale med fremmed stat. Det samme gjelder renter på grunnfondsbevis som utdeles til skattyter hjemmehørende i utlandet.

§ 3–6. Skatt til staten på honorar til utenlandske artister mv.

Skattepliktig etter lov om skatt på honorar til utenlandske artister mv., skal svare skatt til staten med 15 pst. av inntekten.

§ 3–7. Skattesats for utbetalinger fra individuell pensjonsavtale til bo

Skattesatsen for utbetaling fra individuell pensjonsavtale til bo som omhandlet i skatteloven § 5–40 sjetten ledd skal være 45 pst.

§ 3–8. Skattefri inntekt

Inntekt under 1 000 kroner er skattefri. I utlandet bosatt aksjonær (parthaver) i aksjeselskap, allmennaksjeselskap og dermed likestilt selskap ilignes skatt når inntekten – fastsatt under ett for samtlige aksjonærer – utgjør minst 100 kroner.

Kapittel 4 – Skatt etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv.

§ 4–1. Ordinære skatter

Skattyter som har formue knyttet til eller inntekt vunnet ved petroleumsutvinning og rørledningstransport, jf. § 2 annet ledd i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv. skal av slik formue og inntekt, i tillegg til de skatter som følger av bestemmelsene foran, svare skatt til staten etter reglene og satsene nedenfor. Det samme gjelder når skatteplikten utelukkende følger av nevnte lov.

Av formue som tilhører andre skattytere enn selskaper, svares skatt med 0,7 pst. De regler som ellers gjelder for beregning av formuesskatt til kommunen, gis tilsvarende anvendelse.

Av inntekt svares skatt med 28 pst. med mindre det skal svares skatt på inntekten etter § 3–3. Skatten blir å utligne i samsvar med bestemmelsene i

lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. De regler som ellers gjelder ved beregning av inntektsskatt til kommunen av alminnelig inntekt gis tilsvarende anvendelse.

§ 4-2. Særskatt

Av inntekt vunnet ved petroleumsutvinning, behandling og rørledningstransport som nevnt i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, skal det svares særskatt med 50 pst.

§ 4-3. Terminskatt

Terminskatt for inntektsåret 2001 skrives ut og betales i samsvar med lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 7. Ved utskrivningen av terminskatt benyttes satsene ovenfor.

§ 4-4. Utbytte utdelt til utenlandsk eierselskap

Det svares ikke skatt til staten av aksjeutbytte som utdeles fra i riket hjemmehørende aksjeselskap og allmennaksjeselskap som er skattepliktig etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, til selskap hjemmehørende i utlandet som direkte eier minst 25 pst. av kapitalen i det utdelende selskap. Dersom det i riket hjemmehørende selskap også har inntekt som ikke er skattepliktig etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, svares skatt til staten etter de alminnelige regler for aksjeutbytte som fordeles til slik inntekt. Aksjeutbytte fordeles mellom særskattepliktig inntekt og annen inntekt på grunnlag av alminnelig inntekt fratrukket skatter for henholdsvis særskattepliktig inntekt og annen inntekt.

Kapittel 5 – Tonnasjeskatt

§ 5-1. Tonnasjeskatt

Aksjeselskap og allmennaksjeselskap som nevnt i skatteloven § 8–10, skal svare tonnasjeskatt, jf. skatteloven § 8–16, etter følgende satser:
0 kroner for de første 1 000 nettotonn, deretter
72 kroner pr. dag pr. 1 000 nettotonn opp til 10 000 nettotonn, deretter
48 kroner pr. dag pr. 1 000 nettotonn opp til 25 000 nettotonn, deretter
24 kroner pr. dag pr. 1 000 nettotonn.

Satsene i første ledd kan reduseres etter nærmere bestemmelser fastsatt av departementet, jf. skatteloven § 8–16 første ledd.

Kapittel 6 – Skattested

§ 6-1. Skattested for forskuddsutskrivningen

Forskuddsutskrivningen foretas i den kommune hvor den forskuddspliktige er bosatt, jf. skatteloven

§ 3-1. Her medtas også forskudd på skatt av formue og inntekt som nevnt i skatteloven § 3-3. For boer gjelder bestemmelsene i skatteloven § 3-1 fjerde ledd.

For person som ikke er bosatt i riket, skal den kommunen som er angitt i skatteloven § 3-4 første, fjerde eller femte ledd eller i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 6 nr. 2, utskrive skatten.

Første og annet ledd gjelder i den utstrekning annet ikke er bestemt i medhold av skattebetalingsloven § 8 nr. 4 og § 18 nr. 4.

Utskriving av forskudd som omhandlet i § 1-4 tredje ledd foretas i Oslo.

§ 6-2. Skattested for ligningen

Statsskatteligningen for personer og dødsbo foregår i den kommune hvor skattyteren etter bestemmelsene i skatteloven § 3-1 og § 3-4 blir å iligge kommuneskatt. Ved ligningen medtas formue og inntekt som skattlegges etter bestemmelsene i skatteloven § 3-3 og § 18-7.

Statsskatteligningen for selskaper og innretninger som nevnt i skatteloven § 2-36 annet ledd, foregår i kontorkommunen, jf. skatteloven § 3-2.

Ved utligning av skatt for skattepliktig etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv., gjelder § 6 i denne loven.

I utlandet hjemmehørende mottaker av godtgjørelse, tantieme, gratiale og lignende fra selskap eller innretning som er hjemmehørende her i riket (skatteloven § 3-4 tredje ledd), skattlegges i den kommune der selskapet har sitt kontor (hovedkontor) eller styret har sitt sete. Det samme gjelder selskap eller samlag for omsetning av brennevin, vin, fruktvin, mjød eller øl.

Skattlegging av inntekt som nevnt i § 3-5 annet ledd foretas i Oslo.

Kapittel 7 – Særlige bestemmelser om skattegrunnlag, beløpsgrenser og satser mv.

§ 7-1. Kapitalavkastningsraten for fastsetting av personinntektsdel av nærings- og selskapsinntekt (deling)

Kapitalavkastningsraten som nevnt i skatteloven § 12-13 tredje ledd skal være maksimalt 10,0 pst.

§ 7-2. Normalrentesatsen for rimelig lån i arbeidsforhold

Normalrentesatsen som nevnt i skatteloven § 5-12 fjerde ledd skal være 6,0 pst.

§ 7-3. Minstefradrag

Fradrag beregnet etter skatteloven § 6-32 skal ikke settes lavere enn 4 000 kroner og ikke høyere enn 40 300 kroner. Fradrag som beregnes av inntekt som omfattes av skatteloven § 6-31 første ledd a, c, d eller e eller annet ledd skal likevel ikke settes lavere enn 31 800 kroner. Fradraget kan ikke overstige den inntekten som det beregnes av.

§ 7-4. Foreldrefradrag

Fradrag beregnet etter skatteloven § 6-48 skal ikke settes høyere enn 25 000 kroner for ett barn og 30 000 kroner for to eller flere barn.

§ 7-5. Personfradrag

Fradrag etter skatteloven § 15-4 er 28 800 kroner i klasse 1 og 57 600 kroner i klasse 2.

§ 7-6. Skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt

Beløpsgrensene som nevnt i skatteloven § 17-1 første ledd skal være 76.800 kroner for enslige og 125 400 kroner for ektepar og samboere som går inn under skatteloven § 2-16.

Kapittel 8 – Forskriftskompetanse mv.**§ 8-1. Avrundingsregler og utfyllende regler**

Departementet kan gi nærmere forskrift om gjennomføring og utfylling av bestemmelsene i dette vedtak, herunder regler om avrunding av inntekts- og formuesposter, samt fradragposter.

§ 8-2. Adgang til å fravike reglene i vedtaket

Reglene i dette vedtaket kan fravikes på vilkår som nevnt i skattebetalingsloven § 56 nr. 5.

Forslag

til Stortingets vedtak om fastsettelse av den kommunale og fylkeskommunale inntektsskattøren for inntektsåret 2001

Med hjemmel i lov av 26. mars 1999 nr.14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) § 15-2 fastsettes:

I inntektsåret 2001 skal

1. Den fylkeskommunale inntektsskattøren for personlige skattytere og dødsboer være minimum 5,0 pst., maksimum 6,9 pst.

2. Den kommunale inntektsskattøren for personlige skattytere og dødsboer være minimum 9,0 pst., maksimum 12,20 pst.

De høyeste satser skal gjelde med mindre fylkestinget eller kommunestyret vedtar lavere satser.

Forslag

til vedtak om CO₂-avgift i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen for budsjetterminen 2001

Fra 1. januar 2001 skal det i henhold til lov av 21. desember 1990 nr 72 om avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen betales CO₂-avgift til statskassen etter følgende satser:

- a) for gass 72 øre pr. standardkubikkmeter,
- b) for olje eller kondensat 72 øre pr. liter.

Forslag

til Stortingets vedtak om avgift til statskassen på arv og gaver for budsjetterminen 2001

§ 1

Av arv og gaver som er avgiftspliktige etter lov av 19. juni 1964 nr 14 om avgift på arv og visse gaver skal det fra 1. januar 2001 svares avgift til statskassen etter reglene i dette vedtaket.

§ 2

Fradrag etter loven § 15 annet ledd for begravellesomkostninger, skifteomkostninger og utgifter til gravsted settes til 25 000 kroner, hvis ikke høyere utgifter er legitimert.

Utgifter til dokumentavgift og tinglysing kommer særskilt til fradrag.

Fradrag etter loven § 17 for avgiftspliktig som ikke har fylt 21 år settes til 25 000 kroner pr. år.

§ 3

Avgiftsgrunnlaget rundes nedover til nærmeste tall som kan deles med 1 000.

§ 4

Av arv og gaver til arvelaterens/giverens barn, fosterbarn – herunder stebarn som har vært oppfostret hos arvelateren/giveren – og foreldre, svares:

Av de første 200 000 kroner	intet
Av de neste 300 000 kroner	8 prosent
Av overskytende beløp	20 prosent

§ 5

Av arv og gaver som ikke går inn under § 4, svares:

Av de første 200 000 kroner	intet
Av de neste 300 000 kroner	10 prosent
Av overskytende beløp	30 prosent

Forslag

til Stortingets vedtak om fastsetting av avgifter mv. til folketrygden for 2001

Med hjemmel i folketrygdloven § 23–2, § 23–3 og § 23–9 fastsettes:

For året 2001 svares folketrygdavgifter etter følgende satser:

§ 1 Arbeidsgiveravgift

- a. Når arbeidstakeren i inntektsåret 2000 er skattepliktig etter skatteloven § 3–1 til en kommune i sone V: 0,0 pst. Denne sonen omfatter:
- i Finnmark fylke, alle kommuner,
 - i Troms fylke, kommunene Karlsøy, Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvænangen.

Samme satsen skal benyttes for arbeidsgiveravgift av inntekt som blir skattlagt etter lov av 29. november 1996 nr 68 om skatt til Svalbard på formue og inntekt.

- b. Når arbeidstakeren i inntektsåret 2001 er skattepliktig etter skatteloven § 3–1 til en kommune i sone IV: 5,1 pst. Denne sonen omfatter:
- i Troms fylke, de kommuner som ikke er blant de nevnte i a første ledd,
 - i Nordland fylke, alle kommuner,
 - i Nord-Trøndelag fylke, kommunene Namssos, Namdalseid, Lierne, Røyrvik, Namsskogan, Grong, Høylandet, Overhalla, Fosnes, Flatanger, Vikna, Nærøy, Leka,
 - i Sør-Trøndelag fylke, kommunene Hitra, Frøya, Åfjord, Roan, Osen,
 - i Møre og Romsdal fylke, kommunen Smøla.
- c. Når arbeidstakeren i inntektsåret 2001 er skattepliktig etter skatteloven § 3–1 til en kommune i sone III: 6,4 pst. Denne sonen omfatter:

- i Nord-Trøndelag fylke, kommunen Snåsa,
 - i Sør-Trøndelag fylke, kommunene Hemne, Snillfjord, Oppdal, Røros, Holtålen, Tydal,
 - i Møre og Romsdal fylke, kommunene Sunndal, Rindal, Aure, Halså, Tustna,
 - i Oppland fylke, kommunene Dovre, Lesja, Skjåk, Lom, Vågå, Sel, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre, Vang,
 - i Hedmark fylke, kommunene Stor-Elvdal, Rendalen, Engerdal, Tolga, Tynset, Alvdal, Folldal, Os.
- d. Når arbeidstakeren i inntektsåret 2001 er skattepliktig etter skatteloven § 3–1 til en kommune i sone II: 10,6 pst. Denne sonen omfatter:
- i Nord-Trøndelag fylke, kommunene Meråker, Frosta, Leksvik, Mosvik, Verran,
 - i Sør-Trøndelag fylke, kommunene Ørland, Agdenes, Rissa, Bjugn, Rennebu, Meldal, Midtre Gauldal, Selbu,
 - i Møre og Romsdal fylke, kommunene Vanylven, Sande, Herøy, Norddal, Stranda, Stordal, Rauma, Nesset, Midsund, Sandøy, Gjemnes, Tingvoll, Sunndal, Haram, Aukra, Eide.
 - i Sogn og Fjordane fylke, alle kommuner,
 - i Hordaland fylke, kommunene Etne, Ølen, Tysnes, Kvinnherad, Jondal, Odda, Ullensvang, Eidfjord, Ulvik, Granvin, Kvam, Modalen, Fedje, Masfjorden, Bømlo,
 - i Rogaland fylke, kommunene Hjelmeland, Suldal, Sauda, Kvitsøy, Utsira, Vindafjord, Finnøy,
 - i Vest-Agder fylke, kommunene Åseral, Audnedal, Hægebostad, Sirdal,
 - i Aust-Agder fylke, kommunene Gjerstad, Vegårshei, Åmli, Iveland, Evje og Hornnes, Bygland, Valle, Bykle,
 - i Telemark fylke, kommunene Drangedal, Tinn, Hjartdal, Seljord, Kviteseid, Nissedal, Fyresdal, Tokke, Vinje, Nome,
 - i Buskerud fylke, kommunene Flå, Nes, Gol, Hemsedal, Ål, Hol, Sigdal, Rollag, Nore og Uvdal,
 - i Oppland fylke, kommunene Nord-Fron, Sør-Fron, Ringeby, Gausdal, Søndre Land, Nordre Land,
 - i Hedmark fylke, kommunene Nord-Odal, Eidskog, Grue, Åsnes, Våler, Trysil, Åmot.
- e. Når arbeidstakeren i inntektsåret 2001 er skattepliktig etter skatteloven § 3–1 til en annen kommune enn de som omfattes av bokstav a til d ovenfor, skal satsen være 14,1 pst. Dette øvrige området kalles sone I.
- f. Satsen i bokstav e skal også legges til grunn for arbeidsgiveravgift fastsatt i kongelig resolusjon med hjemmel nedenfor i § 4, og arbeidsgiveravgift for statsforvaltningen etter reglene i folketrygdloven § 24–5 tredje ledd.
- g. Satsen i bokstav e skal videre legges til grunn for følgende foretak, uansett til hvilken kommune arbeidstakeren er skattepliktig, med mindre foretaket er hjemmehørende på Svalbard:
1. foretak som produserer elektrisitet skapt ved vannkraft,
 2. foretak som utvinner råolje eller naturgass,
 3. foretak som yter en eller flere av følgende tjenester tilknyttet utvinning av olje eller gass:
 - prøve- eller produksjonsboring på kontrakt,
 - servicevirksomhet i forbindelse med olje- og gassutvinning,
 - bore- eller brønnservice på kontrakt.
 Denne bestemmelsen omfatter ikke tjenesteyting tilknyttet letevirksomhet, eller drift og bruk av innretninger i den utstrekning de brukes til letevirksomhet.
 4. foretak som bryter metallholdig malm, med unntak av jernmalm og jernmalm med innhold av mangan,
 5. foretak som utvinner industrimineralene nefelinsyenitt eller olivin,
 6. foretak som bygger eller reparerer selvdrevet, sjøgående kommersielt fartøy. Med slikt fartøy forstås følgende:
 - fartøy på minst 100 BRT for transport av passasjerer eller gods,
 - fartøy på minst 100 BRT til særlige formål,
 - slepebåt på minst 365 kW,
 - fiskefartøy på minst 100 BRT bestemt for eksport til land utenfor EØS-området,
 - flytende og flyttbart uferdig skrog av ovennevnt fartøy.
 Denne bestemmelsen omfatter også foretak som foretar vesentlig ombygging av fartøy som nevnt ovenfor, dersom fartøyet er over 1000 BRT.
 7. foretak som produserer EKSF-stål,
 8. foretak som nevnt i finansieringsvirksomhetsloven § 1–4 eller verdipapirhandelloven § 7–1 jf § 1–2 første ledd, dersom foretaket har filial, driver grenseoverskridende virksomhet, eller har etablert datterforetak som driver tilsvarende virksomhet, i andre stater innen EØS-området.
 9. foretak som utfører godstransport på vei og som i 1999 hadde mer enn 50 årsverk. Som godstransport regnes ikke egentransport et-

ter samferdselsloven § 8. Bestemmelsen i dette punktet omfatter ikke tilfeller der godstransporten kun finner sted innenfor et lokalt avsperrert næringsområde.

10. foretak som produserer telekommunikasjonstjenester.
- h. For foretak som har klar regnskapsmessig atskillelse mellom virksomhet som omfattes av bokstav g og annen type virksomhet, kan det kreves at arbeidsgiveravgiften fastsettes etter satsen i bokstav e for lønn og annen godtgjørelse knyttet til den delen av virksomheten som omfattes av bokstav g, og etter satsene i bokstavene a til e for lønn og annen godtgjørelse knyttet til den øvrige del av virksomheten. Oppfylles ikke kravet om regnskapsmessig atskillelse, skal arbeidsgiveravgiften fastsettes etter satsen i bokstav e for hele foretaket. Det er et vilkår for å anvende bestemmelsen i denne bokstaven at de ulike virksomhetene har eget organisasjonsnummer i Enhetsregisteret.
- i. Arbeidsgiveravgiften skal fastsettes etter bestemmelsene i bokstav g først når differansen mellom den arbeidsgiveravgift som ville følge av reglene i bokstavene a til e og den arbeidsgiveravgift som ville følge av reglene i bokstav g overstiger 270 000 kroner for foretaket i 2001. Dersom bestemmelsen i bokstav h kommer til anvendelse, skal differansen beregnes i forhold til den samlede lønn og annen godtgjørelse knyttet til den eller de deler av virksomheten som omfattes av bokstav g. Bestemmelsen i denne bokstaven kommer ikke til anvendelse for virksomhet som nevnt i bokstav g nr. 7 og nr. 9.
- j. Når arbeidstaker nevnt under bokstav a til g fra samme arbeidsgiver mottar ytelser i 2001 på mer enn 16 ganger gjennomsnittet av grunnbeløpet i folketrygden i 2001, skal det i tillegg til

satsene nevnt ovenfor regnes en særskilt avgift etter en sats på 12,5 pst. på det overskytende.

§ 2 Trygdeavgift

- a) Av pensjon, føderåd, livrente som ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold, utbetalinger under individuell pensjonsavtale etter skatteloven § 6–47 bokstav c og personinntekt for skattyter under 17 år og over 69 år, som nevnt i folketrygdloven § 23–3 annet ledd nr.1: 3,0 pst.
- b) Av lønnsinntekt og annen personinntekt som nevnt i folketrygdloven § 23–3 annet ledd nr. 2: 7,8 pst.
- c) Av næringsinntekt og annen personinntekt som nevnt i folketrygdloven § 23–3 annet ledd nr. 3: 10,7 pst.
- d) Avgift av næringsinntekt (annen ervervsinntekt) i jord- og skogbruk over 7,8 pst. av inntekten skal dekkes med tilskudd knyttet til jordbruksoppjøret.

Næringsinntekt er i denne sammenhengen inntekt som nevnt i forskrift gitt av Finansdepartementet 5. oktober 1970 nr. 2 om levering av årsoppgave og om avgiftsfrie uttak i jordbruk med binæringer og skogbruk.

§ 3 Tilskudd fra kommunene og fylkeskommunene som nevnt i folketrygdloven § 23–9 annet ledd

- a) I kommuner: 0,0 pst.
- b) I fylkeskommuner: 0,0 pst.

§ 4 Forskriftsfullmakt

Kongen gir regler om grunnlag og satser for avgiften og tilskudd etter folketrygdloven § 23–4 for visse grupper av medlemmer i trygden. Departementet gir regler til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i § 1 bokstavene g, h og i.

Forslag

til Stortingets vedtak om produktavgift til folketrygden for fiskeri-, hval- og selfangstnæringen for 2001

Med hjemmel i folketrygdloven § 23–5 annet ledd fastsettes:

I

I 2001 skal følgende avgifter til folketrygden dekkes ved en produktavgift på omsetning av fisk, hval og sel, og produkter av disse, fra fartøy som har drevet egen fangstvirksomhet innenfor det aktuelle kalenderår:

1. Trygdeavgift over 7,8 pst. av pensjonsgivende inntekt fra fiske, hval- og selfangst i inntektsåret.
2. Arbeidsgiveravgift på hyre til mannskapet på fiske-, hvalfangst- og selfangstfartøy.
3. Premie til kollektiv yrkesskadetrygd for fiskere, hval- og selfangere.
4. Avgift til dekking av de utgiftene folketrygden

har med stønad til arbeidsløse fiskere, hval- og selfangere.

5. Avgift til dekking av de utgiftene folketrygden har i forbindelse med ordningen med frivillig tilleggstrygd for sykepenger til manntallsførte fiskere, hval- og selfangere.

II

Produktavgiften skal være 4,1 pst. for 2001.

Avgift på omsetning av råfisk, råfiskprodukter, hval og hvalprodukter innkreves av godkjente salgslag, jf. lov av 14. desember 1951 nr 3 om omsetning av råfisk § 3. Ved fiske på fjerne farvann der omsetningen foregår utenom salgslag og ved omsetning av sel og produkter av sel, skal den avgiftspliktige innbetale produktavgiften til Fiskeridirektoratet.

Forslag

til Stortingets vedtak om konjunkturavgift for 2001

§ 1 Konjunkturavgift

For 2001 skal det betales konjunkturavgift til staten etter de regler som følger av dette vedtak. Avgiftsplikten gjelder ikke på Svalbard.

§ 2 Avgiftsplikt for arbeidsgivere (lønnavgift)

Arbeidsgiver som plikter å innberette lønn og annen godtgjørelse for arbeid i og utenfor tjenesteforhold, skal svare konjunkturavgift av grunnlaget for arbeidsgiveravgift etter folketrygdloven § 23–2.

§ 3 Avgiftsplikt for næringsdrivende og aktive eiere (næringsavgift)

Den som har personinntekt som nevnt i folketrygdloven § 23–3 annet ledd nr. 2 bokstav b, c, d, e eller nr. 3, skal svare konjunkturavgift av slik inntekt. Nedre inntektsgrense etter § 23–3 fjerde ledd gjelder ikke.

§ 4 Avgiftssatsen

Konjunkturavgift svares med 1,5 pst. av grunnlaget etter § 2 og grunnlaget etter § 3.

§ 5 Beregning og betaling

Konjunkturavgift etter § 2 (lønnavgift) beregnes, rapporteres og betales sammen med og etter reglene som gjelder for arbeidsgiveravgift.

Konjunkturavgift etter § 3 (næringsavgift) fastsettes og betales sammen med og etter reglene som gjelder for trygdeavgift, herunder også reglene om forskuddsutskrivning.

§ 6 Innfordring, kontroll og sanksjoner

Regelverket om innfordring, kontroll og sanksjoner for arbeidsgiveravgift og trygdeavgift gjelder tilsvarende så langt det passer for konjunkturavgift etter henholdsvis § 2 og § 3.

§ 7 Forskriftshjemmel

Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av dette vedtak.

Forslag

til vedtak om merverdiavgift og avgift på investeringer mv. for budsjetterminen 2001

I.

§ 1

1. Fra 1. januar 2001 skal det betales 23 pst. avgift etter bestemmelsene i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift.
2. Fra 1. januar 2001 skal det betales 11,11 pst. avgift av omsetning som nevnt i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift § 39 og godtgjørelse som nevnt i samme lov § 41.

§ 2

Fra 1. juli 2001 skal det betales 12 pst. avgift etter bestemmelsene i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift for:

1. Romutleie i hotellvirksomhet og lignende virksomhet, utleie av fast eiendom til camping samt yrkesmessig utleie av hytter, ferieleiligheter og annen fritidseiendom.
2. Yrkesmessig persontransport med unntak av transport hvor reisemomentet er av underordnet betydning.
3. Formidling av tjenester som nevnt i nr. 1 og 2.
4. Transporttjenester som består i ferging av kjøretøy.

§ 3

Fra 1. januar 2001 til og med 30. juni 2001 gjelder ikke unntaket i merverdiavgiftsloven § 5 første ledd nr. 2 for omsetning av statens postselskapsbilbudtjenester. Departementet kan gi nærmere bestemmelser om avgrensning av avgiftsplikten.

II.

§ 1

Fra 1. januar 2001 skal det betales 7 pst. avgift etter bestemmelsene i lov 19. juni 1969 nr. 67 om avgift på investeringer mv.

§ 2

Avgift skal ikke betales av bygninger, anlegg og andre driftsmidler til bruk

- a. under fabrikkmessig produksjon av varer,
- b. under bryting, utvinning og bearbeiding i bergverk.

Departementet avgjør med bindende virkning hva som skal anses som «fabrikkmessig produksjon» og «bergverk».

§ 3

Bestemmelsene i § 2 gjelder ikke for

- a. virksomhet innen bygg og anlegg,
- b. jordbruk, skogbruk, fiske og fangst,
- c. produksjon og forsyning av elektrisk kraft, gass og vann, herunder damp og varmtvann.

Unntatt fra bestemmelsen i første ledd bokstav c er produksjon av damp og varmt vann som prosessvarme og produksjon av mottrykkskraft til egen bruk som nevnt i § 2. Det samme gjelder utnyttelse av spillvarme i den utstrekning spillvarmen kommer fra driftsmidler som nevnt i § 2.

§ 4

Det skal ikke betales avgift ved anskaffelser som hovedsakelig er til bruk i jordbruk, husdyrhold, hagebruk, gartneri og skogbruk.

§ 5

Fiskere er fritatt for å svare avgift ved anskaffelse av linebruk, nøter, snurrevad, trål av alle slag og garn for sjøfiske.

§ 6

Avgift skal ikke betales av kommunale kloakkrensaneanlegg og kloakkledningsnett.

§ 7

Avgift skal ikke betales av nærmere angitte miljøinvesteringer i avfallshåndteringsanlegg. Det skal heller ikke betales avgift av nærmere angitte investeringer i lokale mottaks- og lagringsanlegg og de sentrale behandlingsanlegg for spesialavfall. Fritaket i første punktum gjelder også for anlegg for håndtering av ombruksemballasje til bruk ved distribusjon av drikkevarer.

§ 8

Det skal ikke betales avgift av arbeid på bygninger og faste anlegg i Finnmark og Nord-Troms. Fritaket gjelder også varer som inkorporeres i bygning eller fast anlegg i forbindelse med slikt arbeid.

§ 9

Avgift skal ikke betales av nærmere angitte tilskuddsberettigede energiøkonomiseringstiltak.

§ 10

Det skal ikke betales avgift av lastebiler og trekkbiler for semitrailere. Det skal heller ikke betales avgift av tilhengere hovedsakelig innrettet for transport av gods til bruk for slike kjøretøyer.

Fritaket i første ledd gjelder ikke for kjøretøyer som ikke er registrert for bruk på offentlig veg.

§ 11

Det skal ikke betales avgift av hogstutstyr til bruk for felling, kvisting, kapping o.l. i forbindelse med avvirking av skog.

Avgift skal heller ikke betales av lassbærer anskaffet for transport av tømmer i skogen.

§ 12

Det skal ikke betales avgift av nærmere angitte investeringer mv. i vindkraftanlegg, bioenergianlegg og varmpumper. Det samme gjelder for fjernvarmeanlegg, tidevannsanlegg, vannkraftanlegg, solenergianlegg og geovarmeanlegg.

§ 13

Det skal ikke betales avgift av nærmere angitte investeringer i distribusjonsnett for naturgass.

§ 14

Det skal ikke betales avgift av flyverksteders, herunder tekniske divisjoner og baser, anskaffelse av varer og tjenester til bruk som driftsmiddel ved ombygging, reparasjon eller vedlikehold av luftfar-

tøyer som nevnt i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift § 17 første ledd nr. 1 bokstav c.

§ 15

Det skal ikke betales avgift av ombruksemballasje til bruk ved distribusjon av drikkevarer. Det samme gjelder for slike driftsmidler anskaffet for utleie til slik bruk.

§ 16

Departementet kan

1. gi nærmere forskrifter om avgrensning, utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i §§ 1–15 og kan herunder bestemme at visse driftsmidler skal avgiftsberegnes etter den sats som er nevnt i § 1, selv om driftsmidlet er til bruk som nevnt i § 2,
2. når særlige forhold foreligger bestemme at visse driftsmidler skal være fritatt for avgiftsberegning, selv om driftsmidlet ikke er til bruk som nevnt i § 2.

III.

Fra 1. april 2001 skal II. § 10 første ledd lyde:

Det skal ikke betales avgift av varebiler, lastebiler, trekkbiler for semitrailere og tilhengere hovedsakelig innrettet for transport av gods til bruk for slike kjøretøyer. Det skal heller ikke betales avgift av personkjøretøy til bruk i yrkesmessig utleievirksomhet.

Forslag til vedtak om særavgifter til statskassen for budsjetterminen 2001

Avgift på alkohol

I.

§ 1

Fra 1. januar 2001 skal det i henhold til lov 10. mai 1933 nr. 11 om særavgifter og lov 19. juni 1964 nr. 1 (alkoholtilvirkningsloven) betales avgift til statskassen ved innførsel eller innenlandsk tilvirking av sprit, isopropanol, brennevin, vin, fruktvin, mjød og øl mv. med følgende beløp:

1. Drikk med alkoholstyrke over 22 volumprosent alkohol; kr 7,04 pr. volumprosent og liter.
2. Drikk med alkoholstyrke 15–22 volumprosent alkohol; kr 3,65 pr. volumprosent og liter.
3. Drikk med alkoholstyrke over 4,75 og under 15 volumprosent alkohol; kr 3,65 pr. volumprosent og liter.
4. Drikk med alkoholstyrke;
 - a. til og med 0,7 volumprosent alkohol avgiftslegges etter regelverket for alkoholfrie drikkevarer,
 - b. over 0,7 til og med 2,75 volumprosent alkohol: kr 2,51 pr. liter,
 - c. over 2,75 til og med 3,75 volumprosent alkohol: kr 9,45 pr. liter,
 - d. over 3,75 til og med 4,75 volumprosent alkohol: kr 16,37 pr. liter.

Departementet kan gi forskrifter om den avgiftspliktige alkoholstyrken.

Alkohol i essenser som innføres, avgiftsbelegges etter de satser og regler som gjelder for sprit og isopropanol, jf. § 2 bokstav d. Departementet kan bestemme at det også skal betales avgift på alkoholen også i andre varer til fortæring mv. som innføres.

Satsene i avsnittene foran gjelder også varer som ved kjøp eller som gave innføres med samtykke gitt i medhold av alkohollovgivningen.

Departementet kan gi forskrifter om forenklet avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a. selges til eller innføres av utenlandske diploma-

tiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet,

- b. fra tilvirkers eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnytting av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
 3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- c. brukes ved framstilling av essenser i tilfelle som nevnt i punkt b,
- d. leveres til teknisk, vitenskapelig eller medisinsk bruk og som er gjort utjenlig til drikk (denaturert) eller på annen måte finnes garantert mot å bli brukt til drikk,
- e. bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk,
- f. brukes som råstoff eller hjelpemiddel ved fremstilling av alkoholholdige ferdigvarer. Fritaket gjelder kun avgift på alkohol i essenser mv. som innføres,
- g. selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred,
- h. fremstilles ved ikke ervervsmessig produksjon. Fritaket gjelder kun øl og vin til eget bruk. Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrundning av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en

nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

II.

Fra 1. juli 2001 skal avgiftssatsen i § 1 første ledd nr. 1 være:

1. Drikk med alkoholstyrke over 22 volumprosent alkohol; kr 5,97 pr. volumprosent og liter.

Avgift på tobakkvarer

§ 1

Fra 1. januar 2001 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen etter følgende satser av:

- a. Sigarer: kr 1,67 pr. gram av pakningens nettovekt.

Vekten av fastmunnstykke skal tas med i den nettovekt som danner grunnlaget for beregning av avgiften.

- b. Sigaretter: kr 1,67 pr. stk.

Med én sigarett menes en sigarett som har en lengde til og med 90 mm, som to regnes sigaretten dersom den har en lengde på over 90 mm, men maks 180 mm, osv.

Filter og munnstykke tas ikke med ved beregningen av lengden.

- c. Røyketobakk, karvet skråtobakk, rå-tobakk i forbrukerpakning: kr 1,15 pr. gram av pakningens nettovekt.
- d. Skråtobakk: kr 0,54 pr. gram av pakningens nettovekt.
- e. Snus: kr 0,54 pr. gram av pakningens nettovekt.
- f. Sigarettpapir og sigarettthylser: kr 0,025 pr. stk. av innholdet i pakningen.

Departementet kan gi forskrifter om en forenklet avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote.

§ 2

Varer som er ment – eller som departementet finner er tjenlig – som erstatning for forannevnte varer, kan undergis avgiftsplikt etter nærmere bestemmelse av departementet. Når slik avgiftsplikt blir pålagt, skal avgiften svares med beløp som så vidt mulig motsvarer avgiften etter § 1 for tilsvarende tobakkvare.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a. Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b. Fra/til tilvirkers eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnyttning av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
 3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1,
 4. kommer i retur.
- c. Kvalitetsprøves og forbrukes i fabrikker eller på lager.
- d. Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
- e. Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende måte også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av bestemmelsene i §§ 1 og 2.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Avgift på motorvogner m.m.

A.

I A. Engangsavgift på motorvogner m.m.

§ 1

Fra 1. januar 2001 til og med 31. mars 2001 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk tilvirking av motorvogner i henhold til følgende avgiftsgrupper og satser:

Avgiftsgruppe a:

1. Personbiler,
2. varebiler klasse 1,
3. busser under 6 meter med inntil 17 seteplasser og
4. understell med motor for slike motorvogner:

kr 25,86	pr. kg av de første 1 150 kg av vektavgiftsgrunnlaget,
kr 51,73	pr. kg av de neste 250 kg av vektavgiftsgrunnlaget,
kr 103,46	pr. kg av de neste 100 kg av vektavgiftsgrunnlaget,
kr 120,33	pr. kg av resten (vektavgift)
dessuten:	
kr 7,64	pr. cm ³ av de første 1 200 cm ³ av slagvolumet,
kr 19,99	pr. cm ³ av de neste 600 cm ³ av slagvolumet,
kr 47,02	pr. cm ³ av de neste 400 cm ³ av slagvolumet, og
kr 58,75	pr. cm ³ av resten (slagvolumavgift),
dessuten:	
kr 99,90	pr. kW av de første 65 kW av motoreffekten,
kr 364,37	pr. kW av de neste 25 kW av motoreffekten,
kr 728,98	pr. kW av de neste 40 kW av motoreffekten,
kr 1233,60	pr. kW av resten (motoreffektavgift),

Avgiftsgruppe b:

1. Varebiler klasse 2,
2. understell med motor for slike motorvogner: 20 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe c:

1. Campingbiler og
2. understell med motor for slike motorvogner: 28 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe d:

1. Kombinerte biler med totalvekt inntil 5 000 kg og
2. understell med motor for slike motorvogner: 55 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe e:

1. Trekkvogner (ikke til semitrailer),
2. beltebiler og
3. understell med motor for slike motorvogner: 36 pst. av verdiavgiftsgrunnlaget.

Avgiftsgruppe f:

Motorsykler:

kr 6 868	pr./stk. (stykkavgift),
dessuten:	
kr 0,00	pr. cm ³ av de første 125 cm ³ av slagvolumet,
kr 23,59	pr. cm ³ av de neste 775 cm ³ av slagvolumet,
kr 51,73	pr. cm ³ av resten (slagvolumavgift),
dessuten:	
kr 0,00	pr. kW av de første 11 kW av motoreffekten
kr 305,66	pr. kW av resten (motoreffektavgift).

Avgiftsgruppe g:

Beltemotorsykler (snøscootere):
30 pst. av verdiavgiftsgrunnlaget.

Avgiftsgruppe h:

Motorvogner i avgiftsgruppe a, som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på løyveinnehaver til bruk som ordinær drosje (ikke reserve- eller erstatningsdrosje) eller for transport av funksjonshemmede:

40 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe i:

Avgiftspliktige motorvogner som er 30 år eller eldre:
kr 2 262.

Avgiftsgruppe j:

1. Busser under 6 meter med inntil 17 sitteplasser, hvorav minst 10 er fastmontert i fartsretningen og
2. understell med motor for slike motorvogner:
35 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

§ 2

Av motorvogner i avgiftsgruppe a – d og g – j skal det i tillegg til avgiften under § 1 svares en vrakpantavgift på kr 1 300 pr. kjøretøy. Avgiften inngår i beregningsgrunnlaget for merverdiavgift.

§ 3

Ved beregning av avgift basert på slagvolum og motoreffekt benyttes de tekniske data som skal fastsettes i forbindelse med kjøretøyets typegodkjenning og/eller skal fremkomme i kjøretøyets norske vognkort.

Vektavgiftsgrunnlaget er den egenvekt som er fastsatt i forbindelse med kjøretøyets typegodkjenning, med eventuelt tillegg av ekstrautstyr. Departementet kan gi forskrifter om ekstrautstyr og om beregning av avgift på dette.

Verdiavgiftsgrunnlaget er ved innenlandsk tilvirking prisen fra produsent og ved innførsel tollverdien.

Fra de nevnte regler gjøres det unntak for følgende grupper:

- a. Motorvogner som utleveres fra innenlandsk produsent eller innføres som umontert enhet eller uten det utstyr eller de deler som tilsvarende komplette motorvogner har ved utleveringen/innførselen.
- b. Motorvogner som har vært registrert i utlandet før fortolling.

- c. Motorvogner som utleveres/innføres i skadet stand eller med skjulte feil og mangler.
- d. For motorvogner som benytter stempeldrevet forbrenningsmotor i kombinasjon med elektrisk motor (hybridbiler) til framdrift, inngår verken effekten knyttet til den elektriske motoren eller vekten av elektromotoren og batteripakke i avgiftsgrunnlaget.
Departementet kan gi forskrifter om fastsettelse av avgiften for disse grupper og regler om fradrag for bruk o.l.

§ 4

Ved vurderingen av hvilken avgiftsgruppe motorvogner skal henføres under, legges definisjonene av kjøretøygruppene i Vegdirektoratets forskrift 25. januar 1990 nr. 91 om krav til kjøretøy til grunn så langt de passer og ikke annet er bestemt. Hvor slik definisjon mangler kan departementet fastsette nærmere bestemmelser.

Oppstår det avgiftsmessig sett tvil om hvilken avgiftsgruppe den enkelte motorvogn skal henføres under, avgjøres dette av departementet med bindende virkning.

§ 5

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på:

1. Motorvogner som registreres på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn.
2. Motorvogner som selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
3. Lett pansrete motorvogner til offentlig bruk.
4. Motorvogner til bruk utelukkende som banekjøretøy og i rally, samt motorsykler til bruk utelukkende i trial- og endurukonkurranseskjoring.
5. Kombinerte rutevogner.
6. Ambulanser, herunder leilighetsambulanser.
7. Begravelseskjøretøyer.
8. Beltemotorsykler som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på humanitær institusjon som skal nytte kjøretøyet i ambulansetjeneste.
9. Motorvogner som bare bruker elektrisitet til framdrift.
10. Busser som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på:
 - a) inneholder avlyve etter §§ 3 eller 7 i lov 4. juni 1976 nr. 63 om samferdsel, unntatt turvogner,

b) institusjon eller organisasjon som tilbyr transport av funksjonshemmede mv.

11. Motorvogner som innføres som flytte- eller arvegods.
12. Motorvogner til undervisningformål.
13. Beltevogner til Forsvaret.
14. Spesialutrustede kjøretøy til bruk for brannvesenet.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om tilbakebetaling av tilskuddsbeløp og om tilleggsberegning av særavgift og merverdiavgift hvor det:

- a. innen 3 år regnet fra registreringen skjer opphør av bruken av bil som drosje eller for transport av funksjonshemmede, jf. § 1 avgiftsgruppe h,
- b. innen 1 år regnet fra registreringen skjer opphør av bruken av buss i tilfelle som er gitt avgiftsfritak etter § 5 nr. 10.

§ 7

Når motorvogn uten å ha vært i bruk her i landet utføres til utlandet, enten direkte eller via tollopplag, kan betalt særavgift og merverdiavgift refunderes, når det ikke er gått over 3 år mellom forfoldingen og gjenutførselen.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om avgifter ved endring av en motorvogns avgiftsmessige status til en avgiftsgruppe med høyere avgiftssats, og om hva som skal anses som slik endring.

Departementet kan gi forskrifter om avgifter dersom det foretas endringer av en motorvogns grunnlag for beregning av avgiften, og om hva som skal anses som en slik endring.

§ 9

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 10

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 11

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning eller også ellers en klart urimelig virkning.

§ 12

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

I B. Avgift ved registrering av motorvogner som er bygd opp her i landet

§ 1

Fra 1. januar 2001 til og med 31. mars 2001 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales avgift til statskassen ved registrering av motorvogn, herunder motorsykler, som er innført i deler fra utlandet og som er avgiftspliktig etter vedtak om engangsgangavgift. Avgift skal også betales ved registrering av oppbygging vedrørende motorvogn som tidligere er registrert her i landet, når nytt registreringsdokument må opprettes som følge av oppbyggingen.

Avgiften skal så vidt mulig svare til summen av toll og avgifter som oppkreves ved innførselen av en tilsvarende motorvogn i oppbygd stand.

§ 2

Departementet avgjør i tvilstilfeller hva som er oppbygging av motorvogn og hva som er tilsvarende motorvogn i oppbygd stand.

For motorvogner av serier, fabrikat, typer eller modeller som ikke tidligere har vært innført eller som ikke er gjenstand for ordinær innførsel, fastsettes avgiften av departementet.

Toll og avgifter som ved tollkvitteringer legitimeres å være betalt ved innførsel av deler til den oppbygde motorvogn, går til fradrag i avgiften. Fradragrett gjelder dog ikke merverdiavgift som gir rett til fradrag etter merverdiavgiftsloven.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på oppbygginger på grunn av skader på motorvogn. Registreres motorvognen etter oppbyggingen på en annen enn den som stod som registrert eier av vognen på skadetidspunktet, skal det svares avgift etter post IV (omregistreringsavgift).

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

B.

I. Engangsavgift på motorvogner m.m.

§ 1

Fra 1. april 2001 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales avgift til statskassen:

1. ved første gangs registrering av motorvogner i det sentrale motorvognregisteret,
2. når betingelsene for avgiftsfrihet eller avgiftsnedsettelse ikke lenger er oppfylt,
3. når oppbygget motorvogn tas i bruk før ny registrering.

§ 2

Avgiften betales etter følgende avgiftsgrupper og satser:

Avgiftsgruppe a:

1. Personbiler,
 2. varebiler klasse 1 og
 3. busser under 6 meter med inntil 17 seteplasser:
- kr 32,07 pr. kg av de første 1 150 kg av vektavgiftsgrunnlaget,
kr 64,14 pr. kg av de neste 250 kg av vektavgiftsgrunnlaget,
kr 128,29 pr. kg av de neste 100 kg av vektavgiftsgrunnlaget,
kr 149,21 pr. kg av resten (vektavgift)
dessuten:
kr 9,47 pr. cm³ av de første 1 200 cm³ av slagvolumet,
kr 24,79 pr. cm³ av de neste 600 cm³ av slagvolumet,
kr 58,31 pr. cm³ av de neste 400 cm³ av slagvolumet, og
kr 72,85 pr. cm³ av resten (slagvolumavgift),
dessuten:
kr 123,88 pr. kW av de første 65 kW av motoreffekten,
kr 451,82 pr. kW av de neste 25 kW av motoreffekten,

kr 903,93 pr. kW av de neste 40 kW av motoreffekten,
kr 1529,66 pr. kW av resten (motoreffektavgift),

Avgiftsgruppe b:

Varebiler klasse 2:

20 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe c:

Campingbiler:

28 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe d:

Kombinerte biler med totalvekt inntil 5 000 kg:

55 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe e:

Beltebiler:

36 pst. av verdiavgiftsgrunnlaget.

Avgiftsgruppe f:

Motorsykler:

kr 8516 pr./stk. (stykkavgift),

dessuten:

kr 0 pr. cm³ av de første 125 cm³ av slagvolumet,
kr 29,25 pr. cm³ av de neste 775 cm³ av slagvolumet,
kr 64,14 pr. cm³ av resten (slagvolumavgift),
dessuten:
kr 0 pr. kW av de første 11 kW av motoreffekten,
kr 379,01 pr. kW av resten (motoreffektavgift).

Avgiftsgruppe g:

Beltemotorsykler (snøscootere):

kr 12,0 pr. kg av de første 100 kg av vektavgiftsgrunnlaget,
kr 24,0 pr. kg av de neste 100 kg av vektavgiftsgrunnlaget,
kr 48,0 pr. kg av av resten (vektavgift),
dessuten:
kr 2,5 pr. cm³ av de første 200 cm³ av slagvolumet,
kr 5,0 pr. cm³ av de neste 200 cm³ av slagvolumet,
kr 10,0 pr. cm³ av resten (slagvolumavgift),
dessuten:
kr 32,0 pr. kW av de første 20 kW av motoreffekten,

kr 64,0 pr. kW av neste 20 kW av motoreffekten, kr 128,0 pr. kW av resten (motoreffektavgift).

Avgiftsgruppe h:

Motorvogner i avgiftsgruppe a, som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på løyveinnehaver til bruk som ordinær drosje (ikke reserve- eller erstatningsdrosje) eller for transport av funksjonshemmede:

40 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe i:

Avgiftspliktige motorvogner som er 30 år eller eldre:

kr 2 804.

Avgiftsgruppe j:

Busser under 6 meter med inntil 17 sitteplasser, hvorav minst 10 er fastmontert i fartsretningen:

35 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

§ 3

Av motorvogner i avgiftsgruppe a – d og g – j skal det i tillegg til avgiften under § 2 svares en vrakpantavgift på kr 1 300 pr. motorvogn. Avgiften inngår ikke i beregningsgrunnlaget for merverdiavgiften.

§ 4

Ved beregning av avgift basert på slagvolum og motoreffekt benyttes de tekniske data som skal fastsettes i forbindelse med motorvognens typegodkjenning og/eller skal fremkomme i motorvognens norske vognkort.

Vektavgiftsgrunnlaget er den egenvekt som er fastsatt i forbindelse med motorvognens typegodkjenning, med eventuelt tillegg av ekstrautstyr. Departementet kan gi forskrifter om ekstrautstyr og om beregning av avgift på dette.

Fra de nevnte regler gjøres det unntak for følgende grupper:

1. Motorvogner som har vært registrert i utlandet før registrering her i landet.
2. Motorvogner som benytter stempeldrevet forbrenningsmotor i kombinasjon med elektrisk motor (hybridbiler) til framdrift. For slike motorvogner inngår verken effekten knyttet til den elektriske motoren eller vekten av elektromotor og batteripakke i avgiftsgrunnlaget.

Departementet kan gi forskrifter om fastsettelse av avgiften for disse grupper og om fradrag for bruk o.l.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om hvilken avgiftsgruppe den enkelte motorvogn skal henføres under.

Oppstår det avgiftsmessig sett tvil om hvilken avgiftsgruppe den enkelte motorvogn skal henføres under, avgjøres dette av departementet med bindende virkning.

§ 6

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på:

1. Motorvogner som registreres på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn.
2. Motorvogner som registreres på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
3. Lett pansrete motorvogner til offentlig bruk.
4. Motorvogner til bruk utelukkende som banekjøretøy og i rally, samt motorsykler til bruk utelukkende i trial- og endurukonkurranseskjøring.
5. Ambulanser, herunder leilighetsambulanser.
6. Begravelsekjøretøy.
7. Beltemotorsykler som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på humanitær institusjon som skal nytte kjøretøyet i ambulansetjeneste.
8. Motorvogner som bare bruker elektrisitet til framdrift.
9. Busser som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på:
 - a) innehaver av løyve etter §§ 3 eller 7 i lov 4. juni 1976 nr. 63 om samferdsel, unntatt turvogner,
 - b) institusjon eller organisasjon som tilbyr transport av funksjonshemmede mv.
10. Motorvogner som innføres som flytte- eller arvegods.
11. Beltevogner til Forsvaret.
12. Spesialutrustede kjøretøy til bruk for brannvesenet.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om tilbakebetaling av tilskuddsbeløp og om tilleggsberegning av særavgift og merverdiavgift hvor det:

1. innen 3 år regnet fra registreringen skjer opphør av bruken av bil som drosje eller for transport av funksjonshemmede, jf. § 2 avgiftsgruppe h,

2. innen 1 år regnet fra registreringen skjer opphør av bruken av buss i tilfelle som er gitt avgiftsfritak etter § 6 nr. 9.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om betaling av avgifter ved endring av en motorvogns avgiftsmessige status til en avgiftsgruppe med høyere avgiftsats, og om hva som skal anses som slik endring.

Departementet kan gi forskrifter om betaling av avgifter dersom det foretas endringer av en motorvogn som har betydning for grunnlaget for beregning av avgiften, og om hva som skal anses som en slik endring.

§ 9

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 10

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 11

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning eller også ellers en klart urimelig virkning.

§ 12

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

II. Årsavgift

§ 1

For 2001 betales i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter avgift til statskassen med:

1. kr 2 265 av:
 - a. Personbiler
 - b. Varebiler
 - c. Campingbiler med tillatt totalvekt mindre enn 12 000 kg
 - d. Busser under 6 meter med inntil 17 seteplasser (minibusser)
 - e. Kombinerte biler med tillatt totalvekt mindre enn 3 500 kg
 - f. Årsprøvekjennermerker for kjøretøy
2. kr 1 160 av campingtilhengere med egenvekt over 350 kg
3. kr 1 785 av motorsykler; trehjuls, lette, mellomtunge og tunge

4. kr 1 315 av:
 - lastebiler
 - trekkbiler
 - kombinerte biler
 med tillatt totalvekt 3 500 kg og mindre enn 12 000 kg.

§ 2

Unntatt fra avgiftsplikt er:

- a. Kjøretøy som er registrert på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn.
- b. Motorvogn som er registrert på innehaver av løyve etter § 7 i lov 4. juni 1976 nr. 63 om samferdsel som drosje (ikke reserve- eller erstatningsdrosje) eller for transport av funksjonshemmede.
- c. Motorvogn som er registrert på innehaver av løyve etter § 3 i lov 4. juni 1976 nr. 63 om samferdsel som rutevogn.
- d. Motorvogn som er godkjent og registrert som ambulanse (herunder leilighetsambulanse) eller registrert som begravelleskjøretøy på begravellesbyrå o.l.
- e. Kjøretøy som er registrert på kjennemerker med lysegule typer på sort bunn.
- f. Kjøretøy som er 30 år eller eldre.
- g. Kjøretøy som dokumenteres levert senest innen avgiftens forfall til godkjent oppsamlingsplass for bilvrak eller til biloppbuggeri for vraking/hugging.
- h. Kjøretøy som er registrert på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
- i. Kjøretøy som drives kun med elektrisk strøm (el-biler).

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

For kjøretøy som er registrert pr. 1. januar eller som blir registrert i 1. halvår, og for årsprøvekjennermerker som er tildelt pr. 1. januar eller som blir tildelt i 1. halvår, skal det svares full avgift.

På vilkår departementet kan fastsette, skal det svares halv avgift på kjøretøy som:

1. dokumenteres levert til godkjent oppsamlingsplass for bilvrak eller til biloppbuggeri for vraking/hugging i første halvår, men etter avgiftens forfall,
2. registreres eller tildeles årsprøvekjennermerker i annet halvår.

§ 4

Avgift som ikke er betalt innen forfall, forhøyes med kr 250. Departementet kan gi forskrifter om innkreving av tilleggsavgiften.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

III. Vektårsavgift

§ 1

Fra 1. januar 2001 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter til statskassen betales årsavgift på innenlandsregistrerte kjøretøy på minst 12 000 kg etter følgende satser:

1. Vektgradert årsavgift

A. Motorkjøretøyer

Avgiftsgruppe	Luft- fjæring	Annet fjærings- system
<i>2 aksler</i>		
12 000 – 12 999 kg	0	261
13 000 – 13 999 kg	261	725
14 000 – 14 999 kg	725	1 020
15 000 – og over	1 020	2 310
<i>3 aksler</i>		
12 000 – 14 999 kg	0	0
15 000 – 16 999 kg	261	455
17 000 – 18 999 kg	455	935
19 000 – 20 999 kg	935	1 214
21 000 – 22 999 kg	1 214	1 871
23 000 – og over	1 871	2 908
<i>Minst 4 aksler</i>		
12 000 – 24 999 kg	1 214	1 231
25 000 – 26 999 kg	1 231	1 922
27 000 – 28 999 kg	1 922	3 051
29 000 – og over	3 051	4 526

B. Kombinasjoner av kjøretøy (vogntog)

Avgiftsgruppe	Luft- fjæring	Annet fjærings- system
<i>2 + 1 aksler</i>		
12 000 – 13 999 kg	0	0
14 000 – 15 999 kg	0	0
16 000 – 17 999 kg	0	118
18 000 – 19 999 kg	118	269
20 000 – 21 999 kg	269	632
22 000 – 22 999 kg	632	817
23 000 – 24 999 kg	817	1 475
25 000 – 27 999 kg	1 475	2 587
28 000 kg og over	2 587	4 539
<i>2 + 2 aksler</i>		
16 000 – 24 999 kg	253	589
25 000 – 25 999 kg	589	969
26 000 – 27 999 kg	969	1 425
28 000 – 28 999 kg	1 425	1 720
29 000 – 30 999 kg	1 720	2 824
31 000 – 32 999 kg	2 824	3 920
33 000 kg og over	3 920	5 951
<i>2 + minst 3 aksler</i>		
16 000 – 37 999 kg	3 119	4 341
38 000 – 40 000 kg	4 341	5 901
Over 40 000 kg	5 901	8 016
<i>Minst 3 + 1 aksel</i>		
16 000 – 24 999 kg	253	589
25 000 – 25 999 kg	589	969
26 000 – 27 999 kg	969	1 425
28 000 – 28 999 kg	1 425	1 720
29 000 – 30 999 kg	1 720	2 824
31 000 – 32 999 kg	2 824	3 920
33 000 – og over	3 920	5 951
<i>Minst 3 + 2 aksler</i>		
16 000 – 37 999 kg	2 756	3 827
38 000 – 40 000 kg	3 827	5 294
Over 40 000 kg	5 294	7 831
<i>Minst 3 + minst 3 aksler</i>		
16 000 – 37 999 kg	1 568	1 897
38 000 – 40 000 kg	1 897	2 832
Over 40 000 kg	2 832	4 510
og		

2. Miljødifferensiert årsavgift for dieseldrevne kjøretøy

Vektklasser	Avgasskravnivå			
	Ikke EURO	EURO I	EURO II	EURO III
12 000 – 19 999 kg	5 551	3 084	2 159	0
20 000 kg og over	9 869	5 654	4 009	0

§ 2

Departementet kan gi forskrifter om hvilke fjæringssystemer som kan likestilles med luftfjæring og om fastsettelse av avgasskravnivå, herunder om krav til dokumentasjon for registreringsår og avgasskravnivå.

Departementet kan også gi forskrifter om etterberegning av avgift dersom det viser seg at et kjøretøy ikke oppfyller de krav til avgassutslipp som lå til grunn for beregning av avgiften.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om betaling av avgift for utenlandsregistrerte kjøretøy etter antall døgn de befinner seg i Norge (døgnavgift), herunder fastsette høyere døgnavgift for kjøretøy som er registrert i et land som krever høyere bruksavgifter av norske kjøretøy enn av dette lands kjøretøy, samt treffe gjensidige avtaler med andre land om fritak for eller nedsettelse av døgnavgiften.

§ 4

Grunnlaget for avgiften er den vekt som er oppgitt som tillatt totalvekt i motorvognregisteret, for semitrailere den del av totalvekten som faller på semitrailerens aksler. Departementet kan gi forskrifter om at avgiftsgrunnlaget kan settes lavere enn kjøretøyets tillatte totalvekt.

Hvis kjøretøyets totalvekt ikke direkte går fram av vognkortet, settes totalvekten til summen av kjøretøyets egenvekt og tillatt (registrert) lasteevne.

§ 5

Følgende kjøretøy er fritatt for vektgradert- og miljødifferensiert årsavgift:

- traktorer,
- kjøretøy registrert på kjennemerker med lysegule typer på sort bunn,
- motorredskaper,
- kjøretøy som er registrert på innehaver av løyve etter §§ 3 eller 7 i lov 4. juni 1976 nr. 63 om samferdsel som personrutevogn, kombinert rutevogn eller turvogn samt demonstrasjonsbusser i samme bevillingskjøring. Som turvogn menes i denne sammenheng busser med over 8 sitte-

plasser i tillegg til førersete og tillatt totalvekt over 5 000 kg,

- kjøretøy som er 30 år eller eldre. Fritaket gjelder ikke tilhengere,
- kjøretøy som i forbindelse med transport av gods fraktes på jernbane (kombinert godstransport),
- kjøretøy som er registrert på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om utskrivning av avgiften i flere terminer, og om forholdsmessig beregning av avgiften ved avregistrering, vraking og omregistrering.

Departementet kan gi forskrifter om betaling av avgift basert på en dagsats på 2 pst. av full vektårsavgift med et fastsatt minstebeløp.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 8

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 9

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 10

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

IV. Omregistreringsavgift

§ 1.

Fra 1. januar 2001 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales avgift til statskassen ved omregistrering av etternevnte, tidligere her i landet registrerte motorvogner og tilhengere med følgende beløp:

	Registreringsår				
	2001 og 2000 kr	1999 kr	1998 kr	1997 til 1990 kr	1989 og eldre kr
a. Mopeder. Motorsykler. Beltemotorsykler.					
1. Mopeder	519	519	519	519	519
2. Motorsykler og beltemotorsykler med motor til og med 250 cm ³ slagvolum	1 480	1 480	1 480	1 480	1 290
3. Motorsykler og beltemotorsykler med motor over 250 cm ³ slagvolum	2 467	2 467	2 467	2 467	1 290
b. Personbiler. Busser.					
Egenvekt (typegodkjent):					
1. t.o.m. 800 kg	7 247	5 490	4 138	2 765	1 290
2. over 800 kg t.o.m. 1 200 kg	9 895	7 695	5 695	3 948	1 290
3. over 1 200 kg t.o.m. 1 600 kg	14 228	11 051	8 080	5 490	1 290
4. over 1 600 kg	18 427	14 228	10 403	7 101	1 290
c. Lastebiler. Trekkbiler. Varebiler. Kombinerte biler. Campingbiler. Beltebiler.					
Egenvekt (typegodkjent):					
1. t.o.m. 1 000 kg	5 885	4 528	3 552	2 262	1 290
2. over 1 000 kg t.o.m. 2 000 kg	8 985	7 299	5 433	3 752	1 290
3. over 2 000 kg t.o.m. 3 000 kg	14 793	11 832	8 784	6 009	1 290
4. over 3 000 kg t.o.m. 4 000 kg	20 365	16 284	12 213	8 203	8 203
5. over 4 000 kg t.o.m. 5 000 kg	26 183	20 889	15 703	10 470	10 470
6. over 5 000 kg	31 611	25 340	18 941	12 737	12 737
d. Biltilhengere, herunder semitrailere og campingtilhengere, med egenvekt over 350 kg.					
Egenvekt (typegodkjent):					
1. over 350 kg t.o.m. 1 000 kg	5 880	4 528	3 552	2 262	2 262
2. over 1 000 kg t.o.m. 2 000 kg	6 790	5 433	4 138	2 652	2 652
3. over 2 000 kg t.o.m. 3 000 kg	10 280	8 274	6 204	4 138	4 138
4. over 3 000 kg t.o.m. 4 000 kg	13 672	10 856	8 358	5 433	5 433
5. over 4 000 kg t.o.m. 5 000 kg	19 270	15 513	11 637	7 695	7 695
6. over 5 000 kg	25 438	19 974	14 937	9 956	9 956

§ 2

Det gis fritak eller refusjon av avgift ved omregistrering av kjøretøy:

- ved ren navneendring (bevilling for/registrering av navnebytte må foreligge),
- på ektefelle,
- mellom foreldre og barn som arv (fullt skifte),
- som er 30 år eller eldre,
- som utloddes og som tidligere har vært registrert på utlodderen,
- som skal registreres på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn,

7. på NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred,
 8. som har vært registrert på samme eier i 2 måneder eller mindre (samlet påskiltings-/registreringstid),
 9. som tas tilbake av selger som følge av hevet kjøp etter kjøpslovens bestemmelser,
 10. ved fusjon mellom aksjeselskaper.
- Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

V. Avgift på bensin

I.

§ 1

Fra 1. januar 2001 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på bensin. Avgift betales med følgende beløp pr. liter:

- a. For blyholdig bensin med blyinnhold over 0,05 g/l: kr 4,85,
- b. for blyholdig bensin med blyinnhold 0,05 g/l eller under: kr 4,31,
- c. for blyfri bensin: kr 4,06.

Avgiften kommer i tillegg til avgift som skal betales i henhold til Stortingets vedtak om CO₂-avgift på mineralske produkter.

Departementet kan gi forskrifter om hvilke produkter som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen. Departementet kan videre gi forskrifter om at det skal betales avgift av annet flytende brennstoff som anses anvendelig som motordrivstoff. De-

partementet avgjør hva som er anvendelig som motordrivstoff.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på bensin til følgende anvendelsesområder:

- a. Utførsel.
- b. Fly, unntatt Forsvarets fly.
- c. Diplomater m.m.
- d. Teknisk og medisinsk formål.
- e. Som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense.
- f. Båter og snøscootere i veiløse strøk.
- g. Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- h. Reisegods og reiseutstyr.
- i. Motorsager og andre arbeidsredskaper med 2-taktsmotor der den benyttede bensin har særlige helse- og miljømessige egenskaper.
- j. Bensin gjenvunnet i VRU-anlegg (Vapour Recovery Unit).
- k. NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

I tilfelle misbruk kan departementet nekte avgiftsfritak eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

II.

Fra 1. juli 2001 skal avgiftssatsene i § 1 første ledd være:

- a. For blyholdig bensin med blyinnhold over 0,05 g/l: kr 4,53,
- b. for blyholdig bensin med blyinnhold 0,05 g/l eller under: kr 3,99,
- c. for blyfri bensin: kr 3,74.

VI. Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift)

I.

§ 1

Fra 1. januar 2001 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen med kr 3,04 pr. liter mineralolje til framdrift av motorvogn.

Departementet kan gi forskrifter om hvilke produkter som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensing og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

Avgiften kommer i tillegg til avgift som skal betales i henhold til Stortingets vedtak om CO²-avgift på mineralske produkter.

§ 2

Når oljer er merket i samsvar med forskrift fastsatt av departementet, skal det ikke ilegges avgift etter § 1 første ledd.

Departementet kan i særskilte enkeltstående tilfeller bestemme at:

- a. fritak for avgiftsplikten kan skje på annen måte enn bruk av merket olje, eller
- b. avgift skal betales ved bruk av merket olje.

§ 3

På vilkår fastsatt av departementet kan det benyttes merket olje:

1. I følgende motorvogner:
 - a. traktorer,
 - b. motorvogner registrert på kjennemerker med lysegule typer på sort bunn,
 - c. motorredskaper,
 - d. tilhørende fremmede lands diplomatiske tjenestemenn som er tilsatt her og er offisielt

anmeldt. Det samme gjelder for mineralolje til framdrift av motorvogn som nyttes av utsendt generalkonsul, konsul og visekonsul i den utstrekning tilsvarende norske tjenestemenn nyter samme fordel i vedkommende fremmede land,

- e. motorvogn tilhørende NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
2. Til annen bruk enn framdrift av motorvogn.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på autodiesel som bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensing av og vilkår for fritak.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrundning av avgiftsbeløpene.

§ 6

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

II.

Fra 1. juli 2001 skal avgiftssatsen i § 1 første ledd være kr 2,72 pr. liter.

Avgift på båtmotorer**§ 1**

Fra 1. januar 2001 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved import og innenlandsk tilvirking av båtmotorer (framdriftsmotorer) med kr 124,00 pr. hk. Som båtmotor anses også motorblokker til slike.

Avgiftsplikten gjelder båtmotorer på minst 9 hk. Elektriske motorer er unntatt fra avgiftsplikt.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av denne bestemmelsen.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på båtmotorer som:

- a. Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b. Fra tilvirkers, importørs eller forhandlers lager
 1. utføres til utlandet,
 2. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1,
 3. leveres til bruk i fartøy registrert i fiskebåttregisteret (dog ikke utenbordsmotorer og hekkaggregater),
 4. leveres til bruk i fartøy mv. registrert i skipsregisteret, med unntak av fritidsbåter.
- c. Innføres tollfritt i medhold av tolltariffens innledende bestemmelser § 11, pkt. 10, 12, 13 eller 14 e.

- d. Benyttes i Forsvarets marinefartøy.
- e. Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Forbruksavgift på elektrisk kraft**§ 1**

Fra 1. januar 2001 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på elektrisk kraft som leveres eller innføres til bruk her i landet. Avgift skal betales også ved uttak av elektrisk kraft til eget bruk. Avgiftssatsen er 10,30 øre pr. kWh.

For industri, bergverk, arbeidsmarkedsbedrifter som utøver industriproduksjon og veksthusnæringen betales avgift med 1,00 øre pr. kWh.

Departementet kan gi forskrifter om avgiftsmessig avgrensning av industri, bergverk, arbeidsmarkedsbedrifter som utøver industriproduksjon og veksthusnæringen samt om praktiseringen av fritaket.

Avgift oppkreves ikke for Finnmark og følgende kommuner i Nord-Troms: Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på kraft som:

- a. Leveres i direkte sammenheng med produksjonen av elektrisk kraft.
- b. Er produsert ved energigjenvinningsanlegg.
- c. Er produsert i mottrykksanlegg.
- d. Er produsert i aggregat med generator som har mindre merkeytelse enn 100 kVA.
- e. Er produsert i nødstrømsaggregat i tilfeller hvor den normale elektrisitetsforsyning har sviktet.
- f. Er produsert og forbrukt i transportmidler.
- g. Leveres til NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

- h. Leveres til bruk i driften av verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren.
Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Grunnavgift på fyringsolje mv.

§ 1

Fra 1. januar 2001 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på mineralolje med kr 0,307 pr. liter. Avgift skal også, etter departementets nærmere bestemmelse, svares av annen mineralolje dersom denne oljen kan nyttes som fyringsolje.

§ 2

Unntatt fra avgiftsplikt er:

- flyparafin (jetparafin) som leveres til bruk om bord i fly,
- olje som pålegges avgift etter Stortingets vedtak om avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift).

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på mineralolje til følgende anvendelsesområder:

- Utførsel.
- Skip i utenriks fart.
- Gods- og passasjertransport i innenriks sjøfart.
- Fiske og fangst i nære farvann.
- Fiske og fangst i fjerne farvann.
- Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.
- Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- Benyttelse som råstoff i industriell virksomhet dersom mineraloljen i sin helhet inngår og forblir i det ferdige produkt.
- Innføres som reisegods eller reiseutstyr.

- Verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren.
- NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
- Treforedlingsindustrien, sildemel- og fiskemelindustrien.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift for andel av biodiesel i mineraloljen.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Miljøavgifter på mineralske produkter mv.

A. CO₂-avgift på mineralske produkter

§ 1

Fra 1. januar 2001 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales CO₂-avgift til statskassen på følgende mineralske produkter i henhold til følgende satser:

1. Generell sats
 - a. Mineralolje: kr 0,48 pr. liter.
 - b. Kull og koks mv.: kr 0,48 pr. kg.
 - c. Bensin: kr 0,72 pr. liter.
2. Redusert sats, jf. § 2
 - a. Mineralolje: kr 0,27 pr. liter. For treforedlingsindustrien, sildemel- og fiskemelindustrien er satsen kr 0,24 pr. liter.
 - b. Bensin: kr 0,25 pr. liter.

Departementet kan gi forskrifter om hvilke produkter som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Det skal betales redusert sats, gis refusjon eller tilskudd i henhold til § 1 nr. 2 til følgende anvendelsesområder:

1. Mineralolje til bruk i
 - a. Fly som flyr mellom norske flyplasser.
 - b. Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.
 - c. Godstransport i innenriks sjøfart.
2. Bensin til bruk i
 - a. Fly som flyr mellom norske flyplasser, unntatt Forsvarets fly.
 - b. Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på produkter til følgende anvendelsesområder:

1. Generelle fritak for produkter som
 - a. Utføres.
 - b. Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i

tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.

- c. Innføres som reisegods og reiseutstyr.
 - d. Benyttes som råstoff i industriell virksomhet på en slik måte at det ikke oppstår utslipp av karbon til luft eller utslippet er vesentlig lavere enn den benyttede mengde råstoff skulle tilsi.
 - e. Er avgiftspliktig etter Stortingets vedtak om CO₂-avgift i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen.
 - f. Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
2. Mineralolje til bruk i
 - a. Skip i utenriks fart.
 - b. Fiske og fangst i fjerne farvann.
 - c. Fiske og fangst i nære farvann.
 - d. Verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren.
 - e. Fly i utenriks fart.
 3. Bensin til bruk for
 - a. Fly i utenriks fart.
 - b. Diplomater m.m.
 - c. Teknisk og medisinsk formål.
 - d. Motorsager og andre arbeidsredskaper med 2-taktsmotor der den benyttede bensin har særlige helse- og miljømessige egenskaper, samt
 - e. Bensin gjenvunnet i VRU-anlegg (Vapour Recovery Unit).
 4. Kull og koks mv. til bruk som/til
 - a. Reduksjonsmiddel eller råvare i industrielle prosesser.
 - b. Fremstilling av klinker i forbindelse med sementproduksjon og løs leca (lecaklinker).
 - c. Verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift for andel av biodiesel i mineraloljen.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Departementet kan ved overtredelse av §§ 2 eller 3 nekte fritak, nedsettelse eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 7

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 8

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 9

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

B. Svovelavgift

§ 1

Fra 1. januar 2001 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales svovelavgift til statskassen på følgende mineralske produkter og utslipp i henhold til følgende satser:

1. Generell sats
 - a. Mineralolje: 7 øre pr. liter mineralolje for hver påbegynt 0,25 pst. vektandel svovel i olje som inneholder over 0,05 pst. vektandel svovel. For mineralolje til framdrift av motorvogn (umerket autodiesel) som inneholder over 0,005 og under 0,05 pst. vektandel svovel svares avgift med 26 øre pr. liter olje.
 - b. SO₂-utslipp fra bruk av kull og koks mv.: kr 6,17 pr. kg SO₂.
 - c. SO₂-utslipp fra raffineringsanlegg: kr 6,17 pr. kg SO₂.
2. Redusert sats, jf. § 2
2,7 øre pr. liter mineralolje for hver påbegynt 0,25 pst. vektandel svovel i oljen. Avgift skal ikke svares for olje som inneholder 0,05 pst. vektandel svovel eller mindre.

Departementet kan gi forskrifter om hvilke produkter og utslipp som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

Departementet kan videre gi forskrifter om at avgiften etter nr. 1 bokstav b og c skal ilegges produkter som forårsaker SO₂-utslippet.

§ 2

Det skal betales redusert sats, gis refusjon eller tilskudd i henhold til § 1 nr. 2 for mineralolje til følgende anvendelsesområder:

- a. Fly som flyr mellom norske flyplasser.
- b. Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på produkter til følgende anvendelsesområder:

1. Generelle fritak
 - a. Utførsel.
 - b. Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1. Dette gjelder ikke når det skal betales avgift etter § 2.
 - c. Reisegods og reiseutstyr.
 - d. Utslippet av svovel til atmosfæren er mindre enn det som svovelinnholdet i de benyttede produkter skulle tilsi.
 - e. Verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på musesumssektoren.
 - f. NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
2. Mineralolje til bruk i
 - a. Skip i utenriks fart.
 - b. Fiske og fangst i fjerne farvann.
 - c. Fly i utenriks fart.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift for andel av biodiesel i mineraloljen.

Departementet kan fastsette forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Departementet kan ved overtredelse av §§ 2 eller 3 nekte fritak, nedsettelse eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 7

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 8

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 9

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

C. Avgift på smøreolje mv.

§ 1

Fra 1. januar 2001 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på smøreolje mv. med kr 1,50 pr. liter.

Departementet kan gi forskrifter om hvilke produkter som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensing og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på smøreolje mv. til følgende anvendelsesområder:

- a. Utførsel.
- b. Utenriks fart.
- c. Fiske og fangst i fjerne farvann.
- d. Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger,

og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.

- e. Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- f. Er påfylt kjøretøy, maskiner o.l. ved innførsel eller utførsel.
- g. Fly, unntatt olje til Forsvarets fly.
- h. Råstoff i industriell virksomhet som i sin helhet inngår og forblir i det ferdige produkt.
- i. Omsettes i detaljforpakninger med innhold mindre enn 0,15 liter.
- j. Verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren.
- k. NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred. Departementet kan gi forskrifter om avgrensing av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Departementet kan i tilfelle overtredelse av § 2 nekte fritak, nedsettelse eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Avgift på sluttbehandling av avfall

§ 1

Fra 1. januar 2001 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på avfall som er innlevert til sluttbehandling etter følgende satser:

1. opplagsplasser for avfall (fyllplasser):
kr 314 pr. tonn
2. anlegg for forbrenning av avfall:
 - a. grunnavgift kr 79 pr. tonn
 - b. tilleggsavgift kr 235 pr. tonn.

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for tilleggsavgift for anlegg med energiutnyttelse.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på avfall som:

- a. Innleveres til særskilt behandling i henhold til forskrift 19. mai 1994 nr. 362 om spesialavfall.
- b. Innleveres til anlegg for ombruk, gjenvinning eller sortering for gjenvinning.
- c. Består av ensartet, uorganisk materiale og som legges på særskilt opplagsplass.
- d. Er restavfall fra utnyttelse av returfiber i treforedlingsindustrien.

- e. Består av forurensede jord- og løsmasser, herunder avfall fra nedlagte avfallsdeponi.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrundning av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om avgiftsplikten avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp eller tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Avgift på trikloreten (TRI) og tetrakloreten (PER)

§ 1

Fra 1. januar 2001 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på trikloreten (TRI) og tetrakloreten (PER), herunder gjenvunnet TRI og PER.

For TRI og PER som inngår som bestanddel i andre produkter, betales avgift av andelen TRI og PER. Avgift betales bare dersom andelen TRI er over 1 vektprosent av produktets totale vekt eller andelen PER er over 0,1 vektprosent av produktets totale vekt.

Avgift svares etter følgende intervaller og satser:

	Innhold TRI/PER pst.	kr pr. kg	
		TRI	PER
1.	Over 0,1 – t.o.m. 1		0,50
2.	Over 1 – t.o.m. 5	2,60	2,60
3.	Over 5 – t.o.m. 10	5,20	5,20
4.	Over 10 – t.o.m. 30	15,40	15,40
5.	Over 30 – t.o.m. 60	30,80	30,80
6.	Over 60 – t.o.m. 100	51,40	51,40

Ved beregning av avgift benyttes den høyeste av enten faktisk eller oppgitt andel TRI/PER.

Departementet kan gi forskrifter om hva som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a. Utføres.
- b. Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- c. Gjenvinnes til eget bruk.
- d. Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
- e. Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket

omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Avgift på sjokolade- og sukkervarer m.m.

I.

§ 1

Fra 1. januar 2001 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen med kr 14,17 pr. kg på sjokolade- og sukkervarer m.m. av varens avgiftspliktige vekt. Det skal også betales avgift av slike varer uten tilsetning av sukker eller søtningmiddel. Departementet kan gi forskrifter om hva som skal anses som avgiftspliktig sjokolade- og sukkervarer.

Departementet kan gi forskrift om forenklet avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a. Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b. Fra/til tilvirkers eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnyttning av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
 3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- c. Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
- d. Brukes som råstoff mv. ved fremstilling av varer.

- e. Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

II.

Fra 1. april 2001 skal avgiftssatsen i § 1 første ledd være kr 14,57 pr. kg av varens avgiftspliktige vekt.

Avgift på alkoholfrie drikkevarer m.m.

§ 1

Fra 1. januar 2001 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på:

- a. alkoholfrie drikkevarer, pr. liter salgsvare: kr 1,62
- b. sirup som nyttes til ervervsmessig fremstilling av alkoholfrie drikkevarer i dispensere, fontener o.l., pr. liter salgsvare: kr 9,76
- c. kullsyre som blir solgt eller innført til tilvirkning av alkoholfrie drikkevarer som ikke skal selges, pr. kg kullsyre: kr 64,76.

Med alkoholfrie drikkevarer likestilles i dette regelverket også drikk med alkoholstyrke til og med 0,7 volumprosent alkohol.

§ 2

Unntatt fra avgiftsplikten er følgende kullsyrefrie drikkevarer:

- a. råsaft, saftkonsentrat, juice, nektar, sirup, drikkevarer fremstilt av grønnsaker, vann uten tilsetning av smaksstoffer, saft av frukt og bær samt konsentrat av disse,
- b. melk, melkeprodukter,
- c. drikkevarer fremstilt av kakao og sjokolade og konsentrater av dette,
- d. varer i pulverform.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a. Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b. Fra tilvirkers eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnyttning av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,

3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltarifens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
 - c. Nytt til ervervsmessig fremstilling av annet enn drikkevarer.
 - d. Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
 - e. Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
- Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av bestemmelsene i §§ 1 og 2.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Avgifter på drikkevareemballasje

§ 1

Fra 1. januar 2001 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales miljøavgift og grunnavgift til statskassen på følgende drikkevareemballasje og etter følgende satser pr. emballasjeeenhet:

1. Miljøavgift
 - a. Glass og metall kr 4,11
 - b. Plast kr 2,47
 - c. Kartong/papp kr 1,03

Departementet kan på nærmere vilkår fritak for, sette ned eller refundere miljøavgiften dersom emballasjen inngår i et retursystem.

2. Grunnavgift
 - Engangsemballasje kr 0,83

Som engangsemballasje anses emballasje som ikke kan gjenbrukes i sin opprinnelige form.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for miljøavgiften på drikkevareemballasje:

- a. for råsaft, saftkonsentrat, juice, nektar, sirup, drikkevarer fremstilt av grønnsaker, vann uten tilsetning av smaksstoffer, saft av frukt og bær samt konsentrater av disse,
- b. for melk, melkeprodukter, drikkevarer fremstilt av kakao og sjokolade og konsentrater av dette, samt varer i pulverform,
- c. med rominnhold på minst 4 liter,
- d. for varer som selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet,
- e. fra tilvirkers eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnytting av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,

3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
 - f. bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk,
 - g. som selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
- Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

For grunnavgiften gjelder § 2 første ledd bokstavene b til g og § 2 annet ledd tilsvarende.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan fritak for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

§ 8

Departementet kan vurdere overgangsordninger ved systemomlegging av avgiftene i enkelttilfeller og etter en særskilt vurdering.

Avgift på sukker mv.**§ 1**

Fra 1. januar 2001 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på sukker mv. med kr 5,64 pr. kg av varens avgiftspliktige vekt.

§ 2

Avgiftsplikten omfatter:

1. Sukker (roe- og rørsukker).
2. Sirup og sukkeroppløsning av nevnte varer.

§ 3

Varer som inneholder sukker mv. nevnt under § 2, og som er ment eller som departementet finner tjenlige som erstatning for avgiftspliktig vare, kan undergis avgiftsplikt etter nærmere bestemmelse av departementet. Når slik avgiftsplikt blir pålagt, skal avgiften svares med beløp som så vidt mulig motsvarer avgiften etter § 1.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på sukker som:

- a. Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b. Fra tilvirkers eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforsking og utnyttning av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
 3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltarifens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- c. Nyttet til ervervsmessig fremstilling av varer.
- d. Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.

e. Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

f. Nyttet til biavl.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om hvilken ervervsmessig fremstilling av varer som faller inn under § 4 bokstav c.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 7

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 8

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 9

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av bestemmelsene i §§ 1 – 3.

§ 10

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Dokumentavgift

§ 1

Fra 1. januar 2001 skal det i henhold til lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift betales avgift til statskassen ved tinglysning av dokument som overfører hjemmel til fast eiendom, herunder bygning på fremmed grunn, med 2,5 pst. av avgiftsgrunnlaget, dog minst kr 250.

Ved tinglysning av første gangs overføring av hjemmel til eierseksjon eller til fysisk del av eiendom i forbindelse med oppløsning av borettslag og boligaksjeselskaper betales avgift med kr 1 000 pr. hjemmelsoverføring.

§ 2

Fritatt for avgift er:

- a. Gaveandel i dokument som inneholder gave, donasjon o.l. til det offentlige eller til offentlig godkjente stiftelser og legater, eller til foreninger med allmennnyttige formål og med styresete her i landet.
- b. Dokument som overfører rettigheter til fast eiendom til utenlandske diplomatiske og konsulære misjoner.
- c. Egen sameieandel ved overtagelse av fast eiendom ved oppløsning av sameie.
- d. Overføring av hjemmel til fast eiendom mellom ektefeller.
- e. Arveandel etter loven ved overtagelse av fast eiendom på skifte eller fra uskiftet bo. Forskudd

på arv regnes ikke som arveandel og heller ikke testamentarv i den utstrekning den overstiger lovens arveandel.

- f. Overføring av hjemmel til fast eiendom til forrige hjemmelshaver eller dennes ektefelle, i forbindelse med salg etter reglene om tvangssalg.
- g. Overføring av hjemmel til fast eiendom til NATO eller NATOs hovedkvarter i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Ved førstegangsoverføring av en selvstendig og i sin helhet nyoppført bygning som ikke er tatt i bruk, og overføring av bygg under arbeid betales avgift bare av salgsverdien av tomte dersom det blir tinglyst hjemmelsoverføring til denne.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Avgift på flyging av passasjerer

I.

§ 1

Fra 1. januar 2001 til og med 31. mars 2001 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på ervervsmessig flyging fra norsk lufthavn til utlandet og mellom Oslo og følgende steder: Bergen, Kristiansand, Stavanger og Trondheim.

Departementet kan gi forskrifter om hva som skal anses som ervervsmessig flyging og om avgrensning av avgiftsplikten.

§ 2

1. For flyging fra norsk lufthavn til utlandet betales avgift med kr 232 pr. passasjer.
2. For flyging i Norge mellom steder nevnt i § 1 betales avgift med kr 116 pr. passasjer.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på:

- a. Flyging av luftbefordrerens ansatte på tjenestereise.
- b. Flyging av barn under 2 år.
- c. Transitt- og transferpassasjerer, såfremt reisen står i direkte forbindelse med annen flyreise. Fritaket gjelder ikke for flyging som nevnt under bokstav d i direkte tilknytning til annen avgiftspliktig flyreise.
- d. Flyging av mannskap til og fra anlegg eller innretning på kontinentalsokkelen i Nordsjøen i tilknytning til utnyttelse av naturforekomster der.
- e. Flyging fra lufthavn i Finnmark og følgende kommuner i Nord-Troms: Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

II.

§ 1

Fra 1. april 2001 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på ervervsmessig flyging fra norske lufthavner med kr 128 pr. passasjer.

Departementet kan gi forskrifter om hva som skal anses som ervervsmessig flyging og om avgrensning av avgiftsplikten.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på:

- a. Flyging av luftbefordrerens ansatte på tjenestereise.

- b. Flyging av barn under 2 år.

- c. Transitt- og transferpassasjerer, såfremt reisen står i direkte forbindelse med annen flyreise. Fritaket gjelder ikke for flyging som nevnt under bokstav d i direkte tilknytning til annen avgiftspliktig flyreise.

- d. Flyging av mannskap til og fra anlegg eller innretning på kontinentalsokkelen i Nordsjøen i tilknytning til utnyttelse av naturforekomster der.

- e. Flyging til og fra lufthavn i Nordland, Troms og Finnmark. Fritaket gjelder ikke flyginger til og fra lufthavn i Tromsø og Bodø.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Andre avgiftsvedtak

Inntekter ved tildeling av konsesjoner (kap. 5309)

§ 1

For 2001 kan departementet innhente inntekter ved tildeling av konsesjoner for:

- a. Oppdrett av laks og ørret.
- b. Frekvenser knyttet til etablering og drift av andre generasjons mobilkommunikasjonssystem.
- c. Riksdekkende reklamefinansiert fjernsyn.

§ 2

Inntektene innhentes ved tildeling av konsesjoner ved auksjon. Auksjonsbeløpet skal innbetales til statskassen.

§ 3

Departementet gir forskrifter om auksjonen og om innbetaling og oppkreving av auksjonsbeløpet.

Avgift på frekvenser (kap. 5583 post 70 og 71)

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2001 kan:

1. fastsette en avgift knyttet til disponering av frekvenser til drift av tredje generasjons system for mobilkommunikasjon (bl.a. UMTS),
2. fastsette en avgift knyttet til disponering av frekvenser til drift av andre generasjons mobilkommunikasjonssystem,
3. forestå salg av 5-sifrede telefonnummer,
4. fastsette nærmere bestemmelser om beregning og oppkreving av avgiften.

Forslag

til vedtak om tollavgifter for budsjetterminen 2001

I.

Tolltariffen slik den gjelder 31. desember 2000, herunder tolltariffens innledende bestemmelser, skal fortsatt gjelde fra 1. januar 2001, med følgende endringer:

A.

I tolltariffens innledende bestemmelser gjøres følgende endringer:

§ 2 nr. 3 første, annet og tredje ledd skal lyde:

3. Varer som er omfattet av en frihandelsavtale inngått mellom Norge og en fremmed stat eller gruppe av stater kan innenfor rammen av slike avtaler innføres med redusert toll, tollfritt eller med annen tollmessig justering. Preferanse-tollbehandling innvilges under forutsetning av at opprinnelsesreglene til den aktuelle frihandelsavtalen er oppfylt.

Følgende frihandelsavtaler er virksomme 1. januar 2001:

- Avtalen om opprettelse av Det Europeiske Økonomiske Samarbeidsområde, EØS-avtalen
- Konvensjonen om opprettelse av Det Europeiske Frihandelsforbund
- Handelsavtalen EF – Norge
- Frihandelsavtalen EFTA – Tyrkia
- Frihandelsavtalen EFTA – Den tsjekkiske republikk (Tsjekkia)
- Frihandelsavtalen EFTA – Den slovakiske republikk (Slovakia)
- Frihandelsavtalen EFTA – Israel
- Frihandelsavtalen EFTA – Romania
- Frihandelsavtalen EFTA – Bulgaria
- Frihandelsavtalen EFTA – Ungarn
- Frihandelsavtalen EFTA – Polen
- Frihandelsavtalen EFTA – Slovenia
- Frihandelsavtalen EFTA – Estland
- Frihandelsavtalen EFTA – Latvia
- Frihandelsavtalen EFTA – Litauen
- Frihandelsavtalen Norge – Færøyene
- Interim frihandelsavtale EFTA – PLO på vegne av Den palestinske selvstyremyndighet
- *Frihandelsavtalen EFTA – Marokko*

Tollpreferanser gis under samme forutsetninger også for varer som er omfattet av bilaterale eller unilaterale erklæringer inngått i tilknytning til disse frihandelsavtalene.

§ 11 nr. 32 skal lyde:

32. Én stk. (sett) av hver type eller størrelse av utskiftbare former eller utskiftbart maskinverktøy som er bestilt sammen med, fortollet sammen med og tydelig bestemt for maskiner som kan innføres tollfritt. Formene og verktøyet kan da tariffes i samme posisjon som vedkommende maskin og innføres tollfritt sammen med den.

Med maskiner forstås her alle maskiner, maskinanlegg, utstyr, apparater eller redskaper som er nevnt under posisjonene i kapittel 84 eller 85 i tolltariffen.

§ 11 ny nr. 33 skal lyde:

33. *Landbruksvarer som anvendes til teknisk bruk. Departementet kan gi forskrifter om vilkår for fritak.*

B.

Oppdelingene og tollsatsene for hjortekjøtt endres som angitt i vedlegg 3.1.

C.

Oppdelingene for levende roser og stauder endres som angitt i vedlegg 3.2.

D.

For industrivarer som 31. desember 2000 er oppført i tolltariffen med høyere tollsats enn 2001-satsene i nedtrappingsplanen i henhold til WTO-avtalen og den særskilte Ministererklæringen om liberalisering av handel med informasjonsteknologi-produkter, reduseres tollsatsene i samsvar med det som følger av Norges forpliktelser etter nedtrappingsplanen.

E.

Tollsatsene settes til 0 på de varenumrene i tolltariffen som er angitt i vedlegg 3.3.

II.

Finansdepartementet gis fullmakt til å iverksette de tollreduksjoner som følger av frihandelsavtalen mellom EFTA-landene og Makedonia, samt eventuelle frihandelsavtaler mellom EFTA-landene og henholdsvis Canada, Kypros, Tunisia, Egypt og Jordan.

gelses som departementet fastsetter, herunder begrensninger med hensyn til vareslag, bearbeidingsgrad og varighet. Fisk som vareslag unntas i sin helhet fra tillatelsen om opprettelsen av frihavnen. Tillatelsen til opprettelse av frihavn i Kirkenes gis som en forsøksordning og skal vurderes på nytt i lys av erfaringene.

III.

Stortinget samtykker i at Kongen kan gi tillatelse til opprettelse av frihavn i Kirkenes på de betin-

IV.

Finansdepartementet gis fullmakt til å innarbeide tekniske endringer i tolltariffen.

Vedlegg 1

Skatteligningen og selvangivelsesstatistikk for 1998

I dette vedlegget redegjøres det for skatteligningen og selvangivelsesstatistikk for 1998. Skatteligningen inneholder tall for skattegrunnlagene og innbetalte skatter. Selvangivelsesstatistikken inneholder på den annen side tall for de fleste skattepliktige inntekter i tillegg til fradrag og formue.

Skatteligningen for inntektsåret 1998

1. Tabellene 1 – 7 gir en oversikt over skatteligningen for 1998. Statistikken bygger på oppgaver fra den ordinære skatteligningen for forskuddspliktige og etterskuddspliktige skattytere. For personlige skattytere omfatter inntektsskatt til staten hovedsakelig toppskatt, men for visse grupper personlige skattytere, hovedsakelig personer som er bosatt i utlandet, beregnes ordinær inntektsskatt til staten.

Tabell 1 viser en oppstilling av skatteligningen samlet og fordelt på *etterskuddspliktige og forskuddspliktige skattytere*. I tabell 2 vises tall for skatteligningen samlet og fordelt fylkesvis for *forskuddspliktige skattytere*.

Utlignet formues- og inntektsskatt til kommune, fylke og stat og trygdeavgift til folketrygden utgjorde i alt 221,9 mrd. kroner i 1998 sammenlignet med 226,5 mrd. kroner i 1997.

Kommune- og fylkesskatten beløp seg til 78,2 mrd. kroner, mens statsskatten og trygdeavgiften var henholdsvis 98,2 og 45,5 mrd. kroner. Fra 1997 til 1998 var det en samlet nedgang i utlignet skatt på 2 pst. Kommune- og fylkesskatten ble redusert med 7,3 pst., statsskatten ble redusert med 2,3 pst. Medlemsavgiften til folketrygden økte med 9 pst. fra året før.

Alminnelig inntekt ved kommune- og fylkeskatteligningen utgjorde i alt 562,9 mrd. kroner for *forskuddspliktige skattytere*. Dette var en økning på 8,6 pst. fra året før. Sammenlignet med 1997 økte utlignede skatter for forskuddspliktige med 14,7 mrd. kroner.

2. Tabell 3 viser gjennomsnittstall for innenby (gd)boende personlige skattytere fordelt fylkesvis. Alminnelig inntekt pr. innbygger var 126 202 kroner i 1998. Sammenlignet med 1997 økte utlignede skatter for forskuddspliktige med 14,7 mrd. kroner.

163 615 kroner, mens inntekten var lavest i Nord-Trøndelag med 102 822 kroner.

Tabell 4 viser fordelingen av antall personlige skattytere etter størrelsen på nettoformuen og alminnelig inntekt. Denne statistikken omfatter 3,5 mill. personlige skattytere. Av de personlige skattyterne hadde om lag 37 pst. alminnelig inntekt under 100 000 kroner, 36,7 pst. en inntekt mellom 100 000 og 200 000 kroner, 17,2 pst. en inntekt mellom 200 000 og 300 000 kroner, og 9,1 pst. hadde en inntekt på 300 000 kroner eller mer. En gruppering av de personlige skattytere etter formuestrinn viser at 70,6 pst. av skattyterne hadde en formue under 120 000 kroner, 13,2 pst. en formue mellom 120 000 og 300 000 kroner og 7,0 pst. en formue mellom 300 000 kroner og 500 000 kroner. 9,2 pst. av skattyterne ble lignet for en formue på 500 000 kroner eller mer.

3. Utlignet inntektsskatt fra *etterskuddspliktige skattytere* ble tidligere fordelt mellom kommune, fylke og stat. Fra 1998 ble reglene om stedbunden beskatning fjernet og all inntektsskatt fra etterskuddspliktige skattytere med unntak av naturressursskatten blir nå utlignet til staten. Som tabell 1 viser utgjorde nettoinntekt ved statsskatteligningen for etterskuddspliktige 110,6 mrd. kroner i 1998. Utlignet skatt for etterskuddspliktige ble redusert med 19,3 mrd. kroner ift. 1997. Reduksjonen kan nesten i sin helhet knyttes til virksomheten på norsk kontinentalsokkel.

Samlet utlignet skatt til staten, eksklusive selskaper skattlagt med hjemmel i petroleumsskatte-loven, utgjorde i alt 26 mrd. kroner i 1998. Av dette var 25,5 mill. kroner fellesskatt og 146 mill. kroner formuesskatt. Skatt på grunnrenteinntekt var på 352 mill. kroner i 1998, mens tonnasjeskatten utgjorde 83 mill. kroner samme år.

Tallene for utlignet skatt til staten er etter godtgjøringsfradrag i forbindelse med mottatt aksjeutbytte, og etter fradrag for naturressursskatt. Fradrag for godtgjørelse i fellesskatt utgjorde 4,4 mrd. kroner, mens fradrag for naturressursskatt utgjorde 975 mill. kroner.

Tabell 5 viser etterskuddspliktige skattytere etter samlet inntekt. Av en samlet inntekt (alminnelig inntekt og korreksjonsinntekt) på 110,6 mrd. kro-

ner, er 87,7 pst. (97 mrd. kroner) opptjent av etterskuddspliktige skattytere med en samlet inntekt på 1 mill. kroner eller mer (18,9 pst. av skattyterne). Mottatt norsk og utenlandsk aksjeutbytte er fra inntektsåret 1993 inkludert i alminnelig inntekt.

Tabell 6 viser at 83,6 pst. av den utlignede skatten ved statsskatteligningen på 26,1 mrd. kroner er utlignet på aksjeselskaper mv., 7,5 pst. på kraftselskaper, 5,1 pst. på sparebanker, 0,8 pst. på rederier skattlagt etter Sktl. § 51A, 0,9 pst. på forbruksforeninger, innkjøps- og salgslag/samvirkelag, andelsmeierier og boligbyggelag, 1,2 pst. på utenlandske aksjeselskaper/forsikringselskaper og 0,7 pst. på institusjoner/foreninger og pensjonsfond og 0,1 pst. på verdipapirfond og utenlandske styremedlemmer.

Tabell 7 viser at statsskatten fra oljevirkksomheten for etterskuddspliktige skattytere beløp seg til 10,1 mrd. kroner. Beløpet utgjør 27,9 pst. av selskapskatten til staten.

Selvangivelsesstatistikk for 1998

Tabell 8 – 11 viser gjennomsnittstall for personlige skattytere fra selvangivelsesstatistikken for 1998. Mens skatteligningen hovedsakelig redegjør for innbetalte skatter i 1998, viser selvangivelsesstatistikken tall for gjennomsnittlige inntekter, formue og fradrag for (bosatte) personer over 17 år.

I tabell 8 er det gjengitt en del hovedtall for de sosioøkonomiske gruppene lønnstakere, trygdede og selvstendig næringsdrivende. Definisjonen av disse gruppene er identisk med definisjonen i avsnitt 2.6.3. Tabellen viser at lønnstakere utgjør den største gruppen med nesten 1,9 mill. personer. Trygdede utgjør nesten 960 000 personer, mens selvstendig næringsdrivende utgjør om lag 150 000 personer. *Gjennomsnittlig bruttoinntekt* for lønnstakere var om lag 274 000 kroner i 1998. Trygdede hadde en gjennomsnittlig bruttoinntekt på noe over 135 000 kroner, mens tilsvarende for selvstendig næringsdrivende var knapt 360 000 kroner.

Trygdede og pensjonister får om lag 8,6 pst. av bruttoinntekten fra *kapitalinntekter*, dvs. renter, aksjeutbytte, aksjegevinst og inntekt av prosentlignet bolig. For lønnstakere og selvstendig næringsdrivende er andelen hhv. 5,4 pst. og 8,4 pst.

Tabell 8 viser også at *samlet fradrag* (inkl. særfradrag) som andel av bruttoinntekt er 30 pst. for trygdede, 23,2 pst. for lønnstakere og 20,9 pst. for selvstendig næringsdrivende. For selvstendig næringsdrivende utgjør underskudd i næring og gjeldsrenter de største fradragspostene, mens det er minstefradrag og gjeldsrenter for lønnstakere. De største fradragene for trygdede er minstefradrag og særfradrag.

Trygdede betaler i gjennomsnitt 16 pst. av sin bruttoinntekt i *skatt*. For lønnstakere utgjør samlet utlignet skatt i gjennomsnitt 27,5 pst. av bruttoinntekten. Selvstendig næringsdrivende betaler i gjennomsnitt 30,2 pst. av bruttoinntekten i skatt.

Tabell 9 viser *sammensetning av inntekter og fradrag og skatt* for personer (bosatte over 17 år) på ulike inntektsnivåer. Tabellen viser at for personer med en bruttoinntekt under 100 000 kroner utgjør i gjennomsnitt lønnsinntekter om lag 37 pst., tjenestepensjoner mv. og trygdeytelser om lag 54 pst. og aksjeutbytte og gevinst om lag 0,2 pst. av bruttoinntekten. For personer med en bruttoinntekt over 1 mill. kroner utgjør i gjennomsnitt lønnsinntekter om lag 27 pst., tjenestepensjoner mv. og trygdeytelser om lag 1,7 pst. og aksjeutbytte og gevinst om lag 41 pst. av bruttoinntekten i 1998.

Tabell 10 viser sammensetningen av inntekter og fradrag for personer fordelt etter størrelsen på *nettoformue*. Tabellen viser at personer med høy nettoformue i gjennomsnitt også har relativt høy bruttoinntekt. For personer med en nettoformue på over 1 mill. kroner utgjør i gjennomsnitt lønnsinntekter om lag 28 pst. av nettoformuen i 1998. Tilsvarende utgjør tjenestepensjoner mv. og trygdeytelser om lag 13 pst. og aksjeutbytte og gevinst om lag 29 pst. av bruttoinntekten.

Tabell 11 gjengir gjennomsnittlige inntekter, fradrag og skatt *fordelt etter alder*. Tabellen viser at den gjennomsnittlige bruttoinntekten øker med alderen opp til aldersgruppen 45–54 år, for så å falle for de neste aldersgruppene. Tabellen viser at for personer mellom 67 og 74 år utgjør trygdeytelsene i gjennomsnitt om lag 63 pst. av bruttoinntekten. For personer mellom 17 og 24 år og 67 år og eldre utgjør i gjennomsnitt renter av bankinnskudd den største andelen av kapitalinntektene. For personer mellom 25 og 66 år utgjør derimot aksjeutbytte i gjennomsnitt den største andelen.

Tabell 1 Oversikt over skatteligningen. Hele landet. 1998. Mill. kroner

	I alt	Etterskudds- pliktige skattytere ¹⁾	Personlige skattytere ²⁾
<i>Kommuneskatteligningen</i>			
Antall skattytere ²⁾	3 809 636	1 245	3 808 391
Nettoformue	659 695	–	659 695
Alminnelig inntekt	562 925	–	562 925
Særfradrag	12 531	–	12 531
Formuesskatt	3 889	–	3 889
Inntektsskatt ³⁾	45 863	2	45 861
Naturressursskatt	1 233	1 233	–
<i>Fylkesskatteligningen</i>			
Inntektsskatt	27 010	–	27 010
Naturressursskatt	224	224	–
<i>Statsskatteligningen</i>			
Antall skattytere med fellesskatt	3 331 238	68 937	3 262 301
Antall skattytere med toppskatt	938 659	:	938 659
Beregningsgrunnlag for toppskatt	661 369	:	661 369
Nettoinntekt	112 271	110 601	1 670
Nettoformue	702 527	48 773	653 754
Inntekt sokkel	17 820	17 820	–
Beregningsgrunnlag for særskatt sokkel	10 255	10 255	–
Toppskatt	11 995	–	11 995
Fellesskatt	73 997	25 541	48 456
Formuesskatt	1 662	146	1 516
Inntektsskatt sokkel (inkl. særskatt)	10 117	10 117	–
Skatt på grunnrenteinntekt for kraftanlegg	352	352	–
Tonnasjeskatt	83	83	–
<i>Utligning til folketrygden</i>			
Beregningsgrunnlag for trygdeavgift i alt	661 174	–	661 174
Pensjon/trygd	120 557	–	120 557
Næringsinntekt utenom primærnæringer	34 078	–	34 078
Næringsinntekt i primærnæringer	10 488	–	10 488
Lønnsinntekt	496 051	–	496 051
Samlet trygdeavgift	45 456	–	45 456
<i>Sum utlignet skatt</i>			
I alt	221 881	37 699	184 182
<i>Fradrag, nedsettelse og korreksjoner i skatt</i>			
I alt	16 902	5 412	11 490
Forsørgerfradrag ⁴⁾	1 967	–	1 967
Finnmarksfradrag ⁵⁾	543	–	543
Fradrag for boligsparing – BSU ⁵⁾	367	–	367
Fradrag for aksjesparing – AMS ⁵⁾	375	–	375
Skatt etterbetalt pensjon ⁶⁾	-32	–	-32
Nedsettelse etter 80-prosentregelen ⁷⁾	189	–	189
Skattebegrensning etter Sktl. § 78 ⁸⁾	3 126	–	3 126
Nedsettelse for utenlandsskatt ⁹⁾	84	–	84
Godtgjørelsesfradrag ¹⁰⁾	9 308	4 437	4 871
Fradrag for naturressursskatt ¹¹⁾	975	975	–

1) Omfatter også utenlandske skattytere på kontinentalsokkelen.

2) Antall skattytere med utlignet inntektsskatt og/eller formuesskatt til kommune.

3) For etterskuddspliktige omfatter inntektsskatten kun utenlandske styremedlemmer.

4) Beløpet er belastet inntektsskatt kommune med 1 273 mill. kroner og fylkesskatt med 694 mill. kroner.

5) Beløpet er belastet inntektsskatt stat.

6) Tillegg/fradrag for etterbetalt pensjon er fordelt med -8,6 mill. kroner på inntektsskatt kommune, -4,7 mill. kroner på fylkesskatt, -2,1 mill. kroner på inntektsskatt stat, -8,3 mill. kroner på fellesskatten og -7,8 mill. kroner på avgift til folketrygden.

7) Beløpet er belastet formuesskatt stat.

8) Beløpet er belastet inntektsskatt kommune og fylke med henholdsvis 857,4 mill. kroner og 465,3 mill. kroner. Inntektsskatt stat med 177,9 mill. kroner, fellesskatt med 832,3 mill. kroner og avgift til folketrygden med 793,5 mill. kroner.

9) Beløpet er belastet inntektsskatt stat med 9,3 mill. kroner, fellesskatt med 28,8 mill. kroner, inntektsskatt kommune med 29,9 mill. kroner og fylkesskatt med 16,2 mill. kroner.

10) Godtgjørelsesfradraget for etterskuddspliktige belastes i sin helhet fellesskatt. For personlige skattytere er godtgjørelsesfradraget belastet inntektsskatt kommune med 1 866 mill. kroner, fylkesskatt med 1 095 mill. kroner og fellesskatt med 1 910 mill. kroner.

11) Beløpet er belastet fellesskatt.

Tabell 2. Oversikt over skatteligningen for forskuddspliktige skattytere etter fylke. 1998. Mill. kroner

	Hele landet	Østfold	Akershus	Oslo	Hedmark	Oppland	Buskerud	Vestfold	Telemark	Aust-Agder	Vest-Agder
<i>Kommuneskatteligningen</i>											
Antall skattytere	3 808 391	212 957	369 481	401 947	180 178	190 735	229 837	179 562	154 148	97 907	130 895
Nettoformue	659 695	32 619	79 176	118 418	27 255	28 534	38 368	32 433	21 636	14 795	22 602
Alminnelig inntekt	562 925	28 694	68 923	83 604	20 366	20 126	29 934	25 583	19 207	11 567	17 708
Særfradrag	12 531	802	1 032	1 472	634	575	658	650	538	309	460
Formuesskatt	3 889	187	480	751	153	163	226	192	123	87	132
Inntektsskatt	45 861	2 277	5 842	6 995	1 592	1 588	2 450	2 049	1 541	920	1 413
<i>Fylkesskatteligningen</i>											
Inntektsskatt	27 010	1 342	3 436	4 117	939	937	1 443	1 207	908	543	833
<i>Statsskatteligningen</i>											
Antall skattytere med fellesskatt	3 262 301	182 174	333 239	382 179	141 057	138 387	175 621	153 468	121 420	73 105	108 573
Antall skattytere med toppskatt	938 659	44 116	126 538	141 249	27 563	27 443	49 567	40 910	30 992	17 550	28 832
Beregningsgrunnlag for toppskatt	661 369	34 083	78 800	90 295	24 505	24 179	35 066	30 149	22 916	13 573	20 664
Nettoformue	653 754	31 699	81 044	121 128	26 130	26 674	37 332	31 585	20 774	13 897	22 271
Toppskatt ¹⁾	11 995	451	2 113	2 443	238	235	609	499	335	192	310
Fellesskatt	48 456	2 407	6 220	7 189	1 683	1 678	2 589	2 171	1 618	975	1 495
Formuesskatt	1 516	74	201	268	58	60	91	73	47	34	54
<i>Utligning til folketrygden</i>											
Samlet trygdeavgift	45 456	2 296	5 645	6 318	1 617	1 623	2 434	2 051	1 536	919	1 409
<i>Sum utlignet skatt</i>											
I alt	184 182	9 034	23 938	28 082	6 280	6 283	9 842	8 242	6 108	3 669	5 647
<i>Fradrag, nedsettelse og korreksjoner i skatt</i>											
I alt	11 490	552	1 334	2 037	369	356	541	519	326	219	350
Forsørgerfradrag	1 967	101	209	187	76	74	99	91	70	47	74
Finnmarksfradrag	543	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fradrag for BSU	367	15	39	57	9	12	18	13	8	6	15
Fradrag for AMS	375	19	44	45	13	19	22	20	13	7	13
Skatt etterbetalt pensjon	-32	-1	-5	-6	0	-1	-2	-2	-2	0	-1
Nedsettelse etter											
80-prosentregelen	189	2	24	114	1	1	6	8	1	1	2
Skattebegrensning etter											
Sktl. § 78	3 126	205	170	326	179	168	161	144	134	78	99
Nedsettelse for utenlands-											
skatt	84	2	11	18	1	1	3	3	2	2	2
Godtgjørelsesfradrag	4 871	207	842	1 297	90	82	235	244	99	78	146

Forts. tabell 2

	Rogaland	Hordaland	Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal	Sør- Trøndelag	Nord- Trøndelag	Nordland	Troms	Finnmark	Konti- ental sokkelen
<i>Kommuneskatteligningen</i>										
Antall skattytere	287 654	357 417	94 641	202 502	221 843	104 996	204 187	125 297	62 207	–
Nettoformue	48 523	54 549	17 183	36 094	29 733	13 164	23 606	14 885	6 122	–
Alminnelig inntekt	49 263	53 504	12 310	28 116	30 143	13 063	25 920	16 820	8 073	–
Særfradrag	825	1 080	280	675	727	368	772	451	223	–
Formuesskatt	285	317	99	209	170	72	128	82	33	–
Inntektsskatt	4 105	4 370	991	2 248	2 437	1 019	2 041	1 343	639	–
<i>Fylkesskatteligningen</i>										
Inntektsskatt	2 416	2 573	585	1 325	1 435	601	1 203	791	376	–
<i>Statsskatteligningen</i>										
Antall skattytere med fellesskatt	256 453	308 946	79 889	176 870	187 928	90 934	175 393	110 263	55 425	10 977
Antall skattytere med toppskatt	85 143	92 324	19 460	45 920	48 174	18 505	40 133	27 719	12 746	13 775
Beregningsgrunnlag for toppskatt	55 879	63 147	14 568	33 527	36 572	16 058	32 125	21 041	10 222	4 000
Nettoformue	48 641	54 078	16 802	35 620	29 496	12 854	23 085	14 619	6 006	19
Toppskatt ¹⁾	1 347	1 194	170	484	536	152	347	172	-328	496
Fellesskatt	4 277	4 603	1 050	2 376	2 580	1 085	2 166	1 423	680	191
Formuesskatt	120	126	38	85	67	27	48	32	13	0
<i>Utligning til folketrygden</i>										
Samlet trygdeavgift	3 941	4 399	1 003	2 303	2 502	1 076	2 149	1 442	694	99
<i>Sum utlignet skatt</i>										
I alt	16 492	17 582	3 935	9 030	9 728	4 033	8 084	5 284	2 106	786
<i>Fradrag, nedsettelser og korreksjoner i skatt</i>										
I alt	965	1 031	221	547	514	239	442	371	558	1
Forsørgerfradrag	184	203	50	111	118	60	109	69	35	0
Finnmarksfradrag	–	–	–	–	–	–	–	100	442	0
Fradrag for BSU	48	44	11	19	20	8	13	10	4	0
Fradrag for AMS	41	32	12	20	19	10	15	9	4	0
Skatt etterbetalt pensjon	-2	-4	-1	0	1	-1	-2	-1	-1	0
Nedsettelse etter 80-prosentregelen	5	11	2	4	4	0	1	1	0	0
Skattebegrensning etter Sktl. § 78	196	286	85	192	194	114	215	120	59	0
Nedsettelse for utenlandsskatt	22	8	1	4	2	0	1	1	0	0
Godtgjørelsesfradrag	470	452	62	198	156	47	91	63	15	0

¹⁾ Toppskatt utgjør nesten hele inntektsskatten ved statsskatteligningen for personlige skattytere, men inkludert er også ordinær inntektsskatt til staten for visse grupper skattytere, hovedsakelig personer bosatt i utlandet. Denne skatten er i likhet med de øvrige skattene i tabellen oppgitt etter at fradrag og nedsettelser i skatt er trukket i fra. For Finnmark sin del fremkommer et negativt tall siden fradragene overstiger skatten, hovedsakelig pga. av Finnmarksfradraget.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3 Gjennomsnittstall for personlige skattytere¹⁾²⁾. Fylke. 1998. Kroner

Fylke	Alminnelig inntekt			
	Pr. innen- by(gd)s- boende personlig skattyter	Pr. innbygger	Netto- formue pr. innbygger	Utlignet skatt pr. innbygger
Hele landet	169 820	126 202	148 398	41 190
Østfold	154 958	116 548	130 417	36 691
Akershus	202 095	151 402	176 753	52 298
Oslo	211 647	163 615	241 829	55 465
Hedmark	142 712	109 030	142 264	33 634
Oppland	143 360	110 155	148 248	34 376
Buskerud	167 365	127 523	160 257	41 886
Vestfold	163 409	121 594	151 138	39 129
Telemark	155 191	115 976	127 792	36 975
Aust-Agder	156 040	113 759	138 617	36 071
Vest-Agder	160 554	114 578	145 935	36 594
Rogaland	186 435	131 701	132 882	44 417
Hordaland	170 539	123 337	126 527	40 627
Sogn og Fjordane	152 167	114 098	157 576	36 504
Møre og Romsdal	156 718	115 538	148 397	37 171
Sør-Trøndelag	158 591	115 457	114 334	37 278
Nord-Trøndelag	142 301	102 822	102 934	31 767
Nordland	146 502	108 481	98 466	33 856
Troms	150 987	111 839	98 868	35 156
Finnmark	144 498	108 993	82 687	28 439

¹⁾ Tallene omfatter bare skattytere som er bostedslignet i Norge. De øvrige gjennomsnittstallene omfatter oppgaver fra alle grupper av personlige skattytere. Innbyggertallet pr. 1. januar 1999 er benyttet ved beregning av gjennomsnittstall pr. innbygger. En kan ikke på grunnlag av totaltallene i tabell 1 beregne gjennomsnittstall i tabell 3.

²⁾ Begrepet personlig skattyter er endret fra og med 1998 og er derfor ikke helt sammenlignbart med tidligere årganger. Skattyterne er bare registrert som skattyter i en kommune.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4 Antall personlige skattytere¹⁾ etter formue og inntektstrinn. 1998

Alminnelig inntekt. Kroner	I alt	Nettoformue ved statsskatteligningen. Kroner						
		0-119 000	120 000-199 000	200 000-299 000	300 000-499 000	500 000-699 000	700 000-999 000	1 000 000-
I alt	3 465 376	2 448 150	245 947	210 235	243 268	122 105	88 061	107 610
0 eller negativ	43 972	38 536	1 321	902	911	551	429	1 322
1 – 24 900	200 013	180 699	9 373	4 557	3 304	1 110	501	469
25 000 – 49 900	199 991	183 719	6 699	3 582	2 906	1 352	990	743
50 000 – 74 900	440 714	338 547	46 767	30 031	19 044	3 805	1 399	1 121
75 000 – 99 900	395 772	271 736	37 408	32 732	33 287	12 705	5 919	1 985
100 000 – 149 900	674 941	460 190	50 197	48 226	59 478	28 242	18 088	10 520
150 000 – 199 900	596 713	431 073	37 670	33 387	41 932	22 658	16 068	13 925
200 000 – 249 900	393 651	261 913	26 904	25 541	33 980	18 565	13 789	12 959
250 000 – 299 900	202 958	122 196	13 664	13 787	20 026	12 113	9 853	11 319
300 000 – 349 900	105 445	60 030	6 349	6 792	10 385	6 891	6 197	8 801
350 000 – 399 900	61 834	33 527	3 421	3 713	6 030	4 200	4 051	6 892
400 000 – 449 900	39 393	20 562	2 030	2 268	3 602	2 795	2 746	5 390
450 000 – 499 900	26 706	13 121	1 315	1 461	2 471	1 947	2 006	4 385
500 000 – 999 900	68 374	29 264	2 582	2 984	5 418	4 695	5 309	18 122
1 000 000 og over	14 899	3 037	247	272	494	476	716	9 657

¹⁾ Som skattyter regnes en person som har samlet utlignet skatt større enn null og/eller samlet forskuddsskatt større enn null og/eller samlet fradrag og verdsettelse i skatt større enn null. Samlet forskudd er definert som summen av avregnet forskuddstrekk, avregnet forskuddsskatt og betalt tilleggsforskudd. Felleslignede ektefeller er ikke slått sammen til én enhet. Begrepet skattyter er endret noe fra 1998, og er derfor ikke sammenlignbart med tidligere år.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5 Etterskuddspliktige skattytere etter samlet inntekt.¹⁾ Fellesskatt²⁾ på samlet inntekt ved statsskatteligningen. Eksklusive sakkelselskaper³⁾. 1998

	Skattytere		Samlet inntekt		Fellesskatt	
	Antall	Pst.	Mill. kr	Pst.	Mill. kr	Pst.
I alt	68 937	100	110 601	100	30 953	100
1 – 4 999	4 058	6	7	0	2	0
5 000 – 9 999	1 815	3	13	0	4	0
10 000 – 19 999	2 889	4	42	0	12	0
20 000 – 49 999	6 316	9	213	0	59	0
50 000 – 99 999	7 237	10	531	0	148	0
100 000 – 199 999	9 810	14	1 418	1	396	1
200 000 – 499 999	14 349	21	4 695	4	1 314	4
500 000 – 999 999	9 327	14	6 606	6	1 850	6
1 000 000 – 1 999 999	6 123	9	8 564	8	2 398	8
2 000 000 – 4 999 999	4 143	6	12 714	12	3 560	12
5 000 000 og over	2 744	4	75 798	69	21 210	69

¹⁾ Samlet inntekt omfatter alminnelig inntekt og korreksjonsinntekt.

²⁾ Omfatter utlignet fellesskatt på alminnelig inntekt og utlignet fellesskatt på korreksjonsinntekt før godtgjørelsesfradrag og fradrag for naturressursskatt er trukket i fra.

³⁾ Selskaper skattlagt med hjemmel i Petroleumsloven.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6 Etterskuddspliktige skattytere. Ansettelse og skatter ved statsskatteligningen etter skattytergruppe¹⁾, eksklusive sokselskaper²⁾. 1998. Mill. kroner

	Antall Skatt- ytere ³⁾	Netto- formue	Skattbar inntekt ⁴⁾	Formues- skatt	Felles- skatt ⁵⁾	Tonnasje- skatt	Skatter og fradrag		
							Skatt på grunn- rente- inntekt	Fradrag i skatt ⁶⁾	Sum skatt til staten
I alt	71 374	48 773	110 601	146	30 953	83	352	5 412	26 122
Aksjeselskaper ⁷⁾	66 136	1 608	91 517	5	25 623	–	–	3 778	21 850
Rederier skattlagt etter skatteloven § 51 A	472	–	512	–	143	83	–	15	212
Verdipapirfond og utenlandske styre- medlemmer	333	–	239	–	65	–	–	40	25
Gjensidige livs- og skadeforsikrings- selskaper	21	922	89	3	25	–	–	17	11
Sparebanker	132	23 724	4 916	71	1 370	–	–	108	1 334
Forbruksforeninger, innkjøpsog salg- lag, andelsmeieri- er og boligbygge- lag	1 423	18 478	731	55	205	–	–	24	236
Kraftforetak	1 372	–	10 207	–	2 852	–	352	1 237	1 967
Institusjoner, for- eninger og pen- sjonsfond	1 117	4 042	844	12	236	–	–	68	180
Utenlandske ak- sjeselskaper og forsikringsfel- skaper	368	–	1 546	–	433	–	–	125	307

¹⁾ Skattytergruppe refererer til skatteregelgruppe som de etterskuddspliktige skattyterne skattlegges etter.

²⁾ Selskaper skattlagt med hjemmel i Petroleumsskatteloven.

³⁾ Etterskuddspliktige som har fått beregnet skatt av inntekt og/eller formue før eventuelt godtgjørelsesfradrag og fradrag for naturressursskatt er trukket fra.

⁴⁾ Omfatter inntekt inklusive aksjeutbytte og korreksjonsinntekt.

⁵⁾ Inneholder også utlignet fellesskatt på korreksjonsinntekt, før godtgjørelsesfradrag og fradrag for naturressursskatt er trukket i fra.

⁶⁾ Godtgjørelsesfradrag (4 437 mill. kroner) og fradrag for naturressursskatt (975 mill. kroner).

⁷⁾ Omfatter aksjeselskaper, aksjebanker og forsikringsselskaper registrert i Norge

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7 Etterskuddspliktige skattytere skattlagt med hjemmel i petroleumsskatteloven. 1998.
Mill. kroner

	Antall skatt- ytere	Sokkelselskaper		
		I alt	Oljeutvinnings- og rørlednings- selskaper	Utenlandske sokkel- selskaper
Inntekt sokkel	294	17 820	16 587	1 233
Skatt inntekt sokkel	294	4 989	4 644	345
Beregningsgrunnlag for særskatt	36	10 255	10 255	–
Særskatt sokkel	36	5 128	5 128	–
Samlet skatt sokkel	294	10 117	9 772	345

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 8 Gjennomsnittlige inntekter, fradrag og formue for bosatte personer 17 år og eldre. 1998.
Kroner

	Lønnstakere	Trygdede	Selvstendig nærings- drivende
Bruttoinntekt	273 918	135 241	359 609
Lønn	250 806	5 761	22 795
Tjenestepensjon m.m.	1 175	23 373	1 518
Ytelser fra folketrygden	2 107	91 041	4 239
Næringsinntekt av jordbruk, skogbruk og fiske inkl. skat- tepliktige sykepenger i næringsvirksomhet	879	515	85 199
Annen næringsinntekt inkl. skattepliktige sykepenger i næ- ringsvirksomhet	1 428	565	205 522
Renter av bankinnskudd	2 765	6 039	7 559
Aksjeutbytte inkl. utenlandsk aksjeutbytte	6 644	1 821	12 171
Gevinst ved salg av aksjer	2 288	781	4 226
Inntekt av prosentlignet boligeiendom	2 001	1 605	2 338
Andre inntekter av fast eiendom	1 050	1 316	3 762
Mottatte bidrag, livrenter, barnpensjon m.m.	1 125	1 179	654
Andre inntekter	1 650	1 244	9 625
Frdrag	62 948	28 553	74 325
Minstefradrag	31 336	22 441	5 614
Reiseutgifter	3 651	48	705
Pensjonspremie, priv.off	1 604	17	365
Fagforeningskontingent	982	26	113
Foreldrefradrag	1 723	175	1 089
Underskudd i næring, inkl. tidligere års underskudd	936	740	15 663
Underholdsbidrag, kårytelser o.l	1 478	286	1 726
Innbetaling til individuell pensjonsavtale	466	70	1 707
Renter av gjeld	17 136	3 354	35 032
Andelseiers andel av fradragberettigede utgifter i boligsel- skap	489	614	213
Andre fradrag	3 145	782	12 097
Alminnelig inntekt	210 970	106 688	285 286
- Særfradrag	462	12 078	657
Grunnlag for beregning av kommune- og fellesskatt	210 508	94 610	284 628
Nettoskatt ¹⁾	75 264	21 750	108 404
Antall bosatte personer 17 år og eldre	1 875 890	957 624	149 710

¹⁾ Utlignet inntekts- og formuesskatt.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9 Selvangivelsesregnskap for bosatte personer 17 år og eldre, etter bruttoinntekt. Gjennomsnitt. 1998. Kroner

Selvangivelsesregnskap	Bruttoinntekt								
	Alle personer	-99 999	100 000–199 999	200 000–299 999	300 000–399 999	400 000–499 999	500 000–749 999	750 000–999 999	1 000 000 og over
Bruttoinntekt	206 849	52 556	148 225	245 939	340 089	442 562	591 500	850 828	2 133 189
Lønn	141 903	19 581	75 634	203 731	285 601	352 067	436 191	529 255	585 079
Tjenestepensjon m.m.	7 177	1 073	10 514	8 432	7 185	8 632	10 246	12 323	23 446
Ytelser fra folketrygden	26 542	27 530	49 036	13 589	6 785	6 387	6 381	7 469	11 934
Næringsinntekt av jordbruk, skogbruk og fiske inkl. skattepliktige sykepenger i næringsvirksomhet	4 377	491	2 582	4 699	9 376	14 313	17 234	18 836	32 818
Annen næringsinntekt inkl. skattepliktige sykepenger i næringsvirksomhet	9 965	836	3 484	6 747	15 895	32 698	60 265	123 098	315 397
Renter av bankinnskudd	3 714	1 576	3 396	3 121	4 340	6 380	9 979	18 519	73 790
Aksjeutbytte inkl. utenlandsk aksjeutbytte	5 133	70	217	510	1 982	6 503	20 770	69 686	626 469
Gevinst ved salg av aksjer	1 796	51	127	241	686	1 699	4 815	14 607	238 450
Inntekt av prosentlignet boligeiendom	1 667	329	1 157	2 003	3 184	4 046	5 186	6 746	9 592
Andre inntekter av fast eiendom	1 189	80	320	566	1 507	3 558	7 537	18 124	59 005
Mottatte bidrag, livrenter, barnpensjon m.m.	1 136	793	1 237	1 325	1 211	1 041	965	1 241	2 449
Andre inntekter	2 250	145	519	976	2 336	5 238	11 931	30 925	154 759
Fradrag	46 698	13 268	37 490	60 032	75 576	87 395	99 674	126 964	320 677
Minstefradrag	24 198	10 039	26 482	31 490	30 770	29 821	29 209	28 289	26 260
Reiseutgifter	2 046	162	1 025	3 427	4 734	4 632	3 811	3 190	2 190
Pensjonspremie, priv.off	896	45	484	1 610	1 927	1 645	1 440	1 515	1 248
Fagforeningskontingent	549	37	391	1 003	1 008	816	683	542	306
Foreldrefradrag	1 056	172	781	1 453	1 970	2 499	2 752	2 492	2 102
Underskudd i næring, inkl. tidligere års underskudd	1 547	528	667	922	1 519	2 738	4 870	11 997	91 155
Underholdsbidrag, kårytelser o.l	970	94	448	1 321	2 168	2 702	3 329	4 271	4 701
Innbetaling til individuell pensjonsavtale	359	48	152	347	691	1 185	1 963	3 261	4 195
Renter av gjeld	12 027	1 485	5 756	15 959	25 354	32 333	40 203	52 233	94 533
Andelseiers andel av fradragsberettigede utgifter i boligselskap	455	179	504	595	630	556	455	329	294
Andre fradrag	2 594	478	800	1 905	4 803	8 467	10 957	18 843	93 691
Alminnelig inntekt	160 151	39 288	110 736	185 907	264 513	355 168	491 827	723 865	1 812 512
- Særfradrag	3 633	4 604	6 276	1 558	885	846	879	944	1 371
Grunnlag for beregning av kommune- og fellesskatt .	156 518	34 684	104 459	184 349	263 628	354 321	490 948	722 921	1 811 141
Nettoskatt ¹⁾	52 407	5 315	29 019	62 042	99 834	143 863	205 304	298 394	571 356
Antall bosatte personer 17 år og eldre	3 457 576	896 450	1 027 387	922 547	357 114	121 924	91 422	21 420	19 312

¹⁾ Utlignet inntekts- og formuesskatt.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 10 Selvangivelsesregnskap for bosatte personer 17 år og eldre, etter nettoformue. Gjennomsnitt. 1998. Kroner

Selvangivelsesregnskap	Alle personer	0 eller negativ	1-99 999	100 000-199 999	200 000-299 999	300 000-499 999	500 000-749 999	750 000-999 999	1 000 000 og over
Bruttoinntekt	206 849	217 560	136 245	183 193	201 208	225 210	258 538	295 419	606 814
Lønn	141 903	181 979	99 896	119 178	119 957	126 549	131 316	132 968	168 511
Tjenestepensjon m.m.	7 177	1 952	3 588	8 519	12 877	17 789	23 180	26 636	30 990
Ytelser fra folketrygden	26 542	12 944	24 046	38 788	45 675	48 318	50 281	50 906	46 365
Næringsinntekt av jordbruk, skogbruk og fiske inkl. skattepliktige sykepenger i næringsvirksomhet	4 377	3 263	1 897	3 183	4 106	5 883	10 236	16 519	25 677
Annen næringsinntekt inkl. skattepliktige sykepenger i næringsvirksomhet	9 965	9 988	3 552	6 332	7 962	10 544	15 873	23 704	63 613
Renter av bankinnskudd	3 714	775	813	2 532	3 968	6 526	11 520	17 653	44 277
Aksjeutbytte inkl. utenlandsk aksjeutbytte	5 133	849	214	589	1 083	1 838	4 049	9 009	133 145
Gevinst ved salg av aksjer	1 796	402	127	336	490	879	1 931	3 452	42 688
Inntekt av prosentlignet boligeiendom	1 667	1 523	476	1 532	2 315	3 093	3 702	4 008	5 497
Andre inntekter av fast eiendom	1 189	813	216	523	766	1 189	2 145	3 888	14 572
Mottatte bidrag, livrenter, barnepensjon m.m.	1 136	1 629	938	596	513	481	632	827	1 924
Andre inntekter	2 250	1 441	482	1 086	1 494	2 121	3 674	5 849	29 555
Fradrag	46 698	61 517	29 001	36 671	38 167	39 713	41 720	43 596	85 987
Minstefradrag	24 198	25 542	20 578	24 525	25 550	26 344	26 499	25 941	25 588
Reiseutgifter	2 046	2 872	1 347	1 691	1 654	1 684	1 591	1 478	1 321
Pensjonspremie, priv.off	896	1 034	703	897	906	933	907	826	744
Fagforeningskontingent	549	653	461	542	528	519	476	417	311
Foreldrefradrag	1 056	1 541	775	861	716	628	542	476	665
Underskudd i næring, inkl. tidligere års underskudd	1 547	1 595	287	525	825	1 017	1 718	2 199	17 348
Underholdsbidrag, kårytelser o.l	970	1 802	363	440	400	393	397	433	919
Innbetaling til individuell pensjonsavtale	359	170	147	312	435	618	998	1 437	2 473
Renter av gjeld	12 027	23 111	2 975	4 997	5 097	5 087	5 232	5 927	14 871
Andelseiers andel av fradragsberettigede utgifter i boligselskap	455	682	218	429	397	365	337	314	289
Andre fradrag	2 594	2 514	1 147	1 452	1 659	2 124	3 021	4 147	21 458
Alminnelig inntekt	160 151	156 043	107 243	146 522	163 041	185 497	216 818	251 824	520 828
- Særfradrag	3 633	1 782	3 765	5 611	6 133	6 041	5 852	5 696	4 866
Grunnlag for beregning av kommune- og fellesskatt .	156 518	154 261	103 478	140 910	156 908	179 456	210 966	246 129	515 961
Nettoskatt ¹⁾	52 407	54 778	30 859	43 920	50 490	60 581	74 353	88 617	170 247
Antall bosatte personer 17 år og eldre	3 457 576	1 380 736	941 780	342 368	219 493	252 798	145 016	68 225	107 160

¹⁾ Utlignet inntekts- og formuesskatt.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 11 Selvangivelsesregnskap for bosatte personer 17 år og eldre, etter alder. Gjennomsnitt. 1998.
Kroner

Selvangivelsesregnskap	Alle personer	Alder						
		17–24	25–34	35–44	45–54	55–66	67–79	over 80
Bruttoinntekt	206 849	85 645	212 875	266 498	277 353	228 841	149 761	118 982
Lønn	141 903	77 174	186 030	213 461	209 322	135 518	6 583	332
Tjenestepensjon m.m.	7 177	196	223	935	2 024	16 809	26 278	19 331
Ytelser fra folketrygden ..	26 542	3 110	7 190	9 036	13 659	31 115	94 952	85 266
Næringsinntekt av jord- bruk, skogbruk og fiske inkl. skattepliktige sykepenger i næringsvirksomhet	4 377	1 293	3 467	6 261	7 427	6 732	1 198	268
Annen næringsinntekt inkl. skattepliktige sykepenger i næringsvirksomhet	9 965	714	7 001	15 872	19 321	13 584	2 503	668
Renter av bankinnskudd	3 714	921	1 482	2 426	3 770	5 934	7 824	7 769
Aksjeutbytte inkl. utenlandsk aksjeutbytte	5 133	540	2 416	7 379	9 816	7 739	3 148	1 328
Gevinst ved salg av aksjer	1 796	196	799	2 952	3 000	2 695	1 219	521
Inntekt av prosentlignet boligeiendom	1 667	82	964	2 054	2 560	2 424	1 972	1 239
Andre inntekter av fast eiendom	1 189	95	494	1 085	1 771	2 146	1 751	1 146
Mottatte bidrag, livrenter, barnepensjon m.m	1 136	1 200	1 767	2 330	667	260	322	159
Andre inntekter	2 250	123	1 044	2 707	4 016	3 886	2 012	956
Fradrag	46 698	21 157	55 038	65 071	58 623	44 926	28 394	22 330
Minstefradrag	24 198	14 704	26 480	27 362	27 071	24 858	22 786	19 972
Reiseutgifter	2 046	1 527	3 236	3 028	2 653	1 347	29	1
Pensjonspremie, priv.off	896	179	919	1 366	1 620	1 131	27	0
Fagforeningskontingent	549	175	642	841	893	639	18	0
Foreldrefradrag	1 056	148	2 398	2 677	365	23	1	0
Underskudd i næring, inkl. tidligere års underskudd	1 547	174	858	2 248	2 336	2 435	1 374	592
Underholdsbidrag, karyteler o.l	970	83	1 116	2 532	1 312	254	46	12
Innbetaling til individuell pensjonsavtale	359	3	64	328	802	1 065	14	2
Renter av gjeld	12 027	2 400	16 397	20 762	17 298	9 506	2 390	564
Andelseiers andel av fradragberettigede utgifter i boligselskap .	455	84	467	515	486	468	590	654
Andre fradrag	2 594	1 680	2 461	3 410	3 786	3 199	1 118	533
Alminnelig inntekt	160 151	64 488	157 838	201 427	218 730	183 915	121 367	96 652
- Særfradrag	3 633	269	737	1 349	2 338	5 036	11 844	11 777
Grunnlag for beregning av kommune- og fellesskatt ¹⁾	156 518	64 219	157 100	200 078	216 392	178 879	109 524	84 875
Nettoskatt ¹⁾	52 407	18 027	53 787	71 434	77 711	60 996	28 289	16 845
Antall bosatte personer 17 år og eldre	3 457 576	445 244	685 229	638 465	606 461	462 469	431 288	188 420

¹⁾ Utlignet inntekts- og formuesskatt.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Vedlegg 2

Oversikt over skatte-, avgifts- og tollspørsmål under utredning

1 Innledning

I samsvar med praksis i de årlige budsjettoppleggene følger nedenfor en oversikt over skatte-, avgifts- og tollspørsmål under utredning. Det redegjøres for de tidsplanene departementet arbeider etter, men disse vil kunne bli endret.

2 Petroleumsbeskatningen

I forbindelse med behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett 1999 ba Stortinget Regjeringen om å sette i gang et utredningsarbeid med sikte på revisjon av petroleumsbeskatningen og fremme forslag til endringer overfor Stortinget i løpet av 2000. Regjeringen Bondevik oppnevnte den 22. oktober 1999 et ekspertutvalg som skulle vurdere ulike sider ved og utrede eventuelle endringer i petroleums-skattesystemet. I Innst.O. nr. 12 (1999–2000) understreket finanskomiteen behovet for en slik gjennomgang av petroleums-skattesystemet, og ba Regjeringen legge fram sine vurderinger og forslag til endringer for Stortinget senest 1. november 2000.

I Revidert nasjonalbudsjett 2000 viste Regjeringen til at det var viktig med en grundig høringsrunde siden utvalget var et rent ekspertutvalg som ikke hadde deltakelse fra petroleumsindustrien. Departementet ville derfor få uforsvarlig kort tid dersom vurderinger og eventuelle forslag skulle legges fram for Stortinget før 1. november. Stortinget ville også få svært kort tid til å behandle en så viktig sak dersom lovendringer skulle vedtas allerede høsten 2000. Regjeringen varslet derfor at den ville komme tilbake til Stortinget med vurderinger av petroleums-skattesystemet og eventuelle forslag til endringer med sikte på at Stortinget om ønskelig kan behandle saken i løpet av vårsesjonen 2001. I Budsjett-innst. S. II (1999–2000) tok komiteen dette til orientering.

Ekspertutvalgets innstilling NOU 2000:18 Skattlegging av petroleumsvirksomhet ble lagt fram 20. juni 2000. Utvalgets innstilling er ved brev av 17. juli 2000 sendt på høring med høringsfrist 16. oktober 2000.

3 Endringer i arveavgiftsloven

Arveavgiftsutvalget ble oppnevnt av Finansdepartementet den 27. mai 1998. Utvalget overleverte sitt forslag til departementet den 5. mai 2000. Utvalget foreslår å videreføre arveavgiften som en del av skattesystemet. Utvalget foreslår at grunnlaget for arveavgiften utvides slik at det blir rom for lavere satser. Utvalget foreslår at boliger og ikke-børsnoterte aksjer skal verdsettes mer realistisk. Et flertall i utvalget foreslår at det skal innføres kontinuitet i inntektsbeskatningen.

Utredningen (NOU 2000: 8) ble sendt på høring den 20. juni 2000. Høringsfristen er satt til 20. november 2000.

4 Beskatning av lån av finansielle instrumenter

Et forslag fra advokatfirmaet Arthur Andersen om å innføre særskilte skatteregler for lån av finansielle instrumenter har vært på høring. De skattemessige sidene ved lån av finansielle instrumenter reiser mange kompliserte spørsmål, noe som også fremgår av høringsuttalelsene. Departementet antar at et eventuelt lovforslag tidligst vil kunne fremmes for Stortinget i vårsesjonen 2001.

5 Oppfølging av nye regler om kraftverksbeskatning

Departementet vil arbeide videre med enkelte sider ved de nye reglene om kraftverksbeskatning som trådte i kraft 1. januar 1997 som bør vurderes og avklares. Dette gjelder bl.a. spørsmål om grunnrenteskatt, gjeldsbegrensning, selskapsligning etter brutto- og nettometode samt enkelte problemstillinger i forbindelse med overdragelse av kraftanlegg. Departementet vil også foreta en vurdering av reglene om verdsettelse av overførings- og distribusjonsanlegg, med sikte på at eiedomsskattelova § 8 skal kunne tre i kraft for slike anlegg fra og med 2002. Ikraftsettelsen av eiedomsskattelova § 8 fra og med 2001 for kraftproduksjonsanlegg, krever

dessuten en oppfølging bl.a. med gjennomføringsregler for kommunefordelingen av eiendomsskattegrunnlaget for kommunekryssende kraftanlegg.

6 Vurdering av skattereglene om konserninterne overføringer

Departementet vil i løpet av høsten 2000 sende ut et høringsnotat om endringer i skattereglene for konserninterne overføringer

7 Fordeling av gjelds- og gjeldsrentefradrag mellom Norge og utlandet

Etter anmodning fra finanskomiteen i Innst.O. nr. 73 (1995–96) har departementet iverksatt en gjennomgang av regelen i skatteloven § 45 annet ledd annet punktum.

Gjeldende regel innebærer at skattyter med alminnelig skatteplikt til Norge får begrenset gjeldsrentefradraget i Norge dersom han har formue i fast eiendom eller anlegg med tilbehør i utlandet. Skattyter gis da ikke fradrag i Norge for den andel av gjeldsrentene som svarer til forholdet mellom hans bruttoformue i utlandet og hans øvrige bruttoformue.

I september 1998 sendte departementet på høring et notat med forslag til endring av skatteloven § 45 annet ledd annet punktum. I notatet går departementet inn for at skattytere med alminnelig skatteplikt til Norge gis fradrag i Norge for alle sine renteutgifter, med mindre de har inntekt som er unntatt fra norsk beskatning etter skatteavtale. Har skattyter slik inntekt, foreslås det at renteutgifter som kan henføres til denne inntekten ikke skal komme til fradrag i Norge. Departementet går i notatet inn for en tilsvarende endring av regelen i skatteloven § 45 annet ledd første punktum om fordeling av gjeld ved formuesligningen mellom Norge og utlandet. Videre foreslås det å oppheve skatteloven § 22 første ledd, samt visse endringer i skatteloven § 22 A-8 om inntektsføring (tilbakeføring) av tidligere rentefradrag.

Departementet har mottatt et stort antall høringsuttalelser. Høringsinstansene slutter seg i hovedsak til departementets vurderinger vedrørende vilkårene for å begrense gjelds- og gjeldsrentefradraget i Norge. Høringsinstansene er imidlertid delt i sine oppfatninger av hvilket prinsipp som skal legges til grunn for fordeling av skattyters gjeld og gjeldsrenter mellom Norge og utlandet. Departementet tar sikte på å fremme forslag til lovendringer for Stortinget før utløpet av 2000.

9 Fradrag i norsk skatt for skatt betalt av utenlandsk datterselskap mv.

I St. meld. nr. 1 (1999–2000) kapittel 4 ble et sammendrag av en arbeidsgrupperapport om skattereglene for bedriftsetableringer i Norge presentert.

Finansdepartementet uttalte i den sammenheng under henvisning til uttalelser fra finanskomiteens flertall at departementet ville starte en bred evaluering av reglene for skattlegging av utbytte fra datterselskap i utlandet, og at evalueringen ville omfatte reglene om beregning av maksimalt kreditfradrag i nåværende skatteloven § 16–21.

Arbeidet med evalueringen av de nevnte reglene er i gang. Evalueringen vil bli slutført i løpet av 2001.

10 Beskatning av utenlandstillegg

Det ble i juni 1997 nedsatt en interdepartemental arbeidsgruppe som skulle vurdere skattemessig behandling av utenlandstillegg. Arbeidsgruppen utarbeidet forslag til nye regler basert på at det skal gjennomføres full beskatning av reelle overskudd på utenlandstillegg. Det har også vært ønskelig å få til en likebehandling i offentlig og privat sektor.

Arbeidsgruppen la fram sin rapport i november 1999, og den ble sendt på høring i mars 2000 med høringsfrist 1. juni 2000.

På bakgrunn av arbeidsgruppens rapport og de innkomne høringsuttalelsene, arbeider departementet nå med forslag til nye regler om beskatning av utenlandstillegg.

Departementet tar sikte på å fremme proposisjon i løpet av våren 2001.

11 Revisjon av reglene om betaling og innkreving av skatte-, avgifts- og tollkrav

Finansdepartementet arbeider med en teknisk og materiell revisjon av reglene i skattebetalingsloven (lov av 21. november 1952 nr. 2 om betaling og innkreving av skatt). Deler av regelverket i skattebetalingsloven gjelder via henvisninger i andre lover også for andre krav, bl.a. arbeidsgiveravgift, merverdi- og investeringsavgift, arveavgift og enkelte særavgifter. Revisjonen omfatter det samlede regelverk for betaling og innkreving av krav som hører under Finansdepartementets ansvarsområde. Det vil bli vurdert å samordne og samle regelverket på området i en egen lov – «lov om betaling og innkreving av skatte-, avgifts- og tollkrav». Arbeidet starter i år og departementet tar sikte på å kunne sende ut et høringsutkast til nytt regelverk våren 2002.

12 Revisjon av regelverket om alkohol

Finansdepartementet har nedsatt en interdepartemental arbeidsgruppe for å revidere regelverket om alkohol under Finansdepartementets ansvarsområde. Arbeidet har vist seg mer omfattende enn tidligere antatt og har derfor blitt forsinket. Av denne grunn har departementet valgt å dele opp arbei-

det. Første fase med å oppheve lov av 28. juni 1912 om tilvirkning og beskatning av øl er nå gjennomført. Fra 1. januar 2001 foreslås ansvaret for håndteringen av regelverket om teknisk sprit overført fra Rusmiddeldirektoratet til Toll- og avgiftsdirektoratet. Det arbeides videre med gjennomføringen av de neste trinnene i arbeidet, herunder endringer i omsetningsstrukturen for teknisk sprit.

Vedlegg 3

Vedlegg 3.1

Nye oppdelinger og tollsatser for kjøtt og spiselig slakteavfall av hjort, ferskt, kjølt eller fryst, i tolltariffens posisjon 02.08

Nr	Vareslag	Ordinær tollsats pr. 1. januar 2001
<i>(Endringer i kursiv):</i>		
02.08	Annet kjøtt og spiselig slakteavfall, ferskt, kjølt eller fryst.	
-	annet (unntatt av kaniner eller harer, samt froskelår):	
--	ellers (unntatt tunger):	
---	av hjort og elg:	
----	av elg:	
.9043	----- hele og halve skrotter	60,00
.9044	----- andre kjøttstykker med bein	90,00
.9045	----- utbeinet	122,30
	----- <i>av hjort:</i>	
.9046	----- hele og halve skrotter	60,00
.9047	----- andre kjøttstykker med bein	90,00
.9048	----- utbeinet	122,30

Vedlegg 3.2

Nye oppdelinger for levende roser og stauder i tolltariffens posisjon 06.02

Nr	Vareslag	Ordinær tollsats pr. 1. januar 2001
<i>(Endringer i kursiv):</i>		
06.02	Andre levende planter (herunder røtter), stiklinger og podekvister; mycelium.	
-	rose (<i>Rosa</i>), også podede:	
.4002	-- grunnstammer	64%
.4003	-- stiklinger med rot, ikke i emballasje for detalj salg	64%
.4004	-- barrotsroser uten medium, ikke i emballasje for detalj salg	64%
.4009	-- ellers	64%
-	andre:	
--	andre:	
---	med klump av jord eller annet vekstmedium:	
----	trær og busker ikke nevnt ovenfor, samt stauder, <i>unntatt urteaktige planter:</i>	
.9041	----- trær og busker ikke nevnt ovenfor	1%
.9042	----- stauder, <i>unntatt urteaktige planter</i>	1%
----	urteaktige planter:	

Vedlegg 3.3

Fjerning av enkelte lave tollsatser.

Nr	Vareslag	Ordinær tollsats pr. 1. januar 2001
<i>(Endringer i kursiv):</i>		
33.01	Flyktige, vegetabiliske oljer (også terpenfrie) herunder «konkreter» og «absolutter»; resinoider; ekstraherte oleoresiner; konsentrater av flyktige, vegetabiliske oljer i fett, fete oljer, voks eller liknende stoffer, utvunnet ved en fleurage eller maserasjon; terpenholdige biprodukter fra avterpenisering av flyktige, vegetabiliske oljer; vandige destillater og vandige oppløsninger av flyktige, vegetabiliske oljer.	
	- flyktige, vegetabiliske oljer av sitrusfrukter:	
.1100	-- av bergamott m.n.i.	<i>fri</i>
.1200	-- av appelsin m.n.i.	<i>fri</i>
.1300	-- av sitron m.n.i.	<i>fri</i>
.1400	-- av lime m.n.i.	<i>fri</i>
.1900	-- andre m.n.i.	<i>fri</i>
	- flyktige, vegetabiliske oljer, unntatt av sitrusfrukter:	
.2100	-- av geranium m.n.i.	<i>fri</i>
.2200	-- av sjasmin m.n.i.	<i>fri</i>
.2300	-- av lavendel eller lavandin m.n.i.	<i>fri</i>
.2400	-- av peppermynte (<i>Mentha piperita</i>) m.n.i.	<i>fri</i>
.2500	-- av annen mynte m.n.i.	<i>fri</i>
.2600	-- av vetiverrot m.n.i.	<i>fri</i>
	-- andre:	
.2910	-- - av einebær, bjørk og furunål m.n.i.	<i>fri</i>
.2920	-- av rosmarin m.n.i.	<i>fri</i>
.2930	-- av sitrongras, palmarosa og sandeltre m.n.i.	<i>fri</i>
.2990	-- ellers m.n.i.	<i>fri</i>
.3000	- resinoider m.n.i.	<i>fri</i>
	- ellers:	
.9010	-- oleoresiner, andre enn de som hører under kap. 13 m.n.i.	<i>fri</i>
.9090	-- andre m.n.i.	<i>fri</i>
35.03	Gelatin (herunder gelatin i kvadratiske eller rektangulære plater, også overflatebehandlet eller farget) og gelatinderivater; husblas; annet lim av animalsk opprinnelse, unntatt kaseinlim som hører under posisjon 35.01.	
.0010	- lim m.n.i.	<i>fri</i>
.0090	- ellers m.n.i.	<i>fri</i>
35.04		
.0000	Peptoner og deres derivater; andre proteiner og deres derivater, ikke nevnt eller innbefattet annet sted; hudpulver, også behandlet med kromsalt m.n.i.	<i>fri</i>
50.01		
.0000	Silkekokonger anvendelige til avhesping m.n.i.	<i>fri</i>
50.03		
	Silkeavfall (herunder kokonger ikke anvendelige til avhesping, garnavfall og opprevne filler).	
.1000	- ikke kardet eller kjemmet m.n.i.	<i>fri</i>
.9000	- annet m.n.i.	<i>fri</i>

Nr	Vareslag	Ordinær tollsats pr. 1. januar 2001
51.03	Avfall av ull eller av fine eller grove dyrehår, herunder garnavfall, men ikke opprevne filler.	
.1000	- noils (kamavfall) av ull eller fine dyrehår	<i>fri</i>
.2000	- annet avfall av ull eller fine dyrehår	<i>fri</i>
.3000	- avfall av grove dyrehår	<i>fri</i>
61.15	Strømpebukser, strømper, sokker og liknende, herunder strømper som brukes av personer med åreknuter, og fottøy uten påsatt såle, av trikotasje.	
.2010	- strømpebukser: - - strømper som brukes av personer med åreknuter	<i>fri</i>
